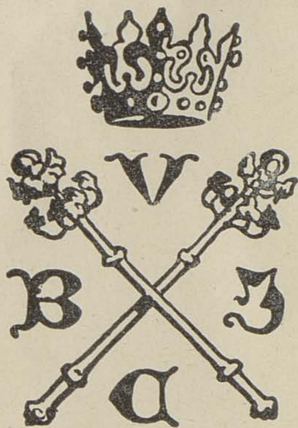

JOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
MADRITENSIS
EX SOCIETATE JESV

DE ADORATIONE IN SPIRITV ET VERITATE LIBRI QVATVOR.

In quibus totius ſpiritualis vitæ, imitationis CHRISTI, & Theologiæ myſticæ nucleus eruitur ex ſanctis Patribus, & ſpiritualiſſimis viris, Diadocho, Dorotheo, Climaco, Rusbrochio, Suſone Thaulero, Kempis, & Gerſone: nonnulla piè & efficaciter adduntur.

TYRNAVIÆ.
Typis Academicis, excudebat Melchior
VVenceslaus Schneckenhaus, 1663.

REVERENDISSIMO

DOMINO, DOMINO

JOACHIMO ALOYSIO LVZENSKY,

ABBATI DE MONTE ZEBEGEN,

PRÆPOSITO S. THOMÆ DE MONTE STRIGONIENSI,

ECCLESIÆ METROPOLITANÆ STRIGONIENSIS

CANONICO.

X Heſperia ſeu originis ſuæ, ſeu memoriæ in Orientem revocas libellum hunc aure-

um REVERENDISSIME DOMINE. Dignus eſt ille tum ab argumento operis, tum ab efficacia & dignitate ſermonis, qui Lucinam ſemper habeat faventem, & nullibi non terrarum ſit in Oriente. Digniſſimus es Tu, per quem DEVM rectè adorandi methodum capiant Adoratores veri, qui in pulcherrimum ſenium ætatem omnem Adorans exegiſti. Fiet, ut redivivus hic liber evadat hiſtoria Pietatis Tuæ, ac vitæ DEO deditiſſimæ abs TE actæ, compendium. Legent hic Cygnæas TVAS voces, & canam artem de DEO benè merendi, quibus non contigit audire TE de Divinis, ut ſoles, amœniſſi-

nissimè differentem ; aut videre TE ad Divina ferventissimè anhelantem. Illi verò, qui verum Adoratorem TE in spiritu & veritate noverunt usu; etiam recordatione perenni TE in hoc TUI monimento sibi in Idæam curiosiores servabunt. Fortunatam TUAM Liberalitatem! siquidem, dum alienas lucubrationes evulgas, TUOS planè sensus pertexis: dum vitam aliorũ voluminibus quæris, historiæ Tuæ concinnas immortalitatem: fructrisq; tandem propriæ Voluntatis partu, postquam alieni ingenij fœtus toties exornasti. Quid autem de illa, quæ eadem operâ hinc accedet locuples, ut ominari licet, &

comes æmulorum in adorando rectè DEO socianda TIBI solertia? Omnes hi TE Patrono stratum, TE Duce initum sanctè agendi, vivendiq; iter sibi, TIBIQVE olim gratulabuntur. Gaudeant medullitus, qui Honori, & Amori REVERENDISSIMAE DOMINATIONIS serviunt, de tam beata sorte Ejusdem, & per Eam Multorum.

Ita vovet.

REVERENDISSIMÆ
DOMINATIONI
VESTRÆ

addictissima

DOMUS PROFESSA VIENNENSIS SOC: JESU.

PARTITIO HVIVS OPERIS.

LIB. I. *Continentur quæ spectant ad expiationem animæ.*

LIB. II. *Quæ ad illustrationem, & Christi Domini imitationem.*

LIB. III. *Quæ ad praxim perfectissimè operandi.*

LIB. IV. *Quæ ad ardentissimum Dei amorem excitandum, & elevationem animi ad divinam unionem.*

INDEX CAPITVM LIBRI PRIMI.

CAP. XV.

LIBRI SECUNDI.

LIBRI QVARTI

Cap. III.

LIBER

LIBER PRIMVS.

De ijs, quæ ſpectant ad expiationem animæ.

CAPVT I.

Mendacium ſæcularis vitæ.

Ores hominum, mendacium ſine honore. Nolite zelare mortem in errore vitæ: Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictum. Mendacia pernicioſiora ſunt, quatenus ſalubrioris atque pretioſioris rei. Mortales nihil pretioſius quàm vitam habent: quomodo ſuſtinere poſſunt mendacium vitæ? quomodo tolerare falſitatem ſpiritûs & obſequij divini, quod infinities oportet pluris haberi quàm vita ipſa? Mendacium vitæ, eſt omnium malorum pernicioſiſſimum. Nimis periculoſum eſt & extimeſcendum, in hac re pretioſiſſimâ ſeduci. Oculos non patiuntur homines falli: quomodo benigni ſibi ſunt, ſi decipiatur mens? In lapidibus non ſuſtinent fruſtrari: quomodo in ſeipſis ferunt illudi? Quàm ſolliciti & induſtrij ſunt, ne pupillæ eorum adulterinus color lapilli im-

ponat loco veri? non emunt gemmam, niſi adjurato & cautionem præſtanti venditore, quòd ille lapis verus ſit. Hæc amentia hominum; quòd gaudeant pretio vitæ ſuæ falſo, non lapidis: qui nolint ſeductos habere oculos, & ament ſeductam habere mentem, ſpiritum, vitam, & cœlum denique.

Grave ducimus ab alio decipi, etiam in rebus exiguis: & à nobis, in ipſo noſtri pretio, libentiſſimè volumus ſeduci. Audire, vel dicere mendacium nolumus: & tamen volumus ipſum mendacium eſſe, & vivere. O Miſeri! quia & decepti, & deceptores nobis ſumus & patienter ſuſtinemus geminum hoc malum, quod maximè fugiunt homines; & duplicem toleramus infamiam in re tantâ, cùm in leviſſimis neutrum ſuſtineremus. Si nefas judicas decipere amicum tuum, & ſummam injuriam putas, decipi ab amico: quod jus & fas erit, ut te decipias & à temet decipiaris, qui fidelior & charior debes eſſe tibi? At privilegio quodam patientiæ honoramus damna noſtra adverſus nos, quæ ſunt omnium majora, & duplicia; atque quadam non modo immunitate, ſed gratulatione inſtigamus & armamus magis, ad perniciem noſtram. Si aliquis falleret avarum in bonis fortunæ fugitivis, ægrè ferret;

ret; ſi arcas & loculos pro pecuniâ oppleret illi cœno & ſordibus, ſummam injuriam putaret: cur falli à nobis in bonis virtutis & gratiæ, non tantùm ſuſtinemus, ſed affectamus; nec dolemus vitam contaminatam vitijs & defectibus habere, vel fictam virtutem, adulterinam charitatem, ſuperficialem mortificationem, & ſpuriam humilitatem?

Hujus damni præcipua cauſa eſt, quòd latentem amorem noſtrum non perſequimur, nec interimimus hunc hoſtem vernaculum. Non licet tanti facere, & ſervare vitam inimici, ut vitam noſtram periclitemur, audiendo conſilia hoſtis hujus incolumis. Appetitus noſtros auſcultamus ut oracula, cùm ſemper mendacia nobis ſuggerant. Qui audit adulatores ſtudentes placere hominibus, plurima falſa opus eſt credere: ſic qui audit blandientem ſibi ſuum amorem, paſſim decipietur.

Dic mihi, ô anima, ſi in Senatu ſapientiſſimorum & optimorum hominum omnes unanimi ſuffragio judicarent cauſam aliquam, & ſolùm reus jam culpam confeſſus ipſe, & convictus ab alijs, qui idiota & ruſticus, & ſceleratiſſimus erat, repugnaret ſententiæ totius Senatus, velut injuſtæ; an tu huic magis fidem adhiberes, quàm illis viris

sapientissimis & justis? Cur igitur nugas & voces sequeris amoris tui, & cupiditatis non modò rusticæ, sed bestialis? cur hujus unius dictamen opponere audes Deo, Angelis, Doctoribus Ecclesiæ, Philosophis antiquis, Rationi ipsi, imò tuimet conscientiæ, condemnantibus ea quæ bona judicat affectio propria, & judicium ipsum amoris privati & cupiditatis? Crede falsum, quod Deus non judicat verum, quod Angeli condemnant, quod Doctores refellunt, quod Philosophi refutant, quod Ratio damnat, cui conscientia tua dissentit. Omnes peragunt reum mendacij amorem tui versutum, & technis innumeris armatum. Pleni omnes sumus fallacijs, quia referti amore proprio; eò perniciosiùs, quatenus impostor non modò domesticus est, sed concatenatus & radicitus consitus nobiscum, ut numquam discedat, sed semper adsit absque inducijs erroris. Hinc inveteratum est damnum ipso usu, & velut præscriptione mentiendi; ut quod vitium est, non modò defendant homines prudenter factum, sed juxta Evangelium; & quod est contra rationem, ex doctrinâ Christi interdum sanctificent. Sufficeret miseriæ humanæ ignorantia, quâ laborat, quin opus esset superaddi deceptionem. Miseria

ria ignorantium levis & facilis eſt, ut quæ decedat diſciplinæ, ſimul ac docentur; at eorum qui decepti ſunt, dura & pertinax, ut quæ reſiſtat doctrinæ. O, utinam ſolùm ignorantes eſſemus, & non ſeducti!

Hæc ſtultitia & impoſtura hominum in mundo ferè in omnes graſſatur. Quantumvis ſapientiſſimos ſe putent, & ſint primarij Doctores & Profeſſores Vniverſitatum; inſipientes ſunt, & ſeducti, niſi probi, & ſancti. Elige quemcumque ſapientem, quem tibi omnes prædicarunt ut ſummum ſcientiarum oraculum: ſi hunc ſemel videres lutum & ſtercora ſervare in pretioſiſſimis & mundiſſimis thecis, & inde ejeciſſe vaſa aurea, & abjeciſſe gemmas & uniones; an poſſes perſuaderi, illum hominem eſſe ſapientem, cùm illas ſordes æſtimaret, & depretiaret has divitias? Quomodo igitur ſapiens erit, qui non ſemel, ſed perpetuò cor ſuum implet ambitione honorũ, deſiderijs divitiarum aut voluptatum? contemnit verò amorem Dei, divitias gratiæ, merita Chriſti, Deum ipſum? quæ multò plus diſtant ab honoribus, divitijs & voluptatibus mundi, quàm aurum à fæce & cœno, prout ſcilicet diſtat Deus à creatura. Quid refert, ſi dicas, non naſci hoc ex ignorantia, ſed ſa-

tis fuisse cognitum illi homini discrimen temporalium ab spiritualibus;& neminem hoc ignorare quamvis operetur diversè? nam nec excusabitur ab amentia, qui diceret;se optimè judicare valorem auri super omnia, & à se lutum æstimari ut vilissimum, si nihilominùs custodiret lutum; ambiret, amplexaretur, oscularetur illud, & etiam cum periculo vitæ, & immensis laboribus quæreret; aurum verò etiam oblatum abjiceret,nec conspicere vellet. Plus sanè miraberis hanc dementiam arcanam, & has tenebras visibiles; neque planè sapientem aut sanum hominem istum dicere auderes, ne risui esses omnibus. Quantò insanior erit,& magis ridiculus, qui dicens majora esse bona spiritûs & gratiæ,quàm mundana, quærit hæc,& contemnit illa? An doctus homo, aut integer mente, aut fidelis potuit esse, qui ex aureo sacrario, deputato ut asservetur ibi Eucharistia, abjecisset Corpus Christi,ut loco illius deponeret lutum? Quomodo sapiens est, qui ab animo, divino sacrario, expellit ipsam divinitatem complacentem ibi,& substituit ejus loco non stercora, sed fœdiora vitia, & concupiscentias sordidiores? Igitur nulla sapientia, nulla veritas in mundana vita. Terribiliora arma,quibus

pu-

pugnabit Christus adversus insensatos in tremendo die judicij; non erunt, convulsio elementorum, casus stellarum, obtenebratio Solis, incendium mundi, vox Archangeli terribilis, horrisona tuba illa Dei, vultus severi Judicis; sed veritas: hoc solùm, quòd tunc videbitur manifesta, quam nunc involvimus nostris cupiditatibus, & contemnim⁹.

In spirituali autem vita licet sit veritas, miscentur quandoque mendacia, ob subtilitatem & adulationem intimi amoris nostri (adulatio enim ubivis corrumpit & fascinat veritatem) & artificium & odium dæmonis, qui ubique veritatem creatam evertere conatur, cùm increatam non possit. Idcircò commendatur à Christo Domino, ut decus Evangelicæ perfectionis, adorare Deum in Spiritu & veritate. Deus verus non debet coli falsâ vitâ. Unigenitus Dei Filius veritas est; & qui filius Dei esse vult, veritatem amet, & habeat. Quare, qui à præcipitio carnis digressi per semitam spiritus incedunt, nondum extra periculum se putare debent, nisi simul incedant veritatis viâ. Huic ut securè insistas anima mea, accipe has monitiones, quibus adores Deum, & servias veraciter perfecto spiritu cordis, & intelligas quid loquatur veritas, ne sit in spiritu tuo

dolus: sed potius veritatem facientes in charitate, crescamus in Christo per omnia.

CAPVT II.

De Veritate spiritûs.

NE putes ex consortio veritatis vitam spiritus tetricam & acerbam esse: nam calumnia est, veritatem amaram dici. Non est timenda ob nomen solùm; jucundissima res, veritas spiritûs. Ne dicas: Si veritas exteriùs audita amara habetur, quàm peracerba erit interius percepta, & intima nobis? Si ab alijs dicta molestat; quid à nobis facta, & in nobis perfecta? si auditui ingrata est, quid fiet conscientiæ, cordi, & toti vitæ? Nam non est mellis vitium, si amarè sapiat palato corrupto. Terram ipsam, cùm solidè consistat, circummoveri judicat, qui vertigine laborat. Vitijs nostris credimus peccare cætera; & humanum morbum imputamus culpam divinis etiam rebus. Innocens veritas est, dulcis, placens, nisi solùm carnalibus displicens, & ijs qui displicent Deo. Idem purpuræ regius color mulcet homines, sed tauros offendit, atq; exacerbat: eos qui intelligunt, delectat hæc purpura Dei veritas, hoc decus sanctimoniæ; parum refert, si offendat eos, qui animâ & mente sunt inanes

&

& indigni: imò eo ipſo magis digna ipſa eſt & commendabilis,

Pulcherrimum quid atque divinum eſt veritati, eſſe horridam malis: cauſam odij conſidera, & videbis quàm ſit amabilis per ſe. Auſtera videtur hominibus veritas ſuper omnia adverſa & moleſta; quia ſingulæ adverſitates ſingulas oppugnant, aut aliquas voluptates: at veritas omnes ſimul, & cuncta vitia. Ideò ſupra omnia judicant illam gravem; ideò nihil magis libenter quàm veritatem ſtringunt adverſus inimicos ad ulciſcendum ſe, nec ullum damnum virulentiore corde immittunt: quia quod malum ſibi quiſque maximè formidat, id optat inimico cùm iraſcitur; & quoniam putet ſibi fore maximum malum veritatem, ut ſpicula venenata contorquet veritates in inimicum objiciendo, & admonendo illum id ipſum quod eſt. At tantæ offenſionis cauſa, amorem & pretium veritatis commendat; omni amore digna eſt, quæ vitia omnia dedignatur & impugnat. Si unica potio omnes morbos tibi curaret, minimè contemneres, quãvis te acerbaret, imò nihil aliud majori in pretio haberes: ita veritas vel iſto ſolo titulo per ſe eſt amanda & adoranda, etiam cruci affixa, ſine decore, ſine vultu. At illa hone-

ſta eſt ſpecie, & jucunda ſapore; non deformis, ſed Deiformis: non eſt inſipida, ſed Dei ſapientia: vox veritatis dulcis, & facies ſua decora. Deum pro condimento habet, non poteſt eſſe inſulſa, aut fellea aut corrupta. Quæ Deum beatum facit, non debet tibi cenſeri moleſta; nec poteſt facere te miſerum. Quid dicam? Deus Veritas eſt; ánne Deus erit tibi amarior felle, aut non pulchrior luce? Age, aude reſpicere veritatem, aude amare, aude te committere & confidere illi. Hic præcipuus ſpiritualis vitæ canon eſt: ſicut carnales nihil magis in odio habent, quàm veritatem; ſic qui per viam ſpiritûs incedunt, nihil magis in voto & pretio habeant. Quid magis gratum & neceſſarium ſagittario, quàm oculi? ita hominem rationis compotem nihil optatius oportet habere, quàm veritatem. Sagittarius & animalia, quæ uſui plurimùm ſunt, erutis oculis inutilia redduntur: ſic tota vita noſtra abſq; veritate redditur infrugifera. Nullus ſenſus magis jucundus, quàm viſus: reliquas animi dotes excedit veritas; quæ non minùs placeat fulgens, quàm æſtimetur pungens.

Igitur à veritatis juſta opinione incipiamus excludere mendacia, reputantes nihil utilius, nihil ſuavius, nihil præſtantius,

quàm

quàm veritatem ſpiritus ſinceram. Plerique quia hoc non ſatis credunt, permittunt ſibi aliquam interdum indulgentiam naturæ & amoris proprij, & inclinationis carnis, quamvis in rebus levibus; commiſcentes ſubtiliſſimâ diſſimulatione & fraude ſui ſolatia aliena, ut emolliant auſteritatem, quam in ſpiritu timent & ſuſpicantur:& non ſatis fidentes illi,& Deo,adhuc reſervant aliqua pignora, carnis & voluntatis, quibus nolunt expoliari, ut illuc ſe recipiant facilè, non auſi omnimodo repudio ſui tradere ſe penitus Deo & ſpiritui nudos,quaſi in penetralibus & interiori ejus eſſet aliqua amaritudo. Hi ſe fallunt: nam non eſt hic ſpiritus veritatis. Res ſimpliciſſima & perſpicua eſt ſpiritus: quare non erit verus & genuinus, qui ita permixtus & confuſus eſt. Hæc duo ſunt, caro & ſpiritus, & nequeunt in unam rem ſimplicem coaleſcere. Adeò ſimplex & pura debet eſſe veritas ſpiritus,ut non ſatis ſit cuncta carnis mendacia, omnes leges mundi,quantaſcumque inſinuationes amoris tui horrere & formidare;ſed etiam opus eſt, te orbare animâ ipsâ tuâ, & quavis ejus voluntate & delectatione creatâ, etiam intellectuali & licitâ, ut ſolum Deum quæras & habeas.

Altius

Altius quid est spiritus quàm anima, intellectus, & natura. Audi IESVM tuum dicentem: *Spiritus est Deus: & eos, qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Ioan. 4.* Quare ut adores veraciter, & servias perfectè Deo in spiritu vero, oportet ut transcendas te, & omnem creaturam, & affectionem creatam; & anheles & ames solam divinam veritatem, & quasi profecturus statim de hoc mundo, omnibus creaturis, & tibi ipsi valedicas: adhærens per charitatem puram Domino unus spiritus (ut dicit S. Paulus) factus cum Deo uno, qui veritas ipsa est. Revelle te à te ipso, ut cum Deo inseraris: divide te à te ipso, ut cum Creatore tuo uniaris: refige te à te ipso, ut in cruce cum IESU figaris: extirpa te à te pessimo, ut in omni bono radiceris. Fuge naturam tuam; in Deo invenies asylum tui: absque dissimulatione te perde, & lucraberis te verè.

CAPVT III.

De Puritate spiritus.

NE in aliquo recenseas te bestiarum & jumentorum grege, qui cum Deo unus spiritus potes esse, ô coheres Christi: in nullo congaudeas de societate pecorum. Omnes carnis & naturæ delectationes contemnas, nulla-

nullatenus aliquâ reſervatâ & permiſsâ: una ſola ſaporem veritatis vitiabit; una veritatem ſpiritus offuſcabit. Parvis rebus ſæpè maxima cedunt: aceti guttula inficit totum vaſculum meri nobiliſſimi: ſtilla atramenti phialam puriſſimæ aquæ turbat: cur vis perſpicuitatem veritatis, & nobilitatem ſpiritus, exiguâ & unicâ delectatiunculâ corrumpere? cur à divino ſtatu te dejicis? cur à Dei gremio & dulci amplexu te abjungis, ut guſtes minutas fæces rerum: cùm nec à Chriſti cruce deſcendere debueras ob Regna mundi? O avare & puſillanimis, cùm unionem inæſtimabilis pretij empturus dederis jam talenta plura: demum ne addas unicum aſſem, conventionem reſcindis. Imò ſtultior es: nam mercator nihil perderet, ſolùm non lucraretur gemmam; redderetur enim illi ſua pecunia: at tibi non reddentur magnæ delectationes; & quia minimam non vis relinquere, non lucraris genuinum ſpiritum. Cur longiſſimum curſum progreſſus feliciter, jam in metâ ne addas unicum greſſum, fruſtraris præmio? Non grave & amarum putes abſtinere omnibus: ut potuiſti majoribus carere, poteris minoribus; ut potuiſti multis, poteris alijs; ut potuiſti pluribus, poteris reliquis.

Quid

Quid est quòd aspera sustineas plura; corporis macerationes, humiliationes, opprobria, humicubationes, jejunia, & aliunde edulij alicujus, aut alterius rei delectatione, aut cupiditate, labefias & vincaris? Anne si penitus renunties gulæ, miser eris? Quomodo Angeli felicissimè vivunt jejuni? Imò dæmones non tristantur quòd abstineant: sed nec animalia; nam sunt aliqua quæ absque cibis & gulâ fruuntur lætâ naturâ, & gaudent spiritu dumtaxat. Semper æstima te in superiori classe, quàm simiarum aut luporum: ita non sollicitaberis de earum voluptatibus. An doles quia ut cicada non strides? Minimè. An quia cadavera ut vultures non epularis? Nequaquam: quia ea gaudia alterius sunt speciei: sic si te hominem censes, alienas omnes voluptates, quæ bestiarum sunt, contemnes. Quid si te consideras collegam Angelorum? quid si adhæres Domino, unus spiritus cum eo factus Deus? Quæ per æternitatem non desideraturus es, & eris beatus; potes modò non cupere, & non eris miser. Vt non doluisti carere ludicris & crepundijs puerorum, factus vir: sic nec voluptatibus etiam hominum, factus Angelus, & quasi Deus, dolebis.

Si daretur tibi optio, ut transires in statum Ange-

Angelicum, nonne eligeres, etiam admissa hac conditione, ut in æternum abstineres? Ecce nunc ad tempus hæc optio datur. Voluptates & cibos, quos satur ventre despicis, cur non famelicus virtutis despicies? quas æger corpore fastidis & horres, cur non & mente sanus? quid impossibile judicas virtuti, renuntiare voluptatibus, quod necessarium facit infirmitas? Quod potuit vitium naturæ, nonne poterit robur gratiæ te facere pertæsum delectationes omnes viles? Si tibi fastidio aliquando fuerunt divina & spiritualia, crede posse fastidio esse carnalia. Potes vivere in hoc exilio cum periculo inferni sine immensis voluptatibus cœli, etiam poteris ad odorem paradisi sine his vilibus terræ. Quot hominum millia in laboribus & luctu sunt, & tamen vivunt? túne solus moriturus, quia sine gustu? Vixisti aliquando in dolore: modò vive sine voluptate. Totiens fuisti dolens, modò tantùm esto continens. Si pudet sapere cum vulgo hominum, pudeat gustare cum vulgo bestiarum. Imò belluæ abstinent magis; quæ minoribus, simplicioribus & paucioribus voluptatibus contentæ sunt, quàm plerique hominum Idem cogita de reliquis voluptatibus sensuum & animæ, & qualibet aliâ propriæ voluntatis fruitione.

Opor-

Oportet repudium æternum renuntiare omnibus rebus; & potes, & sine periculo tui, imò sine molestiâ. Sed ut voluptate omni carere queas, care voluntate omni etiam levissima, licita & justa. Cave, si propria voluntate induaris, & non sis nudus, inde caro assueta dominari velut Domina Joseph apprehendet laciniam vestimenti tui manu sua, *Gen.39.* hoc est, appetitu connexo voluntati, & adulterare te coget. Lacinia sufficit ad tantum facinus: minimâ ansulâ gubernantur ingentia damna: nisi pallium penitus relinquas nudus, periclitaberis. Rejice voluntatem tuam integram, nec te protegas damno tuo, nec periculo tuo te amicias. Elias raptus in cælum, pallium reliquit: neque tutò ad cælestem vitam advolabis, nisi relicta voluntate. Rescinde omnem voluptatē & voluntatem; rescinde te à te in omnibus: cur vis, jam pluribus recissis, manere in parvo ligatus, limitata libertate spiritus. Non est liber canis, quòd longam catenam habeat, ut per intervallum ludat. Accidit plerisque quod passeri, quem puer ligatum filo habet: qui emissus, putat se liberum & volat alacris usque ad spatium funiculi; mox miserè cadit. Sic anima velut filo manet ligata, nisi cuncta resecet: putans se expeditam,

post

post spatium certum, turpiter proruet in cœnum: quin etsi effugias à carne,& te avellas ab illicitis,& voles per cœlestia; si tecum feras voluntatem, adhuc in rebus sublimibus detineberis, & impedieris. Passer ereptus è potestate pueri, si secum ferat filum, in cacuminibus arborum vicinus cœlo illaqueabitur,& peribit.

Sed forsan triste putabis adhuc,omni voluntate & delectatione orbari. Quid si dicerem non esse triste,omnes dolores & cruciatus optare? Non enim mœstum erit, omni voluptate privari, si jucunda sit ipsa privatio. Huc se diffundit vigor spiritûs, hoc machinatur artificium gratiæ, ludens sapores rerum, ut omnia dulcia hujus mundi fastidias & horreas, omnia amara concupiscas. Non mœstum hoc credas: nam nomine tenus amara erunt, si cupiantur. Natura facit, ut quod uni insipidum, alij sit suave: ánne hebetior erit gratia? In muliebribus passionibus est,appetere insipida & absurda,carbones,lutum,gypsum,atque fastidire edulia exquisitè condîta: quod femineæ ægritudini contigit, impossibiléne erit saluti divinæ? corruptus stomachus appetitum gubernat, & integra mens nihil valebit in voluntate? Ne igitur timeas, ô pusillanimis,

mis, quæ de spirituali vita audis: nam minimè molesta & gravis est, etsi necesse sit amplecti molesta & gravia omnia. Ne te atterat nomen inane aut opinio: aude, aggredere, terrebis tu ipsas difficultates. Fertur genus thesaurorum sub magico artificio, quos custodiunt horribiles manes & spectra tremenda: at si quis audeat, solùm contemnens illa spectacula, subitò facessunt omnia & evanescunt, ut numquam ampliùs appareant, ut deinde securè & placidè fruatur divitijs illis. Non majori labore est opus quàm animo. Fortiter aude, ut thesauris spiritualibus potiaris: repentè spectra difficultatum disparebunt. Virili corde invade, fruiturus, sine æquâ molestiâ, arcanâ dulcedine vitæ spiritualis. Mella laborant apes, sub deformi subere latentes.

CAPVT IV.

Quomodo veritas per fidem constet. Et de fructu & usu hujus virtutis.

IN mendacijs ambulat, non in veritate nec in spiritu, qui non ambulat in fide. Procul à sensu habitat veritas. Hæc cœlestis planta non floret in terra; non alitur sanguine & carne; non nascitur inter stercora materialium. Passim decipimur in bonis corporalibus;

libus; & his ipsis, quæ corporis intuemur oculis, & manibus contrectamus. Remus integer, in aqua videtur fractus: turris quadrata, rotunda videtur dissitis: lux ipsa solis, quę est tota fides oculorum, sæpè fallit illos, fingens colores qui non sunt: quomodo non seducemur in rebus animæ & spiritualibus, quas non videmus; & divinis, quæ extra humanum sunt captum? Totum humanum genus mendacij tenebris caligabat, velut in specu, sine ulla fenestra aut rimula, per quam levissimus radius posset illucere: ipsi Philosophi præclariores, solùm sciri dicebant omnia mendacia esse; aut scientiam unicam esse, nihil scire: adeò laborabant vanitate, ut solùm de cælis optarent remedium. Quidam illorum putabat magistrum veritatis dumtaxat posse esse aliquem Filium Dei: ecce jam tu Fili Altissimi, ecce tu Veritas æterna, ecce tu Sapientia Patris, è cœlo descendisti, ô lux mundi, ut illuminares illum, ut nos doceres veritatem; cur homines tantum beneficium non æstimant, & fidei bonum contemnunt? Quid refert credere verum, si simus nos falsi? Salutaris veritas est bona actio; & verbum verum factum verbi. Verbum Dei caro factum est, ut opus hominis fiat veritas, quia veritas Dei opus facta est.

 Men-

Mendacium & vanitas eſt, quod non eſt juxta doctrinam Iesu: cur uſum hujus beneficij negligimus, ſolùm contenti mortuo modo credere? Magnum fructum Fidei haberemus, ſi ſciremus uti, & juxta illam operaremur ut debemus, plus quàm ſi acie oculorum viderentur ea quæ affirmat. Omnes per fidem credunt vera: ſed oportet credere verè; quod non videntur omnes facere. Si credis, ô proterva anima, quæ Chriſtus dixit, conſequenter operare. Si eſt verum, quòd Iesum oportuerit pati ut intraret in gloriam ſuam: ſi eſt verum, quòd Deus provideat omnia in bonum juſtorum: cur affligeris in levibus laboribus & calamitatibus? cur putas jacturas, quod de Fide eſt, eſſe lucra animæ maxima, dum patiens ſis. Si credis id eſſe verum, ut verè eſt, potiùs debes gaudere, & te ſolari. Si oculis carnis Prophetam aliquem ſanctiſſimum, ut Davidem aut Ioannem Baptiſtam, cerneres reſuſcitatum, vel Angelum de cœlo venientem, ut tibi ex parte Dei annuntiaret, eſſe voluntatem divinam, ut ferres hanc ærumnam patienter, quoniam tibi futura eſſet magno bono & lucro; nónne hoc ſufficeret, ut compeſceret impatientiam tuam? imò ut excitaret ſimile gaudium, atq; Apoſtolis, qui ibant gauden-

gaudentes, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Iesu contumeliam pati; cur modò non te ſuſtines? Illud nuntium miraculoſum non deberes putare tam certum, ut eſt documentum fidei: nam liceret interdum dubitare tunc, cùm poſſet te illudere ſpiritus malus; & tu falli in ſenſibus tuis. Igitur ſi veritas hæc ex fide certior ſit, quàm ſi Angelus de cœlo evangelizaret tibi, cur minùs te debeat commovere? Cognitionis certitudinem & rei conſcientiam ſequitur modus operandi, & juxta excellentiam notitiæ debet eſſe præſtantia operis. Quare qui ambulare in veritate vult, ſuæ greſſus vitæ & actiones conformes faciat ſuæ fidei; nec tantùm vera credat, ſed verè, ne ridiculus Angelis ſit; & ſocius dæmonum, qui etiam credunt ſine operibus.

Quid prodeſt ſcire viam cæli, ſi non ambulas? Sciunt meliùs ſpiritus mali; & tamen quia conſiſtunt, ſunt dæmones. Dicito mihi, quid utiliùs tibi nolle benè operari, aut dæmonibus non poſſe? Perinde eſt in pleriſque nolens ac impotens: imò tibi eſt damnabilius & turpius, nolle cùm poſſis. Dæmones credunt, & contremiſcunt: utinam tu, cùm credas, timeres! Cur non contremiſcis ad judicia Dei, conſiderans certitudinem eo-

rum; & ambiguitatem tuæ sortis, vel ad supplicia æterna, vel ad gaudia? Quid est, si credimus magnitudinem divinæ bonitatis in se, immensi amoris erga nos, & summorum beneficiorum ejus, cùm non respondeamus amore nostro, fidelitate & obsequijs? sed potiùs audeamus offendere vel venialiter, & non colimus & amamus omnibus nostris viribus & infatigabiliter Deum, qui omnibus viribus omnipotentiæ suæ creavit, & fovet nos, & perfectè ac æternè amat, & dilexit usque in finem, & usque ad mortem amavit? Quid est quòd semper amentes nobis, & inverecundi in suam Majestatem sumus, sive credamus, sive non verè credamus, dum segnes & torpidi manemus? Si non credimus indubitanter, quæ major stultitia, cùm homines omnia credant adulatoribus, quòd ad gustum suum loquantur quæ commoda illis sint, quàm non credere res fidei, quæ utilissimæ sunt nobis, ita esse; & maximi lucri & honoris nostri, quòd veræ sint? Quæ major irreverentia, quàm credere homini, cùm omnis homo sit mendax, & qui falli possit; & non credere Deo loquenti nobis utilia, & ea confirmanti tot miraculis? Si verò credimus hæc, & contrà operamur; quæ major irrisio Dei, quàm respuere bonitatem suam

ama-

amabilissimam, nihili facere amorem, sanguinem, & beneficia sua, atque non timere infernum vel purgatorij pœnas, aut non sperare & desiderare ardentissimè gloriam cæli; quæ Deus magna putat, & ut magna nobis minatur, ac pollicetur, ut benè operemur? Quis major furor, quàm exponere nos per nostram socordiam periculo amittendi gloriam, aut morandi in purgatorij ignibus.

Oportet in omnibus nostris actibus convenire rebus quas credimus; & plus affici, quàm si visu aut aliquo sensu & experimento constarent nobis. Accepisti corpus Christi, aut assistis tremendo sacrificio Missæ: si credis quòd Christus tecum aut præsens est, majori summissione & reverentiâ debes adesse, quàm si oculis tuis patenter conspiceres; majori fiduciâ precari, quàm si ut sancto Stephano tibi panderentur cæli, & videres hierarchias Angelorum comitantes Christum ad te descendentem, ut ab eo aliquid peteres: nam certiùs est per fidem venisse Christum ad altare, quàm si visu tuo illum intuereris. Hoc modo curet quisque penetrare veritates fidei, ac in earum certitudine se affirmare, consequenter perinde operando. Quo modo consequenter procedis, & non tibi ipsi imponis, cùm dicas plus æsti-

mare minimam gloriæ particulam, quàm universi orbis imperium; & tamen pro cælo nec ullam voluptatem tuam velis negare, & pro rebus temporalibus sine fine labores, & angaris? Hoc videtur contingere non posse, nisi æstimentur plus terrestria & caduca, quàm cælestia & æterna bona.

CAPVT V.

De spe veniæ & zelo pœnitentiæ.

QUi plus bonus est, plus odit peccatum: qui plus odit peccatum, magis cupit destruere illud: plus igitur desiderat Deus dimittere peccata, quàm pœnitens ipse, qui veniam postulat. Deus magis bonus, ideò magis odit mala. Si peccator qui malus est, odit suum delictum, & vult destruere: quantò magis Deus qui optimus est? Quisq; quæ sua sunt, quærit: solus Deus quæ tua sunt, tuamque salutem exoptat, ne dubites de venia & auxilio divino. Locupletissimum fidejussorem habemus Filium Dei, si velimus converti. Nec deest mansuetudo creditori, nec sors sufficiens fidejussori. Ne diffidas, peccator, ob enormem magnitudinem tui debiti: respectu infinitæ misericordiæ Dei, & meritorum Christi, exiguum est. Infinitus noster thesaurus, JESVS est crucifixus. Stul-

tum erit putare, maximum Imperatoris ærarium non ſufficere, ſi tibi concederetur, ut inde ſolveres drachmam quam debebas: ſtultius eſt morari, quò minus ſatisfacere Deo velis, confidens in JESV.

Ridiculus eris, ſi tibi injuſtus es, qui alijs eſſe utilis & beneficus gauderes. Quantum gratulareris, ſi tuâ occaſione & diligentiâ facta fuiſſet converſio ſancti Auguſtini, aut Magdalenæ, aut Pauli Apoſtoli, aut alterius magni peccatoris, quem adduxiſſes ad Deum; & modo id facere abſque dubio conareris, ſi in tua poteſtate eſſet facere aliquem verè pœnitentem & æquè ſanctum, ac Magdalenam: recordare quòd in tua poteſtate ſit cum gratia Dei facere te pœnitentem, & ſeriò dolentem de peccatis, etiam levibus, & valdè ferventem & ſanctum: converte te, & gloriare de tua converſione plus quàm de aliena. Quis, dum non ſit deſperatus, ſi jam moribundus præ fame eſſet, panem vellet dare leviter eſurienti, nec indigenti illâ miſericordiâ crudeli, & ſe in extremis poſitum pateretur perire? Te mone, te hortare, tibi prædica: nihil deſideratur, ut dimittantur tibi peccata, niſi tuum deſiderium, dolor, & diſpoſitio, ex gratia etiam. Ecce Deus expectat paratus; majus auxilium vult da-

re. Jam habes pignus suæ bonæ voluntatis, tuam voluntatem boni quæ à Deo est.

Nescio quomodo, cùm constes corpore cognato brutis, & animâ cognatâ Deo, corporis tuendi artem commendes & quæras, at animæ medicinam à vitijs tuis & morbis contemnas. Præcipua sollicitudo sit præcipuæ rei. Prima cura animæ sit, propter quã corpus est: & jam si prima, hoc modo sola debet esse. Animæ morbi majores sunt, & plures, & perniciosiores; ejus medicina certa & sine dubitatione, cùm sanentur, qui verè volunt sanari: corporis verò curatio est fallax; nam non statim convalescunt, qui curantur. Tum medicamenta corporis difficilia, amariora, majoris sumptûs, nec in promptu sunt; sed deportari est opus ex transmarinis, & ferè ultramundanis regionibus, quæ sunt in alio orbe: animæ verò remedia faciliora obvia, quæ non modò domi habeas, sed in te ipso, nec ultrà tuam voluntatem. Cur igitur tot animæ tuæ malis non mederis, cùm solliciteris in quavis corporis affectione malâ?

O summa Veritas Dei illumina me, quia ignorantia hoc efficit: nam corporis affectiones judicat animus, & sentit; animi verò morbos non sentit corpus: solùm ab animo
senti-

ſentiri & cognoſci poſſunt; ſed cum idipſum langueat, quòd deberet judicare, ideo ſuos morbos non judicat anima, nec quærit remedium; ſed quò pejùs ſe habet, minùs ſe ſentit malum; quò magis ægrotat, minùs ægritudinem ſuam cognoſcit; velut membra corporis graviùs laborant, cùm ſenſum amiſerunt. O Domine, quantum languent animæ noſtræ, quæ non dolent tot defectus, diſtractiones, negligentias & irreverentias erga te, qui habitas in nobis! Da mihi, ut leviſſimam etiam culpam fluvijs lacrymarum expiem, & toto corde doleam, nec patiar in me ùllam offenſionem tui.

Quam excuſationem poteſt dare homo, quòd non convertatur, adhæreatque Deo ſtatim omnibus ſuis viribus? An quòd non ſentiat ſuum malum, cùm ad oculum non pateat? Sed jam per fidem monemur, quæ certior eſt oculis. An quòd natura noſtra infirma ſit, & prona ad malum? Sed hoc ipſo debet quærere robur, arma & favorem Dei; ne ſine ope & armis jaceat in imbecillitate ſua relictus inimicis ſuis. An quòd plura ſint incitamenta ad peccandum? Fallitur, plura ſunt & fortiora ad juſtitiam, & repugnandū. Si mundus hortatur, Deus vetat, ſi natura inclinat, gratia compeſcit: ſi dæmones ſug-

gerunt.

gerunt, Angeli inſpirant. An quod mali proſperantur? O inſania, amare momentaneam proſperitatem, & non timere æternitatem calamitatum! An quòd tempus ſperes in ſenectute reformandi te, nam Deus expectavit multos? O inſenſate, non eſt promiſſa vita, ſed oblata venia, ô ingrate, abuteris gratiâ & patientiâ Dei. Cave; non injuſtè Deus aget, ſi non dederit veniam quando & quomodo vis; cùm nolis modò cùm invitat. An quod ſit moleſta via virtutis & ſpiritûs? Sed numquid placidior erit inferni aut purgatorij ignis?

CAPVT VI.

Forma peccatoris proponitur.

O Vos Cherubim & Seraphim, qui tegitis pedes & faciem, quia pudet non ſatis amare bonum meum Deum meum, commodate mihi linguam veſtram, commodate vocem Archangeli, & tubam Dei, ut per univerſum tonem evocando mortales: Surgite mortui, etiam dum vivitis, & venite ad judicium: venite, ut judicetis quoddam facinus ſtupendum, quod nunc contigit. Venite ut iraſcamini, venite ut rideatis, ſed potiùs venite ut fleatis: hiſtoriam lamentabilem nuntiabo, quam certò mihi conſtat eve-

niſſe

nisse, ut arbitri de illa sitis. Feminam quandam, pedibus, manibus, & collo ligatam, trahebant quidam latrones volutando per fœtida loca, eamq; in fornacem æstuantem incendio horribili conjicere volebant: occurrit tunc Rex, cui potentiâ & cæteris dotibus par nullus fuit, imò ille solus in se usurpaverat omnes naturæ liberalitates, & humanæ spei avaritias. Fortior erat Samsone, prudentior & locupletior Salomone, felicior & benignior Davide. Hic misertus fæminæ illius ut illam liberaret (solus enim erat) exposuit se morti; & acceptis magnis vulneribus, fuso toto cruore, fugavit latrones, & mundavit illam; quæ horrida sordibus fuerat, balneo facto de suo sanguine, cùm aqua non suppeteret pura: accepit in sponsam, licet æthiopissa & invenusta esset; atq; sui imperij coronavit Reginam: extruxit illi prætorium magnificum; adornavit mirè, sculpens undique imaginem sui, ut conciliaret amorem & memoriam sui in femina illa, disposuit familiam, & donavit ei innumeros servos; & quod plus est, adeò extra se ferebatur præ amore illius, ut ipse ministraret illi etiam in obsequijs humilibus: deliciæ præterea suæ erant esse cum illa, aut cogitare de illa, nihil aliud quàm redamari desiderans:

rans:

rans: instituit denique hæredem Regni sui; promissis ad hæc multis donis majoribus, si servaret fidem. Nihilominùs, quasi tot beneficia solùm negotiarentur perfidiam & odium, contempto sponso & Rege, sollicitabat sponsa illa ad adulteria mancipia & servos viliores, qui stabula curabant: illi tamen fidelissimi Regi, partim fugiebant, partim præ dolore occidebantur; nam disperire malebant, quàm videre non servari fidem optimo Principi, & sponso. Demum ingemiscebant cuncti Reginæ iniquitatem; nec proptereà desistebat illa cogere, prostituendo se omnibus. Nec stetit hic scelus: cùm benignior erga illam esset sponsus, incredibile crimen excogitavit; prodidit illum, tradens hostibus suis, quos capitali odio prosequebatur Rex: quorum mancipium illum fecit scelestissima femina, & servire majoribus inimicis suis coëgit; qui excæcârunt illum, & illuserunt: at quod mirum magis est, mansit illa oblita omnium beneficiorum & donorum, fruens Regno, & imperans præfrictâ fronte securior & lætior, quasi egregium aliquid patrâsset. Nunc judicate, homines, nunc jus dicite: quis erit, qui non iratus indignatione adversus feminam illam nimiâ, dicat: Vivit Dominus, quoniam filia mortis

est

est femina quæ fecit hoc. 2.*Reg.* 12. Sed necdum finita historia: nequitiam hactenus dedi, restat stultitia. Nam cùm odisset & contemneret pulchrum sponsum Regem, imagunculas illius, quæ per angulos aulæ incisæ fuerant, osculabatur, & summè venerabatur ob pulchritudinem illarum: quæ tamen collatæ ad sponsum tædæ erant, nec integrè referebant totam illius pulchritudinem; sed quædam oculos solùm, aliæ manus, aliæ ora repræsentabant: cumq; sponsus coram sponsa esset, ejus amplexus desiderans, illa terga vertebat, pertæsa Regem, & icones illas quęritabat. Nunc judicate, ô mortales: Vivit Dominus, quoniam filia risûs est femina, quæ hoc facit.

O utinam te capiam dolis Nathan, & resipiscas pœnitentiâ Davidis! Tu es, ô anima, femina illa. Hæc dicit Dominus Deus Israël. Ego unxi te, ô homo; Regem super universas naturas mundi: tibi creavi omnia: ego erui te de manu Saul & latronum luciferi & dæmonum; de sordibus ubi jacebas, de inferno ardenti quò ruebas: mundavi te sanguine meo; & dedi tibi in cælis domum Domini tui Dei, & omnes delicias divinas in sinu tuo: dediq; tibi domum hunc mundum, ut palatium regium, & creaturas omnes;

quæ tibi servirent. & si parva sunt ista, creationis, redemptionis & glorificationis beneficia adjiciam tibi multò majora: propter quod horum beneficiorum me insectaris, & contemnis? crimina tibi videntur beneficia mea? in me irasceris & animadvertis, ut in malefactores, qui puniuntur iis rebus ipsis quibus peccant: tu ipsis donis meis abuteris, velut damnans me in illis, ac si benefaciendo deliquissem. Quod beneficium meum meretur injurias tuas? Ego emendabo; ego ultor tuus ero adversùs me: quia nihil nisi benevolentiam tuam desideravi magis, nec desidero, nec desiderabo. Paratus sum, ut me ames destruere mundum, si peccatum fuit contra te, illum fecisse. Si culpa fuit mori pro te, iterùm moriar, ut satisfaciam; ut reconcilier tecum. Si scelus fuit, parare tibi gloriam meam & cœlum; ut parceres mihi, relinquerem illud denuò, iterum exinanire me, & orbarem majestate & gloriâ. Cur putas, quæ in hominibus facta in alios, virtutes sunt laude dignæ; à Deo erga te facta esse delicta, opprobrio & damnatione digna? At si beneficia hæc censes, quæ in te unam omnibus meæ omnipotentiæ viribus & doloribus cruciatuum acervavi & collegi: cur tu seligis in me majores injurias? Fortasse in

eo

eo flagitium fuit, quòd dedi multa & magna; nam in singulis non agnosco culpam; ideò vis me punire magnitudine & multitudine contemptuum, & certare & vincere benefacta mea tuis opprobrijs? en, pessimarum feminarum selectas iniquitates in me amantem tuum tu una collegisti. Placuit tibi nequitia uxoris Putiphar; & statim in me machinata, vis adulterare cum servis, quos dedit tibi creaturas: & cogis ad hoc, nec discis fidelitatem earum, quæ fugiunt à te, ut Joseph & celeriter prætereunt, vel pereunt: omnes ingemiscunt & dolent præ parturientium dolore: nolentes quòd pecces in illis, nec ames illas, contempto sponso tuo, & Domino illarum. At tu addens iniquitatem, criminaris illas, quòd elabantur; & quereris de illis, quòd fugiant. Hæc est querela publica mortalium, quòd dij sui sint mortales, quòd pereant creaturæ. Accusas illas, quòd sint causæ ut tu adulteres; cùm illæ innocentes, benevolæ tibi, & Deo suo fideles, fugiant à te, ne adulterium cum illis committas nimis amando. At tu, inquis, si essem locuples, si haberem divitias, si haberem commoditatem istam, pacificè servirem Deo, nec desiderarem plura: at quia omnia perdidi, & fugerunt à me bona, non possum non facere

hoc: penuria cogit me peccare, paupertas facit me desiderare res,& injustè cum jactura spiritus mei. Cessa queri, cessa criminari; & potiùs audi creaturas, quæ meliùs quàm Joseph officij te admonent. Ecce Dominus noster, omnibus tibi traditis, obliviscitur sui: nec quidquam est, quod in tua sit potestate, quod non tradiderit tibi, ut quidquid velis faceres de nobis, præter hoc unum amare nos; quomodo ergo potes malum hoc facere,& peccare in Deum tuum? Quomodo possumus nos sustinere tuum amorem, quē sibi reservavit Creator,&non potiùs fugere? Ut tu dares te illi, dedit nos tibi: ut tu servias illi, nos servimus tibi. disce à nobis servire usque ad mortem, non adulterare. Ut tu subsistas, nos corrumpimur: nec enim malum exemplum aut scandalum tibi dedimus: nō cupimus amari à te; sed quòd des Creatori id quod meliùs habes, amorem tuum. Illum ama,& lauda, quemadmodum nos facimus. Disce zelum nostrum: nam ut tu facias idem corrumpi à te patimur libenter. Disce perire, ut vivat gloria Dei: nam ut tu vivas, interimus nos. Disce humilitatem nostram: nam cùm germanæ tuæ simus, pares nobilitate parentis; imò natu majores, non erubescimus in rebus humilibus servire tibi, ut tu re-

gnes

gnes cum ſponſo tuo, & illum ames. Ut tu vivas in æternum cum illo, convertimur nos in ſordes & ſaniem, non dedignamur omnia vilia obſequia cum periculo & interitu noſtro: ſolùm indignamur, in meliore ara Dei, hoc eſt corde tuo, poſita eſſe ſimulacra noſtri propter nimium affectum erga nos, & de nobis ſæpiùs cogitari quàm de Deo, & immolari nobis non animalia, ſed animam tuam. Pudet, pudet victimam metalli terreni, aut honoris humani, aut voluptatis momentaneæ, eſſe animum cæleſtem; & in hoc gratiam divinam, & ex hac gloriam æternã.

Placuit prætereà tibi, ô anima, perfidia Dalilæ; & mox adverſum me Deum amantem tuum, tentaſti ſimilem. Prodidiſti me, quemadmodum Samſonem, majoribus hoſtibus meis captivum, ſervũ Philiſthæis peccatorum; nam ſervire me fecíſti in peccatis tuis; præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis: neque ego ullum alium inimicum habui, & ita odi, veluti peccatum: tu nihilominùs es cauſa; ut ego faciens oriri ſolem, & pluens opportunis temporibus, lactans fructus terræ, coquens poma arborum, condiens paſcua pecoribus, ſerviam gulæ tuæ: facis, ut conflans metalla in terræ viſceribus, avaritiæ tuæ miniſtrem. O facinus; facere

Deum servum facinorum, captivum iniquitatum, promum condum scelerum, œconomum malignitatum! Vitia quoque tua mihi illuserunt quasi cæco. Ante judicem severum nemo auderet committere furtum, nec pueri ante pædagogum aliquid indecorum facere; at si eruas oculos, quidvis etiam, si sit præsens, patrant, motant gestus ridiculos, & illudunt ei impunè: sic tu etiam, si noscebas me præsentem, flagitia patrabas, quòd me cæcum facere voluisti. Tua scelera, hostes mei, id fecerunt; quibus tu excæcata, me quoque cæcum putabas sic demum me tradidisti adversarijs meis, ut ad illos occidendos opus mihi fuerit mori; nec meliùs quàm morte meâ occidere peccata instar Samsonis, justè potui.

CAPVT VII.

Altera pars parabolæ. Et quomodo creaturis utendum sit.

SEd & illud ridiculum prosequendum inconsolabili fletu, ô anima, cùm cōtemptâ pulchritudine verâ sponsi tui, in imagunculis creaturarum partiales adumbrationes illius adoras. Si imperator quidam maximus designaret diem & locum, ut inauguraretur adoratione Procerum; & ad hoc coa-

cto jam populò, purpurâ indutus, diademate redimitus, armatus ſceptro, torque aureo, & ceteris inſignibus majeſtatis verend⁹ procederet, ſedenſque in medio fori ſuper ſublimem thronum, jam expectaret ritus venerationis; & ſi tunc omnis populus relinquens illum, verteretur ad ſtatuam rudem, ejuſdem Principis; cujus dimidia tantùm facies ſignata vix eſſet, & ferè deleta, ſine diſtinctione lineamentorum, eamq; adorarẽt omnes & obſervarent, relinquendo ſolitarium Imperatorem, ut nemo illum reſpicere, nec flectere genua vellet, quàm frigidus & erubeſcẽs maneret? Quid ſi non ad ſtatuam, ſed ad veſtigij ejus notam, quam in luto expreſſiſſet, accurrerent cuncti adoraturi; ipſum verò Imperatorem deſererent, vanâ totâ Majeſtate, & ſpe ſuâ irritâ? Hoc facis, ô anima, conciſam & informem bonitatem, creaturarum, quæ veſtigium eſt divinæ, diligens & adorans; auguſtam illam, originalem, integram, & pulcherrimam contemnens. O homines, cur Deum ſolitarium relinquimus in Majeſtate ſua? & ad quem veneraturi in vitam convocamur, terga vertimus, & præoptamus lutum; quale facinus fuit præponi Barabbam Chriſto, ut Chriſtus attolleretur in crucem? quantum erit præ-

ferri cœnum divinitati, ut cœnum attollatur in Deum?

Quid falleris anima? nosce, creatas bonitates solùm esse offuscatas & rudes similitudines Dei. Cur litura placet, & limpidum & vivens archetypum non delectabit? Constitue coram viatore defesso equum vivum, & sculptum: ànne ut commodè peragat iter, accipiet statuam equi, quâ ipse onustus magis fatigabitur? cur oneraris creatis bonis, ut iter vitæ peragas meliùs? simulacra sunt bonitatis vivæ; cum Deo solùm sine fatigatione itineraberis. Offer famelico edulium verum, aut pictum, ánne saturari de picto volet? cur tu imagines & umbras appetis, non veram bonitatem? Absurdior est homo quàm canis: qui si in frustum panis inciderit, panem arripit; non in umbram ejus, relicto vero cibo, dentem conabitur figere: tu, relicto Deo, umbram ejus amplecteris. Cur vis partem plus quàm totum? Quis sitibundus videns duas amphoras, integram unam, divisam in fragmenta alteram, contemptâ integrâ acciperet capulum solum concisæ, aut aliud fragmen inutile, ut hauriret aquam, extincturus sitim ardentissimâ? Creaturæ partiales sunt icones divinæ bonitatis, cujus perfectiones divisæ sunt per cre-

atas naturas: cur tu partem mavis quàm totum; & partem illius totius, quæ non juvat, nisi in toto? Nec creaturæ juvant singulæ, nec omnes simul, nisi in Deo: amphoræ concisæ nec quælibet pars, nec omnes simul ad hauriendam aquam prosunt: sola in integritate divinæ bonitatis sitim satiare potest appetitus.

Nosce imaginum usus: non sunt ut usurpent voluntatem, sed ut juvent memoriam. Tu oblitus Dei occupas voluntatem, sed non imples: inde quia numquam satias potes agnoscere abusum. Quantumvis ames bona mundi, & consequaris cuncta, eâdem inanitate & fame cupiditas laborabit. Panis pictus non satiat, sed figura est ejus quod satiat: sic bonitates creatæ non satiant appetitum, sed imagines sunt ejus quod satiat, nempe Dei. Perinde sunt voluntati omnia bona mundi, ut ignis pictus gelidæ manui: accipere, applicare illum potest; sed non foveri & recreari illo. Prunarum pictura oculos afficit, non frigentis hominis satisfacit tactui. Creatæ res mentem admonent, non satisfaciunt amori. Monitoria divinorum voluit Deus in fimbrijs insui, manibus appendi, scribi in postibus & januis domorum; ne umquam Israël veri Dei oblitus, alienos ado-

oraret. Non minus diligens in mundana domo, quam ipse homini ædificavit, ubique monitoria sui insculpsit, in postibus, in januis, in pavimento terræ tot naturis, in laquearijs cælorum tot lucibus. Omnia bona rerum phylacteria tua sunt, ut Deum ames, & nihil aliud adores: ut quid, velut Pharisæi, admonitionem contemnens, dilatas illa, & magnificas fimbrias, plura possidens, aut cupiens, aut magna reputans?

Intercipis consilia Dei, id ipsum adorans, quo providit, ut nihil aliud adorares, quàm illum. Age, intercipe cupiditatem tuam, idipsum quod appetit prævertens, objectâ divinâ bonitate; ut ex appetitu rerum, nullam rem appetat, nisi Deum. Occurrit aliquid amœnum, aliquid jucundum? statim validum clypeum oppone Deum. Quale hoc in sponso meo erit? nolo occupari in hac mica vetustatis, in hoc atomo dulcoris; sed totam amœnitatem hauriam in Deo, totum saporem glutiam: nolo ut Lazarus saturari micis. Si potuit delectare parvula litura, exemplárne limpidissimum minus poterit? Tauri divertuntur & illuduntur objecto pallio, aut aliâ re quam sine hominis periculo impetant: tu objice grassanti cupiditati Deum ut à rebus creatis divertas illam, in quem cum

fructu

fructu ruat. Hoc pacto, ô imbellis ſpiritus, ſalubriter & juſtiſſimè prævaricaberis appetitus tui veneno; ut ipſa cupiditas rerum, per quam Dei ſolemus oblivíſci, fiat tibi memoriale divini amoris, & ſtimulus charitatis. Ipſa cupiditas, quâ avarus nummum argenti concupiſcit, ſi offeratur aureus, magis cupiet, quia in aureo valor argentei continetur, & exceditur: ſic tibi concupiſcenti divitias ac voluptates objice Deum, in quo valor illarum omnium continetur, & exundant omnes, ita incredibilem fructum experieris. Continuò præſens Deus obtendetur tibi; & acues amorem ejus, ut ſine magno impedimento verſeris inter humana & neceſſaria negotia, donec majores ſponſi tui amplexus guſtes, elevato & robuſto ſpiritu, cùm jam non inquietabunt te creaturæ; ſed offendent adeò, ut ipſum cælum viſibile tibi ſordeſcat præ Deo meo & JESV meo. Ei qui vidit ſolem, non apparent ſtellarum luces: collatæ ad Creatorem, inſulſæ & fœdæ ſunt creaturæ. Sidera quia accipiunt lumen á ſole, tamquam nihilum ſunt ante ſolem, quia non videntur: ſic omnia quæ ſunt, quia accipiunt eſſentiam à te ô Deus amator hominum, tamquam nihilum ante te, ante tuam ſupereſſentialem eſſentiam & bonitatem.

Sed adhuc est fructus creaturarum eas fastidienti. Audis alium amare aut desiderare illas? erubesce, & luge hominem socium naturæ tuæ, oblitum Dei, atque attolle te, & restaurare satage opprobrium communis naturæ amando pro utroque Creatorem. Omnium amorum, quibus mundus amat bona caduca, reum te puta, & satisfac diligendo æternum. Omnium inclinationum, quibus res ad centra sua proruunt, debitorem te æstima; nec differas solvere, celeriùs mentem & amorem elevando ad cœlum, quàm saxum dimitteretur à cælo. Omnia creata propensionibus suis vestigium bonitatis Dei amant, quærendo benè esse: pudeat te, & plores veram ipsam bonitatem propensiùs non amare, cùm fortior sit gratia quàm natura. O quale illud erit, cujus umbram tot conatibus amant creaturæ; ad quod aspirat & concertat totalis omnium amor! Tu omnes dispersiones inclinationum, omnes errores cupiditatum in te congregare cura, ut in Deum contendas & emendes oblivionem hominum.

CAPVT VIII.

Affectus veri pænitentis.

TRansfer, transfer à me peccata mea, ô Pater amantissime, qui in cælis es. Sic te

invocare audeo, consensu & doctrinâ amantissimi Filij tui Jesu, ut te distinguam ab eo Patre, quem in inferis elegi sceleribus meis, quibus malui esse filius diaboli, & fui diu. Facio tibi palàm peccata mea immania & innumera: quæ si possem, illa potiùs occultarem & obliterarem sanguine cordis mei, ne vultus tuus læderetur horrendis spectaculis. Sed quia nec omnium hominum nec animalium sanguis unum solum occultare & delere potest, ostendo tibi, ut unâ guttâ sanguinis dilecti Filij tui Jesv penitus aboleas. Ostendo tibi quæ peccaverim in te: nam non minuit, malitia mea bonitatem tuam. Post malignitatem meam, & innumera scelera manes, ô Pater bonus. Si ergo malus & pessimus ego perhorresco, & nollem videre crimina mea: tu bonus & optimus quomodo poteris ferre talia spectra, quin aboleas & destruas? Plus tu bonus odisti peccata mea, quàm ego pessimus nunc odi, & anteà amavi. Tentavi flumine lacrymarum abluere illa; sed non nisi cruor amati mei Jesv lixivium peccatorum est. In inferno nequitiæ meæ sum; non guttam aquæ, ut ille dives à patre Abraham, sed guttam sanguinis Christi postulo à Patre misericordiarum ego dives & locupletissimus omni iniquitate.

te. Hâc meâ petitione nolo fraudare justitiam tuam, sed solùm nolo offendere bonitatem tuam. Ut abluas culpas magis precor; quàm quòd remittas pœnas.

O Pater cælestis, perinde exosculor & amo justitiam tuam erga me, sicut misericordiam tuam: non tam precor indulgentiam pœnæ, quàm culpæ veniam. Opto summoperè, & ex toto corde, omnium creaturarum desideria in unum cogere: & vellem omnia simul desiderare, ut vindicet justitia tua peccata mea. Omnium dæmonum & hominum pœnas infernales in me unum susciperem libentiùs, nec terrerent illæ, ut non terreret me facies tua. Majus malum est peccatum meum, quàm illæ: imò non est comparatio; quia solum peccatum meum malum est, illæ bonæ sunt, quia tu infligis. Atque si haberem illas, non me facerent ex eo magis malum, temperatâ & immixtâ malitiâ meâ cum bono illarum, nec haberem malitiam meram à me, sed cum aliquo bono à te ex justitia tua.

Sed ô Pater misericors, vereor, ne dum cupio humiliter detestari peccatum; denuò superbè peccem: optarem descendere in infernum; si fieri posset ut simul gratiam tuam obtinerem. Quomodo ergo plenus pec-

catis audeo optare, quod Sancti tui amici optaverunt? Quomodo ego solum infernum desiderabo, qui solus peccator peccatorum sum, Quis locus inferni mihi erit? an in profundissimo ad pedes Luciferi? Si hanc jã optavit sedem aliquis amicus tuus, quomodo ausim ego? Locus est ille concupitus à Sanctis tuis, & gradus ad cælum alicui fuit. Servus tuus ex Dominicana familia frater Urigman, cùm nullum sibi locum congruum reperire putaret, nisi in profundissimo inferni sub ipso Lucifero, audivit vocem è supremo cælo delapsam, invitantem, Citò huc ascende, ad thronum altissimum, in cor Dei Patris: quomodo ego illum locum audeo appetere? Quid ergo? erit alius locus infra omnes mihi peccatori super omnes? an ad pedes Judæ? Sed hunc locum sibi arrogavit jam alius servus tuus, meus Pater beatus Franciscus Borgia, qui & decessit illo loco, cùm attendisset à Domino meo JESV humillimo occupatum aliquando. Qui locus mihi restat? an sub pedes ejus qui alapam JESV dedit, cùm sæpiùs ego colaphum impegerim? an sub pedes Caiphæ, cùm quotidie damnaverim ego Christum; ejusq; doctrinam? an ad januam inferi, ut omnes introëuntes me pessumdent? an expectabo præcipitium

An-

Antichristi in barathrum infernale, ut subter ejus pedes patiar? O benignissime Domine, pejor & pessimus omnium peccatorum sum ego: non mihi locus est in inferno, quia indignus omni loco sum. Indignum me accuso etiam societate dæmonum, ut mihi soli infernus vilior & atrocior præparandus esset. Ego sum opprobrium naturæ, pudor generis humani. Si in te Pater verecundia cadere posset, nullius rei te puderet, nisi quòd tam horrificum & abominabile monstrum conserves in mundo, ut meæ culpæ me fecerunt.

Quin & ipsis dæmonibus dedecori sum; & à sua societate infernali meritò me repellerent. Nónne pejor sum dæmonibus? in natura apertum est: in moribus etiam fateor: nam video plura in me propter quæ id concedam. Siquidem damnatio dæmonum unicum peccatum cogitationis fuit: mea verò fuit infinita peccatorum gravissimorum opera. Quæ distantia erit à malitia illorum ad meam? quæ est ab unitate ad numerum innumerum. Sed mutantur conditiones adhuc, majorem nequitiam meam agnosco, & si dæmones propter innumera peccata damnati fuissent, & ego unum solum haberem: nam dæmones non peccarunt contra De-

tum.

tum, qui propter ipsos Angelus factus fuit, non experti erant tantam bonitatem Dei: non peccarunt contra Deum, qui pro ipsis crucifixus fuit: non peccarunt contra Deum, qui se ipsis dedit in cibum: non peccarunt contra Deum, qui tam sublime sacerdotium illis reliquit: non peccarunt contra Deum, qui exemplo suo eis dedit documenta benè vivendi, qui per triginta & tres annos continuis laboribus eos docuit. At ego peccavi (proh anima mea, quomodo non liquefis, cùm tale cogitas?) contra Deum, toties optimum mihi, qui pro me mortuus est, qui mea peccata in cruce lacrymatus est, cum clamore valido, & in horto guttis sanguinis luxerunt singuli artus ejus meas singulas culpas. Ego indignior sum Lucifero, indignior dæmonibus, indignior Judâ, qui nondum viderat JESVM pro se mortuum; indignior Antichristo, qui non toties experietur tantam misericordiam Dei, ut ego: meritò igitur dedignari possunt mei contubernium; neque infernus dignus me est, nec tantam iniquitatem meam capere volet.

Plus quàm infernum hunc mereor: mereor esse extra omnem naturam, ne inhonorem illam, qui dedecoravi decus suum: occidi, quoad in me fuit, patrem ejus: abstuli

coro-

coronam creaturarum de capite suo. contemnendo auctorem, singulas creaturas inhonoravi: ideo deberem esse scopus odij omnium, & gaudere meâ annihilatione possent. Fortasse hoc peterem, si simul fieri potuisset quòd ego dedecus naturæ, injuria gratiæ, irrisio Divinę voluntatis non fuissem, tamen, quia mereor torqueri, quem locum inveniam?

Tu ô Potentia infinita, ô Sapientia incomprehensibilis, ô Justitia immensa, quærere potes quid de me agas. Interim dum locus invenitur, & præparatur, expecto non sub satana, non ad pedes Judæ, nec interim occupabo locum Antichristi; quibus locis adhuc me indignum fateor: sed ad pedes Filij Dei, & Matris ejus stantis & lacrymantis ad pedem crucis mei JESV; qui majorem patientiam habent, & tolerabunt me, quem non tolerarent satanas, nec Judas, nec concilium damnatorum: Parcas quæso, si abutar patientiâ Filij tui, & Virginis ejus Matris. Ad pedes JESV & MARIæ jaceam: noscunt jam hæ plantæ calcare venenata. Ego sum chimæra illa virulenta & ferina, & quadriformis deformitas, & monstrum multiplex; oculos basilisci habens, caput aspidis, ungues leonis, & immanitatem draconis. Sed ô Pater

ter misericordiæ, quia super me aspidem & basiliscum non potest modò ambulare IESVS meus, nec conculcare hunc leonem & draconem; fixos suos pedes mea peccata tenēt; conterat interim malitiam meam plantā beatissimæ MARIæ meæ matris, cōterat misericordi intercessione suâ hujus serpentis caput. Ego sum causa doloris ejus, & reus suarum lacrymarum: de me conqueri jure potest, & in me sævire. Assueti etiam sunt monstra peccatorum tolerare & tollere pedes purissimi JESV. Non quæro illos inter epulas & delicias, ut Magdalena; sed inter clavos, cruces, dolores: & quia rigare illos lacrymis nequeo, cupio illorum cruore ablui. Non irretiam capillis illos pedes quos video, ne fugiat Dominus meus horrorem & fœtorem mei peccati: implexos ferro acutissimo video; officium meum fuit hoc. At si gratum fuit his pedibus beneficium à Magdalena factum, etiam jucundum fuit tormentum quod ex meis peccatis occasionem habuit. Ego, Domine, confixi illos: plus mea valuit in hoc malitia, quàm bonitas omnium creaturarum. Angeli dolent ac stupent; creaturæ tremunt ac conqueruntur: repugnat omnis lex, reclamat omne jus: solùm peccata mea mortem Unigeniti Filij

tui postularunt & patrarunt. Palàm hoc obtestor, si fortè hoc modo includar in oratione Iesv. Ipse ipse oravit pro crucifigentibus se. Ecce adsum, ego fui crucifixor, & carnifex præcipuus: ego carnificum manus armavi, & imposui malleum in dextera, & clavum in sinistra. Ego primus impuli manum, ut transfoderentur tenerrimi pedes. O quantum majus peccatum meum quàm carnificum; qui Pilati sententiam, & Iudæorum voluntatem impleverunt! Illi crucifixerunt jussi, quem putabant hominem, & malefactorem, & toto vultu deformem ex calamitosa illa nocte. Ego crucifixi illum denuò jam gloriosum, qui pro me jam crucifixus erat. Quis Iudæorum videns Christum, ut vidit sanctus Stephanus ad dexteram Dei, auderet tollere illam vocem, Crucifige, crucifige; at ego ausus sum non dicere modò, sed plus quàm facere. Ego purgo. & excuso carnifices Christi: illi in die extremo confundētur videntes gloriosum quem confixerunt; ego videns gloriosum crucifixum pro me, non confusus sum, sed iterùm crucifixi: quam ergo excusationem ego habebo?

O Pater, quoties hujus memini, considerans tuam infinitam misericordiam, quâ tantam meam ingratitudinem sustinuisti, non

non possum non optare mihi tuam justitiã, nequeo recusare inferni pœnas meæ iniquitati debitas, dum tamen culpa deleta esset. Erítne infirmior divinus amor, quàm humanus? debilior charitas; quàm concupiscentia? levior amor tui quàm amor mei? Si amor mei contemnere Deum potuit: amor Dei cur non poterit me penitus contemnere & humiliare usque ad inferos? Iterùm, iterùm exosculor justitiam tuam: puni & ulciscere in me tuas offensiones: nam qui temeravi omnia attributa; ut destruerem quantum in me est per peccatum; nunc talem remissionem & pœnitentiam vellem, ut restituantur omnia, & integra maneant. Manebunt, Domine, si per misericordiam tuam mihi tuam gratiam dederis, & per justitiam pœnam meam. Servi tui Moyses & Paulus, anathema pro fratribus suis voluerunt esse: ego pro Deo meo, pro justitia Dei mei, anathema & maledictum volo esse, ut CHRISTVS JESVS fuit pro me. Coriarius ille Alexandrinus optabat reliquis paradisum, se solum dicens inferni cruciatus ingressurum; & Magni Antonij superavit perfectionem. Sancta Christina, potiùs quàm cælum, elegit maximos cruciatus pro animabus. Ego, ut salva sit justitia Dei quam violavi.

cruciatus inferni non debeo rejicere. O si imitarer IESVM, qui cùm inseparabilis à Patre sit, descendit ad miseriam nostram, ut maledictum esset, ego quoque vellem inseparabilis charitati tuæ fieri maledictum, fieri anathema usque ad infernum; etiam ibi amplexarer IESVM meum. Duo sunt mihi brachia: unum est humilitatis, quod illi supponerem, & sacratissimæ suæ humanitati unirer; alterum dexterum est amoris, per quod Divinitatem circumplecterer. Eja Pater, ad pedes IESV, per ipsum IESVM, precor deleas fœditatem mei peccati: per illum ipsum à te impetrabo ut ignoscas, per quem tu non impetrasti ut non te offenderem. Major est tua bonitas, quàm mea malitia: valet tamen potiùs crucifixus Christus flectere & inclinare bonitatem tuam; & non prævaluit apud me flectere & declinare malitiam meam.

CAPVT IX.

De ardenti desiderio servientium Deo.

NOn est justum desideres exiguè ô pusillanimis spiritus, quod summum bonum es. Gratia & natura sorores sunt: eumdem auctorem & patrem Deum habent. Si desiderare non discis à IESV tuo, qui desiderio

desi-

desideravit pati pro te,ut te pudeat non desiderare ardentissimè gaudere cum illo; disce à rebus naturalibus, quomodo concupiscas cælestia. Natura nullum concedit alicui rei bonum, nisi ejus præcesserit magnus appetitus:ita nisi ardens desiderium ex gratia etiam præcedat,non consequêris donum magnæ virtutis. Res naturales plus optant, quàm consequuntur: ignis cùm ascendit sursum, nil magis appetit quàm contingere cælum;& tamen illuc non pervenit:sed cupiditas illa nimia opus fuit;ut in locum perveniret sublimem. Saxum cùm decidit, desiderat descendere usque ad cor terræ; & tamen permanet in ejus superficie.Quam ardētissimam affectionem ingessit etiam brutis erga fetus: vacca absente vitulo,mugit & clamat: & illuc,ubi putat esse, regreditur ut primùm potest. Animalia, quæ timida aut imbecillia sunt, amor prolis armat, irritat & ferocia reddit: hoc vehemens desiderium necessarium fuit ad vincendam difficultatem procurandæ sobolis.Res summè difficilis est,perfecta virtus & unio cum Deo:quomodo difficultatem poteris vincere, nisi summè desideres? Appetitus naturalis est dispositio ad perfectionem naturalem: sic cupiditas magna & supernaturalis præpa-

rat ad perfectionem ſupernaturalem, & ad ſuſcipienda plura dona Dei, & majorem gratiam. Avaris & mercatoribus, qui plurimum avidi ſunt, comparavit Chriſtus eos qui quærunt Regnum Dei; ac beatos prædicavit, qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam, duos ardentiſſimos appetitus uni rei copulãs. Nullus eſt modus in deſiderio placendi Deo; nullum eſt medium nec modus, niſi ſemper abſq; modo & interruptione; & infatigabiliter optare & amplecti crucem, & numquam eſſe ſaturum patiendi. Sic intento & omnimodo animo debes ſervire Deo: nam alioqui non rectè ſervies: tota enim illa voluntas requiritur, ut non deficias præ difficultatibus, nec omnes adhuc vires poſſibiles poſſent ſatisfacere particulæ divinæ infinitatis.

Deus infinitus eſt: vide tu puſillanimis, quomodo audes limitare deſideria tua. Hæc bona caduca deſiderantur centies & millies, pluſquàm petunt & merentur deſiderari, & tamen non obtinetur. Deus immenſus & infinitus, cùm deberet deſiderari pluſquàm infinitè: quomodo tam languidè & remiſſè ad illum aſpiras, & ſine æſtu deſideriorum indignè vis poſſidere? Excita te, & pudeat non deſideraſſe illum, plus quàm alius homo deſideravit bonum creatum; imò,

pluſ-

plusquàm alia creatura desideravit Deum ipsum. Vehementissimum desiderium, clavis aurea est Regni cælorum, & totius profectus. Sicut enim sine desiderio nihil fit; ita sine ardentissimo desiderio difficillimum omnium perfici, & obtineri nequit. Gaudia terrena ut obtineantur, requirunt pro pretio sui multò majora desideria, quàm valeant, ut possint comprehendi & haberi vincendo difficultates consecutionis: quantus pudor est ad gaudium æternum infinitatis divinæ intẽdere tantò minori affectu, quàm illud valet, & petit, & tu potes?

Da mihi Domine, qui coarctabaris usquequò in tuo cruore fuso baptizareris, prę magnitudine desiderij patiendi pro me, ut te desiderem. Quid mihi debet esse in cælo & in terra nisi tu Deus, & amator mei, & post te, nisi solùm pati pro te & tecum? Ardentissima pœnitentia, & debitus bonitati infinitæ amor est, cùm pro levissimo peccato veniali vellem pati, quantum in me est, per infinitos annos inferni supplicia, etiámne aliqua creatura illud committeret: quantum, Domine, deberem desiderare pro meo profectu, & ne cōmitterem ego illud? & tam parum nihilominus sollicitor pro gloria tua. Nihil aliud deberem facere, nisi votis, preci-

bus, suspirijs, lacrymis, ad hoc anhelare; & cùm re nihil magni efficere possim; comparatione magnitudinis tuæ, desiderijs curare excedere imbecillitatem meam, & supplere paupertatem propriam.

CAPVT X.

De contemptu & recessu mundi.

NOn solùm tristitia mundi, sed & gaudia luctuosum & noxium finem habent: at in virtutis via non solùm lætitia, sed mœror ipse & tristitia gaudium summum continét, & obtinent. Quid tristaris & tepesis in viâ spiritûs? Cum magno tuo periculo diligis, si quidquam mundi amas: imò tua optas pericula, ubi adhuc ipsa bona quæ pretiat, sunt mala, & corrupta, & te corrumpentia. Si modicum fermenti totam massam corrumpit: quid illi sanum & azymum erit, qui mundo miscetur, ubi tota massa corrupta, & fermentum est; ubi solùm boni putantur qui sunt mali, & mali sunt plurimi? Qui semel mortuus est mundo, caveat ne posteà moriatur Deo, redivivus mundo; & aliquid terrenum exoptet, licet non possideat nec fruatur. Plus nocere solet amor temporalis rei, quàm possessio & usus: non res, sed affectio nocet nobis, quæ vehementior est carenti.

renti. Ne ſis, juxta ſanctum Iudam, arbor bis mortua & infructuoſa. Mundo moritur, qui è mundo egreditur: Deo moritur, qui ad mundum regreditur. Hic poſtquam amiſit fructum & commodum mundanæ vitæ, rurſus amiſit fructum ſpiritualis; ideò omnino inutilis, & ſibi ſine fructu ullo. Eum qui mortuus eſt, mundus non patietur. Pelagus eſt mundana vita: mortuos mare non ſuſtinet, ſed intra triduum ejicit.

Cave ne fallaris, ſi nunc cùm non tractas mundum, putas eſſe bonum: memento fuiſſe malum, cùm illum tractabas, & non à longè noveras; propterea illum fugiſſe. Crede magis experientiæ tuę certę, quàm opinioni fallaci: crede magis tibi teſti oculato, quàm abſenti. Scito non eſſe mutatum, poſtquam inde diſceſſiſti; nec meliorem tempore factum, nec ſecuriorem de die in diem fieri, ſed perverſiorem indies. Quotidie labitur: ætate plus delirat; majorem error auctoritatem ſenectute obtinet: purioris vetuſtate malitiæ vinum propinat: annis magis præſcribunt vitia; excitantur quotidie nova. Quia erat malus mundus, tolerare non potuiſti: nunc cùm deterior eſt; cur vis amplecti? Ipſis mundanis, qui illum conſtanter & fideliter amarunt, intolerabilis eſt & infidus,

& de illo queruntur: qualis erit tibi, qui ab eo, & à Deo defecisti, utrique infidus. Quare ut fugitivum mundus te flagellabit, & Deus ut perfidum non te defendet. Major ratio te constringit modò ne regrediaris ad desideria mundi, quàm fuit egrediendi: at saltem eædem sunt causæ, quæ fuerunt recedendi ab illo. Deceptus sibi est & cæcus, tibi fallax, vilis in se; despiciendus; tametsi alicujus pretij fuisset, quia maxima bona impedit, & cruciat amatores suos; undique periculis refertus, non solùm ipsarum rerum temporalium, sed, quod plus est, æternorum bonorum. Totus est mendacium: nam præter malitiam & inclinationem ad fallendū, ipse in se est deceptus; ut etiam cùm non velint homines mundani fallere, te fallent. Ipsa sapientia mundi, stultitia est. Quomodo in illo videbitur veritas, ubi etiam ipsum lumen sunt tenebræ? Quales erunt tenebræ? totus apparatus mundi & fundamenta ejus, sunt instrumenta cæcitatis, & obtundunt aciem judicij; superbia, gula, libido, invidia, ambitio, iracundia: quibus accedit perfidia; ut ipsum cui magis favet, velut Judas Christum, osculo suo tradat perditioni, & potestati tenebrarum.

Fallax mundus est: suam gloriam, quæ nihil

bil eſt, ſummo pretio vendit. Parum eſſet, ſi nihil ſolùm eſſet, niſi ignominia eſſet: gloriantur homines, quorum oporteret puduiſſe: divitias cuique mentitur permanſuras contra fidem experientiæ, cùm per tot manus tranſirent, ut ad eas venirent, quibus nunc poſſidentur. Bona ſimulat, quorum ſingula non minùs ſunt quàm trina tormenta: adeò ſuperant in mundo mala & angores, ut ſeſquiduplo ſint cruciatus & tormenta affligendi plura, quàm res ſint in illo, & quæ bona putat. Unaquæque res antequam habeatur, ut obtineatur, angit ſollicitudine & labore; poſtquam obtenta eſt, timore & curis ne amittatur; at jam amiſſa, dolore & carentiâ ejus. O veritas cæleſtis, quid magni agam, ſi non deſiderem hoc mendaciorum & angorum chaos? Si relinquam pro te rem tam vilem; quæ propter ſe aut propter me relinquenda eſſet? Ethnici plures Philoſophi reliquerunt mundum propter pacem ſuam: cur non relinquet fidelis propter gloriam ſuam, & tuam? Illi reliquerunt mundum, quia in ſe contemptibilis: cur Chriſtianus non contemnet, quia tu inæſtimabilis, & gloria, quam ſperat, ſine pretio ſit? Et ſi bonus eſſet mundus ſtultum eſſet ſi præponeretur illi rei, in qua eſt omne bonum.

CAPVT XI.

De modo acquirendæ pacis.

NOn potes benè vivere, nisi continuò moriaris, & vincas naturam tuam: non poteris habere pacem, nisi te oppugnes: hæc via lætissimæ libertatis. Cura alterius voluntatem facere libentiùs quàm tuam, & numquam infensus eris: ama potiùs minus habere quàm plus, & de nemine querêris: elige semper inferiorem locum, & subjici universis, & vix tristis eris: exopta pati, & ferre aliquid pro JESV, & neminem invenies gravem: in omnibus Deum quære, ut in te ejus voluntas fiat, & numquam turbaberis. Si alterius hominis voluntatem debes potiùs facere, quàm tuam; cur non divinam voluntatem facies, & gaudebis, si in te impleatur? Observa hæc in corde tuo, ut perpetuâ pace fruaris. Non potest obtineri vera tranquillitas, nisi per contemptionem mundi, & victoriam nostri. Duplici modo hoc fieri potest, si vim tibi inferas contra id quod tibi videtur in mundo aut in natura bonum, & delectabile; aut si cognoscas non esse bonum, & judices omnes res in veritate: hæc via suavior est, & permanentior, quamvis contradictionem tui appetitus debes sem-

per

per cum magno fervore adjungere. Qui tamen in fide & ſpiritu ſibi perſuadet rerum veritatem & vanitatem; facillimè ſe vincet, & contemnet mundum.

Nihil magis oportet ad profectum, quàm rectum judicium de rebus ferre, & ſenſum habere juxta doctrinam JESV. Quid audis de ore ſanctiſſimo ipſius veritatis? Beati pauperes ſpiritu, beati qui lugent; beati qui perſecutionem patiuntur. Cur ea, quæ Veritas Dei cenſuit beatitudines, tu cenſebis gravia & moleſta? quomodo non deciperis, ſi ea putes mala, quæ de fide conſtat eſſe bona, & facere beatos? Credimus myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis, quia Chriſtus illud revelavit nobis. Idem JESVS etiam revelavit, non eſſe mala, ſed bona, quæ mundus fugit, paupertatem, dolores. injurias: neque minùs debet credere, iſta eſſe bona patientibus, quàm Deum eſſe Trinum & Unum, qui cognoſcit ſic docuiſſe Chriſtum. Æſtimemus ergo veritatem, & contraria mundo judicia habeamus. O Veritas æterna, da mihi, ut omnia temporalia judicem mendacia; & quæ multùm nocent, ne judicem magna bona, juxta doctrinam tuam! Da mihi, ne deceptus vivam, ea magni faciendo, quæ odiſſe debebam. Si de fide eſt, paupertatē,

humi-

humiliationem, afflictionem, esse non solùm bona, sed beatitudines: quomodo non eligo habere minus quàm plus, despici quàm laudari, affligi quàm deliciari?

Qui in fide & veritate ambulat, æstimans ea bona quæ Christus judicavit tantoperè debet abesse a tristitia propter inopiam suam & molestiam, ut summis has votis debe-ret desiderare, & lætari in illis, atque omnino & non ex parte abhorrere ab omnibus quæ mundus amat & complectitur; & admittere, & concupiscere ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex omnibus viribus suis, & ex omni mente sua, quidquid JESVS amavit & amplexus est. Quemadmodum mundani, qui ea quæ mundi sunt, sequuntur, diligunt & quærunt magna cum diligentia honores, famam, magni nominis æstimationem in terra, sicut mundus eos docet & fallit: sic qui procedunt in spiritu & veritate, & seriò Christum Dominum sequuntur, amant, & ardentissimè exoptant, quæ his omnino contraria sunt; indui nimirum eâdem veste, ac insignibus contemptibilibus, quibus Dominus gloriæ indutus est. Adeò ut, si sine offensione ulla divinæ Majestatis, & absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa testimonia, injurias pati, ac

stulti

ſtulti haberi & exiſtimari (nullâ tamen ad id per eos datâ occaſione) eò quòd exoptant aſſimilari ac imitari aliquo modo Filium Dei. Ad hoc majus & impenſius ſtudium tuum ſit, quærere majorem tui abnegationem, & continuam in rebus omnibus, quoad poterit, mortificationem. Cur vis deceptus vivere, non æſtimando quę æſtimavit Deus, & ita honoravit, ut Filio dilectiſſimo & unigenito dederit?

Profectò quamvis bona non eſſent, hoc ſolo titulo quòd JESVS ea elegerit ſibi, honoratiſſima manebant, & digna ut toto corde concupiſcerentur à nobis: & hoc ſolo quòd mundana bona rejecit; infamia & vilia ſunt, omnia quæ homines magnifaciunt, & digna ut plus quàm mortem horribilia formidemus: JESUS victus amore noſtri elegit quæ mundus odit: cur nos pro amore IESV non admittemus illa? Quid dico, pro amore IESV? pro amore noſtro id deberemus facere. Qui amat animam & vitam ſuam, amet mori in vita. Cur ſi amas vitam, non amabis potiùs æternam & beatam, quàm illam miſeram & momentaneam? Quicumque amat ſibi aliquid, illud vult quod præſtantius eſt: quare qui amat vitam, debet amare non temporalem, ſed æternam: qui amat bona

non

non debet amare mundana, ſed cæleſtia: ideò per ipſum rerum amorem cogi debemus, ut omnia mundi bona contemnamus: nemo eſt qui amet aliquod bonum, qui non malit illud perpetuum. Abſurdum eſt & contrarium, quòd experimur: nam per ipſum rerum, & vitæ amorem, jacturam magnam facimus ejuſdem quod optamus. Dic mihi, ô miſer mundi amator, qui æternæ vitæ obliviſceris, utrùm iſta temporaria contemnas an diligas? Si contemnis, ideò debes facere ut meliora appetas: ſi diligis, tantò magis diligenda ſunt majora. Quomodolibet convincimur amare æterna: quæ tantò majora conſequemur, quantò magis hic denudamur, vilipendimus, & affligimur pro Deo. Non tamen ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam: nam quod momentaneum eſt & leve, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Commeatus æternitatis facillimè præparari poteſt, & diligentiſſimè curari debet. Quicumque locum aut agrum, in quo diutiùs commoraturum putat, locupletiſſimè præparat; & ubi parvo futurus eſt tempore, parum & contemptim curat: reſtat nobis æternitas in alia vita; præparanda merita ſunt, ne perversâ proviſione impendamus brevi tempori curam

ram maximam, & maximo tempori curam brevem.

Verùm non solùm pro vita æterna, sed pro temporali debemus temporalia odisse: inquietant nos, & angunt mille curis, ut consequamur; mille timoribus, ne omittamus: ægrè ferimus quamlibet jacturam; quæ cùm frequentissimè accidat, in continuis mœroribus, iracundijs, & infinitis perturbationibus volvimur. Solùm qui contraria mundo voluerit, sine contrarietate & cum pace sancta vivet. Unde igitur merentur nomen bonorum ista, quæ nos affligunt, & nocēt? Opposita potiùs sunt judicanda bona: quæ citiùs bonos nos faciunt commemoratione conditionis nostræ, recordatione Dei, occasione merendi, & imitatione unigeniti Filij Dei. Verissimè dilector hominum JESVS ea dixit, non tantùm bona, sed beatitudines. Philosophi quoque Gentium præstantissimi non judicârunt bona quæ mundus magnifaciebat, sed contraria. Aliqui oderunt & recusarunt omnia bona temporalia; ut saltem in hac vita temporalem beatitudinem consequerentur, sepositis curis & timoribus, & omni animi perturbatione. Pudor noster est, quòd sine exemplo Filij Dei illa præstiterint Ethnici, & sine spe aliorum bonorum,

& cùm mundus adolescentior & speciosior erat, & locupletior bonis suis, licet fucatis. Nos autem habemus gloriam imitandi Jesum, & mercedem in cælo: mundus præterea nunc deterior & deformior est, qui non solummodò caret solidis bonis, sed etiam caducis: vix jam habet ut fallat: splendor ejus fucatus jam deest; ut nos decipere non possit, nisi nos metipsi decipiamus.

CAPUT XII.

De excellentia ejus qui est in gratia.

QUid de mundo quæris, si es supra mundum? quid de terra amas, si amaris à Deo? Quomodo in natura hæret, qui ascendit ad gratiam? O bonum numquam intellectum, & passim neglectum! maxima & pretiosa nobis promissa donavit Deus, ut per hæc efficiamur divinæ consortes naturæ. Quid quærit præter Deum, qui invenit gratiam Dei, quæ hominem attollit super omnem naturam, etiam altissimorum Thronorum, Cherubim & Seraphim, si horum substantia per se, licet eminentissima super omnem aliam creatam, spectetur; & Deum facit patrem nostrum, amicum & socium inseparabilem. Præcedere alium loco aut gradu aliquo inter homines magni fit: quale erit

rit omnes naturæ gradus excedere? Quamvis mundus pretiosissimus esset,&res humanæ æstimabiles, deberent contemni ab eo qui est in gratia. Dæmon superbissimus est; non tamen æstimat opinionem hominum, nec amittere aliquid putat,licet maledicatur: non captat applausus humanos,non æstimat res materiales, dedignatur gustus hominum,ridet res nostras,hoc solùm quòd altioris sit naturæ: quomodo qui evectus est ad consortium naturæ Dei, qui in supremo rerum gradu positus est,sollicitatur pro rebus vilibus? Planè si homo intelligeret celsitudinem,ad quam pervenit,postquam benè confessus est,& accepit gratiam;non erit necesse aliud, ut universa penitus despiceret & rideret: neque ut ad contemptum mundi induceretur, opus erat virtute magnâ; sed vel vitio id faceret, nisi impossibile esset,quòd gratia esset causa culpæ. Mali spiritus sine ulla virtute non magnifaciunt has res materiales, quia ipsi sunt in superiore natura: quid debet facere cum virtute, qui statuitur super omnem naturam? Rex supremus purpurâ indutus, non magni faceret ligonem, neque falcem;quam è via, si invenisset ante pedes, non tolleret, quia excellentioris dignitatis est quàm rusticus:cur

 homo,

homo, si semel ad gratiam Dei venit, dejicitur pro rebus terrenis, cùm ejus dignitas supra cælos sit?

O quanta excellentia gratiæ! latet sæpè in vestitu humili, in corpore debili, languente, & horrido interdum. Vide quantum distat natura altissimi Seraphim, à natura fœdissima vermiculi; plus excedit vile mancipium, & fœdus leprosus, si in gratia sit, naturam sublimioris Angeli. Si Deus crearet aliquam naturam selectam, quâ reliquę omnes inferiores essent, plantæ, animalia, homines; & Angeli; ut eam agnoscerent mentes illæ sublimes mundi, Principatus, Dominationes, Seraphim, suâ naturâ superiorem, veluti pecora campi agnoverunt Adam; quàm sublimis putaretur? An decorum esset, si inter bruta se misceret, & animalium mores imitaretur? O homo, ad altiorem statum elevaris dum gratiam retinens, superas omnem naturam, non solùm creatam, sed quæ creari potest. Quantum mirareris, si vermiculum, quem videras in cane mortuo, vidisses factum supremum spiritum, & æqualis naturæ cum Seraphim? cur non miraris evectionem tuam majorem à peccato ad divinum statum? Anne vermiculus factus spiritus, appeteret cadavera fœtida? cur tu

amas

amas caduca, mirabili modo & privilegio Deus factus, & filius Excelsi Dei non facti, qui te fecit hominem, & refecit divinum? Licet non videas dignitatem tuam, debes credere, & certiore quàm oculorum cognitione magnum quid de te æstimare. Si omnis naturarum existentium & possibilium perfectio, excellentia, pulchritudo, in una natura conglomeraretur, nihil esset hæc præstantia præ minima particula gratiæ, præbentis animæ excellentiam super omnem excellentiam, & pulchritudinem, super omnem pulchritudinem naturæ. Nulla est comparatio Dei ad omnem perfectionem naturalem: sic ille qui est in gratia, excedit omne bonum rerũ; nam est in divino gradu.

Finge, cùm nihil eras, & Deus te creare voluit, te interrogasse in quem gradum rerum creari velles, an solùm esse elementum purum, an rupem, an metallum, an lignum, an brutum, an hominem, an Angelum, an unum ex Seraphinis? nónne hoc putares magnum beneficium? ánne eligeres esse insensibilem creaturam, aut potiùs malles adscribi inter intellectuales? an fortè auderes sperare & præsumere censeri in eodem ordine divino cum Deo superiorem omnibus dictis naturis? ecce quomodo quod nec in

mentem tuam auderet venire, Deus tibi cõcedit. Non te dejecit inter inanimata; non inter insensibilia, non inter irrationalia; sed sublimavit non solùm ad gradum rationis & immaterialem, sed ad quemdam divinum. Plus debet Deo unus solus homo pro minutissimo gradu gratiæ, quàm universæ creaturæ, à Seraphinis usque ad arenas maris, pro creatione naturarum omnium. Plus debes Deo, qui per gratiam communicavit tibi suam naturam, quàm si sub tuam potestatem omnem creatam naturam subdidisset, omnes Angelos cæli, usque ad pecora campi.

Omnes res per suas classes distributæ sunt: inferiores non attingunt eas quæ superioris sunt ordinis: res inanimatæ non possunt attingere perfectionem viventium, res viventes non perveniunt ad sensitiva: res sensu solùm præditæ non possunt percipere intellectualia, nec corporales res spiritualia, Oculus non potest cognoscere Angelum, quia sunt diversi ordinis: sic natura non potest attingere Deum in se; qui plus excedit omnem creatam substantiam, quàm quod spirituale est omnem sensum. Nemo potest operari divina, nisi in statu sit divino: quare ut nosceremus in se & tractaremus Deum,

necesse erat elevari in gradu sublimiori super totam naturam, & constitui in divinâ serie; quòd facit gratia, efferens hominem extra naturæ claustra; constituens illum in deifico statu & ordine, consortem eum faciens divinæ naturæ, & Deum mirabili modo & privilegio reddens. Per gratiam enim participat homo Deum secundum gradum supremum divinæ naturæ, in quantum excedit omnem naturam; non solùm quatenus est existens, vivens, cognoscens, sed quatenus Deus est, & super omnem existentiam, vitam, sensum, & intellectum. Participat divinam essentiam, quatenus supersubstantialis & superessentialis est: ideò homo in gratia est super naturam, essentiam substantiamque omnem. Si inter omnes animas & spiritus Angelicos uni sòli fieret tantus favor, ut ille unus in mundo fuisset & nunc solus esset in gratia, licet minori quàm nunc habet infans post Baptismum mortuus, stupendum miraculum haberetur, omnis creatura veneraretur illã. O anima, quomodo non te putas venerabilem, si humiliter suspicaris in gratia esse? Ne te sollicites pro rebus te inferioribus; & sunt omnes te inferiores.

Nihilominus non est sola major excellentia gratiæ excellere omnem naturam, si spectemus

ctemus quod faciat hominem filium Dei charum. O qualem charitatem dedisti, Pater, ut filij Dei nominemur & simus! Accipimus spiritum adoptionis filiorum, ut justificati gratiâ Christi, coheredes JESV simus, & heredes tui. O quis posset intelligere quãta dignitas sit fieri filium Dei! Magni æstimant homines esse conjunctos & famulos terreni Regis: cur non æstimamus esse filios & hæredes Dei? Gloriantur mortales de prosapia hominum mortuorum; de genere carnis morituræ, de natura sua terrena: cur non gloriantur de gratia, de natura Dei, de filiatione divina? Qui ducit sanguinem Regium etiam post multas generationes, in magno mundi honore habetur: quanti debet fieri cognatum esse Deo, & consortem ejusdem naturæ?

Plus afficitur pater erga filium, quia particeps suæ naturæ est, quàm erga illum qui similis coloris est, aut eodem modo loquitur, aut eamdem figuram habet: ita Deus dulciùs afficitur erga illum qui habet gratiam, quia particeps suæ naturæ est, licet minimus & contemptibilis in mundo sit, quàm erga naturam Angelorum. Major differentia est inter substantiam Cherubicam per se, & eum qui est in gratia, quàm inter illud

quod eſt pictum & vivum: licet omnis creatura participet quodammodò Deum, incomparabilis differentia eſt. Per naturam participat, quemadmodum imago: cùm pictor ſe pingit, participat pictorem in ſimilitudine, colore, lineamentis, & ſuperficie tenus, non in gradu vitæ & animæ rationalis. Sunt omnes naturæ rudes adumbrationes alicujus perfectionis divinæ, ſed ſine parte divini ſpiritûs. Solùm, qui eſt in gratia, eſt imago viva Dei cum ſpiritu ſuo, & velut filius & imago ſui Patris per conſortium & communicationem naturæ. Quantum diſtat tabula & lignum, quæ repræſentat aliquem Regem, à dilecto filio ipſius Regis? plus diſtat, qui eſt in gratia, ab excellentiori eſſentia & perfectione naturali ſupremi Archangeli: omnis enim ſubſtantia & natura mortuo modo repræſentat Deum; ut lignum, aut tabula, aut ſaxum aliquem Imperatorē. Inter eos in quibus eſt participatio naturæ, non tam dicitur ſimilitudo, quàm idemtitas: ideò qui eſt in gratia, dicitur etiam idem cū Deo à ſanctis Patribus: & ut pater & filius in humanis eadem perſona cenſentur. Ipſe Filius naturalis Dei dicit: *Omnes unum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipſi in nobis unum ſint.* Quamvis enim omnis juſtus, præter Ju-

stum Justorum JESUM, solum fiat filius Dei per adoptionem: major est unio & unitas inter illum & Deum, quàm inter alios patres & filios naturales. Filij hominum solùm habent particulam exiguam materiæ vilis & carnis paternæ: at qui est in gradu gratiæ, integrum spiritum divinum in se habet. Excellentior filiationis modus est filiatio Dei adoptiva, quàm naturalis hominum.

O homo, gaude de tua dignitate, & ne degeneres à conditione divina: cura honorem Dei: sollicita causam ejus, si non quia Deus tuus est, saltem quia Pater tuus, quia omnia sua erunt tua. Filij quia sperant hereditare substantias patrum, eorum negotia agunt: tu heres Dei es, ne putes te alienum. Licet Deus non creavisset nos; ex eo quòd accepit in filios, deberemus cordialem amorem erga illum habere, & omnem curam in rebus divinis adhibere. O Pater amantissime, quomodo non æstimo esse tuæ familiæ, & specialissimè mihi providere? Feræ pro catulis exponunt se periculo vitæ: quid facies tu, qui etiam eos, qui contempsimus Filium tuum naturalem, adeò dilexisti, ut acciperes in filios? Quantam fiduciam potest habere anima in hac filiatione? Licet Deus nihil provideret, attentissimam curam & dulcem

sibi sollicitudinem haberet erga illum qui est in gratia. Quantoperè mater vidua sollicitat filiũ unicum desideratum? major & tenerior affectus Dei & attentio est in justos.

Accedit quòd per gratiam amici Dei fiamus. Ipse Jesus dulci supra mel voce inquit: *Vos amici mei estis*. Per gratiam enim est inter hominem & Deum dignitas quædam non disparis ordinis, in divinam classem elevando mortalem, ut immortalis Regis sit amicus. Licet filij Dei non efficeremur; ex hoc solùm quòd gratia reddat nos amatos illi, inæstimabilis excellentiæ est. Amicitia præfertur cognationi, & fidelior quàm natura ipsa habetur: consanguinei sæpè negliguntur, aut odio habentur; amici semper diliguntur: plus faciunt homines pro amicis quàm pro fratribus: qualis erit amicitia divina? Duo maximi tituli sunt, cognatio & amor: uterque in gratia invenitur. Amari à Deo, est locuples vena auri cælestis, & divinorum bonorum: amor Dei non socors & ignavus est, sed efficacissimus & diligens. Amare est, velle alicui bonum: in Deo idem est velle & facere; quare quem amat, divitijs cæli implet. Amari à Deo, perpetuum est stillicidium, imò flumen donorum. Si pro inimicis dedit vitam, quid pro amicis faciet?

Nihil

Nihil in Deo est inordinatum: quare si pro adversarijs talia facit; pro dilectis incredibilia aget; maximâ attentione & summâ fidelitate providebit illis. Si tantam curam habet inimicorum nostrorum, ut jubeat diligi; quantam sollicitudinem habebit suorum amicorum? Adeò nos dilexit cùm inimici eramus, ut videretur nos diligere plùs quàm se: ánne cùm nos amicos dicit, & habet, diliget minùs quàm inimicos?

Gauderes habere amicum tantæ fidelitatis, ac Davidis & Jonathæ: sed res ridicula est, & tamquam perfidia omnis humana fides, respectu ejus quam Deus habet erga te. Respici à Rege terreno, pro favore habetur: qualis erit, amari à Deo & zelari? Vis noscere, ô anima, amicitiam & fidelitatem Dei? tantoperè amat suos amicos, ut nesciat separari ab illis. Si in cælo solùm esset Deus, statim veniret, & non sejungeret se ab eo qui habet gratiam; sed mansionem apud eum faceret, ut societas nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus JESV CHRISTO per Spiritum sanctum, qui diffusus est in cordibus nostris. Cervi, oves, agni & columbæ gregales sunt; ijs junguntur, & amant, in quibus agnoscunt suum genus. Deus socialis est, Filius Dei agnus est. Spiritus divinus ci-

cur & affabilis est, amat eos qui divini sunt, obtinentes consortium suæ naturæ quasi gregales Deo facti: Si sacratissima humanitas Christi adeò favisset alicui, ut ab eo numquam vellet separari, quid diceremus de tam eximio privilegio? cur non admiramur quòd divinitas non discedat, quòd individuus socius justi Deus sit? Nec tantùm contubernalis illius habitat cum eo, sed in eo in quo jucundiùs quàm in Sole ponet tabernaculum suum.

Quis pater ita diligit filium, ut nolit separari ab eo, & semper ambulet cum eo? quin potiùs pædagogo committit, ut illi assistat: at Deus Pater & amicus noster nobiscum semper vult incedere. Quæ mater ita diligit filium, ut semper in ulnis ferens amplectatur tenerrimè? Deus hoc facit. Gratia est nodus Dei & hominis, est dulcis amplexus divini Spiritus & humani. Inter mortales pater potest non esse ubi adest filius: at Deus nescit abesse ab eo, qui est in gratia. Licet sit Deus in creaturis essentiâ suâ, præsentiâ, & potentiâ; hoc fit quia Deus: aliter esse non potest; non ex dignitate & meritis creaturarum, sed ex immensitate & infinitate Dei. At gratia hanc vim habet, non natura, ut si alioqui Deus absens esset, & non fuisset

immen-

immenſus, illum præſentem faceret, & ad hominem exiſtentem in gratia veniret, manſionem apud eum faciens, factus unus Spiritus cum illo: & licet poſſet oblivisci rerum, præſentem ſemper haberet dulci memoriâ, & proſpiceret habenti gratiam: & quamvis poſſet relinquere creaturas, & non operari, ſuſtentare, & tueri illas, in juſto ſemper aliquid boni operaretur: ſicut enim amor acris eſt, non vult bonum quin efficiat.

Quantus favor & dignitas eſt, Deum ſemper comitem habere? Certè obſtupeſceremus, ſi aliqua creatura eſſet tam amata Deo, & excellens, ut juberet omnes ſpiritus cæleſtes, millia millium quæ aſſiſtunt ſibi, comitari illam, ut quocumque abijſſet, cum illa eſſet tota iſta pompa & majeſtas: quid erit hoc præ ſocietate & comitatu Dei, niſi ſolitudo? Quid omnia ante te, Domine, niſi tamquam nihilum? Si illam creaturam miraremur, quomodo non admiramur animã in gratia, cùm Deum pro comitatu habeat, non lateri adhærentem, ſed in eſſentia ſua, velut animantem illam? O fortunatiſſimam dignitatem hominis, & dignationem Dei, quòd Summa illa Majeſtas comitetur ſemper puſillos homines! nam minimè otioſus & inutilis animæ ſocius Deus erit, ut non

provi-

provideat illi. Anne torpens aut cæcus assistet, ut non videat necessitates ejus & miserias? Profectò non in vanum Deus se associat justis. Possunt & se & sua negligere, si solùm curent quæ Dei sunt: Deus satagit illorum. O Pater mi, ô amice, ô sodalis, precor Majestatem tuam, ut reverentiam, fidelitatem, & affabilitatem erga te habeam: tecum me geram ut filius cum patre, zelans omnia tua, reputans eadem mea; ut filij boni curant res parentum, quia respiciunt ut propria. Precor, ut amicus fidelis sim tibi, in omni eventu honorem tuum quærens, partes tuas agens & te amans plus quàm me. Da, ut bonam societatem tecum conservem, ne continuis defectibus contristem Spiritum sanctum tuum.

At si gratia omnis in se tanta sit, ut nos cognatos & gratissimos & necessarios Deo, velutque Deos faciat, ex eo quod detur per Christum; felicior, venerabilior, & magis privilegiaria est illa quâ fruuntur homines, quàm ea quâ donati sunt Angeli, & Adam in primo innocentiæ statu. Ij filij quos majoribus doloribus mater peperit, plus dilecti habentur: quid mirum, cùm gratia nostra tot doloribus steterit Christo, si jucundior sit; & amabilissimè propter eam majoribus

privi-

privilegijs faverit Deus, plura auxilia tribuendo, diutiùs nos sustinendo, magno effeendo honore, ut ipsi Angeli venerentur homines, quòd habeant gratiã per Christum, & pertimescant jam naturam nostram conspicere prostratam coram se, quam ante incarnationem contempserant: quia specialis dignitas accedit gratiæ, quam nunc habemus; quia facti sumus membra viva Christi, & computamur idem cum illo. A capite in membra redundat veneratio: quomodo despicient Angeli naturam nostram, quam suspiciunt exaltatam supra suam usque ad thronum Divinitatis, & consortium Dei? Quid mirum, non tractent ut inferiores suos, quos Dei Filius primogenitus in multis fratribus æqualitatis nomine super ipsos cælestes spiritus exaltavit, vocans homines fratres suos, pluris nos faciens quàm Angelos? Nullum ex Seraphim & Cherubim ita honoravit, ut fratrem suum vocaverit. Hæc est maxima excellentia gratiæ, ut honorabilior sit, & elevetur super omnem naturam. Sed per gratiam Christi ipsa etiam natura nostra honorabilior fit, & sublimatur super omnem aliam naturam, quatenus ipse Dominus gloriæ communicat suam gloriam in membra sua conjuncta & viva cognatorum

suo-

ſuorum. Fundata præterea noſtra gratia in JESV meritis,& unione ejus,quaſi majori juſtitiâ & modo perfectiori mereri nos facit de Deo. Quia ſumus filij doloris, ſumus & Benjamin Deo, & filij dexteræ ſuæ, dilectiſſimi. O Pater amantiſſime, qui tradidiſti morti unigenitum Filium tuum,ut ego viverem factus filius tuus; da mihi ut magni habeam,& cognoſcam hoc beneficium. Unus Angelus pro minimo gratiæ gradu, quam accepit,plus debet tibi, quàm cunctæ creaturæ ſimul pro omnibus bonis naturalibus, & creatione univerſi. At ego homo miſer plus debeo tibi pro minima gratia data mihi,quàm omnes Hierarchiæ Angelorum pro univerſa gratia & donis ſupernaturalibus, quæ conceſſa ſunt cunctis. Nam ut ego viverem per gratiam vitam divinam, voluiſti Filium tuum pati mortem per naturam humanam. Plus feciſti pro me, quàm pro omnibus Angelis. Plus me devinxiſti, quàm obligaſti Seraphim & Cherubim.

Duæ ſunt cauſæ, quibus homines tenemur ſervare & magnifacere gratiam. Una eſt inæſtimabile pretium, & inexplicabilis excellentia ejus. Altera eſt pretioſiſſimus tuus Sanguis,ô JESV,quem fudiſti, ut gratiam nobis mereris: Si non credimus valori ejus

in se, pretiosissimam putemus, cùm tantò pretio nobis illam comparaveris. Maxima & stupenda res est; quam Deus, qui falli non potest, maluit ut haberemus nos, quam servare vitam illam pretiosissimam sui Filij.

CAPVT XIII.

Quomodo pœnitentiæ & afflictiones corporis juvent.

SPinæ conservant plantas in horto; & gratiam asperitates in justo. In quassato & marcido corpore floret vís integra mentis. Ut sanum corpus reddant medici, magis affligunt illud amarissimis potionibus, inediâ, effusione sanguinis, adustionibus & majoribus tormentis: non nimis à te petitur, ut moleștes quodammodo pro salute animæ. Qui languet, inter angores evomet nociva: sic & animæ vitia in vita jucunda non purgantur, cùm nec corporis vitia sine molestia curentur. Silex afflictus luces emittit: caro macerata illuminat mentem. Illa anima bestia est, quæ corpus suum non tractat ut bestiam. Quemadmodum labores & calamitates immissæ à Domino, faciunt homines resipere & meminisse Dei, magis erudiunt, incendunt fervorem, augent Dei familiaritatem, elevant cor: sic asperitates ultrò assum-

ptæ, parem fructum habent; faciunt, ut homo ſæpiùs in illis reminiſcatur Dei, & divinis illuſtrationibus aptior fiat, vacuus guſtu ſenſibili.

Idonea diſpoſitio majoris gratiæ, ſit afflictio naturæ: hoc opus & labor gratiæ eſt, ſejungere nos à temporalibus rebus, corporeis, & viſibilibus; quare dimidium factum invenit in auſteritate vitæ: quæ tamen etiam ex gratia eſt, ſine qua nihil ex nobis eſt bonum, nihil utile. Thronus & regnum gratiæ, & gradus ad gloriam, eſt profunditas humiliationis noſtræ, cum afflictione corporis: & exaltatio mentis, crucifixio carnis. Inſtruis te quoque aſperitatibus voluntarijs ad neceſſarias, ut ex diſciplina patientiæ ſcias ferre quæ Deus miſerit: aſſueſcis etiam & diſcis te vincere, & debilitas adverſarium tuum præcipuum; per quem ceteri te impugnant: impetras à Deo faciliùs, quæ exoptas. Licet ſufficiens titulus pœnitentijs noſtris ſit Chriſtus crucifixus, abundant prætereà alij; & præcipuè culpæ ipſæ noſtræ innumeræ, & pœnæ pro illis, ut ſatisfaciamus commiſſis, & committendas minuamus. Sit anima carnifex carnis: ad hoc ex magna Dei indulgentia non eſt in inferno damnata. Nonnumquam contigit, ut ex duobus delinquẽ-

tibus capite damnatis alter complex absolvatur, hac lege, ut in socium exequatur sententiam mortis, fungens in illum munere carnificis, cùm alius deest. Complices peccatorum sunt anima & corpus: in istud anima sit ministra justitiæ divinæ, & torqueat convenienti supplicio, siquidem non est præcipitata ad inferos, cùm primùm peccavit.

Nihil tibi transeat impunitum: te ipsum timeas, crudelis tibi, justissimus & severissimus, in omnes injustitias & blanditias carnis; omnia punire oportet. Nulla est urbs optimè gubernata sine cura suppliciorum: nec conscientia ordinata erit sine tribunali & gladio, ubi tot sunt facinorosi affectus. Vindicta quàm à te sumis, respondeat culpæ: cave ne à te Deus rationem petat contemptæ & corruptæ justitiæ. Ultionem à te sume, & quia reus culpæ, & quia judex iniquus, cùm tibi parcens toties te absolvisti. Supplicia in urbibus fiunt, potiùs ut vitentur exemplo unius aliorum scelera, quàm ut minuantur damnati culpæ & pœnæ: at cùm in te animadvertis, major tibi fructus est; non aliena sed tua ipsa peccata deinceps compesces, ne committas, & commissorum pœnas tibi minuas. Non est justitia sed indulgentia severitas tua: ultio hominis est venia

nia Dei. In omnibus tamen memento laudis ex obedientia, & utilitatis ex prudentia; ne inconſultò, cum damno profectus tui, & minore gloria ſervitij Dei & utilitate aliorum, ſumas aſperitates: nam ubique fallacia eſt dæmonis. Cura tamen præcipuè & ſemper ſupplicium voluntatis propriæ, magis quàm corporis. At quouſque circumſpectio omni proprio amore nuda, atque judicium Superioris pro cujuſque ætate, ſtatu, viribus, inclinatione, occupatione, neceſſitate, permiſerit aſperitates; ſine miſericordia, ſine adulatione tui, in te ſæviendum eſt.

O Veritas miſericors, quomodo mihi adulabor & mulcebo, ſi in mentem revoco rigores & tormenta innocentiſſimi JESV, quæ pro peccatis meis tulit, & cruciatus animarum in Purgatorio? Ingens privilegium eſſet, ſi animæ in pœnis illis terribilibus exiſtenti Deus concederet poſſe ſatisfacere; ut hic poſſumus, aſſumptis voluntarijs afflictionibus. Fruamur nunc hâc indulgentiâ Dei. Debitor centum talentorum, ſi creditor indulgeret illi debitum, contentus hâc lege, ſi intra aliquod tempus ſolviſſet unum ſolum, ànne recuſaret pactum tanti lucri? Quæ amentia noſtra eſt, quòd malimus ſolvere centum in altera vita, quàm unum in iſta?

Sed quid opus erat remitti tremendas illas pœnas? sufficit decus carnis in ventura vita.

Recordare quàm gloriosa & pulchra sint futura corpora in resurrectione; quibus venustas & splendor addetur, prout in hac vita afflicta fuerunt: mundus ex quo compta erunt in æternitate, est afflictio sordida & temporalis in hoc mundo. Nonnulli ne deformes hominibus appareant per breve tempus dimidiæ suæ vitæ, passi sunt cædi & torqueri membra & ossa: minoris stat pulchritudo æterna; non opus est scindi membra, sed non mulceri, & paululùm affligi. Rectissimè hoc supputavit sanctus Ignatius noster Pater: qui cùm nondum conversus ad Deum omninò esset, os jussit secari, ne informis videretur, sine lacryma, sine gemitu, sine ostensione doloris & tormenti tolerans; at post conversionem, magis dignum censuit pro pulchritudine futura in resurrectione asperitates ferre, jejunia per integras hebdomadas, trinam flagellationem quotidie, genuflexiones prolixas, humicubationes, asperum cilicium, & saccum, nudipedalia, horridam totius corporis amictu & gestu tractationem. Pudor sit nostræ tepidatis, etiam Ethnicorum barbarorum rigor sine spe quam nos habemus; qui cilicijs ferreis

ſectum corpus cruentum ferebant, ſuſpendebant ſe uncis, interim canentes laudes Deo ſuo: ſub currus ſimulacrorum ſubdebant ſe, & proſcindebantur in fruſta: abſtinebant plurium jejunio dierum. Pudeat nos, quòd poſſit magis ſuperſtitio quàm Religio; & furor, quàm Amor Dei.

CAPVT XIV.

Quòd nimius amor carnis impediat ſpiritum.

SI caro, etiamſi nata nobiſcum, & ſanguis qui vivificat nos, tam infenſus eſt nobis, ut impediat vitam ſpiritus; caro cognata ſolùm & conſanguinitas ánne prodeſſe poterit? Erubeſcat ſpiritus cognationis nomine: quantò magis debet pudere cognatorum nimij amoris? Si pudet carnem alterius carnis cognationis, ſi progenitores atq; conſanguineos obſcuros negat; quantò magis ſpiritum oportet pudere totius carnis, & conſanguinitatis & proſapiæ? Carnem propriam, quam animat, abnegare debet anima: cur nimis amabit alienam & exanimem, quæ alijs deſervijt, & fortaſſe jam non niſi vermibus pro ſtabulo & cibo ſervit. Satis eſſet nobilitas gratiæ & conjunctionis cum Chriſto, ut naturæ obliviſceremur & erubeſceremus, quin opus eſſet moneri ex

vilitate & fœtore ipsius, & damnis consanguineorum.

O Veritas Dei, odisse cognatos jubes, ut tuus fiam discipulus: quomodo, si nimis amem illos plusquàm te, tuus spiritus fiam, adhærens tibi unus spiritus tecum? Da mihi per sanguinem tuum, ut non amem sanguinem meum, nisi in sanguine tuo: impetret à nobis sanguis Christi, ut non diligamus nimiùm sanguinem hominum peccatorum. Christus per sanguinem suum voluit nos redimere, & consanguineus noster fieri: novit enim damna sanguinis nostri, & consanguineorum, ut repararet illa.

Jura carnis non tenetur observare spiritus: fac ergo, ô anima, ut sanguinis conjunctio amorem tuum non corrumpat. Jubet Deus temetipsum odisse, & carnem & sanguinem tuum proprium: quomodo tibi amor vacat, ut diligas propinquum & consanguineum, & non propter Deum, & cum modo virtutis? æquè & cucurbitas consanguineas tibi amare posses, aut pulices, cùm tamen occidas. Æquè fratres tui ac vermes à carnalibus parentibus producti sunt: cur vermes fœtidos horres stomacho inimico super omnia, & cognatos diligis corde nimis amico super Deum? Si causa amoris

tui

tui nimij,& ultra virtutis præſcriptum,eſt, à parentibus ijſdem generatos eſſe: plus habent ab illis vermes, quàm germani: nam fratribus tuis non dederunt animam parentes tui, nec toti ſunt ab illis producti. Hinc cognati & patres corpora dumtaxat propinquorum amant,& curant; bona autem animæ omnino contemnunt, ut quæ ſit à Deo ſolùm, non ab illis. Imò corpus quoque non accepiſti à parentibus, ſed per illos à Deo. Quid? amáſne cognatos immoderatè, quòd partes ſint communium progenitorum? eâdem ratione membrum illorum abſciſſum, quamvis cancro infectum, amare poteras. Si propter ſimilitudinem amas, pari jure ſtatuam aut alium quemlibet hominem debes amare.

Quid eſt originem ducere ab ijſdem gentilibus, niſi modicum fœtoris & putredinis ab eodem fonte fœtido habuiſſe? &, quod pejus eſt, habuiſſe peccatum? Anne jure gloriari poſſent duo, quòd ſimul in eodem cœno caderent, & ſordibus repleti eſſent? Puriores genuit pater tuus fœtidos vermes, quàm te: nam illos ſine peccato, te verò maculatum originali culpâ; & non ante fuiſti compos vitæ, quàm reus mortis. Qui nimis gloriatur de carnis nobilitate, oppro-

brium naturæ communis nobilitat, & jactat. Quid aliud est inordinatus cognatorum amor, quàm arrogantia de vilitate communi, cujus maximè pudere oporteret, & gratulatio de ignominia peccati? Per carnem & sanguinem auspicatur malitia naturæ, & fortunatur miseria nostra: inde discit caro malè mereri de spiritu. A principio vitæ inficitur per carnem anima peccato; sic continuans deinde injurias, causa est potissima peccatorum. Abnegare oportet sanguinem & consanguinitatem nostram, ut liberemur à peccatis per crucem Christi, quam debemus tollere. Non tam difficilia nobis occurrent, ut multis pueris & adolescentibus, qui omnem carnem pro Christi cruce contempserunt. Ex Societate nostra sanctus Joannes Goto, inter flebiles vultus patris sui, & rivos lacrymantis matris, atque dulces utriusque amplexus, positus in loco martyrij medius; atque inter horrida patibula & crudelissimos carnifices, nullâ atrocitate perterrefactus, prælegit brachia crucis quàm suorum: quorum amore & blanditijs heroicè refutatis, cucurrit ad destinatam sibi crucem; ubi moriens obtinuit Regnum Dei; quod caro & sanguis non possident.

CA-

CAPVT XV.

De jactura temporalium.

NOn molestè fert spiritus jacturam temporalium, de qua gratulari sibi debet. Quis ploraret sub magna mole oppressus, si amicus pondus subtraxisset? Quod auferet mors, melius est ut auferat Deus. Si nudus sufficis Deo & places, quid quereris compendio rerum & curarum gratum Deo fieri? Nudus etiam sufficiat tibi Deus, sine suis muneribus & arrhis temporalium. Non tua amat Deus, sed te; tu nec tam ames quæ sunt Dei, sed Deum. Nudus Christus ascendit in crucem, nudus de sepulchro exivit; ibi vestimenta reliquit: qui & nudus expugnavit cælum; & intravit triumphans. Propter te nudum mortuus est nudus, non propter fortunas & bona tua: ideò te quærit, non illa; & quia te quærit, perdit tibi illa, nudum te expectans in cælo. Te componit ad nuptias, dum disponit de tuis, & denudat te. Quid times pauperem fieri, si in corde integrum Regnum portare potes? Regnum Dei intra vos est.

O ridicula lacrymarum causa, quòd auferantur causæ peccatorum! O amentia, putare damna, quæ sunt remedia! Summa est impuden-

pudentia adversus Deum, dolere & deplorare perijsse temporalia, quæ odisse debebas. Dolorem & lacrymas, quas pro injurijs & jactura adulteri fundit femina, quantumvis obscœna & impudẽs esset, occultat sponso; gaudium etiam de præsentia adulteri celat: tu coram Deo gaudes de bonorum prosperitate, quibus cum adulteras, luges de jactura: audes rogare Deum, ut ea non auferat, aut quòd reddat. Quæ mulier in adulterio ipso comperta virum rogaret, ne impediret voluptatem adulterij, cùm potiùs veniam deprecari oporteret? misericorditer puniret sponsus; si tantummodò auferret adulteræ illum cum quo fornicabatur: quomodo tu tam impudens es, ut injuriam reputes? Quæ tam inverecunda uxor maritum precaretur: Affer mihi illum Æthiopem, cum quo dormiam, qui plus quàm tu mihi placet? & tu audes lenonem Deum facere cupiditatis tuę, petendo temporalia? Cùm aliud à Deo præter Deum petis, ipsâ oratione adulterium tuum manifestas: perinde est ac si postules, Da mihi Domine, in quo te offendam. Satis est à Deo fornicari, quin eum sollicites, ut quibus fruendo te corrumpis, cumulet; & servet opes, honores, sapores: colores, & formas corporum.

Qui

Qui cancro corrumperetur, non irasceretur chirurgo, si vellet infectam partē laniare, sed ultrò exhiberet membra abscindenda, cum horrore & dolore: at si fortè sine opera & sensu sui ex somno expergisceret, abscissam partem inveniens, miraculum putaret, & Deo gratias ageret. Non tibi evelluntur artus, sed damna & tela cor tuum corrumpentia: age Deo gratias, quòd sine patientia & sensu tui erepta sunt. Qui omnia relinquere debes, ne doleas si auferantur aliqua. Deberes dare hæc pauperibus, ut mereréris: cur si Deus sustulit, non patienter tolerabis? Piè dixit Gerson:

Quæ commodasti, si repetis, Pater;
Gratus libenter restituo, cape.
Vis per latrones, ense, vel ignibus
Auferre? linquo; gratius accipis
Si fortè, quàm si pauperibus darem.

Si nihil habens habebis totum, quid fatigaris? O Veritas amabilis, inverte cor meum perversum, ut jam deinceps doleam habere aliquid nisi te Deus, & me exonerem ab omni mole terrena, & à me ipso primùm, qui gravior sarcinâ sum mihi, non me, Domine, habere volo, ut te habeam. Si Philosophi plures alacriter se privarunt omnibus bonis propter se, quia vilia & impedimenta judicarunt;

carunt; quid facio, si propter te, privari aliquibus à te, non patienter feram?

O spiritus infirme, quid doles circumcidi pauca superflua, cùm tibi pauca sint necessaria? Quid dico; pauca? nihil mihi nisi Deus est necesse. Gratulor, gratulor; Deus, qui non deficit, est qui mihi sufficit. Nesciebam, ô dulcis Veritas, quanta consolatio est nihil habere; imò cognoscere luce clariùs impossibile mihi esse, quamvis ego id conarer cunctis meis viribus, quidquam præter Deum posse habere, & esse meum, sed solius Dei. At quia omnia sunt Dei, & Deus est meus, omnia sunt mea: & tunc plus mea, quando non habeo; quia tunc minus me habent, & meliùs in Deo habeo, quàm in se haberem. Si fuissem verè humilis, nihil dolerem pro omni jactura rerum. Qui debet æstimare se nihil esse, quomodo potest æstimare alias res esse aliquid, quæ sunt viliores homine? Cùm quis moritur, omnia sibi moriuntur: sic qui se credit nihil, totum mundum putat nihil. Omnia mortua sunt mortuo, & omnia vilia humili.

CAPVT XVI.

De utilitate tentationis.

Quomodo vis coronari, si non certas? quomodo certabis, si non impugnaris

& ten-

& tentaris? Absque hoste non est certamen, absque certamine non est victoria. Imò inhonestum & turpissimum foret, sine bello coronari, sine victoria triumphum agere, & usurpare palmam non meritam: ne igitur molestè feras tentatione vexari; nam ibi est officina meritorum, & causa tuæ humilitatis. Multos, ut humiles essent, permisit Deus labi in gravissima peccata: tecum magis misericorditer se habet, permittens solùm quòd tenteris. Resiste viriliter in causa Dei: quamvis in ipso tentationis conflictu molestum sit pugnare, jucundior est victoria ex tentatione, quàm voluptas ex peccato, ad quod tentatio inclinat. Noli comparare cum molestia tentationis dulcedinem peccati, sed confer illud cum gaudio ex victoria: non compares pugnam cum voluptate, sed victoriæ fructum cum usu vitij: experire aliquando quid sit vincere tentationē, qui toties expertus es succumbere.

Cùm vincis, existima iterùm te pugnaturum, cùm pugnas, reputa in illa victoria penitus abolendum inimicum in perpetuum, & æternâ pace fruendum. Fortasse ita partim eveniet: nam diabolus confusus & victus, non audebit iterùm adoriri; & Deus aliquam quietem concedet, prout noverit

expe-

expedire tibi, Deus scit, quo tempore te liberare oporteat à tentatione, qui permisit illam pro bono tuo. Artifex non extrahit aurum de fornace, donec satis purgatum est: nondum satis emendatus & purificatus es, si non te liberat hâc molestiâ. In victoria memento pugnæ, in pugna victoriæ. Gaudebis perpetuò si vincas; pudebit, si vinceris; quare vilipendis conscientiæ securam lætitiam & pudorem, pro futilissima & momentanea oblectatione? Amittimus tempus in hac vita, dum non patimur. Non recuses molestiam repugnandi, cùm molesta aliqua nequeas in hac vita fugere. Quemcumque vivendi modum elegeris, in aliquo affligêris: meliùs est affligi pro virtute. Triste aliquid & adversum ubique est: sed felix tristitia, & facilis, in causâ æternæ felicitatis: Pro humanis rebus longiori tempore, majori labore, minori fructu pugnatur. Temporalium laborum terminus, alius labor est; sæpiùs pœna æterna: sed hic levis & momẽtaneus labor æternum gloriæ pondus operatur in te, cujus non sunt condignæ passiones hujus temporis. Ferto saltem non ægrè hanc tribulationem, quam optare deberes propter avaritiam gloriæ majoris, quæ crescet rigata igne isto. Quin etsi nullum præ-
mium

mium esset, sufficit quòd conformareris Christo. Magna necessitate teneris ad renitendum & pugnandum: in conspectu Judicis es; & causam divini honoris defendis coram Angelis, & Sanctis. Potiùs velis millies mori, quàm semel vinci, & pudorem pati succumbendi. Coram Sponso tuo, & testibus Hierarchijs Spirituum beatorum, ac cœtibus Sanctorum, quomodo audebis adulterium committere?

Non potest esse quin in hac vita sæpiùs turberis & tenteris; quare attentus tibi sis, & cautus: licet fortissimum castellum virtutum in te ędificaveris, expecta tentationem, quia est fundatum in natura tua, cùm imbecilli & caduca infirmitate carnis. Quid interest, si fortissimi muri, & lapidea domus struatur, si ruinosum fundamentum habeat, aut in arena solùm sit fundata, quò minùs timeatur de securitate ejus? Quid interest, quòd armatus sis, si in loco es lubrico, aut veharis umbratico aut effreni & indomito equo? Benè potes muniri virtutibus, sed in carne es, quæ periculosior est quàm equus præceps & indocilis, & magis fluxa quàm arena, nisi gratia Dei te adjuvet. Quare generalius & præstantissimum remedium adversus tentationem præservativum est, depo-

nere naturam, cum omnibus suis appetitibus, quoad possis; eradicare à te omne tuum velle, & fieri simplicem, & purum omni voluntatis propriæ sorde, sicut spiritum qui astat coram Deo: unusquisque enim tentatur à concupiscentia sua. Quando nos quærimus, inveniemus tentationem. Qui se quærit, inveniet se: & quid in te invenies, qui miser es, nisi miseriã, turbationem, afflictionẽ?

CAPVT XVII.

Quòd oporteat timere Deum, & sperare in illo.

UNdique laqueis insidiatur inimicus; undique pericula sunt in tota vita: sed majus omnium periculum est securitas nostra; nam est omnia pericula. Quis potest esse securus in medio hostium, & vicino aut domestico inimico? quomodo tu securus potes esse, cùm tibi ipsi adversarius sis, cùm caro tua hostis tibi sit, cùm totum mundum habeas contra te, & omnes dæmones te oderint? Si contra unum hominem venirent decem, si contra aliquem Ducem veniret duplo major exercitus, timeret, licet fortissimus esset: quomodo tu non formidas, cùm non minùs quàm mundus totus sit inimicus tuus; & contra te pugnet?

Debes etiam timere Deum, quia peccasti,& quia potes peccare. Quæ mulier in adulterio deprehensa, si maritus nullum verbum ei locutus fuisset de venia, posset non timere? tu quoque time: nam evidenter scis peccasse, & tamen nullam evidentiam nec revelationem de remissione habuisti; nec velis habere, quia plus potiùs proderit tibi humilis timor & sollicitudo, quàm favor ille cælestis. Nam velut hi qui timent, solent sitire, sic sanctus timor Dei sitim & desiderium fervidiùs placendi,&plus serviendi Deo, excitabit. At si non peccasti, vel post peccatum certissimus esses de venia aliqua revelatione Dei, ne desinas timere: nonnulli post multa miracula facta,& sanctissimam vitam per multos annos in pœnitentia & in eremo exactam, miserabiliter peccaverunt. Angelus in cælo, Adam in Paradiso, Judas & Saul; qui præ alijs electi à Deo fuerunt, non fuerunt securi, sed miserè tandem perierunt. Heron, post vitam ad summum perfectam, & immodicæ virtutis: post labores, sudores, abstinentias,& mirabilia multa (nam non nisi post tres menses cibum herbarum silvestrium gustabat, contentus interim & saginatus sanctissimo Christi Corpore) graviter tandem lapsus, frequentabat tabernas, ebri-

etati deditus, & postmodum luxuriæ. Tu in valle peccatorum es; nec te dices à Deo electum esse, nec est tibi conscientia tam sanctæ vitæ; sed experientia peccatorum: quomodo non tibi formidas? quomodo non times Deum? Angeli & Seraphim contremiscunt, cùm sint certi non posse damnari, nec peccare, quia vident possibilem esse alicujus creaturæ damnationem: cur tu non tremis, cùm tua damnatio possibilis sit?

Deus plurium Sanctorum casus permittit, ut discas omnia à Deo venire, nec in nostris meritis & diligentia posse sperare seu præsumere, sed solo in Deo. De te, quamvis habeas merita sancti Joannis Baptistæ, non est quid confidas; de Deo potes, quamvis habuisses scelera Antichristi: & quò plus offendis & laberis, non est cur desperes aut dejiciaris; sed eò plus de Deo spera, cum minus te esse expertus es. Hæc est divina spes, cùm nihil homo de se credit: cùm plus timebit Deum, eò plus in ipso sperabit. Rectè dixit S. Prosper:

Unum profugium totum est Deus ipse timenti.

Quò quis etiam justior est, & quò plus amat Deum, plus solet timere: nam novit quantum meretur amari, & coli; ut deberet homo anxiè optare atque precari tormenta

per-

per totam æternitatem, ut gratias illi ageret pro bonitate sua; quia tamen longè est, ob multos defectus, ab hoc fervore, valdè timet; quia non facit, quod potest & debet: ob id tremit amittere Deum; quod eò plus ipsi molestum est, quò magis dignum amore cognoscit.

Nihilominus debet, in eo qui creavit ipsum, tam in parvis, quàm in magnis sperare. Fiducia nostra in hoc plerumque peccat, quòd in majoribus rebus sperat in Deo, quasi in minoribus nonnihil possimus nos. Aequè in exiguis ac in maximis solùm de Deo sperare oportet, quia in nullis bonis ex nobis possumus aliquid. Alij deficiunt, quia moderata ex Deo sperant, & non audent sperare majora; vel quia indignos his se putant, vel minùs excellenter de Deo, & meritis JESV cogitant. Quid dubitas aut despondes animum ad virtutem & sanctitatem maximam, quasi tuis viribus & meritis fuisses adepturus gratiam, aut Deus invidus vel avarus esset, vel pauper. Dei brachium, non tuæ vires, te roborat ad virtutem capessendam. Deus benevolus tibi est, non invidet bono tuo. Ejus privilegij sunt divitiæ divinæ, ut non esset opus, fuisset Deus bonus & amator noster, quò esset liberalis: nihil amit-

tit cùm dat, nec minuit suas facultates & censum, nihil defraudat de suis rebus, potiùs addit. Si thesauros similis conditionis haberet aliquis homo, quantumvis pessimus & miser, non negaret petita; & quò magis avarus, fieret liberalior, & injuriam putaret non peti magna. Quis tam malignus est ut neget lucem, licet numquam vidisset petentem? quare? quia nihil amittit dando lumen, manendo etiam cum integro suo lumine. Cur non præsumemus similem liberalitatem de Patre luminum, unde omne datum optimum descendit? Injuria divinitati fit, non sperando de Deo bono & Patre nostro, quod de homine pessimo, barbaro & ignoto, sperares. Ne dubites de petitione tua; majora promisit Deus quàm petis. Ne diffidas de promissione sua; incredibiliora jam fecit; quàm sit quod promisit. Regnum suum promisit; sed pro te servus est factus: quòd vives cum illo promisit; sed pro te mortuus est: admirabilis est quòd Deus sit mortuus & serviat, quàm quòd homo vivat & regnet. Jam habemus pignus, quòd est majus. Quare interdum non tam confidis purè de Deo, quàm tacitè præsumis de te, cùm speras aliqua, si non sint magna, si non sint omnia. Tam imbellis ex te es ad exigua,

quàm

quàm ad magna: at ex Deo æquè validus ad utraque.

O Domine, quàm stultè agit, qui non de te magna speret! nam quod homini erit spes, est tibi votum & desiderium. Si quis optaret, anima mea, ut faceres aliquid, & à te peteret sæpissimè, & offerret auxilium suum, & proptereà se exponeret ad discrimina certa vitæ ob ardorem sui desiderij: si tu demum id velles facere, & ad id jam nihil restaret nisi ut ille adjuvaret, qui diu & tantopere id exoptaverat, & negotiatus fuerat, nónne cum magna certitudine gratiæ recipiendæ accederes ad illum, & postulares auxilium, præcipuè si ipse pollicitus priùs fuisset? Hic Deus est, cui adulaberis importunis petitionibus & omnimodâ confidentiâ ejus. Ex parte sua non est timendum, quin te exaudiat: quâ ratione quod vult peti, volet negare? Expecta exaudiri, Deus expectat clamare. Solum time illum, quia de te numquam es secura, in hac vita seminata periculis. Quantumvis spiritualiter & sanctè quis vivat, non caret insidijs: nam in eos qui sic vivunt, fortiùs insurgit & ardet dæmon, quia inæstimabilis est eorum vita: fur magis vult gemmas aut uniones surripere, quàm furfurem. Deus verò permittit hæc pericula ad

humilitatem noſtram; quia cùm pretioſiſſima ſit hęc vita, vult eſſe humillimam. Ut ſemper ab eo pendeamus, permittit tot modis impugnari: ut ſi numquam ſecuros nos putemus, tutiſſimi ſimus; atque ſi numquam præſumamus, incolumes permaneamus ſperando in eo. Sic ipſa pericula reddunt illam tutam: ſic ſolum timendo Deum, nihil eſt quòd timeas: & ſi times ſolum Deum, meliùs ſperabis omnia de illo. Spes & timor Dei, admirabiles ſunt ſocij; optimè ſe adjuvant: quos numquam tu deſerere debes; maximè te juvabunt, ſi in te ſe adjuvent: nam unus ſine altero & tibi & ſibi parum proficiet, ſæpè nocebit.

CAPVT XVIII.

Quòd non poſſimus non pati aliquid. Et de bono patientiæ

QUi non poteſt fugere pati, debet quærere patientiam. Cur non armamur hac potentiſſima virtute, cùm impoſſibile ſit non pati aliquid moleſtum in hoc ſæculo, Deo ita mirabiliter diſponente. Qui ſperat poſſe fugere moleſtias hujus vitæ præſumit eludere providentiam divinam: ita proviſum, ita decretum eſt, propter bonum noſtrum. Non poteſt Deus falli in ijs quæ ſtatuit,

tuit, nec frustrari in his quæ disponit. Nobiscum nascitur causa patiendi, qu a cum peccato sumus nati; nec tolletur donec extra locum peccandi simus. Poterat Deus sine labore suo, & nostro, nos in cælo locare ex primo jactu, ut inquiunt, sine ambagibus hujus miseræ vitæ: poterat eâdem facilitate producere panem, quâ producit spicam & triticum: sed ut laboraret & pateretur aliquid homo, voluit necessarium esse ex frumento fieri panem: voluit ad gloriam præcedere labores, ut nos plus honoraret & cumularet suâ liberalitate, cùm velit debere illam. O magna Dei gratia, quòd debitor nostri esse velit! Qui censeri inter prædestinatos cupit, non recuset pati, quod est character electorum, si cum patientia fit. Verè dictum est, mirandum esse quòd sub pedibus damnandorum omnes lapides non mutentur in rosas, in solatium eorum quæ perpessi sunt malorum. E contrario multò magis mirandum, quòd sub pedibus salvandorum non vertantur in spinas, atque à pedibus in capita eorum insilientes, pro peccatis illos puniant: adeò ineffabilia bona brevissimo suo labore consequentur.

Quæ causa est, cùm copiosissima sit redemptio Christi, quòd abstulerit peccatum,

& noluerit tollere moleſta, quæ ex peccato naſcuntur in hac vita, niſi quòd ſalutares ſint ærumnæ? Quomodo aſpiraremus ad vitam æternam, ſi hæc vita jucunda eſſet, & ſine labore ullo, cùm modò amemus illam, licet ſit tam plena miſerijs, & non dignè deſideramus beatitudinem alterius? Rectè dicebat elevatus & benedictus Pater Balthaſar Alvarez, tribulationes eſſe pegaſos, ut properemus in cælum. Quantò magis ſenſibus negantur ſuæ jucunditates tribulatione, dolore, morbo, eò cogimur ad Deum confugere, & quærere vera bona in cælis. Cacumen arborum, ſi præcidantur ſurculi inferiores, eò ſurgit ſublimius: oppreſſis & afflictis ſenſibus, mens attollitur & viget. Poſt peccatum Adami excogitatum eſt à Deo mirabile ærumnarũ inventum, & divinũ conſilium contra peccata. Inventio digna Deo fuit labor & tribulatio, ut in ipſo corpore quaſi extra corpus ſimus; & ſic plus ſapiamus, non affectâ mente ſenſui & oblectationi carnis, ut patiendo non inficiatur paſſionibus ſuis & cupiditatibus. Eſt artificium divinum ad ſupplendum commoditatem & prærogativam mortis, ne afficiamur his rebus fluxis & ſenſibilibus. Commendata à Philoſophis patientia fuit, quia pati putabatur malũ, quod

illa mitificat: at quia pati optimum eſt, ideò patientiam dico bonam; quia non refugit, ſed permanere facit in eo quod eſt bonum.

Deus non eſt ignorans aut amens, (abſit hæc blaſphemia) ſed ſumma Sapientia eſt, dilectiſſimo tamen Filio ſuo Unigenito elegit labores, elegit matri ipſius, elegit ſocijs Filij ſui Apoſtolis, & amicis ſuis. Dicebat fervidus & devotiſſimus Pater Chriſtophorus Rodericus, in ſuis ærumnis & doloribus nolle compatiendum; ſed gratulandum ſibi fore, & ſimul ſecum gratificandum Deo: nam velut amici amicorum ſtringunt & premunt dextras, uſquequò doleant in amicitiæ indicium; ſic Deus manu ſuâ amicos ſuos premit & urget, quod eſt amoris ſignum. Majus ſæpè argumentum benevolentiæ ſunt ſupplicia quàm beneficia ſive dona; quoniam ipſa ſupplicia jam ſint majora beneficia. Majus argumentum charitatis eſt correptio & punitio, quàm indulgentia & largitio. In extraneos faciliùs invenietur benefactor, quàm correptor & reprehenſor: at animadverſio ſolùm erga charos & domeſticos fit. Indulgentia & liberalitas etiam ad inimicos ſe extendit, caſtigatio ad filios & familiares dumtaxat: quare certiora pignora amoris, ſunt ſupplicia hujus vitæ, quàm beneficia fortunæ.

Non

Non semper in pœnam culparum solùm tribulationes sunt: licet non esset culpa, sunt bonæ; & patienter ferto, sive à Deo immediatè, sive ab hominibus affligaris: & eò plùs gaude, quò sine minori causâ molestaris. Quemadmodum debemus gaudere magis, si tribularemur à Deo, non propter peccata nostra: sic magis patientes & gaudentes debemus esse, cùm ab hominibus opprimimur & affligimur convitijs & injurijs, si causam nullam habent nos persequendi, sed innocentes patimur. Quam crucem eligeres, aut cum quo malles mori, cum latronibus, an cum Christo in sua cruce? Latronum cruces merita sua habuerunt, propter peccata sua afflicti sunt: at crux Christi innocentiæ fuit; non propter peccata: absit itaq; tibi gloriandum nisi in cruce Domini nostri JESV CHRISTI. Natura nostra cecidit, & in casu rectitudinem suam perdidit: oportet ut reparetur, restituatur, dirigaturque duris istis rebus & gravibus. Malleus durus est & gravis, sed format vasa argentea, speciosaque reddit, ac dirigit quæ obliqua & obtusa erant.

Quædam divina auctoritas tribulationi inest, ut efficaciùs sæpè per illam spiret Spiritus sanctus quàm per Prophetas, & sacras

Scripturas: interdum verbis sacris non rarò resistimus, & monitionibus sanctorum Patrum & Doctorum; at tribulationes nescio quomodo plausum concilient Deo loquenti, ut statim credamus & pareamus. Qui audiri vult percussione alicujus rei, sono manu edito silentium & auditorium sibi conciliat: sic Deus manu suâ percutiens, nos reddit sibi attentos: Resistit Pharao Deo, loquenti in servo suo Moyse; cedebat & parebat affligenti in animali quovis minimo. Jeremiæ non obtemperabat populus, donec in captivitate resipuit. Nemo surdus est nec durus tribulationi. Dei eloquentia est, & cathedra Spiritus sancti: res sacra est & velut ara & thronus Dei, licet terribile sit tribulari. O quàm tremendus & terribilis est locus iste! sed verè non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cæli, virtutum asylum, quò fugimus à vitijs, tamquam in sacrum locum.

Age, anima dilecta Christi, ne fugias tribulationem ut venenum: non potest nocere tibi; jam gustavit illam JESVS tuus: nihil mali habet, imò nihil acerbi, ubi Deus est qui condiet illam: quomodo amaror guttæ fellis sentiri posset in pelago mellis? Hac consolatione numquam carebo, quidquid mihi Deus largiri, aut de me facere velit, placi-

tum

tum illi esse. Hoc solatium æternum habe, & etsi adhuc sine consolatione patiaris, non refugias. Pudeat nos minùs amare Deum, quàm canes dominos suos. Quamvis canis fugetur, objurgetur, cædatur, lapidetur à domino; non potest repelli, sed magis accedit, sequitur illum, & blanditur: ita debemus servire, & accedere magis ad Deum, quò magis cædimur & tribulamur; quia si labores deficerent, præcipua occasio merendi deesset, nec congruum possemus exhibere testimonium quòd diligamus Deum, & quòd non propter mercedem solùm colamus.

LIBER SECUNDUS.

De ijs, quæ spectant ad illustrationem, & Christi Domini imitationem.

CAPUT I:

De diligenti cura orandi.

NON sum dignus ô humanissime Deus, qui cùm ineffabilis sis, es super omnes affabilis; non sum dignus ut me respicias; quomodo vis ut tibi assistam & alloquar? O humilis

Majestas, quæ non dedignaris colloquia & orationes hominis, imò cupis & hortaris, ut sine intermissione oremus! Et tanta est rusticitas humana, ut te tuamque conversationẽ fastidiat: perinde te amatorem animarum æstimat, ac hostem capitalem. Quid priùs facit infensus homo cum inimico suo, nisi sermonem negare? Tecum quoque Veritas dulcissima, sermocinari nolumus homines quia non amamus veritatem: nam quid aliud facerent, si odisses homines, ac faciunt cùm tenerrimè ames? Ut adversarij adversarios non consultant de rebus suis & periculis, etiam sapientissimos: sic mortales periclitantes passim, & indigi consilio, nolunt à te illud petere, nec doceri, non audiendo oracula tua & doctrinam, qua in oratione nos instruis. Homines irati malunt perire, quàm remedium indigentiæ suæ à capitali adversario postulent, ne illum alloquantur: pari protervià sunt erga te, ô affabilissima Ineffabilitas: sæpè egent, affliguntur, pereunt, quia à te non petunt auxilium; nec loquuntur: quod majus odij signum, quàm duos degere in eadem domo, & nolle unum colloqui cum altero? Mentitur homo, si Deum diligere dicit, & intra se morantem numquam alloquitur. Amicitia muta non distinguitur ab odio,

Deus

Deus ab æterno cogitavit te, & tua, ô ingrate spiritus: jus est, ut etiam brevi spatio vitæ divinam pulchritudinem consideremus, & accedamus ad eum, qui tam propinquus nobis voluit esse, ut naturæ nostræ se uniret: & intra pectus nostrum toties venit; & ne discederet à nobis, cùm ascendit ad Patrem, invenit artificium divini sui Sacramenti, ut nobiscum quoque maneret præsens. Nostra verò impudentia & desidia invenit quoque modum, ut cùm ad Deum venimus in loco orationis, etiam tunc abeamus, & simus absentes alia cogitando, & distrahendo nos: tam longinqui à Deo esse curamus, ut cùm ad nos ipse veniat in amabilissimo suo Sacramento, fugiamus ad vanas aliorum negotiorum cogitationes; & accepto tanto hospite, statim exeamus foras.

Sed si Deum non revereris, ô homo, misereāris saltem tui: amorem orationis necessitas tua suadeat; si non necessitat amor Dei. Totus es homo ignorantia, totus indigentia: solùm in oratione sapies & ditesces: in oratione aperiet Deus oculos tuos, ut sapias; & manus, ut capias tuæ egentiæ remedia. Æquè placent Deo orationes nostræ; ut placet illis dare, quòd summè placet, fructus naturæ suæ beneficæ. Non creavit

Deus

Deus mundum ex avaritia, ut haberet plura; ſed ex liberalitate, ut haberet quibus daret: propter hoc creavit omnia, ut haberet, & quibus & quæ daret. At quia per peccata noſtra indigni facti ſumus liberalitate ſuâ, fruſtrato fine Univerſi, gratiſſimæ ſunt Deo orationes noſtræ, quia inſtaurant indignitatem ex peccato, exhibitâ Deo occaſione faciendi per eas illud propter quod fecit omnia, quod eſt benefacere: ut perinde quodammodò ſit Deum precari, ac ſi reſtitueretur mundus. Non poteſt Deus abſtinere, nec ſe continere à largitione ſuâ, perpetuò cupit benefacere: ideò nos exhortatur, ut oremus ſine intermiſſione, quia ſine intermiſſione cupit dare: quomodo irritum facimus votum Dei, & bonum noſtrum? Mendica importunè: nam grata erit Deo hæc importuna impudentia petēdi.

Differt aliquando Deus concedere poſtulata, quamvis cupiat donare; quia indignè petimus, aut non dolentes de peccatis, aut in noſtris meritis confiſi, aut non reverentes, & temporalia nimiùm optantes, aut ſpiritualia parum: & plerumque talia petimus, & taliter, ut ipſa conceſſio petitionis meritò aliquando ſit ſupplicium illius. Anne conveniens petendi modus eſſet à patre

quodam, si homicida unigeniti sui mucronem, quo confodit filium, ferens in manibus adhuc cruentis, à patre peteret hereditatem filij? quæ major impudentia? dignus hic erat ut auferrentur concessa, non ut darentur nova. Hoc faciunt sæpè homines, culpas non horrentes, aut impœnitentes. Peccata sunt, quæ occiderunt Christum: oportet puros & mundos accedere ad orationem, insuper nullis proprijs præsumentes meritis, sed propriam indignitatem agnoscentes ornare nos vestibus fratris nostri JESV, ex astutia Jacob, quò accipiamus benedictionem à Deo. Induamus nos meritis JESV, quæ nostra sunt: nam illa nobis commodavit, non quòd nos formaliter justos & gratos Deo faciant, sed quia sunt causa nostræ sanctificationis Ita ornati appareamus in oratione per Unigenitum suum, precantes Deum, quod negare non potest: tunc non tibi, sed Christo petis, & Christo fit gratia. Si quæ tu concedis pauperi petenti in nomine Christi, Christo putas concedere, idem faciet Pater æternus. Si tu moveris, quando per Christum aliquando petitur; quantò promptiùs Deus movebitur ad eleemosynam? ánne minùs misericors est Deus, quàm tu miser?

Sæpè

Sæpè tamen non suades Patri, etiamsi allegas merita Filij; quia tibi non suadent merita ipsa & dolores Christi. Ut orator persuadeat, dicunt; debere esse persuasum. Queri de Deo non potes, si non concedat tibi gratias, quas petis ob passionem Filij: cùm tu ob illius mortem non velis deponere culpas & defectus quotidianos, quomodo vis inclinare Patris voluntatem ad te, ob sanguinem Filij sui, si ob eumdem sanguinem nondum relinquere vis tuam totam voluntatem? Si irreverenter petis, cur te putas exaudiendum esse, ipsâ petitione dignum supplicio? Homines volunt non tantùm urbanè sed humiliter rogari: & tu Deum præsumis exorare elatus, immodestus, distractus? Disce à Christo orare in horto, prostratus in terra, & velut tremens totus, sanguineum sudorem fundens. Si te secum separaret, ut simul cum illo orares coram Patre æterno, spirituum Hierarchijs stupentibus, ac Ordinibus comitantibus Angelum illum, qui ipsum JESVM confortavit, etiámne tunc dormire velles, ut tres Apostoli, quos semotos reliquit; aut interim cogitares de ridiculis rebus temporalibus, videns tam novum angorem Christi pro peccatis tuis, & attonitam reverentiam Angelorum? Qui

pro peccatis proprijs cum lacrymis oraturus es, cur cogitationibus ludicris delectaris? Quantâ diligentiâ advocatus orat coram homine pro causa alieni capitis? tu ne sis deses coram Deo pro criminibus tuis.

Considera quoque quæ postules; quis pater petenti filio scorpionem aut lapidem, non daret potiùs ovum aut panem? Quid quereris de Deo, si tum temporalia petis, quæ sunt venena quibus te occidas, & adversus Deum insanias, concedat spiritualia? Furioso petenti gladium suum proprium, ut noceat alij, non licet dare: quantò minùs, si ut læderet ipsum concedentem? quomodo Deum tam scelestum aut stultum putas, ut tibi petenti quæ non sunt tua, velis arma à Deo dari, ut te & Deum ipsum offendas Disce iterùm à Christo orare. Non fiat, ô Veritas amabilissima & amantissima, sicut ego volo, sed sicut tu: fiat voluntas tua in omnibus: tu scis quæ mihi expediant. Ipsa quoq; bona spiritualia interdum differuntur, quia nondum debitâ æstimatione petimus; nec pari ardore & desiderio appetuntur, quo temporalia quæruntur. Ferè indignè petit. qui remissè petit magna: vult Deus dignè peti, quæ digna sunt à Deo obtineri; & ipsa dilatione desideria nostra accendit, & digni-

ores

ores nos facit. Putant homines Deum trahere quali quali honore in vota sua futilia, & quibusvis obsequijs adulari, & velut puerum crepundijs delinire. Ideò oportet non semper se facilem reddat Deus; sed dignè dare dona digna suâ manu, aut præveniendo omnes preces nostras, aut, si expectat illas, expectando dignas. Nam cùm ultrò non vult largiri munera, sed obsecratus; non facit ob defectum liberalitatis, sed ex desiderio nostri profectus, & probatione ac exercitio nostri affectus. ideò decet expectare justas preces & digna desideria, nec contemptibilem facere gratiam, dando ei qui illam jam contemnit, cum tepidè cupit: quæ enim ægriùs consequimur, non vilis pretij putamus, & spes producta gratiorem fructum facit. Plerumque petitiones nostras Deus commutat in alias gratias magis occultas nobis, aut expectat occasionem commodiorem: nam si modò daret, fortasse superbiremus, aut ingrati citiùs essemus.

Oportet quoque orare pro alijs: qui pro alijs precatur, priùs participat & libat ipse gratiam: qui alium oleo perungere vult, priùs manum suam ungit. Sed mendicitatis quoque tuæ semper sis memor: velut Lazarus, à Deo, & Sanctis, & Angelis eleëmosynã

 petas,

petas, cupiens satiari de micis Bonorum cælestium. Vagare & lustra velut per vicos ordines Angelorum, & choros Sanctorum; & ubique stirpem gratiæ mendica; præcipuè à beatissima virgine Maria, cui magnum concessum est jus dispensandi illam; quæ velut materfamilias in domo Dei, misericordiæ claves habet. Clama, ostende ulcera tua, nuditatem & egestatem. Pudeat te, aliquem mendicum remedium suæ necessitatis temporalis postulasse ardentiùs, quàm tu remedium spiritualis indigentiæ postulas; & omnium mendicorum affectus tu solus velis habere erga exiguum gratiæ gradum. Majori affectu debet desiderari auxilium minimæ necessitatis spiritualis, quàm remedium omnium temporalium, si in te uno essent. Erubesce quòd indigi calamitatem tecum sentiant, & humiliter opem deposcant cum lacrymis; & tu siccus sis, gaudens in tanta inopia spiritus, & gravissimis necessitatibus. Humilia te, ut faciunt mendici, animos concilia, expecta patienter, & importunè insta; & ferè impudenter molesta precibus Deum, ut propter importunitatem saltem extorqueas eleëmosynam.

CAPUT

CAPVT II.

Quòd non oporteat intermitti studium orationis.

QUantò pretiosior est anima quàm corpus, tantò magis oportet curare orationem, quàm cetera corporalia commoda. Quantus apparatus necessarius est, conservando vitam & salutem corporalem, in domo, lecto, vestitu, victu quotidiano? multò plus necessarium erit vitæ & saluti animæ, quæ plures & majores inimicos habet quàm corpus. Corpus habet inclementias cæli & famem: anima habet adversarios etiam ipsos inimicos corporis, insuper ipsas commoditates corporis, ipsum prætereà corp⁹: deinde mundum totum, & infernum cum omni militia sua: imò interdum ipsos favores Dei, & virtutes suas, si nesciat illis uti, & cum humilitate servare. Adversus hæc omnia unicum auxilium habet & refugium orationis, quomodo poterit contemni aut intermitti aliquando, cùm corpus plura arma adversus pauciores & minores adversarios habens, ferè totum diem in sui cura velit impendi, & numquam sui studium intermitti. Plerique quia se vident firmos & constantes in proposito sancto, non putant detrimen-

trimentum intermittere exercitium orationis ob aliquam occupationem laudabilem. Caveant, caveant, ne decipiantur: fortasse deficient, etiamsi se fortes sentiant. Qui robustum se videret, si nollet comedere, ut interim magis laboraret? absque dubio tandem deficeret, & se imbecillem experiretur: ita qui se constantem sentit in obsequio divino, si ut exerceat plura opera exteriora, etiam pia, detrahat tempus orationi, demum tabescet, & se imbecillem experietur. Numquam est prætermittenda oratio; quia numquam prætermittitur victus corporalis; & si aliquando intermittitur, restauratur postmodum. Si quis ut multum laboraret, per triduum aut quatriduum nollet somnum capere, brevi insaniret: opus est quinque horas vel plures quietem capere singulis diebus. Animæ quies oratio est: plerique insaniunt sanctis propositis remissis, quia ad eam serò accedunt.

Sit oratio, quæ est victus & requies animæ, quieta & tranquilla: nam cibū corrumpendum, qui semel nobiscum futurus est cibus vermium, quieti & sedentes sumimus. Commodum orationis non est tantùm horæ & temporis cum Deo benè exacti, sed totius diei. Modicum fermenti totam massam

ſam corrumpit: modicum orationis totum diem condiet & ſervabit. Non tanti refert oratio pro eo ſpatio temporis quo oramus, quòd non perdamus illud, & præclarè conſumamus: maximi refert pro toto die, ne integrum perdamus: Ex brevi pendet utilitas longi temporis: ſi totum diem vis lucrari, unam ſaltem horam, poſtquam expergiſcas, impende in oratione. Poſt debitam & ferventem orationem obverſantur ſanctæ illuſtrationes, inter ipſas occupationes diei. Ex magno ſonitu jam tranſacto adhuc reſtant tinnitus quidam; & ex diurnis actionibus manent in ſomnijs veſtigia quædam & repetitiones: ſic ex quiete orationis refunduntur inter diurna negotia imagines quædam, & cogitationes miſcentur divinæ: qui conſpicit ſolem fixo obtutu, deinde in omnibus quæ videt, repræſentatur ei ſpecies ſolis. Juvat etiam oratio, etſi ſatis cognoſcat quæ ad officia juſta requirantur, ut fortiùs tibi hæreant. Ipſæ veritates, prudentiâ, experientiâ, doctrinâ & lectione acquiſitæ, penetrant magis in oratione cùm de alto veniunt: magis juvãtur arua, cùm de cælo, quàm cùm è fonte & rivo rigantur: lapis quantò de eminentiori ruit, fortiùs cadit & tundit terram. Eadem veritas de cælo lapſa, plus

penetrat & tundit corda, fervorem & devotionem magis excitat. Inclinationes nostræ pravæ, sunt quæ nos à Virtutis tramite abducunt: orationis beneficium hoc impedimentum tollit, generat per devotionem inclinationes ad bonum; & est fomes quidam benè operandi, prævertens peccati fomitem. Sed quid commendo utilitates orationis? sufficiat mihi, ô Veritas divina, quòd in oratione humanissima ostendaris, & benignissima mihi fias: ibi te retegis, ibi te amplector, & tecum in hoc laborum tumultu quiesco. In oratione, velut in throno tuo, manifestaris Veritas clarissima caliganti spiritui meo, ne sit in eo dolus.

Oportet quoque prolixiùs orare, dum per valetudinem & ætatem licet, ut compensemus tempus ægritudinis, cùm non possimus: & semper reputandum est, parum orasse. Elevatissimus & zelator Dei P. Didacus Martinius usque ad quatuor mille actus amoris Dei quotidie faciebat, cum summa diligentia & ratione; suasque rationes seorsim habebat, ut satisfaceret pro tempore extremi morbi, si fortè tunc non posset vacare Deo ut desiderabat: præterea decem horas quotidie cum Deo suo ex otio agebat. Devotus P. Michaël Sosa, cùm senium

&

& acrimonia dolorum intensorum ultimæ & prolixæ ægritudinis interrumperent studium orationis, cohortabatur fratres nostros, & de se querebatur, dicens: Ulciscimini, ulciscimini fratres in conatu orandi, dum per vigorem & valetudinem potestis, restaurando futuras naturæ injurias, cùm orare cupietis; nec anni nec morbi concedent. Doleo nunc non posse orare, cùm velim; doleo non orasse, cùm potui. Sic se accusabat ille, qui adeò occupaverat animum in Deo orationis studio, ut raptus extra se incederet: abluturus manus, sæpius fricabat illas siccas clauso orificio fonticuli, & ipse putabat madefieri; posteà tergebat linteo quasi lotæ essent: nonnumquam excessu spiritus rapiebatur usque ad octo horas; & ad se reversus, dumtaxat quadrantem horæ existimabat. O pudor, & torpor noster! cùm plus egeamus oratione, statim fatigamur; & longum putamus exiguum tempus quod cum Deo impendimus, sive potiùs lucramur: at cùm perditur confabulationibus hominum, breve arbitramur: &, si tamdiu duramus in oratione, quamdiu sæculares in uno convivio, nimiùm existimamus.

CAPUT

CAPVT III.

Quàm efficax sit Christi gratia & favor.

VTinam quis semel nosset & explicaret, quod gestit mens intelligere, & nondum valet! O quantum in corde meo molior percipere, & non satis concipere possum! Da mihi, Veritas æterna, ut claris oculis intelligā aliquid quod in Christo habeo, & immensas quæ in IESV mihi servantur, divitias. Nescimus, nescimus ô mortales, quantum in Christo possidemus. Fratres Joseph affligebantur fame, quia nesciebant fratrem suum regnare in Ægypto: quid affligimur homines? Frater noster regnat in cœlo. Peccatores, mendici, miseri, afflicti lætamini; quia ille frater vester, qui vos plus quàm omnes alij homines diligit; qui solus fidelis vobis manet, gratissimus Deo est, locupletissimus est, Deus est, afflictus pro vobis fuit, Gratulor, gratulor peccatoribus; quia Christus est perfectissima satisfactio divinæ justitiæ. omni spe & præda sua de vobis illam frustrans, sine dolo ullo, & cum magno jure. Christus est solatium divinæ misericordiæ, & opulentia clementiæ Dei. Gratulor mendicis, gratulor miseris, gratulor afflictis; quia frater vester amantissimus est, qui distribuit

divi-

divitias divinas pro libitu suo, qui concedit beatitudinem, qui gaudia vera largitur: non extraneum vobis, non Angelum, sed fratrem ipsum vestrum Deus constituit Dominum domûs suæ.

Christus fidelissimus amicus noster est: nam cùm non poteramus (quoniam nudi & miseri fueramus) comparere ante Regem; adhuc ut impetraremus misericordiam, ipse nobis dedit pretiosissimam purpuram suo Sanguine tinctam, gratiam suâ passione meritam & nobis inhærentem, ut coram Rege Deo & Patre suo non tantùm non indignè, sed honoratissimè appareremus. Ipse famelicos nos alit suo Corpore, ipse sitibundos nos recreat suo Sanguine: ipse locupletissimos nos fecit, donans thesauros meritorum suorum. Si vis scire quàm sint tua merita Christi, ut possis per illa impetrare gratiam, & offerre Deo, ut misericordiâ tecum utatur; inde collige, quòd sua reputaverit Christus peccata tua. Verba delictorum meorum, in persona innocentissimi JESV dicitur. Non tamen proinde putemus, ita esse nostra merita Christi, ut non habeamus opus mereri ampliùs, sed desides & ignavos salvandos esse: nam non fuit mortuus JESVS, ut negligentes essemus, sed ut servi-

di &

di & ardentes in obsequio divino. Quemadmodum Christi anima non damnaretur propter peccata tua, nisi fecisset ipsa aliquod peccatum, quod impossibile fuit: ita nec tu salvaberis propter sola merita Christi, nisi etiam facias bona opera, & habeas gratiam in te inhærentem; quod tamen etiam est per ipsum Christum. Dedit igitur nobis merita sua, ut illis tamquam proprijs uteremur ad placandum Deum; quemadmodum ipse peccata nostra ut propria accepit ad satisfaciendum, eaque velut propria luxit, doluit, & satisfecit pro illis. Non simpliciter opera mera dedit, sed cum dignitate sua, ut facta à persona divina: ut sicut ipse peccata nostra super se accepit tamquam facta à vilissimis & servis creaturis; sic nos ejus merita habeamus nostra, ut facta à Filio Dei æquali Patri.

Imitemur Christum, quomodo accepit culpas nostras, & ut proprias habuit; ut sciamus uti meritis ejus, & ut propria habere. Æstima peccator tua Christi merita, & sic confidentissimè pete: hoc erit petere in nomine Christi. Multò magis ad hoc prosunt merita Christi data nobis, quàm si nos ea opera fecissemus, & crucifixi essemus pro gloria Dei: nam tunc non essent opera Dei,

sed

ſed hominis peccatoris. Vide quantum debes Chriſto, qui tua peccata ſuſcepit, & ſua donavit merita; qui tanta mala à te abſtulit, & tanta bona eſt largitus. Duæ ſunt iſtæ obligationes infinitæ: ex quibus hanc ſatisfactionem à te cupit: ut quemadmodum ipſe ſatisfecit pro peccatis tuis, ac ſi ipſe patraſſet; ſic tu non aliter offeras Deo merita Chriſti, ac cures lucrari illis gratiam & merita tua, quàm ſi tu feciſſes.

O Jesv ſuaviſſime, utinam noſſem quantum commodum & utilitas nobis miſeris fuiſti, & es! Horrenda monſtra eramus; jam per te ſumus gratiſſimum ſpectaculum Deo: in limo & fundo inferni eramus; jam ſumus in ſinu, non dicam Abrahæ Patris gentium, ſed Patris tui: in gutture draconis tartarei eramus; jam per te ſumus in corde Dei: indigni eramus divinis oculis; jam ſumus digni amplexibus: ſervi damnandi in ergaſtulo tartari eramus; jam per te erimus Reges coronati in cælo. Quis novit quò præcipitati fuimus, & quò nos exaltaſti? Satis eſſet contenta miſeria noſtra, ſi extraxiſſes nos ab inferno; ſed non miſericordia tua, niſi elevaſſes ſupra cælos, & tot Angelos: nimiùm feciſſes, cùm nos eramus dejecti in miſeriam irreparabilem, & deſperatam omnino ut

impoſ-

impossibile esset nobis remedium, si impetrasses à Patre suspensionem iræ; sed tu impetrasti veniam; nimium fecisses, si impetrasses veniam; sed insuper conciliasti benevolentiam, amorem & gratiam ejus: nimiũ & stupendum fecisses, si impetrasses solúm benevolentiam ejus; sed impetrasti etiam munera & dona; nimium & admirandum fecisses, si impetrasses minimum munus Dei; sed impetrasti nobis Regnum, & ipsam hereditatem tuam: nimium fecisses, si impetrasses hoc semel; sed impetrasti ut infinities nobis daretur, si toties perdidissemus, dum posteà ad te pœnitentes confugeremus: denique quidquid Dei est, nobis impetrasti; & dignatus fuisti admittere nos pridem fœtidissimos & abominabiles, ut tecum coheredes essemus. Vide homo, unde Christus te eripuit, & quò te introduxit. Si alium hominem tu fortuitò sine consilio tuo & studio liberares, non à morte, sed vel molestiâ quâlibet, quas gratias expectares ab illo? Feræ ob levia beneficia gratæ sunt: atrocissimus leo ob unam spinam erutam è pede servavit gratiam post multum tempus, & rependit: cur immensa Christi beneficia deterioris cõditionis sunt facta nobis, quàm quæ fiunt feris; & non potiùs stupemus, &

præ gratitudine deficimus? Sed fortaſſe obligatus nobis erat Chriſtus, aut facile fuit & ſine ſumptu ſuo, quòd fecit? Imò inimici eramus: negotium fuit deſperatum & difficillimum: ſumptus non minoris ſtetit, quàm pretio ſui Sanguinis & vitæ.

O charitas Dei immenſa, quanta pro odibilibus hominibus feciſti! cùm eramus in ſalute impoſſibili, & non habebamus conſilium, excogitaſti miſericordiſſime Deus remedium, conſilium, ac machinam ſtupendæ miſericordiæ; & cùm nobis impoſſibilis eſſet executio poſt inventum remediũ unicũ, ipſe voluiſti exequi. Sed quale remedium? Quis captivus auderet optare, nedum petere, quòd Rex ſuus, ut ipſe liberaretur, fieret pro illo captivus? Tibi, JESV mi, placuit pro nobis plus exequi, quàm nos auderemus ſperare aut optare. Tu Rex gloriæ factus pro nobis vinctus, reus; imò & damnatus, & mortuus pro nobis inimicis tuis, qui crimine læſæ Majeſtatis te offendimus. Mirandum foret, ſi Imperator ſupremus viſitaret in carcere malefactorem aliquem ruſticum: quid ſi proditorem ſuum? quid ſi relinqueret thronum ſuum, & mutatâ veſte maneret loco illius in carcere, ut foras ejiceret malefactorem? Tu feciſti hoc, aman-

tissime Jesv. Numquam satis celebratur gloria illius, qui pro amico se substituit in vinculis, ut eum liberaret; & illius servi, qui pro Rege se objecit hosti, & morti; & illius patris, qui pro filio dedit unum oculum. Sed non mirum, si amicus pro amico, si servus pro Rege, si pater pro filio charissimo id fecerint. At meus Jesvs quantò plus fecit pro me, non amico suo, sed inimico; non Rege suo, sed vili mancipio diaboli; non filio suo, sed perditionis? Si dimisisset scelus meum, satis esset; sed reliquit solium suum, amisit vitam, & insuper transtulit in me Regnum suum. Si solùm opprobrium & infamiam peccati mei abrogasset, immensa clementia esset, licet pœnam non indulgeret; sed & indulsit pœnam, & cumulavit gaudio & gloriâ. Fortasséne fabula hæc, an fides infallibilis? si veritas, quomodo tantùm narramus hæc ore, & corde non afficimur erga personam Christi, qui suum cor nobis tribuit, & inclinavit, & inclinat in nos cor Dei? O quàm gratissimus Jesvs nobis debet esse, per quem grati Deo sumus! quàm amatus nobis, per quem à Deo amamur!

Considera, quanta bona in Christo frueris: absque dubio Deus non ferret nos, nec tolerasset impudentiam nostram, nisi Christus

stus medius esset: ipse nos deformes coram Deo comit & venustat: ipse pauperrimos nos & nudos, ut ante Deum comparere non possemus, induit gratiâ, exornavit vestibus suis, & donavit meritis, ut comparere valeamus. Quantâ gratitudine fuit affectus Christus erga Martinum, quia dimidium pallij dedit illi? Jactabat, & quasi præsumebat JESVS coram Angelis cum frusto illo lacero, & nos sumus Christo ingrati, qui purpuram & divinam vestem dedit nobis nudis, indignis, leprosis, non quò tegeret horrorem lepræ solum, sed radicitùs auferret morbum horrificum, & velut in Jordane lotos, ut Naaman pulchros nos verè faceret & sanos: nec æstimamus vestem & gratiam, & merita sua, propter quæ nos tolerat Pater, nos respicit, &, quod summum est, nos amat. O mortales ingrati! quomodo non evellitur cor vestrum post Christum, qui est thesaurus noster, & divitiæ, & pulchritudo? Sine illo deformes sumus, & invisibiles coram Deo, per illum pulchri & visibiles.

Perinde se habet Deus erga genus humanum & Christum, ut oculus erga objectum suum, quod est colores & lux. Sine luce omnes colores invisibiles sunt, nulla est pulchritudo; ipsa solùm revelans colores venu-

state donat: sic Christus lumen ad revelationem Gentium, facit ut Deus respiciat homines, visibiles jam & gratos illi, qui pridem in tenebris & in umbra mortis jacebamus. Lumen est primum & maximè visibile, valdè consentaneum sanis oculis: per illud reliqua videntur, & solùm videntur quatenus participant illud: nam cum luce, aut in luce, aut per lucem colores videntur, in colore lux, cum oculo lux, per medium aërem lux est. Ita Christus est quòd oculis divinis primum & maximè visibile est, magis gratum & acceptum visui Patris ; ceteri homines solùm, quatenus participant Christum. Per ipsum, & cum ipso, & in ipso videntur: ipse reddit eos aptos, & dignos respectione divinâ. Tota gloria & gratia colorum, lux est, lucis beneficium est : tota gloria, honor, gratia hominum, Christus est, Christi beneficium est. Vide, quomodo jacent pretiosissimæ & pulcherrimæ res noctu; perinde sunt ac si non essent: ita sublimes naturæ, subtilia ingenia, sine Christo in tenebris sunt, nihil sunt. Quid tu gloriaris, nisi in Christo? Sine luce pulchra & deformia æqualia sunt, perinde ac si non fuissent: sine gratia Christi, perinde est sublime & acre ingenium, ac rude & hebes; reliquæ naturæ, artis, diligentiæ dotes, tantumdem

dem sunt ac si nihil essent. Cælum quoque & Sol beneficus est per lucem dumtaxat, per quam omnia operatur: sic Deus solùm per Christum beneficia sua præstat. Cælum non admittit aliam qualitatem simplicem ex nostris: nisi lucem: ita neque in cælum ascendet homo, nisi in quem Christus splendeat; neque oratio benè admittetur, in qua Christus non sonet.

O Jesv lux hominum, lux vera quæ illuminas omnem hominem venientem in húc mundum, illumina me, ut respiciat me Pater tuus: qui si in me aliquid tui viderit, non poterit me rejicere; si à me nomen tuum audierit, non poterit me non exaudire. O vis gratiæ Unigeniti Christi, per quam tot grati & gnati Deo sunt! Ubi Christus est aut sonat, illuc misericordia advolat; ibi misericordia est. O efficax vox per Christum, quâ delinimus Patrem & urgemus! Quomodo obsequia Filij Unigeniti, obedientissimi, sanctissimi, officiosissimi, amantissimi, non commovebunt tenerrimè ipsum Genitorem, præsertim cùm ab illo solo se videat amari pro dignitate divina, inter tot injurias hominum? Nomen Filij, sine ullo obsequio, gratum est etiam scelestissimis & avaris hominibus: quid erit titulus Filij, & tot servitia

facta, Deo beneficentissimo etiam erga inimicos & ingratos? Qui considerat officia Christi erga Patrem, omnia præmia plusquàm debita judicabit illi. Amisit Pater mundum per peccatum hominis; sed tam officiosus fuit Filius, ut recuperaret illum & restitueret Parenti suo: ánne parum est hoc obsequium? Omnes homines, & innumeri Angeli, rebelles & inobedientes erant adversùs Patrem; ipse Filius voluit resarcire omnem contumaciam, & docere obedientiam, etiam cum dispendio vitæ suæ; omnes mortales contemnebant Patrem; Filius voluit honorare pro omnibus: tot denique servos restituit Patri, tot adoratores lucratus, tot amatores, tot laudatores; cælum vacuum replevit habitatoribus: ánne sunt exigua hæc officia? Sed quali affectu, quali sedulitate, quali amore, quali dignitate? Infinita hæc fuit, & talis, ut non restet Patri potentia nec scientia quò possit præmijs superare obsequia Filij.

Si igitur Deus tam beneficus est, ut peccatoribus ultrò benefaciat si tam justus, ut justis ultra merita satisfaciat; & extra se fiat, ut liberalis omnibus sit; nullo expectato titulo justo benefaciendi, ánne cum solo Filio iniquus erit, & non attendet titulum cujus

nomine convenitur, & hactenus victa est liberalitas divina? Quid faciet, cùm videat se non posse superare merita Filij; sed omnia præmia, quæ Filio dedit, & hominibus respectu Filij, minora esse infinitè, quàm officia Filij ipsius? An Deus, qui cum peccatoribus fuit liberalis, cùm Filio erit injustus? an negabit dare quod ille petit, aut per illum petimus; si quidem non potest illum nimis præmiare, nec hactenus satis remuneravit? Si Deus magnificus est ultrà exspectationem, cùm scilicet judicant homines non debere gratiã fieri, sed potiùs supplicium; ánne miser & avarus erit, cùm homines judicabunt deberi, non tantùm gratiam dari, sed velut debitum reddi? Si alijs benefecit Deus propter servos misellos, quia non iniquè servierunt; quid faciet propter Filium unigenitum, in cujus obsequio solo benè ac plenè super omnes sibi complacuit? Si tanti æstimat Deus homines, ut jactet, Propter servum meum Jacob, & Israël electum meum, & propter David servum meum, cùm indulgentia usurus erat; ánne depretiabit dilectum Filium obsequentissimum, & durus erit, & imisericors illi, in quo gratificavit nos. O homines, securi, & securissimi petamus per Christum: accedamus cum fiducia ad

thronum gratiæ ejus; quia quibusvis donis quæ petimus, semper debitor manebit Deus & quoniam semper manere debitorem non excusat, numquam manere ingratus aut iniquus vult: sed dabit semper quæ petimus; siquidem numquam dabit, nec dedit omnia, quæ meretur Filius. Ecce, ecce, jam video Sole ipso clariùs, impossibile esse, ut quidquid per Christum petatur, negetur à Deo; si petitio, ut par est, fiat: nam sæpè videmur petere, sed fortasse tam tepidè & stultè, ut perinde sit ac illudere. At qui verè petit in nomine Christi, non tantùm precatur Deum; sed jam quasi adjurat & exigit.

Christus est objectum & voluptas omnium sensuum divinorum: nihil honestum videt Deus, nisi per Christum: nihil consonum audit, nisi per Christum, nihil fragrans & suave illi, nisi bonus odor Christi: nihil inungit misericordiâ suâ & sanat, nisi medio oleo nominis Christi: nihil denique placitum gustat Pater, nisi in Christi passione & felle condiatur & dulcescat. Quidquid sentit, per Christum omnia sentit grata, ita respiciendo nos per Christum: quia Christo similes sumus, grati sumus: ut qui videt per vitrum v iride, reliqua videt viridia & jucundiora visui, licet antea molesta essent: ille color omnium

gratior

gratior oculis, temperat molestiam. O quomodo horrorem & fœtorem nostrum non tolleraret Deus, nisi per Christum! O quoties non ferret nos Deus, etiam post gratiam semel susceptam, quam amittere merebamur ob ingratitudinem & torporem, & plures culpas veniales, nisi recordaretur Christi, qui sustentat nos, & supplet defectus nostros! Ille unus est Patri solatium omnium nostrûm impudentiæ & ingratitudinis. Jam perijsset mundus millies, nisi per Christum sustineretur, qui sacrificio quotidiano infinitè placente Patri sustentat orbem, & homines impudentissimos. Objicit se Christus Patri: qui dum nostra per Filium respicit, horror nostri minùs provocat; ut qui in speculo canem mortuum aspicit, fœtorem inde non percipit: nociva per vitrum conspecta, non lædunt oculos. Pari modo se habet Deus, ut Imperator ille, qui in ingenti smaragdo in speculi modum referente visa, conspiciebat tetra & inhumana, pugnas gladiatorum, flagitia & cædes, quò horrorem minùs causarent ex placiditate petræ. Sic Deum minùs exacerbant flagitia nostra, si Christus repræsentet ea. Christus lapis est & pretiosissimus smaragdus: nihil gratius est visui, quàm ille lapis: qui lætitiam causare conspe-

ctus dicitur, & colorem suum gratissimum non in se solùm retinet, sed profundit, & tingit circumfluum aërem, vacuum alioqui colore: ita Christus lætitiam causat Deo, & in nos vacuos meritis refundit sua; ut imbutis gratiâ ejus & viriditate spei, in illo confidamus, gratos Deo fore. Omnia bona & gratiæ nostræ sunt exundantia, & velut superflua, & fimbriæ meritorum Christi.

CAPUT IV.

Quantum oporteat devotè affici erga beatissimam Mariam Virginem.

QUanta est miseria & malitia nostra, ut cùm immensa fuerit misericordia & bonitas Dei, opus etiam fuerit juvari industrijs & artificijs divinis! Mirum artificium fuit ad satisfaciendum divinæ justitiæ, ipsa Veritas incarnata Christus. At quia & hoc instrumentum misericordiæ etiam oportebat ut Judex foret; providit amor Dei erga ipsum Christum, aliud organum puræ misericordiæ sacratissimam Matrem suam, pro quo debemus gratias agere inter alia beneficia immensa divinæ bonitatis. Quid fuissemus, si non fuisset misericordissima MARIA? cujus precibus, quamvis malignitas & inverecundia nostra, quâ semper erga Deum impuden-

pudentes sumus, digna sit perpetuo flagello, suspenditur tamen manus Dei irata, & flagrum commutatur in donum: Christi reverentia erga suam matrem, plus potest quàm nostra irreverentia erga ipsum. Si Christus pro inimicis suis, & ijs ipsis qui crucifigendo auferebant illi vitam, obtulit vitam suam: quid non faciet pro matre sua amantissima, à qua accepit vitam? Si Deus pro creaturis, quibus dedit esse, tot tantaq; ultrò & sine precibus ullis fecit; quid faciet pro illa á qua accepit substantiam, & esse hominem; maximè deprecante & urgente intercessionibus suis; & veluti imperante ex jure materno? Bonis filijs preces matris pro imperio sunt: quis melior filius, quàm Christus? quæ melior mater quàm Maria? quæ obligatio major, quàm hujus filij erga optimam suam matrem? Non est obligatio Christi, ut sunt obligationes aliorum filiorum erga parentes; sed est similis obligationi creaturarum erga Deum. Non tantùm est obligatio naturalis; quæ inter genitum & genitorem intercedit, (quamvis & hæc etiam major in Christo sit, cùm non sit divisa inter duos, sicut reliqui filij patri & matri debent suum esse; nam à sola matre accepit naturam humanam, cùm nullum patrem juxta

hanc

hanc naturam habuerit, ideoq; integrè uni matri debet esse hominem) sed etiam est obligatio moralis.

Filij debent reverentiam patribus, etiamsi noluerint generare filium illum, sed quemlibet alium: imò etiamsi inviti genuerint, & neminē voluerint procreare; nihilominùs tanta est hæc obligatio naturæ, ut ipsi Barbari & Ethnici dicerent, reverendos esse patres ut Deos secundos, & quæ ijs debentur, esse impossibile solvi. O JESV, cujus doctrina excessit omnem captum Philosophiæ, cujus exemplum præcessit humanam omnem opinionem; si Ethnici hæc docuerunt de honorandis parentibus, quid facies honorando matrem tuam, Fili Dei? Illa fuit Gentilium observantia; qualis erit perfectiò tua, ô IESV? Qui superædificasti virtutibus antiquis; & addidisti præceptis pristinis; qui in amoris lege adjecisti inimicorum amorem, & in castitatis præcepto etiam concupiscentiam vetitam dixisti: sic in præcepto venerationis patrum excelluisti reverendo matrem; in qua præter debitum naturæ, debes aliud debitum voluntatis. Alij parentes non habent electionem generandi filium, sed habuit mater tua sanctissima: quæ non tantúm te genuit,

ſed voluit te tantùm generare, & non alium filium. Voluntas ejus expectata fuit & deſiderata à Deo Patre, & Angelis: ideò quia debes voluntatem matri tuæ, rependis illam, nihil ejus voluntati negando. Majorem obligationem agnoſcis erga matrem, quàm eſt aliorum filiorum erga parentes; & ſimilem illi obligationi, quam habent creaturæ erga Deum, habes erga matrem tuam: Hoc eſt ſummum debitum creationis, quòd non ſolùm Deus creaverit nos, ſed ſelegerit nos, & voluerit creare poti⁹ quàm alios, quos reliquit in rerum poſſibiliũ maſsâ, & ſuo nihilo.

O ſtupenda excellentia Mariæ, cùm ſimilem obligationem habeat illi Deus, ac habent creaturæ Deo; quæ eſt infinita! Tum ſicut ab eſſe ad non eſſe eſt diſtantia infinita; ita obligatio ejus qui accepit eſſe & naturam, infinitè ſuperat alias obligationes ex beneficijs alijs cõmunibus, quæ ſupponunt ſubſtantiam & vitam. Si in illos qui infinitè tibi debent, ô amande Deus, liberaliſſimus es, & erga eos qui te offendunt indulgentiſſimus; quomodo avarus aut crudelis eris erga matrem tuam, cui ſoli propter divitias miſericordiæ & bonitatis tuæ debes, & tali modo debes? quomodo negabis gratiam aliquam, ubi agnoſcis debitum tantum? O-

mnia

omnia meritò vis dare per illam, quæ tibi dedit vitam humanam: nam sicut de dono vitæ nullis bonis filij possunt satisfacere patribus quia est fundamentum omnium donorum; & omnes actiones & dona filiorum videntur propria parentum, quia principium illis dederunt; sic nihil negare vis illi, quæ tibi dedit esse hominem: ut dando cuncta per matrem, videaris dare omnia matri; & prætereà cogeres nos venerari illam necessariò, cùm per illam sit necesse impetrare cuncta à te, & quia accepisti ab illa esse naturale, hoc est, humanam naturam; vis ut per illam accipiamus nos esse supernaturale, & gratiam: ut ita filios Mariæ faciendo nos supernaturaliter, satisfacias pro filiatione tua humana naturali.

Verum est quòd omnia sint à Deo, & hoc ipsum quòd debeat Deus matri suæ, est beneficium Dei: sed ut reverà pensemus, quanta faciet pro beatissima Virgine, nihil interest: nam hic est ritus & mos divinus, ita se habere erga beneficia sua, perinde ac si nullam partem habuisset Deus in meritis nostris, licet orta sint ex ejus gratiâ; sed eodem modo remunerat, ac si à nobis solùm essent. Æquè integrum gloriæ præmium dabit operibus bonis, ac si ea ipsa bona opera non

fuis-

fuissent munera sua; nec ullâ gratiâ nos adjuvisset; sed ex proprijs viribus illi servissemus, & dignitatem illam ad gloriam ex nobis habuissemus. Eodem modo respondebit officijs matris suæ, acsi nullum beneficium Dei esset in illa; sed perinde ac si omnino accepisset ipse essentiam, naturam, vitam ab ea, independenter ab ullo beneficio, & gratia divina, quâ præventa, præjuta, & prælecta fuit ad hoc admirandum opus divinæ conceptionis.

Si hoc modo obligatum se agnoscit & habet Christus, fortasse violabit præceptum de honorandis parentibus, an potiùs coagmentatâ mensurâ curabit satisfacere? Si obligatio quam habent in parentes alij filij, tanta est, ut Philosophi dicerent impossibile esse solvi; cùm Christus majorem obligationem agnoscat, possibiléne erit, ut non velit gratificari? Si Deus alia obsequia hominum minuta remunerat in gloria ultra merita; hoc debitum matris quod est ultra gratiam & remunerationem, non negliget omnibus modis compensare & satisfacere. Quis dubitat, Christi gratitudinem erga matrem, excedere omnem amorem & gratitudinem hominum? Si igitur putarunt Ethnici, non posse filios cunctis officijs esse

satis

satis gratos erga genitores; amittétne Christus occasionem gratiæ? Planè tam gratus erga parentem optimam est; ut non contentus reverentiâ, quâ illam coluit in vita, obsequijs suis operationum infinitarum & theandricarum, quibus illam honoravit, subditus illi, voluerit omnes nos revereri genitricem suam, quasi coadjuvando ipsum ad venerandum & honorandum illam. Sic voluit nos omnes ejus filios esse, ut pro se honoraremus & amaremus ut matrem: nam sicut obligatio fuit matri, satisfactionem & gratificationem voluit esse filiorum. Quam filiationem dedicavit in cruce pendens, cùm omnes suos illi tradidit in persona dilecti discipuli dicens: Ecce filius tuus. Scilicet cùm moriturus erat, quasi solùm optaret vitam, ut matri obsequeretur; voluit vicarium obedientiæ & curæ filialis in Joanne, & observantiæ in reliquis fidelibus relinquere, siquidem mortem evitare non expediebat: ut hoc pacto & redimeret nos moriendo, & gratus esset matri relinquendo vicarios exhibendæ venerationis, quasi ipse non se fateretur satisfecisse matri pro desiderio suo. Ibi ad pedem crucis accepit nos Maria in filios: ibi peperit nos, non ex utero, sed ex corde; nam est pretiosius membrum, & efficacior

cacior filiatio: non enim omnis filius uteri amatur, at filius cordis nequit non amari. Ibi nos cum Christo parturijt cum doloribus, quos non est passa in partu carnali. Cóvenienter eo tempore accepit nos in filios, cùm tota compassionis affectu erga Filium plena erat, ut illum in nos transferret & servaret ad excellentiam misericordiæ suæ: quasi commendasset JESVS Matri, quod dixit mulieribus: Nolite flere super me, sed super filios vestros. Ideò crucifixus, plenus doloribus & cruciatibus, velut in alios remittens compassionem sui, dixit Matri lacrymanti: Mulier, ecce Filius tuus: ecce filius tuus est quisque fidelis & discipulus meus; noli tam compati & flere super me, quàm super istos filios tuos, quos tibi commendo, miseros homines & peccatores. Sciebat Christus majus objectum misericordiæ esse miseriam peccati, quàm quodcumque corporale tormentum: non plus doluit anima Christi compatiens in culpis nostris, quàm corpus ejus patiens in pœnis suis. Ideò voluit ut transferret mater compassionem & misericordiam ad nostros defectus, culpas, & miserias animæ, ut nos in illis præcipuè adjuvaret. Et quia Christus patiendo benemeritus fuit de Justitia divina, superabun-

danter illi satisfaciendo, propterea dignus ut ei committeretur hoc attributum & esset Judex hominum, ut prædixit David; *Deus judicium tuum Regi da, & justitiam tuam filio Regis*: Mater Christi, compatiendo & miserescendo Christi, benemeruit quoque compassionis & misericordiæ attributum, quod illi est commissum; ut dicere possimus: Deus misericordiam tuam Reginæ dedisti, & pietatem tuam matri regis: ideò nulla gratia & misericordia Dei ad nos pervenit, nisi per MARIAM. Jam hinc, pientissima Mater, te accipio in mea; & istud primum pignus accipiam tuæ pietatis, ut imiteris filium tuum primogenitum: qui non tantùm te dedit Joanni, sed Joannem etiam dedit tibi: ita me des Deo, siquidem Deum dedisti nobis.

Igitur cùm nostra miseria nullum habeat remedium nisi Dei misericordiam, & dispēsatio ejus sit penes MARIAM, cui Filius nihil negat, & illa plena sit miseratione; quid pigrescimus in officijs & pietate erga illam? Quatuor de causis debemus officiosi esse in obsequio erga Virginem. Una est utilitas & necessitas intercessionis ejus: nam sine negotiatione & petitione Virginis nihil descendit de cœlo. Plus quàm ab Elia dependebat pluvia cæli, ex MARIA pendet gratia.

Al-

Altera est voluntas Christi, qui vult Matrem suam coli à nobis, ipsique adulamur Christo Domino cultu suæ Genitricis, nam ad omne quod illi debemus delegat Matrem suam creditricem. Si ea quæ facimus pauperibus, accepta ipse habet, eosq; Vicarios designavit obligationis quam habemus; quantò magis grata habebit, quæ præstantur Matri, cujus se debitorem agnoscit ille cui omnia debent.

Tertia causa est, excellentia sanctissimæ Virginis; cujus cultus licet nullius nobis necessitatis esset, nec tam explicatæ voluntatis Filij sui JESV, propter præstantiam suam summopere deberemus affici erga illam. Ipsa est honos totius creaturæ, maximè generis nostri: & secunda post Deum, cui concessum est ut habeat illud privilegium, quò Deus solùm propter infinitatem suæ naturæ fruitur, ut sit Parens & Virgo simul, & Parens Dei. Deus est Pater & Virgo simul: MARIA est etiam Mater & Virgo. Quemadmodum Christus secundùm divinitatem genitus est castissimè in splendoribus Sanctorum à Virgine Patre sine Matre; ita secundum humanitatem genitus est castissimè à Virgine Matre sine Patre in splendoribus sanctitatum super omnes Sanctos. O gemi-

num miraculum, quòd virgo pariat, & quòd pariat Deum! Sed quid debebat parere virgo niſi Deum? Gratia & natura ſorores ſunt, & ambæ ſapiunt manum ejuſdem artificis: ideò ſimilem quamdam methodum ſuorum operum ſervant. Quemadmodum in compendium collegit Deus in Adamo & Eva univerſam naturam, poſtquàm cuncta creaſſet; atque in homine ſunt omnes naturarum & vitarum gradus eminentiori modo quàm in ipſis naturis, cælis, plantis & animalibus, ut unus homo plus valeat quàm univerſus orbis, & ſit alter mundus, eique omnia ſerviant, & propter illum ſint omnia: ita quoniam non eſt negligentior & minùs curioſus artifex Deus in rebus gratiæ; in unum quoque redegit in novo Adam & Eva univerſam gratiam datam & dandam hominibus & Angelis. Unaque in Maria ſunt omnia genera chariſmatum & donorum ſupernaturalium & gratiarum gradus eminentiori modo, quàm in cunctis reliquis Hierarchijs ſpirituum beatorum, & ordinibus Sanctorum; ut ea ſola pluſquam æquivaleat univerſorum ſanctitati. Non eſt ſolùm pietas iſtud exiſtimare, ſed ratio; & ſatis jam conſtat ex revelatione benedicti P. Martini Gutierrez martyris Chriſti, quem vidit ſan-

cta Tereſia in cælo cum inſigni martyrij, quòd in carcere obijſſet ab hæreticis vinctus & vexatus. Huic ſervo ſuo gratias egit ipſa virgo Maria, quòd hujuſmodi defenderit ſuam ſanctitatem. Mariæ enim ſerviunt, & colunt tamquam Reginam omnium ipſa beata Seraphim, & ceteri Angeli ac Beati, veluti bruta animalia parebant Adamo in ſtatu naturæ non corruptæ, Homo eminentior brutis creatus fuit; Maria ſublimior Seraphinis & Angelicis mentibus glorificata, excellens beatos ſpiritus, ut Adam pecora campi & irrationalia. Illa ſola duplo major videtur eſſe apud Deum & æſtimabilior quàm totus mundus: in quem etſi indulgentiſſimus fuerit deſcendendo de cælo Filius Dei pro ejus ſalute; nihilominus ut acciperet Spiritum ſanctum, opus fuit recipi priùs Chriſtum in cælum: at beata Maria & Filium Dei in ſe ſuſcepit, & ſimul Spiritum ſanctum in ſe ſupervenientem.

Itaque duobus titulis audiuntur preces Mariæ à Chriſto, & ob reverentiam debitam Matri, & ob eminentiam ſanctitatis ejus & merita ſingularia: exauditur enim pro ſua & filij ſui reverentia & dignitate; pro reverentia maternitatis, & pro dignitate ſanctitatis: & nos per illam audimur: cujus inter-

cessio non solùm utilis, sed necessaria est nobis. Ad MARIAM igitur in cunctis afflictionibus confugias, velut filius plagis ab extraneo cæsus ad matrem accurrit: novit illa portare & sustinere mundum suis precibus, nec grave onus tu illi putes adjici.

Quarta causa potest esse velut affinitas & necessitudo quædam cū Beata MARIA, non tantùm secundùm spiritum & mystica solùm, sed realis secundùm corpus etiam & naturam. Nullus enim homo propinquior est affinitate alteri, quàm est tibi conjuncta Beata Virgo. Qui corpus Christi suscipit in Eucharistia, unione quadam reali fit una caro cum Christo; ut non sit unio alia & conjunctio tam propinqua & similis inter homines, etiam inter virum & uxorem: quare etiam debes te putare affinem matri ipsius Christi, & reputare habere eamdem carnē. Major item est conjunctio physica, & realis inter Deum & te, quàm inter te & patrem tuum: qualis ergo erit affinitas, quàm contrahis cum Matre ipsius Dei? Quæ major unio creata & realis potest esse, quàm est inter Verbum divinum & sacratissimam humanitatem Christi, acceptam ex visceribus sanctissimæ Virginis? & quæ unio consanguinitatis potest esse major, quàm fuit inter

Chri-

Christum & MARIAM? Igitur affinitas & conjunctio secùndum naturam nostram, quam habemus cum Beatissima Virgine, excedit affinitates hominum. Si homines solo titulo consanguinitatis & propinquitatis se juvant, & ad se invicem accurrunt pro auxilio; cur non accedemus ad MARIAM, cum qua habemus necessitudinem maximam?

Quid dicam de conjunctione & quasi cognatione spirituali, quam cum MARIA contraximus? Is per quem accepisti gratiam Baptismi, aut astitit tibi & suscepit in illo Sacramento, cognatus tuus fit, illumque teneris venerari ut patrem: quantam reverentiam, proximitatem & filiationem contrahemus cum Virgine, per quam toties gratiam suscipimus, quæ toties suis precibus peperit nos Deo, & in lucem & veritatem vitæ spiritualis edidit?

Agnosco te matrem meam, ô Mater Dei & Mater gratiæ & misericordiæ, obsecro ne obliviscaris nominis tui, de quo tu ipsa gloriaris, Mater gratiæ & misericordiæ diceris: sed hunc titulum quid tibi dedit, nisi nostra miseria, quia tuâ miseratione & gratiâ egemus? Quare quia ego miserrimus omnium sum, majus jus præsumo habere in tua materna viscera. Dignitas tua ex mea indigni-

tate accidit, sanctitas tua ex meis peccatis: ideò præsumo primum locum me habere in tua misericordia, qui primus & maximus omnium peccator sum, & plus miser. Mater Dei, te fecerunt peccata hominum, & peccata mea solùm sufficerent, ut te facerent Matrem misericordiæ: ne projicias me à te & protectione tua, sub cujus pallio proteguntur omnes Religiosi nostræ Societatis; ut mirabili visione vidit devotissimus tuus filius P. Martinus Gutierrez. Quem enim debet magis recipere misericordia, quàm Magis misellum? Recordare, quòd hunc honorificum titulum, de quo, post titulum matris Dei & Virginis, supra ceteros gloriaris, ego solus possim sustentare ob innumera mea peccata. Spero Mater in misericordia tua ego miserrimus: nam potiùs cælum & terra peribunt, quàm tua deficiet miseratio & gratia ijs, qui verè & seriò implorant favorem tuum, & servi tui sunt. Admitte me inter illos, ut cum exultatione & lacrymis in te colenda occuper: at quia tepiditas mea, frigidum & siccum, ut qui sim totus terrestris, me teneat; invideo fervorem tuis devotis: vellemque, ut faciebat devotissimus Pater Joannes Trexus, sacella tua ore meo verrere, & lacrymis rigare. Ad hoc faciendum

dum aliquot milliaria pedibus ibat ille fervidus Pater, & filius devotus Virginis.

CAPVT V.

Quòd imitari Christum debemus. & de sanctissimi cordis sui dolore & passione.

QUomodo potest homo cogitare de aliquo gustu, qui pro hominis gustu recordatur afflicti JESV? Una gutta sanguinis sufficiebat redemptioni nostræ: quomodo totus pro nobis fusus, & immensitas dolorum, laborum, opprobriorum, non sufficit exemplo? ánne vanè & incassùm tot tantaq; passus est Filius Dei, cùm minima oratio ejus plus quàm abundaret ad satisfaciendum pro mille mundis, & obtinendum universis gratiam? Sed adhuc non sufficit tantus excessus cruciatuum, ut unus ego imiter illum. Christus enim passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum. Non minoris steterunt Deo minimæ nostræ voluntates, quàm nostra peccata gravia facta. O si considerarem opera tua hæc, Domine, quomodo expaverem? Mirabilia opera tua, utinam anima mea cognosceret nimis! mirabilia prodigia quæ posuisti super terram, mirabilia testimonia amoris tui, & ingratitudinis & duritiæ meæ! Utinam fieret cor meum tam-

quam cera liqueſcens, & ponerem te ut ſignaculum ſuper illud, ut nullum vitæ hujus guſtum admitterem, ſed imitarer dolores & afflictiones tuas? Pone me ut ſignaculum ſuper cor meum illud cor mœſtum amantiſſimi IESV, quod perpetuò crucifixum fuit: ſic in memoria habebo, & tabeſcet in me anima mea. Quid efficacius ad extinguendum omnem voluntatis guſtum, quàm recordatio IESV guſtantis fel, & totius paſſionis ejus? Tam efficax eſt ejus conſideratio, ut ipſum Chriſtum fecerit tædere & pavere, & ſudare guttas ſanguinis. Quid efficacius, ne patiamur guſtum, quàm compati dolenti IESV? Non ſine cauſa, hi qui fideliter Chriſto aſtiterunt in Calvariæ monte, & compaſſi ſunt, non ſunt poſteà paſſi martyriũ in exitu ſuo, cùm reliqui Apoſtoli, & alij diſcipuli, à tyrannis ſint occiſi. Nam Beatiſſima Virgo Mater IESV, ſanctus Ioannes Evangeliſta, & Magdalena, non fuerunt per martyrium ſublati: dolor major omni morte & omni cruciatu, excruciavit illos ſolâ compaſſione, & ſuffecit pro morte martyrij. Compatiamur igitur IESV, & patiamur libenter.

IESVS eſt via, veritas, & vita. Quam viam volumus habere ad verè beatam vitam, niſi vitam IESV, quæ tota fuit mors continua, &

cru-

crucifixio perpetua? Sufficeret, ut nos æternè haberet IESVS dolentes & compatientes, atque omnem gustum nostrum abominantes, ob eam quam passus est in ultima nocte & die vitæ suæ omnium membrorum cruciationem, in quo à planta pedis usque ad verticem capitis non fuit sanitas. Lingua, quam non attigerant carnifices, ne sine tormento maneret, videtur non minùs torta quàm alia omnia membra: siquidem de nullo artuum suorum dolore conquestus est patientissimus IESVS, nisi de siti; ut monstraret etiam ea membra, quæ videbantur immunia excruciata habuisse. Neque magnitudine doloris insensibilis & stupida fiebant, sed omnia valida, vivida, vegeta ad patiendum servavit; ideò expiraturus clamavit voce magnâ: in quo etiam ostendit fervoré numquam deficientem, quo negotium nostrum egit in tam acerbis cruciatibus; & humilitatem, quâ excepit mortem inclinatione sui capitis; atque summam reverentiam, quâ adimplevit arduum Patris præceptum.

Plus tamen debent eos commovere quæ passus est per totam vitam in uno membro sanctissimo suo corde: cujus dolor immensus fuit à primo instanti suæ conceptionis, & duravit quàm diu vixit. Cor est, quòd pri-

mo excruciatum fuit, & quod ultimò. Tantò magis doluit cor ejus, quanto omnium reliquorum membrorum intolerabiles dolores in uno illo passus est, quod est omnibus membris delicatius. Non minor afflictio latuit in corde IESV ab illo instanti, quàm habuit in horto, cùm sudavit sanguinem per omnia membra Quemadmodum illic ex vivida apprehensione dolorum & cruciatuum passionis suæ insolito & terribili modo afflictus fuit: sic etiam æquè intensè apprehendit eosdem dolores in utero amantissimæ Matris. Cognitio enim Christi non fuit imperfecta, eo maximè tempore cùm negotium nostræ redemptionis acceptavit: & proposita fuit intellectui, sine ulla dissimulatione, omnis difficultas toleranda & vincenda. Apprehendit ibi intensissimè suam passionem, labores innumeros suæ vitæ, opprobria & contemptus: ita afflixit illum ab eo tempore hæc cognitio suæ passionis, & plus fortasse quàm in horto, si inæqualitas fuit: nam in Gethsemani erupit exteriùs sensus doloris, diffususque fuit per omnes artus, ut communicatus in toto corpore angor, minor remaneret in corde: at in utero gloriosissimæ Virginis Mariæ retentus est totus dolor intrinsecus in uno membro tenerri-

mo corculo infantis IESV. Cùm quis lacrymatur, minùs sentit afflictionem, quàm cùm recluditur angor in corde siccis oculis: sic Christus dum nō sudavit & sanguinem fudit, plus fortasse doluit, quia nulla particula angoris evaporata fuit: oportuit tamen ad nostrum documentum monstrari semel exteriùs quantum passus est semper interiùs. Continuatus deinde fuit iste mœror per omnem vitam. Perfectissimè & perspicacissime, ut in se erant, cognoscebat semper omnia IESVS. Nisi divinâ dispensatione adjutus fuisset illo ipso instanti quo cœpit vivere, mortuus fuisset præ doloris magnitudine: ideò maximum & continuum miraculum fuit vita IESV. Nec solùm sua passio eum afflixit; sed multò plus compassio: habuit compassionem, considerans angustias suæ amantissimæ & innocentissimæ Matris; habuit quoque compassionem nostri: plus doluit omnia tormenta Martyrum, pœnitentias Confessorum, morbos & ægritudines Sanctorum, quàm ij ipsi qui passi illa sunt. Si mater pia plus dolet ægritudinē filij, quàm ipse filius: quis potest negare, Christum dilexisse suos, plus quàm ulla mater unicum filium. Verè labores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Quantus igitur

erit

erit dolor, si est major quàm omnium Martyrum, Pœnitentium, & ægrotantium simul? Habuit prætereà super omnia compassionem nostri, & dolorem, ob omnia & singula peccata omnium & singulorum hominum, qui fuerunt, & futuri erant. Deficit mens, cúm quis considerat quàm immensus hic dolor fuit; sufficiens, nisi per miraculum impediretur; ad auferendam millies vitam. Si aliqui homines præ dolore peccatorum mortui fuerunt; quomodo non extingueret vitam IESV dolor solius unius & minimi peccati venialis unius hominis, cùm omnem deformitatem culpę perfectè considerâsset, tum Majestatem Dei Patris, contra quem est, atque vilitatem hominis à quo est commissa; & ipse tantoperè amaret Patrem offensum: & hominem offendentem? Sicut hanc charitatem nemo mensurare potest, sic nec dolorem. Si tantum dolorem habuit de uno peccato veniali, quantum de omnibus & singulis peccatis venialibus & mortalibus adeò horribilibus & immanibus? Importabile pondus peccatorum tulit ille, qui suave jugum & onus leve nobis imposuit: nos autem oneramus IESVM immenso pondere iniquitatum; quod sanguineum sudorem ex corpore IESV expressit, sicut torcular

lar ex racemo vinum. Si ab ipso die quo peccavit Adam, usquequò descendat Christus judicaturus homines, fuisset aliquis qui pateretur omnia supplicia Martyrum, morbos & dolores cunctos omnium hominum, non æquivaleret totum hoc huic dolori Christi: qui etiam ex eo quòd fuit angor spiritualis, acerbior ex suo genere erat, quàm corporales cruciatus. Habitabat in Christo plenitudo divinitatis, & clara visio Dei illum illustrabat: quæ tamen aliquibus effectibus non obstitit; sed dispositum miraculosè fuit, ne per illam affluentia gaudij totum corpus & inferiores animi portiones occuparet, ut daret locum dolori, sicut accidit in passione. At in corde IESV dolenti pro peccatis nostris, non tantùm dedit locum summæ tristitiæ; sed auxit summoperè propter altissimam cognitionem Dei offensi: quò enim major fuit cognitio Dei, majorem dolorem causabat; & Christus solus multò majorem cognitionem intuitivam Dei habuit, quàm omnia Cherubim & Seraphim, & reliqui omnes Spiritus, ac simul omnes homines beati. Amor quoque Christi erga Deum offensum æqualis fuit visioni divinæ Majestatis; quare dolor ejus nec explicari nec cogitari potest: nam non amisit occasionem patiendi

di quantum potuit, & decebat: imò miracula fiebant stupenda in sua sacratissima anima, ne impedirentur dolores. Quomodo nos soliciti sumus ut gaudeamus, & excogitemus artes voluptatum; si totum hoc patiebatur Iesvs in suo corde, cujus nemo debet recordari sine lacrymis, & debet Christianus recordari semper?

Quomodo, cor meum, audes gaudere? considera, quare Iesvs tuus passus est? pro peccatis tuis, ut te salvet. Quia ego offendi, ille ita me amat, ita cumulat beneficijs. Quomodo hic amator meus, & benefactor inimicorum, carbones ignis non congerit super caput meum, & erubescere me facit? quomodo carbones ignis non congerit super cor meum, ut ardeam amore ejus & desiderio imitandi illum? Ponam cor mœstum Iesv ut signaculum super durum cor meum, ut aliquando me inveniat secundùm cor suum amicum & cupidum patiendi. Compatere cor meum patienti Iesv, & consolare illum patiendo. Quomodo vis consequi misericordiam per passionem Christi, si non habes misericordiam Christi patientis? Tantam gratiam fidejussoris tui ne obliviscaris. Sanctus Didacus Quisay, ne oblivisceretur, præter frequentem commemorationem & pium

pium affectum, scriptam in libello secum continuo gestabat passionem Christi, in testimonium quòd incisam in corde haberet; eamq; singulis diebus legebat. Tam grata fuit Deo hæc memoria crucis Salvatoris, ut concederet, postquam Societatem JESV ingressus fuit, penitus conformari illi, & crucifigi pro nomine ejus, suâq; passione repræsentare mortem Filij sui: rependitque Christus istam memoriam sancto Didaco; nam super locum, ubi ille & alij plures sancti pro Christo crucifixi fuerunt, singulis sextis Ferijs luces mirabiles in cęlo apparebant, conformitatem passionis Christi & ipsorum approbantes & commemorantes. Jucundum est Christo recordari passionis suæ: siquidem ut ej⁹ memoriam haberemus, instituit admirandum sui Corporis Sacramentum.

At si memor es Christi patientis; quomodo non es impatiens adversum te, tibiq; irasceris? Rex Mohab cùm nullam jam spem haberet, oppressus obsidione Israëlis; arripiens filium primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum, & facta est indignatio magna in Israël, statimque recesserunt. 4. *Reg.* 3. Ecce holocaustum filij primogeniti & Unigeniti Dei super Crucem! cur non indignaris in te, &

recedis ab omni voluptate & voluntate tuâ? Extraneis, imò animalibus compatimur: cur non Deo nostro, Patri nostro, Fratri nostro? Proh inverecunda pervicacia nostra, qui loco compassionis rursus crucifigimus JESVM novis peccatis! Recordare quòd Deus est, Pater tuus est, non inimicus tuus; qui patitur pro te inimico, non pro pecoribus campi, aut pro sua salute, loco tui, non pro se, acerbissimum omnium supplicium crucis, in omnibus membris vulneratus, non doloré tantùm aliquem capitis, aut stomachi; quia tibi & mundo benefaciebat, non quia urbes incendit; publicitus in die festo, & in monte, cum duobus latronibus, quasi dux eorũ; non reclusus, & clancùlùm; omnium odio, opprobrio & plausu, ut illi soli, qui est misericordia ipsa, defecerit misericordia hominum. Libenter nihilominùs & amanter patitur, non invitus, non iratus, non querulus, quia pro te; à suo populo, non à Barbaris & Scythis; per triginta & tres annos, non per unam horam. Compatere ergo JESV, nec irrita hæc omnia facias: cessa peccare, incipe JESVM imitari: ut multùm proficiat tibi passio sua, fiat imitatio tua.

CAPVT VI.

Quantum oporteat sequi Christum.

NOn tentat nos Deus, cùm in difficilibus posuerit salutem nostram. Charum illi esset, siquidem tanta fecit & pertulit, ut eum imitaremur. Dicta hominis in potestate constituti habentur pro lege; & adimpleri debent: facta Dei cur non sunt observanda? Qui ponit cor Christi dolorosissimum & humile ut signaculum super cor suum, ponat etiam super brachium suum, ut imitetur eum cui condolet. Dilectio non est mollis, sed fortis; & amantem Dei, mors Christi excruciabit per compassionem, & æmulationem. Dura est imitatio JESV: aliqui perinde ut infernum odio habent; sed non possumus meliora charismata æmulari. Ne timeas falli, cùm crucem pro delicijs, opprobria pro honoribus, nuditatem pro opibus suadet; summa veritas est. Sapientia æterna & intellectus divinus ita consuluit, ita judicavit expedire. Ne diffidas, summa Bonitas, summa Potentia est; his tamen rebus te redemit: ijsdem opus est perficias salvationem tuam: ijsdem instrumentis opus istud incipitur. & perficitur: per hæc Christus ascendit in cælum; & membra non decet aliâ

viâ ire, nisi quâ it & ducit caput. Non sunt venena: ipse Christus sanctificavit & libavit priùs: imò ut parum transiret ad nos, totum ferè calicem laborum & dolorum hausit; & tamen vivit in æternum, & ad dexteram Dei sedet. Quomodo non operiet confusio faciem tuam, dum videns Christum maledictum ab omnibus, tu velis laudari? videns genuflexum ad pedes Judę, tu extollaris super majores? videns sitientem, & carentem aquâ; tu cupias abundare & deliciari?

Magna gloria est servi, sequi Dominum suum. Imitatio Christi non solùm necessitas est, sed dignitas: jam in hoc maxima pars difficultatis tollitur, & aliarum sufficiens pretium datur. Si gloria est imitari Christum, jam non erit arduum ferre contemptus & opprobria hominum. Siquidem istud honos erit summus: non est contemptus, ubi contemni est dignitas. Pro gloria quoque vera carere voluptatibus & superfluis divitijs, non est difficile: nam mundani & Ethnici plus fecerunt, & abstinuerunt necessarijs pro gloria falsa. Pudeat nos, quòd fuerint quidam Barbari tam fidi & amantes Regis sui, ut si Regi deessent oculi, ipsi se excæcarent; si deesset manus, ipsi pariter sibi abscinderent dexteram; & hâc fide in reliquis imita-

tores

tores Regis sui essent: cur in minoribus non imitamur Regem gloriæ qui vocamur fideles? Si Christus solùm dixisset quid faciendum esset, licet ipse non fecisset, deberemus exequi: quantò magis, cùm ipse primus fecerit, & fecerit ut nos faciamus; & non tantùm dixit, sed laudavit & beatas prædicavit afflictiones? Si Propheta aliquis simpliciter dixisset, non haberemus excusationem: quãtò minus cum ipsa Sapientia Prophetarum & os Dei exaggeraverit, & in se perfecerit? Non dixit Jesus verbum otiosum; quantò minùs tot laudes & beatificationes pauperum & afflictorum? quantò minùs tot opera otiosa fecit? Si non oporteret nos pati, exemplaris vita Jesu otiosa fuisset, & supervacaneus ejus rigor nobis, qui charitate illius, qui superabundanti pretio redemit nos; non moveremnr; & tanto exemplo non doceremur ad amandum ejus imitationem, & odio habendum peccatum & gustus sensuum. Anne vanè voluisset Deus affligi suum Unigenitum, si nihil referret facere quæ ipse fecit, ut quos præscivit & prædestinavit, fierent conformes imaginis Filij sui, ut sit ille primogenitus in multis fratribus? Non est Deus impius, ut sine causa gauderet tam atrociter sævire in Unigenitum dilectum. A-

nimalia fera & crudelia, sunt erga fetus pientissima: quomodo Deus clementissimus & misericordissimus in Filium fuisset crudelis & tyrannus, si necesse nobis non esset pati? Peccata nostra non requirebant tantos cruciatus, ut redimeremur; superabundabat una gutta, non dicam cruoris, sed sudoris JESV: requisivit ergo illam tormentorum atrocitatem, vitæq́ austeritatem, necessitas nostra imitandi Christum & patiendi, quæ est regia cæli via. Aut Deus atrox & impius est; aut summè necessarium est nobis; humiles, afflictos, inopes esse, habere æstimationem divinæ charitatis & contemptum nostrum.

Nemo iter cæli novit, qui non ambulavit: nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cœlo CHRISTVS JESVS; & qui per viam, quam ille monstravit, incedit. Incognita via erat, nec potuit alius indicare meliùs quàm IESVS qui noverat illam & ambulaverat. Non fecit IESVS, ut aliqui rustici solent; qui digito aut narratione ostendunt viatoribus iter, ipsi tamen sedent & manent domi quieti, nec soliciti sunt deinceps, an errent rursus viatores: nam præterquam verbo docuisset semitam cæli, ipse præit & præducit nos ne erremus. Dic mihi si certi fuissemus.

ut modò sumus, de gaudijs cælestibus, pedibusque foret opus pervenire ad illa, nec aliud requireretur ad consequendum, nisi scire viam omninò ignoratam; & aliquis illam annuntiaret nobis; quis esset, qui non se accingeret ad iter, quantumvis salebrosum & difficile esset, præcipuè si ille qui demonstraret semitam, vellet comitari nos & præcedere? Cur igitur Christo non credimus, & sequimur? ánne putamus erraturos nos sapientiâ Dei duce? ánne putamus perituros præeunte Salvatore? Minimè. Securam nobis viam monstravit Christus, & præcessit ipse: tam certa est, ut etiam si moriamur in illa, ipsum periculum & interitus sit certior semita: quin si amares Christum, non dubitares mori cum illo. Non amat Christum, qui non imitatur: nam virtus amoris est assimilatio. O quis verè diceret, Vivo ego, jam non ego, sed vivit in me Christus; mortificationem Iesv in corpore meo circumferens, & in corde inserens!

Si igitur amas Filium Mariæ, & vis tabernaculum Dei fieri ut illa fuit; inspice & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte Calvariæ monstratum est, totamque vitam Iesv respice: ipse elegit contemptus vivere, & mori: derisus fuit, reputatus cum iniquis,

non solùm ut idiota, sed ut fatuus habitus: ut servus vilis verberatus, ut scelestissimus omni crudelitate punitus: ipse honorem temporalem, si deferebatur ultrò, fugiebat: nullum non convitium sustinuit: Samaritanus, idololatra vocatus fuit, dæmoniacus, pseudopropheta, seductor, gulosus, vorator, & potator vini, blasphemator, transgressor legis: creditus conspirator & proditor patriæ, peccatorum amicus. Quæ creatura potest dici, cui non se humiliaverit? Humiliavit se Angelis: quid opus erat ut veniret Angelus ad confortandum illum qui Deus erat, cùm verbo suo posset destruere Universum? quid opus fuit dicere, Angelorum legiones posse illum vindicare, & resistere comprehensoribus suis, quasi ipse non posset? jejunus & famelicus quid opus erat ut acciperet cibum & velut eleëmosynam ab Angelis, cùm ipse posset lapides in panes convertere? Humiliavit se hominibus Matri & Iosepho obediens. Humiliavit se impiissimis Principibus, Herodi, Cæsari, Caiphæ, Pilato, injusta mandata adimplendo, oneribus & judicijs eorum parendo. Humiliavit se hominibus vilibus & servis, ut Malcho, carnificibus & alijs. Humiliavit se creaturis omnibus, patiens in se sęvire frigus, æstus, ferrum, crucem, spinas,

arun-

arundines, ſputa. Subjecit ſe deniq; dæmonibus: traditus eſt in hora paſſionis poteſtati tenebrarum, & paſſus eſt duci ſe à diabolo ſuper pinnaculum templi. Nulla eſt creatura; à ſublimiori uſque ad viliorem, ab optima uſque ad peſſimam, cui non ſe ſubjecerit Creator pro me: & qui omnia fecerat, & Dominus univerſorum fuit, nihil voluit habere, ut me haberet. nullum prædium poſſedit, nullos reditus habuit: de eleëmoſynis tantùm accipiebat minora neceſſitate: ut mendicus veſtitus incedit, non ut Philoſophus, aut Doctor, aut Nobilis: inops etiam à veris amicis fuit, ut nulliùs favore una alapa dimiſſa illi fuerit: ſuo Regno & Principatu ſe exſpoliavit, ſe ipſo ſuam majeſtatem occultans.

In quantum Deus quoque, ſimilia documenta humilitatis dedit. Humillima eſt tremenda illa infinitudo & omnipotentia Dei: elegit enim Divinitas, propter hominem, quæ magis laborioſa videntur, & minùs honorifica. In creatione noluit facere hominem, ſicut fecit cetera, jubendo voce unicâ tamquam Dominus: ſed velut ſerviendo & laborando manibus ſuis, ac ſi ſervus & figulus eſſet. In Redemptione quoque noluit redimere nos, ut poterat, aſſumendo ali-

quam honoratam & sublimem naturam ut Seraphim; sed viliorem omnium naturam rationalium qui infamati & ignobiles erant ob scelus primi Parentis, in se ruinosam & caducam. In glorificatione, cùm nos satiabit gloriâ majestatis suæ, & ut summus Dominus remunerabit; ministrare ut servus dicitur. Verè enim Filius Dei est Christus, qui mores Dei imitatus est & docuit. Agnoscens suum humilitatis spiritum in Christo, meritò dicit Pater: Ecce servus meus, suscipiam eum, dedi spiritum meum super eum. Nihlominùs nos qui Christiano nomine gloriamur & filij Dei volumus esse, fugimus hęc quæ amavit Christus Filius Dei. Quo alio majori odio prosequeremur paupertatem, humiliationem, crucem, si Christus præciperet nobis sub interminatione inferni odisse illas, quàm modò horremus, cùm promiserit pro illis gloriam? Ita audimus mendacia verba mundi, ita obedimus suggestionibus diaboli, ac si pro nobis crucifixus satanas fuisset: ita aversamur vitam, & consilia Christi negligimus, ac si fatuus quidam & ridiculus amens in foro effutijsset.

Si Rex terrenus multò minora offerret militibus suis, eum omnes, etiam pro parvo stipendio, sequerentur per rupes & nives;

præ-

præſertim ſi parem habitum, victum, habitationem illis concederet, ac ipſe Rex uteretur, jam etiam ſine ſtipendio ſequerentur Regem ob ſolùm pudorem: & nos nec ob amorem, nec pudorem, nec timorem, nec lucrum, concitamur ad ſequendum Regem Regum & Dominum Dominantium. O ſi tam fidelis Chriſto eſſem, ut Jonathæ fuit adoleſcens armiger ſuus! fac omnia, dixit, quæ placent animo tuo; perge quò cupis, & ero tecum ubicumque volueris, per ſcopulos, per mucrones, per hoſtium arma irruit, ne iret ſolus filius Regis. Aſcendit autem Jonathas manibus & pedibus reptans, & armiger ejus poſt eum. Quomodo Chriſtum relinquimus torcular calcare ſolùm, & nemo eſt qui cum eo ſocietur in paſſionibus & laboribus? non eſt tam formidabile quod pro Chriſto pati communiter continget, ac fuit quod armiger ille aggreſſus eſt pro Jonatha. Quis miles relinqueret Regem ſuum in medio hoſtium exercitu; & ſanus & lætus auderet redire domum, & non potiùs mallet cum illo cadere? cur nos relinquimus Chriſtum ſolum? Ipſe jure queritur: Torcular calcavi ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum. Etiamſi nullius auxilij futurus miles eſſet, nullaque ex ſocietate illius utilitas

ſeque-

sequeretur, non debet deserere Regẽ: quid erit, cùm tanta utilitas tibi sit, & Regi Regum CHRISTO JESV consolatio passionis suæ, & finis ejus intentus, qui est imitatio sua? Aut opus est deponere nomen Christiani, aut assumere quæ Christianum faciunt. Si sequi Christum nolis, dic quem secuturus es? necesse est, ut sequaris diabolum principem hujus mundi. Talem ducem fugit, qui insistit vestigijs JESV; ut deberet id facere, solùm ut fugeret: talem ducem sequitur, ut deberet sequi, etiamsi alium malum non fugeret; quantò potiùs cùm hæc duo copulantur, sequi optimum, fugere pessimum; sequi Deum, fugere Satanam?

Malitia nostra solùm est, quòd non faciamus quæ Christus docuit & fecit: nemo potest se excusare quòd non possit: ijs rebus posita est nostra salvatio & perfectio quas quivis posset habere: pauper quisque potest esse: patientes omnibus licet esse; non ambire honores in manu est cujusque. Hæc est sapientia & amor Dei, ut ea elegerit, quæ omnibus paterent, & sine labore possent obtinere. Neminem excludit á suo Regno; & nemini voluit deesse, quę ad consequendum illud opus essent. Si in divitijs, honoribus, voluptatibus constitueret salutem nostram, plu-

plures quàm modò damnarentur: nam pauperum, ignobilium & afflictorum numerus est innumerus, & tunc esset major; nam quò plures vellent esse divites & felices, pauciores forent. Quid jam dicam tibi, si non vis amplecti paupertatem, humilitatem & crucem IESV, nec vides im̃ensum bonum quod est in imitatione ejus, nisi quòd hoc est quod dicit ipse, Qui sequitur me, non ambulat in tenebris? Tu illud non vides, quia ambulas in tenebris, dum non sequeris IESVM.

CAPVT VII.

Quòd patienter ferendæ sint necessitates & ærumnæ à Deo immissæ.

SI non vis sequi Christum, saltem ne fugias illum: si non audes imitari, cur audes repugnare, & contemnere ejus similitudinem? intolerabilis inverecundia est & miserabilis cæcitas, cùm superabundans charitas Dei adeò beneficentissima aliquibus sit, ut illos etiam reluctantes faciat conformes Filio suo, non expectans quòd ipsi in hoc laborent, ne fortè deficiant in pugna & difficultatibus ultrò se assimilandi vitæ Christi; sed ipse Deus propriâ manu id dignetur facere, concedendo paupertatem, occasiones humiliandi se, & labores; ipsi tamen renu-

ant, & tam absint ut velint similes esse Unigenito Dei, ut pudeat illos paupertatis; & omnium de quibus gloriatus est Dominus gloriæ, omnibusque viribus & artibus fugiant Iesvm, quem sequi tenentur. Gratias deberent agere Deo, quòd sine labore suo & sine ullo periculo (non enim tunc vana præsumptio aut inanis gloria locum habet) similitudinem Unigeniti sui dederit, quæ tantopere illi placet; & præ summa indulgentia erga ipsos, cùm alios vocet ad imitationem Christi, illos locet in illa. Sed ingrati reluctantur, ut evadant similes superbo Lucifero, imò superbiores: numquam Lucifer se putavit meliorem Deo; illi verò tamquam si essent majores; cùm Iesvm afflictum sine culpa videant, ipsi ob infinitas culpas suas nolunt tangi: & se, qui peccatores sunt, volunt haberi velut meliores, & minùs dignos supplicio, quàm innocentissimum Iesvm. Cur indignamur, cùm aliquid adversum accidit? nam si culpa nostra præcessit; insolentia summa est, nolle se peccantem & nocentem affligi, qui videt Christum innocentem punitum. Si nulla culpa præcessit, magis gaudeat, quia magis conformis est Christo, qui sine culpa crucifixus fuit. Culpam, quam non commisisti in causa, ne commit-

tas in labore ob impatientiam; quando gratias dupliciter acturus erat, & quia affligeris, & quia sine causa innocenter. Quando tribulatur aliquis propter culpam, patientiam saltem debet habere: quando sine culpa, lætitiam quoque: majus est tunc augmentum gratiæ, major similitudo IESV inculpati, & spes melioris profectus, cùm non tam sit hæc afflictio ad emendandum præterita peccata, quàm ad augenda etiam merita futura, & præservandas culpas: agnoscat in se summam indulgentiam Dei, quâ usus est cum Matre sua, præservando illam. Christus passus est cruci pro te affigi à scelestissimis hominibus: cur tu à Deo tangi non feres patienter? melior & benevola manus te molestat.

Filius cùm verberatur à patre, si nimiùm clamet & ploret, plus solet verberari; &, jam non percutitur ob culpam antiquam, quantum ob novam clamoris impatientis: ita quando ægrè fert laborem à Deo immissum, & flagellum divinum; accidit ut plus aggravetur; quia murmuras, quia quereris, quia sine patientia es. Sufficiens culpa est, ut te puniat Deus, contemnere similitudinem filij sui, non agnoscere culpas tuas, impatientem esse. O Rex gloriæ, in quem desiderant

Ange-

Angeli respicere! faciem tuam non avertisti ab increpantibus & conspuentibus in te; genas tuas dedisti vellentibus, corpus tuum percutientibus, improperium expectasti & miseriam pro me: cur ego miser fugiam & avertam me à Deo & Patre meo correptore & benefactore meo? Gaude anima, conformando te ad exemplum Filij Dei in necessaria paupertate, tribulatione, humiliatione, opprobrijs. Apostoli ibant gaudentes à conspectu Concilij, quia digni habiti erant pro nomine IESV contumeliam pati. S. Paulus Miqui, nostræ Societatis, ibat gaudens ad conspectum populorum; præcisâ aure, ut major ignominia esset, missus per urbes ad contumeliam popularem, & publicam infamiam: deridendus cunctis, ipse tamen prior ridebat, frontem festivam ostentabat patentem, erectam, jucundam, quasi triumpharet solùm ob similitudinem Filij Dei; eamque meruit in se usque ad crucem perfici; quam alacris amplexus est. Tu si non vis solari Christum, ejus crucem suscipiens: ne contristes Spiritum sanctum, illam rejiciens: quam non quæris ultrò, inventam & oblatam ne recuses frustrà. Si IESVS, cùm in itinere ad montem Calvariæ cecidit cruce onustus, vellet ut tu pro eo ferres illam, ánne

illud excusares? quid si manibus proprijs imposuisset humeris tuis, ánne resisteres & repelleres? an potiùs oscularereris horridum illud lignum, & manus illas sacrosanctas adorares? imò non tantùm ferre crucem, sed crucifigi loco Christi exoptares & peteres. Ecce crucem hujus doloris, hujus humiliationis, hujus necessitatis, imposuit tibi Deus: cur rejicis? levior est quàm Crux Christi. Si compatiens non vis consolari IESVM, consolare te compatienti IESV.

O consolator animarum, quid mihi accidere potest, cujus non inveniam abundans remedium, in tuis necessitatibus? Si lãgueo, in te à planta pedis ad verticem capitis non fuit corporis sanitas: vir dolorum, & sciens infirmitatem, verè languores nostros tulisti, & dolores portasti. Esurio? tu famelicus fuisti post quadraginta dies jejunij, & tantoperè esuriisti, ut propter famem existimaret diabolus te posse inclinari ad peccandum! Sitio? & tu sitiisti in cruce, nec fuit qui daret potum: ego nec in cruce sum, & inveniam qui præbeat potum. Frigeo? tu algebas in præsepio. Quiete privor? etiam te dormientem in navi excitaverunt Discipuli. Injuria mihi fit? tu ad mortem innocenter fuisti condemnatus. Patior contumeliam? tu pu-

blicè à Pilato productus ad populum fuisti, dicente, Ecce homo. Defessus sum? tu defatigatus ex itinere super fontem sedebas. Falsò insimulor? tu in domo Caiphæ falsissimè accusatus fuisti. Reprehendor ob bona opera? tu quòd in Sabbato benefaceres. Detrahor? de te murmurabant quòd in principe dæmoniorum ejiceres dæmonia. Irrideor? tu subsannabaris à dicentibus: Alios salvos fecit, se ipsum non potest salvum facere. Asperè mihi respondetur? & tibi asperiùs; insuper & colaphum impegit impius minister. Deseror à familiaribus? tu à Discipulis fuisti destitutus. Discedo à cognatis? tu à Matre ad patiendum profectus. Contemnor in meis consilijs? tua quoque doctrina spreta fuit, & est. Premor tentationibus? tu quoque tulisti eas in deserto. Doleò ob lapsum fratris mei? tu doluisti discipulum apostatam, & deserentem veritatis semitam. Doleo ob defectus proprios? tu vidisti eos priùs, & doluisti. Defectum devotionis sentio? tu clamasti, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Quis igitur labor est, sive corporalis, sive spiritualis, cujus non habeamus refrigerium in Christo priùs laborante pro nobis? Hoc est quod dicit, Venite ad me omnes, qui laboratis &

onerati estis, & ego reficiam vos. O dulcissima promissio, quæ solùm audita recreat! Si Christi labor aufert nostrum laborem, quantò magis ejus gloria auferret? si ita necessitates Christi auxiliantur nobis, quid faciet potentia ejus & divitiæ? Sed auxilium istud, clementissime Domine, solùm exopto, ut patiar tecum; non ut me consoleris in hac vita, in qua nec corporale nec spirituale gaudium cupere debet anima, nisi solùm pati tecum, & pro te.

CAPUT VIII.

Qualiter puritas corporis juvet spiritum.

Qui cœnosam & insalubrem regionem incolit, non est mirum, si langueat sæpè; qui propitiam & puram, valebit: sic anima in puro corpore benè se habet; in im̃undo & cœnoso ægrotabit. Velut in prato florido & fragranti, est mens in carne munda. Corpora casta sunt delicię Dei; quid mirum, si sint animabus salubria? mentem liberam relinquunt vacare Deo, sine ulla rerum temporalium cura: lętificant conscientiam, spretâ sensibili voluptate, & amato Deo sine impedimentis. O amor meus, ô veritas sincerissima & purissima, siquidem non solùm debeo tibi ô Deus cordis humani dimidium

 mei,

mei, sed me totum; non tantùm mentem purificabo, sed corpus sanctificabo. Membra Christi sumus; ne deformitatem in pulcherrimo corpore efficiat unus artus corruptus & fœdus. Quæ pulchritudo esset sponsæ formosissimæ, si putridum nasum haberet, aut ora, & genas vermibus scatentes? Corpus Christi gloriosum, millies est sole purius & fulgentius. Membrum Christi immortalis es, ô homo mortalis: considera, quantum corporis sanctitatem curare debeas, & quoad possis, imitari immortalitatem & incorruptionem, ne dissones illius puritati. Unus spiritus cum Christo & una caro sis cum illo per sanctissimæ ejus carnis communionem: ne macules tuam carnem, quæ jam per quamdam mirificam realem unionem est Christi caro. Veste maculatâ & turpi si indueres imaginem alicujus Sancti, sacrilegum putares: cur saltem non erubescis, carnem quæ est Christi viventis fœdare, & membrum maculatum & obscœnum ei adjungere? Regiam ipsam purpuram, si cœno & luto immersa maderet, nolles tu induere: cur carnem tuam luto & fœtore infectam gestare desideras, & vis esse partem Corporis Christi?

Quemadmodum in vita æterna & animæ

&

& corpora nostra in maxima puritate Deum glorificabunt: sic in hac vita & animæ & corporis puritate debemus illum colere. Non solùm per sanctitatem animæ quæras beatitudinem ejus; sed etiam per sanctitatem carnis tuæ merere beatitudinem & resurrectionem corporis, ne voluptate aliquâ pellectus, concedens te mortali tuæ parti, te ad mortem condemnes. Sed disce jam in carne esse ut spiritus Angelorum, ubi nec nubent, nec nubentur. Disce jam incorruptibilitatem, & esse singularis naturæ & vitæ abstractæ à sensibus. Puritatẽ cælestium thronorum, in quibus Deus considet, debet æmulari corpus tuum, cùm sit templum Spiritus sancti, electum ut sit vas honoris. Christi bonus odor sumus: Christus undique puritatem spirat, virginitate stipatur, castitate delectatur. Ferè in mundi calamitatibus, castitas fuit quasi solatium Dei, & compensatio illius damni: ruinam Angelorum providit præcipuè & excellenter restaurare ex Virginibus & castis, & per virgines & castos; matrem & præcursores virgines seligens, discipulos & Ecclesiæ principes & excellentiores Sanctos plerosque virgines etiam, vel continentes, aut jam sine conjuge, aut separatos ab illa, & omnes castissimos: lapsum

Adami sublevavit spe Virginis contrituræ caput serpentis: ex naufrago mundo duos servavit, servarunt in arca castitatem: in cruce se consolatus Christus est matre & dilecto discipulo virgine. Quomodo non amaret castitatem & virginitatem, qui utrumq; parentem virginem habuit, & totum suum esse à virginitate communicatum? Patrem virginem Christus habet secundùm naturam divinam, & Matrem Virginem secundùm naturam humanam: adhuc figuram patris sui voluit esse virginem sanctum Joseph, ut sustineret solum nomen & titulum parentis. Figuras etiam suæ innocentiæ & obedientiæ virgines Abel, & Isaac elegit. Primitiæ emptæ ex sanguine Agni virgines fuerunt: sic Agnum sequuntur quocumque ierit, quidquid agunt, quidquid dicunt, imitando Christum, & modestiam ejus; quæ tanta fuit, ut nullâ notaretur infamiâ pudoris: & cùm multa falsa adversus JESUM excogitarent, & multis modis calumniarentur Judæi, sine specie aut probabilitate aliqua; numquam illum accusarunt impudicitiæ, licet scirent cum mulieribus collocutum fuisse, ob summam modestiam & pudorem vultus sui, quæ sola refellebat omnem suspicionem & calumniam minoris castitatis. Præcipuè in

in visu servandus est modus: nam ut sanctus Orentius monet:

—amor, ut lacrymæ quas fundi injuria cogit,
Ex oculis surgit, pectoris ima petit.

Ex oculis facilis & declivis via ad cor est. Venerandus ille servus Dei frater noster Alphonsus Rodericus per quadraginta & septem annos nullum feminæ vultum aspexit, nullaque alia jucunda videri volebat: infixa cordi ejus mansit per omnem vitam summa modestia oculorum Christi, ex quo semel illi apparuit, ut ex illorum duntaxat memoria mirè componeretur: sic conservavit suum cor purissimum, & intrinsecus cum Deo lætabatur. Fuge tu quoque exteriorem dilatationem, si internam & externam puritatem desideras.

CAPVT IX.

Studium mortificationis continuum.

NOn prætereat te occasio faciendi bona, & patiendi mala: qui mutuò acceptum asellum habet, non consentit otiari. Dubitare posset quis, utrum sit pretiosius, malum tolerare, an bonum operari? Sed certò scio nihil mihi post Deum esse pretiosius, sine quo nec Deo, nec Sanctis possum esse pretiosus. Illud quidem pretiosissimum est,

cùm utrumque conjungens aliquis benè operatur malè se habendo. Ne nimiùm spiritus afflicte, te contristet difficultas virtutū, & importunitas passionum: potiùs gaude de materia meritorum. Aggredere, & vince: non tanti fit meritum in pace vitæ, quàm in patientia vitæ: in oppugnatione inclinationis sinistræ, in strenuitate obsequij, in violentia atque patientia tui, & cruce Christi. Ne ægrè feras, te locupletioribus & pluribus instrumentis promerendi ditatum à Deo esse præ Angelis: corpus tibi copulavit, ut quot sensus habet & divisiones potentiarum animæ, tot organa meritorum haberes, tot scilicet cruces: istà corporis supellectili supra Angelos locupletaris: plus voluit de te confidere Deus, ut inveheres in cælum gravissimum fimum terræ. Angelis solùm cura fuit imposita, unicum & sincerum spiritum suum servare: at humanæ animæ, cùm debilioris naturæ sit, duplicata sunt onera imposita; & se, & carnem molestam, evehere ad æqualitatem Angelorum & gloriam cælestem, Angelos in procinctu expeditos, sine ulla sarcina; homines impeditos & oneratos mole corporis, & mille crucibus onustos, ad iter cæli idem & æqualem dignitatem vocari iniquū videbatur, cùm sit præte-

reà imperfectior & infirmior anima, quàm Angelus: ſed cum gratia Dei ex ſociæ carnis moleſtijs fieri compenſatio poteſt ad merita, ut æquet aut ſuperet dignitatem angelicam. Si ſcias gravitate tuâ uti, magis te attollet: ſaltatores ut ſe magis allevent, ſumũt pondus aliquod prehenſis in manibus petris: corpus tuum te juvabit, ſi vim inferas. Non leve hoc negotium, ſed magnæ contentionis eſt: ne difficultati parcat lucrum ex conatu. Ut ſaxum aliquod in turrim evehatur, quantâ machinâ & conatu indiget? ut molem terræ tuam ſupra aſtra attollas, non fiet ſine violentia & machina ſanctæ crucis.

In hoc mortalitatis ſtatu non minores Sancti ſunt, poſtquam redemit nos Filius Dei, quàm in ſtatu innocentiæ forent: quare æqualiter fiunt ſancti in breviſſima vita, ac fuiſſent per plura ſęcula annorum, ſi immortales homines permanſiſſent. Compenſat multitudo annorum multitudo ærumnarum, cum gratia JESV. Copioſior fuit Chriſti redemptio, quàm prævaricationis damnũ: & tamen noluit Chriſtus neceſſitates carniſque moleſtias auferre, nec affectuum rebellionem penitus tollere, ne materiam merendi compendioſam prædeſtinatis ſuis

 ſub-

ſubtraheret; ut illos citiùs Redemptor præſentaret ante faciem Patris æquis, aut majoribus meritis, ac per multa alioqui ſæcula acquirerentur. Qui per crucem vincit mundum, vult ut per crucem te vincas. Uber gratia Chriſti geſtit in inepta reluctantiq; natura: ſe juvat ex ipſa repugnantia ad magnitudinem meritorum. Major triumphus eſt, ubi hoſtis fortior. Igitur ne grave putes, tibi ipſi eſſe gravem: ſed violentiâ & patientiâ tuâ fruere, occaſione merendi, vincendo, ſacrificando, crucifigẽdo te in omnibus. Chriſti gratia ne vacet tibi. Pugna & crux eſt neceſſaria, ut quadam neceſſitate bonus ſis. Quidam duces poſtquam in terram hoſtium appulêre, combuſſerunt aut fregerunt rates, ut abſque ſpe fugæ certarent milites invincibiles: ſic Deus nobis alligavit hoſtem. Quid ſperamus poſſe fugere bellum? neceſſitas pugnæ ad victoriam & merita nos neceſſitet. Per crucem redemit nos Chriſtus: per crucem nos ſalvari oportet, moriendo ubique, ut vincamus & vivamus per patientiam noſtram. Via ſalvationis rectè dicitur via perditionis: perde & ſigna ſenſus cum cruce Chriſti, & ſalvi erunt: eſto cæcus, & erue oculos tuos, ſic videbis benè: eſto ſurdus, ſic audies benè: eſto mutus, ſic benè lo-

quê-

quêris: esto jejunus, sic bene gustabis: esto tibi odiosus, sic bene amabis: esto mortuus mundo, sic bene vives: esto timidus, sic securus eris. esto tibi vilis, sic honoraberis: esto laboriosus, sic eris in quiete: sustine omne malum, sic habebis omne bonum; quod est in cruce.

O Veritas, ô JESV amantissime, si te amo, quomodo possum odisse crucem, quam tu amasti? quomodo fugiam crucem, quam solùm fugiunt dæmones qui te oderunt? opus diaboli est fugere crucem, opus Christi mori in cruce: quémnam imitetur Christianus, videat: victoriam sui atque abrenuntiationem amplectatur, nec pro voluptate futili, aut impatientiâ levis incommodi, se revellat à Christo, & privet merito & satisfactione. Ne velis excusare quod inexcusabile est: etiamsi salveris, pati opus est, sive in hac vita, sive in purgatorio, ubi sterilissima est patientia. Si necessarium est pati, utrúmne commodius erit, in hac vita, ubi levissimis afflictionibus satisfacis pro gravissimis cruciatibus & peccatis. & prætereà lucraris gloriam augendo merita? an in purgatorio, ubi summis cruciatibus parum satisfacies, & prætereà nihil mereberis? Meritum nullum, satisfactio exigua, cruciatus ingens in pur-

gato-

gatorio eſt: in hac verò vita leviſſimus cruciatus, ſatisfactio ingens & meritum plurimum. Quis mercator eo tempore vellet emere res, cùm deteriores ſunt, & pretia majora; & nollet tunc mercari, cùm ferè gratis dantur?

Præcipuè tamen ama pati ob amorem Christi. Quis amplexatus IESVM, relinqueret illum ob calicem aquę, quem effudit David? Dic mihi, ô amator ſive deſiderator IESV: ſi in altera crucis parte ad tergus Chriſti cum dilecto tuo crucifixus eſſes in Calvariæ monte pariter pro gloria Dei, & Chriſto promittentibus alijs, credituros ſe in eum, & agnituros pro Filio Dei, ſi deſcenderet, nihilominùs nollet te deſerere, nec deſcendere; offerretur etiam tibi velut puerulo buccella aut pomum, ut oblatum Adamo fuit, dummodò deſcenderes de cruce, & relinqueres ſocietatem IESV dilecti; an illam deſereres? O pudor noſter! quàm ſæpè, ob leviſſimam voluptatem aut voluntatem noſtram, deſerimus crucem, & relinquimus IESVM ſolitariè patientem ſine ſolatio noſtræ ſocietatis?

Age anima à Chriſto in cruce redempta, ſequere IESVM tollens crucem tuam, & abnegans te ipſam: diſce quid ſit negare ſe, ex eo quod eſt negare alterum: qui alium ne-

gat, ſive cognatum ſive amicum, licet eum percuti videat, ſive in paupertate eſſe, ſive in carcere, non adeſt illi, nec opem fert, nec dolet in ejus afflictionibus: ſic oportet cum corpore noſtro agere, & ſic affici; ac ſi alter homo, aut inimicus noſter, pateretur laborem illum. Non ſufficit tollere crucem; ſed abnega te moriendo in cruce, in qua crucifigaris cum IESV tuo. In nullo voto cordis, aut motu corporis, arbitrium habeas proprium, quemadmodum qui in cruce confixus eſt, non habet jam poteſtatem movendi pro voluntate membra ſua, nec faciendi quod vellet. Qui crucifixus eſſet, nec præſentes res jam conſideraret, nec provideret in futurum, nec concupiſceret novas divitias, nec delicias quæreret; ſed ſolùm intuitum dirigeret in aliam vitam, & adhuc vivens ſe computaret inter mortuos: ſic qui crucifixus cum Chriſto vult eſſe, jam inter defunctos ſe exiſtimet; non ſolùm mortuum voluptatibus & vitijs, ſed huic luci ſolis.

CAPVT X.

De ſufficientia & bono paupertatis.

QUi habet Deum, quid ampliùs opus habet? aut quomodo non pudebit habere aut cupere alia? In ſumptuoſo apparа-

paratu, & aurea supellectili & abace, luteum vas, immundum, & informe nemo non potiùs concideret in mille frusta, quàm haberet, ne absonaret & offenderet videntes illud inter tot res pretiosissimas & gazas, & riderent rusticitatem domini. O infinita Majestas, & pulchritudo pretiosissima? quomodo ad latus tuum audeo aliquid terrenum congregare, & tecum unà possidere? omnia corda hominum, qui fuerunt, sunt, & erunt, & omnes voluntates Seraphinorum & reliquorum Spirituum, non sufficiunt ut occupentur in Deo: cur ego pusillus homo unicum cor meum occupabo in alijs rebus, & non expediam ut tradatur Deo meo? Si habeo aliud præter Deum; nec aliud plenè possideo, nec Deum: si nihil habeam nisi Deum; non tantùm possideo Deum, sed fruor Deo, & omnib⁹. Quis tam amens est qui, si pro centum aureis lucraretur mille, non daret pauciores? An fortasse minùs valet Deus, quàm mille aurei? cur non dant homines pro Deo: non dicam centum, sed res minimas, quæ adhærentes cordi nostro extingunt devotionem, & aliquando vel abjiciunt Deum, si intus est, vel ut fortissimi muri resistunt, ne ingrediatur? O pretium inæstimabile paupertatis! quæ vectes cordis frangis,

gis,ut in hominem intret Deus; & januas cæli reseras,ut homo illuc ingrediatur.

Si cuidam Ethnico sine fide, stupenti tamen pulchritudinem astrorum, & magnitudinem cælorum, diceretur; Quid dabis,ut proximè videres stellas uno die, & contrectares manu materiam illam ex qua constant? nónne daret quidquid haberet, saltem curiositate motus, ut brevi spatio illuc eveheretur: aut saltem frustum alicujus sideris in terra ostenderetur? quantò plura debent fieri, & dari pro ascensu in cælum, non unâ die videndum,sed per totam æternitatem possidendum, & ibi dominandum? Quantò plus debet fieri, habere in terra Deum ad te descendentem, & intra te manentem,quàm si detractum fragmen de sole tibi semel monstraretur? Si hoc ita est, quæ causa est amentiæ nostræ, ut contemptis spiritualibus amemus temporalia, nisi quia languet fides nostra?quæ si vivida esset, primâ vice quâ audissemus dictum Christi; Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum cælorum, vix ultima syllaba fuisset pronunciata, cùm jam renuntiavissemus omnibus quæ possidemus.

O pudor noster! Philosophi fuerunt, qui ut istud cælum materiale solummodo expe-

ditè

ditè considerarent, reliquerunt omnia sua bona, aurum, argentum, & quidquid habebant: & nos ut simus Domini cælorum, recusamus damna minima. Ethnici qui immortalem animam negabant, consulebant & eligebant paupertatem, pro brevi commoditate hujus vitæ, ut sine curis illam ducerent: & nos pro istius vitæ commodo, & æternæ spe, nec volumus cupere hanc virtutem. Plus valet tibi pax temporalis & lætitia cordis tui, quàm omnia Regna mundi: quanti pluris faciendum est gaudium æternum, & super omnia quanti faciendus est Deus. Vilissimum esset pretiū omnes thesauri Crœsi, & divitiæ Salomonis, & Monarchia Augusti aut Trajani, ut unam alapam acciperes pro Deo: cur minoris non emis à Deo accipere osculum amicitiæ, amplecti & possidere illum, & facie ad faciem videre? Adam cùm ejectus è paradiso fuit, positâ custodiâ cum gladio flammeo & versatili, si non habuisset redemptorem Christum, sed posset pecunijs corrumpere Cherubim, ut permitteretur iterùm intrare ad pristinum & felicem illum statum, ubi tam pauper vixit ut non haberet vestitum, nónne daret omnia quæ possideret in terra ista fœcunda tribulis, & irrigua sudore suo? quantò magis debemus
nunc

nunc facere, ut ad amplexus & gloriam Dei veniamus, ut lucremur ipsum Deum? An forte excusabimur, quòd habeamus redemptorem, cùm potiùs proinde magis obstringamur, si gratitudo aliqua est in nobis, ad imitandum illum, & parendum ejus monitis, & credendum ejus verbis, qui difficilius dixit esse, intrare divitem in cælos, quàm camelum per foramen acus.

O amabilissime Domine; si tu es pretium paupertatis, accipe mea, & me primum. Utinam tam pauper essem, ut nec me haberem! nam satis dives est, qui se habet, cùm possideat hominem. Qui alia reliquit, & non se, nihil magnum facit contemnendo ea quæ ex se terra & pulvis sunt; quæ mali quid plerumque habent, & quibus mali fimus, quibus acquirendis angimur, acquisitis timemus, ablatis dolemus. Nihil magnũ est, relinquere quæ nos relictura sunt, & interim multis modis lædunt. Te ipsum, Domine, pro homine dedisti homini, factus homo; ut isto commercio hominem comparares, non divitias hominis: se ipsum reddere debet homo, nec se credat pretiosiorem Deo. Injustissimum est, si se homo deneget Deo, qui tanto pretio ipsum emit. Æstimet Deum homo, & vindicet injuriam Judæ, æ-

ſtimantis JESUM triginta argenteis dumtaxat. Æſtimet Chriſtum Chriſtianus pluris quàm mundum,& creatura pluris taxet Deum quàm ſe ipſum. Qui alia reliquit, & non ſe,non minuit cupiditatem ; ſed auget ſæpè. Privatio eſt cauſa appetitus ; & defectus rerum excitat cupiditatem: pro eo qui omnia eſt,juſtum ſolum pretium ſunt omnia. Omnia relinquenda ſunt, in quibus ipſe homo continetur: nam retento appetitu,etſi cetera relinquantur;inſtaurabitur cupiditas,quę eſt quod ſolum nocet: non enim rerum ſubſtantia eſt mala,ſed concupiſcentia.

Non tantùm poſſeſſiones ſunt relinquendæ,ſed cupiditates. Non ſufficit relinquere quæ habes, ſed opus eſt non quærere alia, nec oblata & data admittere, nec mutuata quoad poſſis ad uſum accipere. Non eſt quod nocet proprietas rerum,ſed uſus,gaude minus quàm reliquos habere ; fugiens ſingularitatem , quæ in perniciem ceterorum exemplum mali præſtat. Singularis fera eſt,quæ depaſcitur vineam Domini:plerique viri Religioſi minùs in hoc cavent, putant non inquietari ſpiritum,dum non ſint ſoliciti & cupidi:at quando abſque ſolicitudine ſua & cupiditate aliqua res offertur & datur, putant abeſſe periculum, cùm maxi-

mè

mè ipsi non sint ampliùs de alijs rebus soliciti. Verùm non abest: quia etsi non sit periculum in acquisitione rei, est in possessione & usu. Sunt ipsæ res famelicæ aliarum: quare etsi homo non habet in se cupiditatem aliarum rerum, ipsæ res habent, à quibus auget sibi possidens cupiditatem: aliæ enim res indigent alijs. Prætereà si reliquisti tua, cùr vis ut factum tuum rescindat alius? quod juxta consilium Christi tu probasti, cur consentis quòd improbet alius? an quia putas posse quoque ea data rursùs te dimittere & relinquere? hujus compendium melius est, si non acciperes. Non est laus paupertatis relinquere plura, sed nihil habere. & sibi nullam rem servare. Cur laus & gloria Apostolorum tanta fuit? fortè quia vilia retia dimiserunt? an fortè quia nihil habere voluerunt? hoc est relinquere omnia. Si instat alter ut accipias; nobile sit certamen liberalitatis illius, & paupertatis tuæ: deses eris si vinceris. Paupertas tua vicit liberalitatem tuam: cur non vincit alienam? Maluisti esse pauper & indigus, quàm tua retinere, quibus esses liberalis: cur mavis alium esse liberalem, quàm te pauperem? Anne bonum consilium esset alicujus qui diceret: Retine hoc, ne relinquas omnia? Minimè:

nec acquiescendum esset contra consilium Christi. Idem puta dicere qui dat: Cave, ne assentiaris. Sed postquam tua reliquisti, noli accipere aliena: sed ea etiam quæ non habes, nec potes habere, contemne propter Deum. Talis amor paupertatis solet generari servis Christi; ut vel si ipse Jesvs, propter quem reliquerunt omnia, restitueret aliquid, vel juberet possidere nonnihil ex hoc mundo, replicarent, & appellarent ad thronum misericordiæ suæ, reputantes id supplicium esse.

O quàm locuples ita erit pauper spiritu, solo animo suo, si nihil cupit! nam simul ac in corde non vult habere thesauros mundi; statim transfert illos in cælum, factus eorum Dominus, vendens illos Christo sine injuria possidentis & utentis. Ex divitijs, quæ nec suæ sunt: nec esse poterunt, mirabili modo ditatur habens divitias in cælis, & in terris non habens inopiam: nam non est gravis paupertas amanti, sed pacifica & suavis; ijs solis acerba est, qui oderint illam & insectentur: nec mirum est, quòd molesta sit persecutoribus & inimicis suis; nullis tamen est mala, sed omnibus bona: nam ijs qui omnia ex corde contemnunt propter Deum, minimè officit; ijs qui terrena cupiunt; nimiùm

mium prodest: ut vel coacti minuant peccata, ad quæ facultates præberent facultatem aut audaciam. Quare istis quamvis amara & ingrata videatur, magnam de illis gratiam meretur.

CAPVT XI.

Patientiam in cunctis necessariam esse.

PAtientia opus desideratissimum est: plus debes desiderare patientiam, quàm curare vitam: nam plus est necesse pati, quàm continget vivere. Non natus es ut placidè ad tempus vivas, sed vivis ut patiaris ad tempus; & pateris ad tempus, ut in æternum vivas. Natus es ad vitam, quæ non intermittetur; opus est ut interim sine intermissione patiaris. Vita hæc non sui causa est: nam nec viatores vadunt, dumtaxat ut eant: vivimus propter aliquod excellentius. Vita ista, quid nisi labor, ad quem homo natus ut inde beatus fiat? poterat Deus nos creare in gloria: quid opus erant circuitus & ambages hujus vitæ, nisi conveniret priùs pati? Habe fidem hujus verbi, & conserva in corde tuo: Nihil magis ad vitam necessarium est, quàm patientia; quia nihil magis est contingens, quàm pati. In molestijs inexcusabilibus excusat, & fallit dolorem,

quem impatientia auget. Impatiens esse cum aliqua excusatione posses, si impatientia excusaret laborem: at inexcusabile est, sine fructu aliquo ingentes fructus patientiæ amittere, quos ex omni ferè opere & labore tuo mereri posses. Ne propter vitæ aut hominum molestias, exercitia bona dimittas, aut remissè facias: nam cum injustitia magna lueret Deus illatam tibi ab hominibus injuriam: Deus innocens non debet solvere noxam tibi nocentis.

Si assuescas patienter pati ipsas tribulationes, fies quodammodò impassibilis & laborum amator. Cinerem jam non urit ignis, nec injuriam ipse cinis ab illo accipit; potiùs amat ignem, fovet, & conservat: ita qui magis patiens est, sæpè pluribus laboribus divino quodam privilegio magis gaudet. Patientia non excusat laborem, sed doloré; quod satis est: tam benè merita de nobis est, ut materiâ meritorum nolit defraudare nos, sed solùm laborum molestias mitigare: invenit modum quo frueremur meritis, nec tristaremur laboribus. Nihil ferè Deus promptiùs & libentiùs facit, quàm verè patienti mittere adversitates, confusiones, humiliationes; quia hunc verè mortificatum charissimum habet, & suos amicos vult De-

us dicare meritis, quæ in laboribus & adversis officinam suam habent. Quare non solùm opus desideratissimum est patientia, sed ipsum pati. Nihil Deus ex majori dilectione & dulciori corde immittit, quàm labores, & amaram crucem Filij sui: nihil tu deberes magis optare. Cor Christi amantissimum, improperium expectavit & miseriam: quomodo tu discipulus ejus eris, si oderis & fugias? Nolis à Deo aliter amari, quàm amatus fuit Unigenitus; nec velis aliud amare, quàm quod ipse Filius Dei amavit.

Non eris satis patiens, nisi desideres pati: non eris nisi dimidiatè patiens, si tantùm molestiam illatam feras, nisi desideres inferendam, sed sine culpa alicujus. Quid conquereris? verus patiens numquam dicit injuriam suam, nec molestiam suam alteri narrat; quia non consolatur querelis & excusatione, & minimè vult curare allevationem sui doloris. Quid ægrè fers adimplere quæ desunt passionibus Christi? Christus pro gloria Dei non tantùm voluit pati flagella & crucem, sed omnes cruciatus hominum optavit, & hunc ipsum laborem, qui modò te molestat, voluit sentire; qui defuit passioni ejus, hoc est, desiderio ardentissimo passionis majoris, & totius cruciatus. Gaude pro

Christo illum ferre, qui deberes immensum favorem æstimare, unum flagellum suscipere, ut Christo non infligeretur: at si toleras patienter hunc levem laborem, qui defuit voto Christi, erit contentus Christus, & consolaberis illum. O JESV amantissime, quid affligor in tribulationibus meis; si habeo hoc solatium, ut te consoler in illis? Quæsivisti Domine qui simul contristaretur tecum, & non erat: ecce adsum libenter, affligar & contristabor tecum, ut socius tuus sim laborum & mortis. Quis mihi daret, ut morerer pro te, Fili Dei? etsi das solùm tribulationem hanc, cur rejiciam tribulari leviter pro te? Solantur se alij, si simul alij homines patiantur: cur me non consolabor ego, si simul cum Deo meo patiar? Sat mihi hoc, nec compassiones hominum quæro. Non ampliùs Domine dolebo, quòd videam mihi soli injuriam fieri; me solum contemni: imò hoc solatium mihi erit, præter societatem JESV patientis, quòd solus patiar, nec alium fratrem meum videam in simili labore. O JESV, nihil in hac tribulatione habeo, de quo conqueri possim: cur putabo contemptum; quod mihi fit, si apud te est dignitas? cur putabo injuriam mihi fieri; si est magna gratia tua?

Quis ob crimen Majestatis læsæ expe-

ctans sententiam capitis&acerbissimæ mortis, si pœnâ levi pecuniariâ aut privatione solùm bonorum condemnaretur, non summè gauderet? ánne impatienter ferret, aut injuriam putaret, & non potiùs gratulationes ab omnibus acciperet? Reus Majestatis divinæ es ô peccator, mereris pœnam ignis in inferno aut purgatorio: cur non feras, quòd loco illius solùm damneris levi pœnâ pecuniariâ in hac jactura rei familiaris, aut splendoris tui, aut alterius commodi & honoris temporalis? Qui damnandus esset capite in publico patibulo, si differretur supplicium quia ægrotaret, gauderet, etiamsi morbus gravissimus esset, & vellet diuturniorem fieri; cùm tamen non dimitteretur pœna, sed differretur. Cur tu molestè fers hanc levem ægritudinem, si pro eâ dimittetur tibi pœna aut æterna, quia ex ea compunctus es; aut purgatorij?

Memento passim patientiæ & societatis JESV patientis; ut feras injurias, & te contemnas. Si non sufficiat, memento patientiæ divinitatis in peccatis hominum. Coram facie sua Deum contemnimus, & coram sua Majestate peccamus. Quin in gremio & amplexu brachiorum suorum dum nos sustentat & mulcet, offendimus, nec proinde ab-

jicit nos è suis ulnis & annihilat, sed solem oriri facit super bonos & malos. Quis inimico insidianti sibi, & offendenti, interim teneret lychnum accensum, cujus luce uteretur ad injuriam ejus, & non extingueret statim? O magna patientia & humilitas Divinitatis! quæ & contemptoribus suis servit ut famulus; & dum contemnimus, præparat nobis alimenta, & delicatos fructus terræ coquit & condit, ut suaviter & abundanter nos alat.

CAPUT XII.

Quantum bonum sit subditum esse alteri.

O Sapientia inscrutabilis! quas gratias tibi referam, quòd communiceris mihi ignorantissimo per sanctum & humile obsequium, quod est summa hominum providentia & scientia. Divinæ sapientiæ est, in nullis posse errare: obediens etiam in nullis errat, si pareat humiliter jubenti Superiori. O quàm magna & discreta prudentia, simplicium est obedientia, nihil discernens. Quantum beneficium, inter caligines quas offundunt passiones, & errores quos efficiunt cupiditates, & ignorantias, in quas hominum depravata conversatio & mundi leges ac mores impellunt, erit sapere & gubernari prudentissimè absque ullo errore, perinde

inde

inde ac si sapientiam & divinam prudentiam haberemus? Hoc facit inventum sanctæ obedientiæ, quæ vicaria est Sapientiæ divinæ, & utilissimum compendium prudentiæ. Quid sapientius, quàm non posse errare, quæcumq; fiant? Virtutes alias debet præcedere prudentia, quæ difficillimè ab hominibus habetur: sed facillima prudentia est sincera obedientia. Hanc antecessionem habet inferior supra Superiorem, quòd non possit in suo munere errare. Superior jubendo errare potest & delinquere, sed inferior obediendo nequit errare. Benè potest imprudenter jubere Superior, sed subditus nequit imprudenter facere cùm obedit, nisi cùm manifestum peccatum jubetur, quod jam non esset præceptum, sed tentatio. Potest deficere Prælatus præcipiendo; sed non obediens, quia nequit non facere voluntatem Dei, parendo. Est undique curata & munita obedienti securitas, voluntatis divinæ: etsi dum præcipitur, fiat contra voluntatem Dei nolentis ita præcipi; qui paret tamen, juxta voluntatem Dei operabitur, & interdum cum majori merito. Malus Superior potest esse, & malè potest jubere: at quia benè obedire semper possumus, dum non præcipiantur mala, amandus est omnis

Supe-

Superior,& insuper tolerandus malus: ubi duplex est meritum, charitatis & patientiæ. Aliquando poterit subditus putare meliora aut utiliora animæ suæ, quàm quòd Prælatus jubet; non tamen propterea debet relinquere jussa: nam nihil providebit utilius, quàm cum charitate relinquere & abnegare voluntatem propriam & judicium.

Obedire tutissimum est: ideò clausis mentis oculis & celeriter debemus id facere, supplendo & addendo voluntate & affectu erga jussa quod intellectus noster considerare haud tenetur. Tam gratum & locuples bonum est obedientiæ, ut ratiocinatione non egeat ad obtemperandum. Obedientia est patientissima inspiratio Dei, & tutissima revelatio, in qua nequit dubitari an sit à Deo. Si Angelum videres ad te venire, & nuntiaret Dei voluntatem esse ut aliquid faceres; nequaquam torperes dũ exequereris illud, licet molestissimum opus esset: celeriùs debes exequi quod Superior præcipit; quia securius & certius est esse Dei voluntatem, ut facias quod tibi præcipit homo, quàm quod Angelus videretur mandare. Ideò post mandatum hominis non debes considerare plura, nec morari, sed exequi: at post locutionem Angeli deberes considerare,

derare, quis tecum fuisset collocutus, an dæmon, an Dei spiritus? an bonum vel melius esset, quod præcepisset? Magnus favor fieret, si ad singula opera moveretur quis ab aliquo Seraphim descendente à latere Dei mittentis illum, ut diceret in nomine suo: Hoc vel illud facito: non minùs utile est obedire in Deo homini Superiori, qui est oraculum domesticum & securum, quasi docereris à Spiritu sancto. Duæ sunt præcipuæ causæ peccatorum, inconsideratio mentis, & depravatio voluntatis: utramque tollit obedientia; nam sequitur judicium alienum, quo considerationis propriæ & prudentiæ bonum supplet & excedit; & ne pravè velit, sequitur voluntatem Dei placẽs illi semper.

O quantum solatium est amatori tuo JESV, non solùm operari ut placeat tibi, sed quia tibi placet! Hoc est privilegium obedientiæ, ut aliquâ mercede non frustretur; quam non solùm ex opere sperat, sed in opere habet, & finem suum in principio obtinet, nempe beneplacitum Dei: quod non in futurum pendet, cùm anticipetur obediendo. O desideratissimum obedientiæ opus! quomodo aliqui queri possunt aut excusari ab illa, quòd si humiliter & promptè obediant: præcipiantur plura; quòd soleant Supe-

riores plus jubere eos, qui sunt obedientiores? Stultissima est hæc querimonia, cùm queramur de ijs quæ debemus optare. Favor Regum putatur, quòd alicui committantur aliqua; & major favor quò plura mandantur: cur si Deus nobis similiter faveat, licebit queri? Domini plerumque ijs servis præcipiunt, quos magis familiares & charos habent, & putant fideliores: cur querimur quòd Deus nos ut fidos habeat? O Deus cordis mei, si Filio tuo hoc modo favisti in hoc mundo, qui factus fuit obediens usque ad mortem crucis; an fortasse audebo præsumere mihi majus genus gratiæ? O JESV, qui in omnibus factus es obediens, da mihi ut nullam obedientiam recusem. Omnia fecisti obediendo, à nativitate usque ad mortem; Cæsari & Pilato subjectus non minùs quàm ad moriendum. Fuit quoque hora in qua subjectus voluisti esse potestati tenebrarum, nolens resistere dæmonibus, sed summâ obedientiâ infernali furori cessisti, in carnificibus & invidiâ Judæorum: & quia incarnari non potuisti obediendo, nondum enim erat humana tua natura; supplevit hanc obedientiam mater tua concipiens te, cum magna illa obedientia & mentis summissione.

O desideratissimum obedientiæ opus! cùm certissimum sit, esse gratum Deo, & optimum. Adam cùm non obedivit, scivit bonum & malum: obedientia innocentissima est; non tantùm nescit bonum & malum, sed ignorat bonum & melius: nam cuncta obedientiæ opera optima sunt; quorum comparatione, alia ceterarum moralium virtutum non habent comparationem in hoc quòd nulla sint antehabenda jussis: nam qui reliqua fecerit, sed contra obedientiam, mala facit: at si omittat propter obedientiam, cunctarum virtutum meritum habet. Nescit obediens, Melius est facere hoc quàm illud; sed optimum est facere quod præcipitur. Qui habet obedientiam, habet in compendio alias virtutes: qui obediens est, & castus erit, & pauper. Adam postquam non obedivit, statim sensit stimulos carnis, & quæsivit vestitum; dum fuit obediens, castissimus & virgo mansit, & suâ nuditate contentus pauperrimus. O desideratissima obedientia studioso virtutum & amatori Dei.

Consolare ô anima, cupida & desiderans videre faciem ejus, in quem desiderant Angeli prospicere: consolare interim, & revere Superiorem quemcunque, ut evidentem

tem

tem Christum, & Deum visibilem: non in se solùm, sed in Prælato etiam colitur Deus. Crede, divinam Bonitatem tibi providisse; & decrevisse hunc Prælatum in æterno suo amore & sapientiâ, ut per illum & non per alium suam gratiam tibi largiretur & prædestinaret. Auctoritas Dei est in illo, ne scruteris cur hoc præcipiat: Deo est pro ratione voluntas: ita ab eo qui vicem Dei agit, nullam aliam rationem requiras. Cur exposcis rationem, ut te tradas Deo? Dic mihi, quæ ratio fuit, cur Deus non alium hominem, fortasse futurum meliorem, sed te creavit, & te dedit tibi? Si non assignabis, cur quæris rationem, ut te reddas Deo per omnem resignationem voluntatis? Magna gloria & jucunditas cælestium spirituum est celebrare Deum; sed majus est esse proprium Dei, quàm si laudares illum ore.

CAPVT XIII.

Defectus leves & quotidiani quantum damnum efficiant.

CUr contemnis in anima, quod desiderant homines in corpore? cujus non solùm vitam curant, sed & formam & valetudinem. Intolerabile malum esset, semper ægrotare; & horribile, artus brutorum inter

ter humanos habere. Non solùm peccata magna extimescas; sed ipsas concupiscentias & cogitationes culpabiles & imperfectiones horreas. Quanta deformitas esset, si os serpentinum in facie tua haberes? Major est, verbum quo vel leviter detrahas, aut offendas aliquem, sive otiosè dictum. O Veritas! ô Bonitas immensa! precor per merita Christi, ut tollas velum mentis meæ, quo possim noscere quàm stupendum malum sit in minimæ culpæ malitia! ô homo, quàm horrendus coram hominibus esses, si appareres quodam die caput bovis aut equi habens in tuo corpore humano! Pejus est, si coram Deo & Angelis, in anima tua, divinâ factâ per gratiam, tractes cogitationes desipientes & otiosas rerum terrenarum, & brutalem sensum commodi tui: imò major proportio est inter corpus humanum & brutum, quæ in eodem gradu rerum sunt, quàm inter gratiam, & peccatum etiam levissimum. Quare deformitas minimi defectus excedit omnem & deformitatem corporalem, non modò quę sit, sed quæ cogitari possit, aut sit possibilis. Quæso, ô spiritus desiderator Christi, per ejus cruorem sanctissimum, ut hic sistas, & perpendas istud justo judicio; & qui nævum in corpore nolis ha-

bere; in anima, sponsa JESV, quantum possis, ne permittas hæc monstra. Dilata facultatem mentis omnem, & artem cogitationum tuarum, & confinge horridiorem quàm possis deformitatem, & tortuositatem, ut ejus solùm cogitatione stupeas & formides: parva erit præ deformitate culpæ levis. Pretiosioris rei pejor corruptio est; & ejus quæ rectissima debet esse, magis offendit obliquitas: quid pretiosius mente & arbitrio, quod super omnem aliam creaturam est? quare minimum ejus vitium deformosissimum est; nec est mens humana & Angelica, quæ adæquatè malum noscat, quod in anima causet. Quale prodigium esset, si in ventre tuo gestares cor, non in pectore? Majus monstrum est, animam ad amandum Deum factam concupiscere voluptates; & intemperantiâ gulæ, aut alteri⁹ pravi affectus negligentiâ deformari.

Non solùm peccata magna horreas, sed ista, & omnia venialia, quæ putantur levia, & falsâ voce parva dicuntur. Non justè dicetur leve & parvum aliquid, quod solùm supra se habeat aliud magnum. Non est parvum culpa venialis, quòd supra se solùm habeat aliud majus, id est mortale peccatum: imò proinde magnum censenda, quòd supra

pra se non habeat, nisi unum malum, quòd sit majus. Non solùm homines censent mortem malam & timent, sed & febrim & letale vulnus. Ingens malum est, quod uno tantùm malo est minus: ingens malum, quod ceteris cunctis malis est majus, penurijs, opprobrijs, injurijs, ægritudinibus, tormentis; & ipso inferno: ingens malum est, quo majus, aut æquale, Deus tibi immittere nequit; nec sciet; etsi omnes damnatorum cruciatus in te solum aggereret.

Gravissimum putares, cancro laborare, exuri & pasci membra tua: quid si ad hæc jungerentur ceteræ ægritudines majores; lepra, asthma, paralysis, hydropisis, abominatio stomachi, podagra, cæcitas, phrenesis, stupor linguæ, exstinctio caloris nativi? una sola culpa venialis magis nocet quàm cuncta illa. Peccatum veniale est cancer; serpit paulatim usque ad interitum, inducens in alia plurima, & demum in mortale; nisi priùs resecetur pravus affectus: est lepra, maculatam & fœtidam animam sejungit à complexu Sponsi; est asthma, causans difficultatem aspirandi ad cœlestia, & excipiendi divinas inspirationes, molestans & contristans Spiritum sanctum: est paralysis, impediens agilem motum ad Deum; torpe-

re faciens in divino servitio : est hydropisis, gignens sitim & æstimationem rerum temporalium, negligens divina & salutaria: est abominatio stomachi, fastidium efficiens rerum spiritualium : est podagra, impediens nos ne procedamus in profectu nostro : est cæcitas, faciens cæcutire ad cognitionem veritatis, & cælestium bonorum, amentiam mundanam inducens, velut densa nubes obtenta oculis: est phrenesis, faciens insanire animam. Quæ major insania, quàm si quis purpuram regiam, quà honoris causâ à Rege fuisset donatus, ut coram se adstaret, & loco filij haberetur, immergeret in locis cœnosis, & deinde appareret ridiculè coram Rege? sic gratiâ indutus, & purpurâ Dei, per peccatum veniale se maculat, & luto se inficit, licet non exuat illam; & deinde coram Angelis audet apparere & assistere Deo. Est quoque stupor linguæ peccatum veniale, orationes nostras inefficaciores reddens, ut non mereamur audiri, nec exaudiri à Deo: est tabes, labefactans animum ad resistendum diabolo: est extinctio caloris, fervorem charitatis minuens. Anne parvum est, quod est causa tantorum malorum? Quomodo sic affecta anima, petet quiescere in sinu Sponsi? Fœtor oris solùm sufficiens causa divor-

divortij in thoro eſt: quomodo leproſa, paralytica, hydropica, lippiens, audebit petere, ut oſculetur illam Sponſus oſculo oris ſui? Veſtem noſtram, ſi ſputis aut cœno inquinaretur, imò ſi ſolùm madefieret aquâ purâ, ſtatim à nobis abjiceremus & exueremus, nec cum illa coram hominibus compareremus: quomodo non veſtitum, ſed nos ipſos fœtidos, ſordidos, maculatos, ægros patimur, & Deum amplecti volumus, nec priùs tergi & ſanari ſatagimus? Si ut liberareris à quolibet dictorum morborum in corpore, nempe cancro ſolo, imò ut ſperares liberari, licet incertum eſſet, libenter permitteres ſecari membra; quid faceres, ut ab omnibus ſanus fieres? O inſenſibilitas humana! quæ tot mala animæ non dolet, & pro certa & inæſtimabili meliori animæ valetudine à tot graviſſimis morbis facile & leve remedium quoad poſſit, non curat; cùm pro incertâ ſalute corporis non parcat membris ſuis, nec tormentis omnibus.

Age ſtulte, cura animam; & præcave, quantum poſſis, ne in tot morbos incidat, vitando veniales culpas: propterea ne parcas exiguo labori & diligentiæ. Magnitudinem morbi ex magnitudine curationis conjice. Vide quomodo medicetur illis purga-

torium, quod est nosocomium culparum: an ne parvum est, quod curari opus est igni illo & acerbissimis cruciatibus? Anne parùm suspicaretur aliquis, si videret unâ horâ puniri feminam delicatam in fornace ignis ardenti, & id jussu clementissimi & dilecti sponsi? Planè aut sponsus esset furens, aut culpa nimium displicuit. Cur parum reputantur culpæ veniales, ob quas misericors & amans hominum Deus vult animas gratas sibi detineri per dies, & annos, in purgatorio, absq; ullâ compassionis benignitate? aut Deus injustissimus & atrocissimus est, aut culpa venialis terribile & stupendum malum est; aut Deus crudelis tyrannus est, aut culpa minima tremenda irreverentia & ingratitudo est. O Domine, non tyrannus es, sed humilis animarum amator: & misericordia tua super omnia opera tua; impudentia mea est stupenda, & enormis: quam tu æquissimus, mitissimus, & humillimus corde, qui potiùs minori gauderes punire supplicio, severissimè corrigere opus habes, ne violetur justitia tua.

Canem si quis videret cum flammis luctantem, & pereuntem in medio rogi, compateretur: quid esset, si videret filium suum charum ibi aduri? O misericordissime Pa-

ter

ter, quomodo dici potest parum culpa venialis, pro qua non decet ut compatiaris, videns aduri & torqueri in purgatorij ignibus filios in gratia tuos, quos tantoperè amasti? siquidem pro illis sanguinem tuum & vitam dedisti. Non defecerunt tibi pientissima viscera paterna, nec sapientia infinita: non es Deus ignorans, qui falli possis in judicio culpæ; nec crudelis, qui gaudeas nisi invitus cruciare: quare, si quem amas, ita punis; ingens malum est, propter quod ita sævit ipsa misericordia.

Proponamus aliquem hominem, sine ulla notitia inferni, aut purgatorij; sed solùm per revelationem ostensam fuisse illi unam animam terribiliter cruciari in illo igne pro peccato veniali, sed illum nescire occasionem talis supplicij: quam quæso cogitaret fuisse causam ejus tormenti? ánne parvam putaret? vel maximum aliquod malum, quod à benignissimo Deo tantoperè puniebatur?

An etiam parum dicetur, quod in hac vita punit Deus maximo omnium supplicio mortis? Si Deus infligendo pœnam non potest falli, cùm infligat tantam; quantum erit propter quod infligit? Ecce, servos suos Moysen & Aaron pro culpa veniali morte mul-

ctavit. Oza & uxor Lot pro culpa etiam veniali, ut putatur, tremendo supplicio interempti repentè sunt. Abbas Moyses pro uno peccato veniali traditus fuit & occupatus à dæmone; & quidem minus malum esset habere in corpore mille dæmonum legiones, & vexari ab illis, quàm habere in animâ unum peccatum levissimum, & delectari illo. Dæmon quadraginta annis anxius fuit, ut quidam servus Dei incideret in quamdam culpam venialem. Anne stultus est dæmon, qui pro re levis momenti ita vigilaret, & tamdiu expectaret? cur nos ut tantum malum vitemus, uno die non erimus diligentes? O purissima Veritas, purifica spiritum meum impurum à tanto malo: & illumina me, ne parum credam id, quia parum curo, cùm dæmones tantoperè curent; sed magnum credam, quod fit contra Deum tam magnum: nec pusillum & leve reputem, quod ego pusillus, levis, & inconstans committo passim & constanter peccando; sed ideò credam magnum, quòd ego pusillus & vilis audeam id facere contra Deum Maximum & Optimum.

Quantum est, quòd priùs debeo eligere, vitare semel ne committam, quàm millies mori, quàm terram & cælum redigi in nihilum,

lum, quàm damnari totum genus humanum? Si Beatæ Virgini, lacrymanti ad pedem Crucis cruciatus & mortem Filij dilectissimi, daretur optio, an vellet Christum suum liberari ab opprobrijs & cruciatibus illis, & videre statim sedentem à dextera Patris, simulque salvari mille mundos, aut assentire in unum peccatum veniale; potiùs vellet non facere illud, consuleretque id mihi, & mallet iterùm videre crucifixum sine culpa aliqua suum dilectum Filium & Dei, ac graviora pati, atque si opus esset, & liceret, ipsâ manu suâ pientissimâ clavos figeret, & majori charitate quàm Abraham sacrificaret. Quæso etiam, parúmne obsequij & solatij fieret Virgini & JESV, si homo aliquis fuisset qui tunc se substituisset in monte Calvariæ loco Christi, ut pro illo cruci imponeretur & pateretur? Crede tamen quòd majus solatium à te potiùs requirerent, ut vitares peccata venialia. Computa modò, an parùm sit quod præponderat tanto obsequio; neque deneges hoc solatium Christo patienti, & Matri compatienti. Deleatur à nostra opinione, parvum aut leve esse hoc malum, quod Virgo, Christus, Deus Pater tanti judicat, & punit.

Non est parum, quod ad magnum finem

ordinatum impedit; quod in hac vita minuit amorem Dei, & ejus visionem in altera retardat. Non est parva moles, quâ celerrima & potentissima Dei misericordia & desideria velut impediuntur, & morantur. Anne parva violentia esset, quæ maximum saxum à cælo cadens in aëre suspenderet, jam jam proximum terræ & centro suo? Non igitur parvum est peccatum, quod suspendit munificentiam divinam, & desideria ardentia sanctæ animæ, ne contingat centrum suum Deum, & terram sanctam beatitudinis promissam, sed in purgatorio detineat. Non parum displicet Deo, quo cogitur non statim dare, quod tantum placet illi largiri, & placebit nobis frui. Non est parum, quod impedit magna dona Dei, etiam in hac vitâ resistens potentissimæ liberalitati ejus. Trepidemus ad tantum malum, & omnibus viribus, quoad possimus, vitemus diligentissimè; nec pudorem culpæ sustineamus.

Quomodo servi Dei aut filij aut sponsæ nomine gaudebit anima, quæ negligit placere Deo, & in omnibus obsequi cùm omni voluntate? Quàm scelestus esset servus, qui nihil vellet facere benè, nisi cùm gladio stricto minaretur herus mortem; nec aliter, sive flagellis, sive blanditijs, moveretur ut bo-

na obsequia præstaret? Quàm perversus filius, qui nollet aliquid gratum patri facere, sed displiceret semper, nisi quatenus non mereretur hereditate privari; alioqui nihil curaret obsequi illius voluntati & desiderio, sed in omnibus resisteret? Quàm perfida sponsa, quæ fidem & amorem sponso solùm servaret, quatenus non provocaret illum ut occideret ipsam, in reliquis verò adversaretur ac displiceret; & tametsi puniretur, numquam emendaretur? Quale signum amoris filius aut sponsa præstarent, si dicerent: Verè diligo patrem meum aut sponsum; sed præter mortem aut vulnus mortale, quidquid ei injuriæ inferam, non curabo multum; faciam omnia liberè prout mihi placet, nec prætereà solicitus ero placere illi, dummodò me non occidat, aut patrimonio privet? quis ferret hæc dicentes & facientes? Similis est qui peccata venialia contemnit, & solùm servit Deo, quatenus non occidatur anima, aut cælo privetur, per peccatum mortale. An fortè esset paterfamilias, qui talem servum aut filium aut conjugem domi vellet habere? Hæc patientia Dei, quæ nos tolerat abutentes toleratione ejus.

Ne igitur putemus parvum esse has culpas; quæ etsi parum quid essent, sunt plures,

&

& Deus est magnus & unus. Arenulæ parvę sunt, sed tot possunt esse, ut obruant citiùs quàm saxum ingens. Infirma res est una locusta: sed quæ plaga major agris est quàm multitudo illarum? Ex parvulis guttis pluviarum, inundatio urbium magnarum fit. Si tot parvula vulnera seu punctiones in corpore haberemus, si tot pustulas in facie, si tot scissuras in vestitu, ut fiunt peccata venialia, semimortui essemus, horribiles, & pænè nudi: cur in anima illa patimur, nisi quòd plus amamus cutem & vestem, quàm animam? O quantâ confusione sic affecti coram Deo audemus apparere! Sed quid numerum accuso? Una sola culpa formidanda est, quam parvum quid esse non poterit cogitare, qui Deum cogitat infinitum; nec parum esse dicet, qui multùm amat: qualis amor Dei erit illi, qui parvi facit displicere Deo? Qui in parvo displicet, jam displicet: qui displicet, jam contra legem ardentis amoris facit.

CAPUT XIV.

De solertia circa res exiguas.

DEus maximus est: in ejus obsequio nihil putes minimum: non satis magnus esset, nisi vinceret omnem parvitatem. Si amas

mas illum, in minimis officijs probatur vera amicitia. Peritia artis in parvis ostenditur: virtutis perfectio non est rudior, ideoque non expectat solùm magna. Natura in minimis admirabilior est: minutissima animalia maximè curat. Gratia non est obtusior, nec debet esse segnior. Quæ minutiora videntur, diligentiús curanda sunt. Cùm Deus tantus sit, nihil est parvum, quod ei displicet, aut quod ei placet. In bono & malo non est minutum. Quidquid bonum est, statim est magnum: quidquid malum est, statim non est parvum. Infinita bonitas omnes nostras vires exigit: injuriam faciet, qui debet omnia, si neget aliquid. Ne dicas, Hoc quid præstat, hoc parum interest, hoc nihil est. Imò multum est hoc quod putas nihil; quia quod putas multum aut aliquod magnum opus, nihil est præ magnitudine Dei, & obligatione tua. O immensa Veritas, quomodo potest putari minimum aut magnum, si mensura obligationis & diligentiæ meæ est immensitas tua, ubi non est parum, nec magnum dumtaxat, sed excessus totius modi? quomodo possum dicere; Hoc parum est, si quidquid fecero pro te, nihil est?

Non est parvum quod censetur minimum, cùm in minimis stet perfectio. Non sunt

con-

contemnenda minima, quia contempta sunt magna. In strue aridorum palmitum, quam domi habes, si scintillam ignis permittas, incendium magnum fiet, & tota domus conflagrabit. Corruptio naturæ nostræ aptior est malitiæ, quàm stupa sicca igni. Si leve aliquid negligas, fies paulatim perversus. Non attendas parvitatem quæ est in initio, sed ex principio considera finem. Semina semper exigua nimis sunt; sed in nulla plantarum major efficacia & vis est. Primum divortium duarum viarum sensim protractum in maximum intervallum desinit; & in infinitum procedere potest, cùm priùs nec uno gradu distarent. Si in parvo devies à proposito tuo & rigore mentis, paulatim te invenies longinquum à fervore. Magna sumunt initium à parvis: quare parvum non est minimum, si est initium. Cujusque rei præcipua pars principium est: imò non pars qualibet, sed dimidium totius dicitur.

Rectè putabat sanctus Ignatius Pater noster, plus latere periculi in minutis contemnendis, quàm in maximis: horum damnum apparet, & curari statim potest; at minimarum rerum injuria nisi progrediente tempore non percipitur, cùm vix restaurari potest roboratâ consuetudine. Peccata magna,

ipsa natura peccati & enormitas facit, ut aversemur: minimi defectus, quia parvi videntur, hoc ipso negliguntur; iisq; contemptis, non excitatur mens adversus illa. Concupiscentia nostra in minimis acuitur, & ardet, quòd sine magno periculo putet posse in his vagari, cùm in magnis se compescat terrore damni patentis: at irritata & erudita semel cupiditas, in quæ non audebit & ardebit? Inde aliquando multò solicitiores adversus parva debemus agere, quàm contra magna. Ex minimis consuetudo nascitur, quæ præscribit vitia; non ex magnis, quia sunt rariora: nec minùs violentum erit resistere consuetudini, quàm naturæ. Facile jus & actio citiùs datur adversus capientem per vim nostra, & palàm, quàm in usucapientem. Quæ levia videntur, auferunt à nobis pudorem peccandi: sed amissâ semel verecundiâ erga Deum, quid boni ex nobis promittimus?

Erubesce te continere à magnis, & vinci à parvis: nam ab hoste exili & pumilione sterni, turpissimum & ignavi signum est. Non contemnendum est parvum, in quo magnũ pretium potest esse. Margarita quòd sit exigua, non putatur utilis; imò proinde pretiosior est, quòd in parvo corpore magnum

pre-

pretium habeat: cur parvum contemnis, ubi plus fortasse placere Deo potes, quàm in majoribus? Pretiosius est obsequium & diligentia in minimis. Quemadmodum enim peritia artis est, includere in parvo magnum artificium; & naturam miramur, quòd in exiguis animantibus omnes officinas vitæ claudat: sic excellentia amoris est, ponere animum totum etiam in minimis, & magnum & ardentem affectum concludere in parvis rebus: & pretiosior est diligentia minutorum, nam magnitudinis defectus ex affectu restauratur, qui est rerum pretium. Nihil rectè æstimatur, nisi ex animo: magnū est minimum obsequium, ubi est animus magnus. At non raró major est animus in parvis: quare non minùs gratum sæpè erit officium & solertia illorum. Magna per se excitant attentionem, & non molestant; quia rariùs contingunt: minima verò minùs admonent animum, nec expergefaciunt; & quia crebriora, fatigant: quare animus curator minimorum, magis est in illis, quia magis vigil, magis constans; & pertinax ad obtemperandum esse videtur. Non igitur magnus desiderator Christi erit, qui solùm magna curat, non erit ardens amator Dei, qui mundum & se reliquit in magnis, nisi etiam in

am in minimis. Sculptoris ars perfecta non est, cortice spoliare truncum, & devastare per magna frusta; quilibet hoc faciet: sed posteà festucas minutissimas scitè recidere, subtilissimas cavitates evacuare, & minimis manum imponere, solus magister artis potest. In tabula umbras & primos colores tyro artis ducere potest; sed ad perfectionem picturæ, subtilitate periti manus & penicilli est opus; & in minimis lineis magnum opus consummatur: ita in minutissimis officijs virtutum absolvitur similitudo Dei. Non est imago perfecta, quæ caput, ventrem & pedes habet, sed in qua omnia affabrè sunt laborata: cur rudem & informem imaginem vis te Deo præsentare ob defectum minimæ rei?

O infinite & perfectissime Domine, quid minimum possum putare, quod à te me amovere quàm minimum potest, aut magis assimilare? quid minimum reputabo, quod tu desideras me vitare, aut facere? cur minimum præterire possum pro majestate tua & gloria, quin faciam, omnia; cùm nihil pro vilitate & peccato meo prætermiseris, quod non faceres? O spiritus remisse, si Angelus è cælo tibi nuntiaret, quòd Deus vellet te pati tormenta sancti Laurentij pro gloria sua, &

gratiarum actione ob beneficia à Christo collata in genus humanum, quàm ingratus esses, si fortè non haberes id pro magno favore, & minimum id putares? Ecce, quid dices? non ignes, non equuleos; non carceres, non cruciatus Deus à te modo exigit; sed ut attendas in hac re minima, & non negligas: magnum hoc puta: hæc est voluntas Dei, ut hæc cures: & sufficit. Martyres per magnarum pœnarum patientiã sancti habiti sunt: Confessores, per minutarum culparum impatientiam & fugam, sanctitatem consequuntur. Illi pœnas omnes tolerantes, vitarunt culpas: isti nullas culpas tolerantes, vitant majores pœnas purgatorij.

CAPVT XV.

Laudem propriam vitandam esse.

Qui amat laudari, vult quid impossibile. Laus bonum aliquem publicat: sed hoc ipso quòd laudari velis, non modò vacuus es omni bono, sed plenus maximo malo, nempe diabolico, superbiâ, & ambitione. Licet audias laudari, non tu laudaberis, sed alius. Laus boni est: sed tu pessimus eris, qui laudis es cupidus. Nequit bonus esse, aut laude dignus, qui tam vanus est, ut laudari quærat. Quare desinit esse laudabilis, qui vult

vult laudari: at si non est laudabilis, non potest fieri, ut laudetur; nam non erit, quod non potuit priùs esse. Si arrideas laudatori, applaudis vituperatori tuo verissimo: quia injustissimus es, sive justum te putes, sive non: nam si justum non te æstimas, gaudes quòd mentiatur ille; si justum te censes, satis hoc injustum est præferri alijs, cùm nihil sis. Cùm audis; Valdè justus es, valdè bonus es; qui talis est, laudatur: non tu, qui nec justus, nec bonus es; sed potiùs vituperaris. Laus justi, vituperium est injusti. Hoc ipso indignus est laude, & contemnendus, qui de contemptu suo & convitio dolet; aut in commendatione sua tumidè afficitur: qui se non putat contemptibilem, excusat contemptores suos.

Laus tua, mendacij filia est, & mater ignorantiæ, confusionis, pudoris, & periculi: improbatio tua, veritatis filia, & mater meriti & doctrinæ: utrum prędstabit, confundi & falli, an mereri & doceri? Ama solùm laudabilem esse, non laudatum, & sat hoc est. Laudabilis solùm eris, si solùm laudem Dei & gloriam desideres, & tui contemptum. Cur mavis videri bonus quàm esse; cùm desinas omnino esse bonus hoc ipso quòd optes videri, & æstimari vanè? Cur æstimas, alios fal-

li, aut fallere, plusquam æstimare verè te ipsum? Cur te viliorem quàm lapidem facis, cujus non tantùm splendorem curas, sed ne adulterinus sit in se, ut pudeat gestare in ornatu gemmas fictitias.

O Veritas laudabilissima, ô gloria rerum, quâ fronte laudem & honorem meum ausus fui semel quærere, qui te toties contẽpsi? Quâ fronte semper quæro æstimari, qui licet semel tantùm negligenter tui gloriam procurassem, in æternum mereor contemni? Quàm impudentissimus, vel insaniens esset, qui optaret laudem & honorem ejus qui te inhonoravit infligendo alapam, aut te blasphemare dixit, aut arundine te illusit in passione tuâ? Pejor sum ego illis, & mentior si ulli eorum me præferam: quomodo de mea laude & honore audeo cogitare? quanta insania & scelus est quærere illum? imò quanta impudentia, ô spiritus infirme, non te putare dignum omni opprobrio, nec optare contemni ab omnibus?

Non ideò bonus eris, quòd te alij prædicent aut putent bonum: Ægrotus non sanatur, quòd dicatur sanus esse. Quid magis eligeres, esse sanum & robustum, quamvis à reliquis putareris ægrotus? an esse ægrotum, & ab alijs putari & dici sanum? cur eligis, te

dici bonum, cùm sis pessimus? Imò molestissimum esset ægroto & dolenti, plusquam ipse morbus, si reliqui dicerent nullam ægritudinem habere, nullum dolorem, & immeritò queri: cur te gaudes ab alijs probum prædicari, cùm improbus sis? Ægri tam absunt; ut velint se dici sanos, si non sint, ut ipsi interdum soleant exaggerare morbum, & id gaudeant reliquos facere: sic verus humilis exaggerat suam vilitatem, & gaudet quòd alij exaggerent, & augeant contumelias & opprobria: igitur qui amat laudari, dat operam non tantùm rei impossibili, sed ridiculæ.

Injustus eris, laudes appetens & non opprobria, cùm plura suffragia sint, quæ postulent contemptum tuum. Si libres te, præponderabunt mala tua, & defectus innumeri, paucissimis bònis, & ijs alienis. Vis scire palàm, impossibile esse, te laudari? Impossibile est, habere ex te unde lauderis. Collige exiguitatem humanam, quòd venit æstimari homines ob bona aliena: quæsi propria haberent, numquam gloriarentur de alieno; ut sæculares præsumunt, quòd ingenuos equos habeant, fideles famulos, splendidas vestes, cùm generositas potiùs sit equi virtus, & cum generoso equo possit esse do-

minus ignobilis & vitiosus. Fides gloria famuli est; & cum bonis servis iniquissimus herus potest esse. Splendor vestis, laus potiùs sartoris aut textoris est, & tunica decora potest tegere turpissimum pectus & fœdam conscientiam. Eodem vitio, quod Dei est, sibi tribuunt, etiam qui seculo renuntiarunt, dum non se penitus abnegant.]

CAPUT XVI.

De vilitate hominis.

SI cum Deo pacem desideras, super omnes & omnia te humilia. Deus resistit superbis, terribilis vox: non minùs horribile est, quòd superbus resistat Deo. Deus resistit superbis, ne malè agant: superbus resistit Deo, ne benefaciat. Deus resistit superbis, ne mali sint, & pessimi per suam superbiam, quos ideò curat humiliare: superbus resistit Deo, ne bonus sit & beneficus; impediendo dona divina. Evidentissimè conjice, te esse vilissimum, hoc est, superbissimum, cùm resistas Deo: alioqui innumera alia beneficia, gratias, virtutes in te contulisset. Evidens est, supra te nubem elevatam esse, quæ resistat soli, si in medio campo & die non te tangat expeditè radius ejus: totus tunc in umbra eris, quamvis umbram nullam tunc videas:

deas: nemo magis vilis & refertus defectibus, quàm qui nullam vilitatem aut defectum in se videt, quia supra se elata mens opponitur Deo & claritati. Nullum est patentius indicium superbiæ nostræ, quàm cohibitio beneficentiæ divinæ; quia resistit desiderio Dei ardentissimè se profundendi, infinitæ passioni Christi, intercessioni Virginis, orationibus Sanctorum. Magna est mea malitia, & profundissima miseria, cùm unus solus tot resistam; obstruens, quatenus in me est, quinque fontes Sanguinis Christi, & obstans torrenti liberalitatis divinæ. Licet tam amantes essemus, ut in nobis nullum peccatum nosceremus nec defectum, ex hoc solo indicio nos debemus firmissimè credere superbissimos & vilissimos; nec, si peccata non sufficiunt, aliud magis nos in humilitate continere oporteret: non vermes, in quos ituri sumus; non cœnum fœtidum, ex quo geniti sumus; non stercus, quo, dum vivimus, referti sumus; non miseriæ corporis, quibus ludimur; non ignorantiæ animæ, quibus nostro consilio illudimur. Plus quàm satis est ad nos humiliandum infra omnia, videre Deum non magis communicari nobis, & defectus nostros permittere.

O humilis Majestas Dei, quàm chara & desi-

deſiderabilis eſt tibi humilitas noſtra! Mortuus Chriſtus fuit pro peccatis: ſed peccata permittit pro humilitate. Anne majoris ſtetit humilitas hominis, quàm vita Dei? Anne pluris fecit JESVS humilitatem noſtram, quàm ſuum redemptionis beneficium; cùm peccata, pro quibus vitandis vitam & ſanguinem fudit, & humiliatus fuit deſcendens de cælo, permittat, ut vitet ſuperbiam noſtram; & qui peccata redemit ſuâ humilitate & morte, ipſis peccatis noſtram humilitatem velut redimit? Quid eſt hoc ferè incredibile, quod ferè incredibilia fecerit Deus, ut humiles ſimus? cùm alioqui incredibile videatur, quòd ſuperbire poſſimus: nam impoſſibile eſt, ut inveniatur unde.

Nihil noſtrum eſt, & nihil ſumus. Imò ſi multa haberemus, & magnum aliquid eſſemus; ob ea quæ fecimus, neſcio quomodo audemus aſpicere cœlum. Undique viliſſimi ſumus, ob id quod ſumus, & ob id quod non ſumus; ob ea quæ fecimus, & ob ea quæ non fecimus; ob ea quæ fecit Deus pro nobis, & ob ea quæ non fecit in nobis. Et quia ipſe tantus eſt, & quia nos nihil ſumus; quis non ob peccata, quæ fecit, ſe humiliabit? Sed non minùs dejici debet ob peccata quæ non fecit: nam nullam ex nobis partem in hoc ha-

bemus,

bemus, & minus nostrum est non peccasse; & quantum ex nobis est, peccaremus. Ita debes majorem obligationem Deo, cui non respondes, & parem rationem humiliandi, ac si peccasses. Res non debent æstimari ob exercitium; sed ob virtutem. Non magis venditur gladius, qui occidit multos, quàm qui potuit plures occidere, & meliùs trucidare: tua malitia tot illa peccata patraret; quòd non fecerit, non est in te, sed in Deo. Aequè etiam te debent humilem tenere peccata aliena, ut tua: nam licet commisisse propria, non sit supra te, non commisisse aliena, est gratia Dei, quæ est super omnem naturam, & majores gratias Deo debes; quia majus est, Deum præservasse ab illis, quàm remisisse: quare si non es reus pœnæ, es reus majoris gratitudinis, & humiliationis. Quæcumque peccata audieris ab alijs patrata, statim te reum illorum cense. Major occasio se humiliandi fuit Beatissimæ Virgini, esse præservatam à peccatis; quàm Magdalenæ, fecisse tot & tanta remissa, & ipsam septem dæmonijs fuisse liberatam. Ob bona etiam quæ non fecimus propter negligentiam nostram, debemus humiliari, & etiam ob bona quæ fecimus: nam illud nostrum est, hoc Dei. De alieno nemo gloriari justè

 pòtest

potest, sed pudere ob ingratitudinem, & satagere ex obligatione. Ipsa prætereà bona corrumpimus, & malè facimus, & exigua & pauca sunt.

Sed quis cogitans, quæ humilis JESV pro nobis fecisti, audebit se extollere de factis suis? Confer, ô ingrate spiritus, leve & ridiculum opus tuum, ob quod gloriâ inani solicitaris, cum infinito opere Incarnationis, Eucharistiæ & Passionis: nonne præ verecundia tibi frons decidet? Deus, qui est totum, se exinanivit pro te: & tu, qui es nihil, te putas aliquid contra Deum, cùm pro Deo tam amanti & ferventi nihil facias fervidè. Quis cogitans, quæ non fecit Deus, non se humiliet, quòd non te ad inferos detruserit post primum peccatum, ut fecit cum Angelis?

O homo, infamia creaturarum, quid tuum putas honorabile; & usurpas, & non potiùs statim offers Deo, cui tot beneficijs obnoxius es? Si multa, quæ verè nostra essent, haberemus, deberemus offerre & tribuere Deo, ob ea quæ pro nobis fecit; quomodo tam amentes, ingrati, & injusti sumus, ut ea, quæ sunt Dei, faciamus nostra; quæ etsi verè nostra facere potuissemus, intolerabilis inverecundia fuisset non fecisse potiùs Dei.

Quid

Quid mirum, si aliqua Deo dares, cùm omnia & se ipse dederit tibi? Utinam haberes multum, ut offerres Deo! sed cùm non habeas, plus gaude, & de paupertate tua gloriare, quia omnia vides Dei esse: quæ si tua fuissent, illi dares: gaude, votum tuum esse naturam ejus.

Pudendum magis est, quòd interdum gloriamur de malefactis velut bonis: & corrupta opera Deo objicimus, quasi qui obligaverimus eum. Quæ insania major, quàm putare obligare cui solvere nequis, & ijs rebus quibus magis ad pœnam obligàris? Quin si bonum aliquod opus esset integrum & perfectum, non est à te: nec te proinde tuum dicere debes: de alienis quomodo Dominum potes obligare, & creditori solvere? Imò si nostrum fuisset bonum opus, in quo Deus partem non haberet; cur Deo satisfecisse putas in illo, & ostentas illud, cum eadem mensura, quâ mensus fueris, remetietur tibi? Si hoc cum hominibus servandum, cur non cum Deo? Miserè metiris dona Dei: tam parum putas fecisse Deum pro te, ut parvulo hoc obsequio putes satis compensari? Metiamur Deum magnâ mensurâ, existimemus illum magnum, nec nostra obsequia posse æqua esse ejus humilitati, & passioni,

ne

ne dicam ejus Majestati & beneficentiæ.

Qui non putat se parum seu nihil facere, injuriâ Deum afficit, æstimans illum dignum dumtaxat paucis. Disce â Deo humilitatẽ, qui post omnia beneficia in te collata nihil fecisse reputat; perinde tecum se gerens, & remunerans tua merita, quæ sine illo non faceres, ac si ipse nihil in illis posuisset: cur tu ita usurpabis obsequia & bona opera, ac si solus fecisses, & nullam partem Deus haberet, cùm totum ille præcipuè faciat? Cur item potes te jactare meliorem alijs, cùm contristari deberes potiùs quòd alij minus bonitatis haberent, & id computare deesse tibi? Non est multa claritas Dei in te, nec charitas, si attendere potes excellentiam tuam potiùs quàm tuum nihil. Stellæ cùm remotiores sunt à sole, cùm minus lucis habent, una videtur aliam excedere, & tunc lucent; sed hoc fit, quia nox est, & tenebræ: at cùm dies venit, & propinquiores sunt soli, quia sunt in eodem hemisphærio cum illo, tunc quamvis una excedat aliam, & plus lucis participent, non videtur utra luceat magis, imò nulla videtur lucere; perinde sunt, ac si nulla stella in cælo esset & merè nihilum. Imperfectus est, & non illuminatus, cui parva lux cæli affulget. Qui in nocte propriæ

quæsi-

quæsitionis & amoris est, audet putare se esse aliquid, & meliorem alijs: Sancti verò qui adhærēt Deo, licet pleni meritis sint, putant se excellere nemini, sed merè nihil esse. adimplentes cum JESV suo omnem justitiam, id est humilitatem. Justus est humilis, quia à se rejicit totum quod est alienum, nec retinere vult. Qui nihil putat se esse, quomodo contra conscientiam fiet injustus tum alijs, dum se præsumit meliorem, tum Deo, dum credit se bonum? Nam nemo bonus, nisi unus Deus: si nemo bonus, nemo melior.

Ob fortunæ quoque bona non est cur te præferas ijs, quos pauperes vides, humiles, ignobiles: sed potiùs venerare istos ob similitudinem Christi in illis splendentem. Inops fuit JESVS, humilis, à Judæis maledictus, inglorius, subjectus pessimis Principibus: quod Christus elegit, & æstimavit, tu ne contemnas.

CAPVT XVII.

Quæ contineant hominem in humilitate, & quòd nihil potest habere nisi solum Deum.

DUo te possunt humilem continere; & vilitas tua, & vilitas rerum & hono-

rum.

rum. Licet magnus esses, dignitates omnes mundi, ut parvas, viles, & indignas contemnere deberes; & quamvis magnæ essent; deberes recusare, quia tu vilis, indignus. Nihil es nisi mendacium & peccatum: ne te decipias, nec velis excusari; iniquitates tuæ id clamabunt. Cur inter tot peccata, ob unum opus apparenter bonum te attollis? unâ solâ plumâ aquila non se in sublime efferret. Pavo cùm totus pulcher sit, ob unum pedum defectum se humiliat: tu totus defectibus plenus, ob unam fictam virtutem superbire audes. Recordare infamem te esse ab ortu tuo originali culpa: perinde ut homo notatus infamiâ coram nobilibus adest; sic te habe coram Angelis puris. Parricida es ob peccata tua Filij Dei, & fratris tui JESU: pessimo Cain concidit vultus, & tu erigis cervicem? Reputa te semper talem, nec audeas sine pudore & timore aspicere Patrem dilectissimum.

Qui contempsisti Verbum Dei & Filium; cur æstimas dictum hominis? Quid præsumis, cùm nihil hactenus feceris; cùm postquam feceris omnia, eris servus inutilis? Imò hic est magnus & indebitus titulus, cùm non possis habere unde Deo servias, cùm ejus sint omnia, & ipse serviat potiùs nobis. Tam

vilis

vilis & pauper es, ut nihil habeas, nec possis habere: quod fortè si intelligas, primùm tristaberis. intuens luce clariùs paupertatem tuam, desperans aliquid tuum habere posse; sed citò ingentem lætitiam habebis, intuens divitias Dei, quòd omnia habeat. Gaudeo, Domine, impossibile esse mihi habere aliquid, quia impossibile tibi est non habere omnia. Quid contristor omnia aliena mihi esse si Deus potest meus esse? Quàm ineffabile gaudium est, nihil posse esse meum, nec me ipsum, nisi solum Deum! cujus patens indicium est, quod nullâ re licitum sit mihi frui, nisi solo Deo: Reliquis rebus, & me ipso, ut alienis, solum licet uti, non frui. Non est dominus rei, cui solùm usus est concessus ad tempus: illa potiùs res haberi dicitur, quâ frui in æternum licet. Qui mundi solum habet usum, habebit usumfructum Domini ipsius mundi.

Gratulor mihi, nihil ex me habere, quod possim, Domine, offerre Majestati tuæ: quid enim valeret quod ex me haberem, ut coram te compareret? At quia à te sunt, quæ possum offerre, aliquid bonum habebunt, quòd sint à te; & inde possunt placere. Ex me quomodo possum habere aliquid, cùm nihil sim? imò hoc ipso quòd putas aliquid esse, ô

spiri-

ſpiritus elate, conjice te minorem eſſe, & magis vilem. Aeger dum adhuc ægrotat in lecto, non ſentit imbecillitatem ſuam: at dum meliùs ſe habet, & convaleſcens ſurgit; tunc cognoſcit debilitatem, cùm non poſſit per ſe conſiſtere. Dum magis ſervis Deo; proficis & ambulas in via Domini, magis humilis debes eſſe, & timere; tunc te cognoſces viliorem. Aeger dum eſt in lecto; non eſt cur timeat ne cadat: at dum ſurgit, & incipit ambulare; tunc noſcens infirmitatem propriam, non de ſe confidit, ſed alij connititur & adjuvatur, timens cadere.

Quid igitur extolleris, cùm, hoc ipſo quod extolleris, vilior ſis. Quodammodò magis es ridiculus, quàm Lucifer, cùm de minoribus te efferas. Quid eſt natura tua comparata cum natura Cherubim? Quid eſt ſanctitas tua, collata cum ſanctitate gratiæ quâ placuit Deo primus ille Angelus? Quid videri vis & haberi apud alios? nihil potes tuum habere; & quod minus potes habere, eſt honos. Tota gloria ſolius eſt Dei, qui cùm cetera det hominibus, gloriam ſuam alteri non dabit. Si benè operaris, ſat eſt quòd ſciat Deus, videat & approbet, qui remuneraturus eſt, & cui placere intendis. Sanè ſi ardenter amares Deum, & ſervus fidus eſſes;

opta-

optares, nisi impossibile foret, facere aliquid pro Deo, quod Deus non esset remuneraturus, aut non videret; & dumtaxat studeres esse fidelis illi, de præmio nihil curans. Inter fideles amicos unus alteri prospicit, & bona officia præstat, etiamsi alter non sciat, imò sæpè occultat: nam non quærit aliam mercedem, quàm fidelitatem & obsequium erga amatum: sic qui sincerè amat Deum, non aliam remunerationem magis desiderat, quàm servire illi, & servare fidem. Imiter, Domine, fidelitatem tuam erga me perfidum, qui innumera mihi officia præstas, beneficia confers mihi ignaro, & cùm scias me numquam agere gratias pro illis. Cùm mala agunt homines, cupiunt ut tu non videres: ego, Domine, jam resipiscere volo, & mutare meos mores. Quare cùm mala egero, quod frequenter erit, volo ut tu videas, ut castiges & me adjuves, ne iterùm faciam: at cùm bona egero, te adjuvante, potiùs vellem ut tu non videres, quàm quòd videant homines. Si eximius Dei amator non agit bona propter testimonium Dei; quàm mendaciter amabit, qui quærit homines testes?

CAPVT XVIII.

Quantum debeamus gratiæ DEI & Christi.

SVperbus adhuc eris, si te putes pulverem & cinerem, cùm nihil sis, nisi mendacium & peccatum. Nihil boni habes; cur extolleris contra DEUM? multa mala habes; cur non erubescis etiam coram hominibus? Omnia mala habere potes; cur non contremiscis ubique & semper? Omnia mala facere potes; cur non formidas te? Ipsa essentia tui non est tua, nisi DEI. Imò id quod habebas, antequam esses, tuum non erat: habebas tunc merum nihilum quod poterat esse; hoc ipsum non ex te habebas, sed ex DEO: qui si non esset, tu non posses esse. Quid te magnum putas, cùm ipsum quod nihil eras antequam creareris, non erat ex te? ideò plusquam te debes DEO; nam debes etiam, cùm nihil eras, posse esse.

Creatus fuisti: dic, quod membrum arbitrio tuo fuit factum, aut cui articulo alicujus digiti lutum posuisti, aut ministrasti materiam ad eum formandum; aut quâ prece tuâ impetrasti creari à DEO, & eligi inter infinitas naturas & individua meliora, quæ in suo nihilo relicta sunt? Quâ diligentiâ tuâ effecisti, ne formareris cæcus, mutilus,

amens, barbarus? Gloriaris de ingenio, de integritate corporis, de nobilitate generis? utique id licet, si monitus Deus à te id fecit. Dices: Non glorior me creatum esse, sed talem esse, industrium, ingeniosum, morigerum. Dic quæso, si consilium non dedisti Deo, ut te crearet, an consuluisti ut te crearet ingeniosum & talem? Si non monuisti Deum, ut tibi daret meliorem mentem, cur gloriaris de sublimitate illius; An tu elegisti mentem, & astutiâ tuâ scrutinia fecisti inter illam, infinitarum rerum multitudinem quæ creari possent, ut extraheres animum præstantiorem? Non, inquies, glorior de naturæ dotibus, sed de officijs virtutis, quam secutus sum, cùm alij pessimi contemnant; glorior meliorem me illis esse, & virum bonum, glorior satisfecisse muneri meo. Imò pudeat vix semel satisfecisse, & millies corrupisse. O inique distributor, deteriorem partem tribuis Deo. Te esse tribuis Deo, & arrogas tibi bonum esse: plus est bonum esse, quàm esse: cur illud tibi usurpas, cùm in eo quod est minus, nullam potueris partem ponere? Plus distat inter bonum esse, & hominem esse, quàm inter hominem & nihilum. Ex nihilo te potuit Deus facere hominem, imperando, agendo, & vivendo; sed

ex homine non fecit bonum, nisi serviendo, patiendo, & moriendo. Injustissimè partiris, tribuens Deo naturam, & tibi gratiam.

Neminem vidi superbire, ex eo quòd sit; & ferè omnes, quòd boni & meliores sint; cùm potiùs liceret arrogantia illa: nam plus habuisses (si habuisses aliquid) cùm nihil eras, ut esses; quàm postquam fuisti, ut esses bonus & justus: nam ad creationem, solùm non adjuvimus; sed ad justificationem insuper impedivimus. O patientissima Veritas Dei, quomodo toleras mendacē arrogantiā nostram, nisi quòd ridicula sit, dum ejus rei auctores nos præsumimus, cui maximè resistimus & destruimus? Si tam modesti sumus, contra ea quæ sunt in suo nihilo relicta, ut adversus illa non gloriemur, quòd simus: cur inverecundi adversus Deum gloriabimur; quòd boni simus, & adversus alios homines quod meliores simus? Cur superbis, ô anima de eo in quo maximè verecundari deberes? Quòd nihil fuisti, nihil est quòd pudeas; sufficit non superbias; non est enim ulla ignominia: at quòd impedimento fuisti Deo peccatis tuis, multum abundat ut profundissimâ confusione erubescas.

A quo accepisti esse, accipies benè esse. Quemadmodum nihil fuisti, ut esses: ita

creatus, nihil fuisti ut esses bonus. Si nihil ad naturam, ita nihil ad gratiam, ex te ipso solùm, & à te ipso habes. Imò licet nihil fecisti ut esses, nihil malefecisti ne esses: at ut esses bonus, nihil ex te fecisti, & ne esses bonus, multa mala fecisti.

Natura humana, etiamsi illâ integritate & excellentiâ, in qua creata est, maneret, non servaret se ex se, nisi ex Deo. Quare si gratiam, quam accepit, non posset ex se servare; quomodo quam perdidit, poterit reparare, & de acquisitione gloriari? Memento infamiæ & corruptionis naturæ nostræ post peccatum: si cùm sana & honorabilis erat, nihil ex se poterat; languens & contemptibilis quid poterit? Vas non gloriatur ante artificem de forma & usu, cùm posset de materia, quam non fecit ille: tu ante Deum nihil habes, quòd glorieris, adhuc ex nihilo factus; cur de forma & bono usu gloriaris, qui de abusu erubescere potes, & de materia nequis gloriari, quia ex nihilo es? Non habes unde bonum aliquid habeas, quia ex nihilo nihil fit, ut ex causa. Si nihil ex te es, nihil ex te potes, nihil ex te operaberis: nam operari sequitur esse. Si nihil ex te es, nihil potes, nihil operaris; quantò minùs aliquid bonum? Si quod nihil ex se

 est,

est, nihil ex se habet, aut potest; solum ex se potest, & habebit peccatum, quod defectus & nihil est, & nihilo ipso deterius & minus. Oculus ex se potens est ad tenebras, & ad non videndum; sed ad visionem nihil potest sine adjutorio lucis.

Quod est supra naturam, & supra te, nempe abnegare ipsam naturã, & te ipsum; non potest esse ex te, & naturâ, sed à Deo, qui est superior te & naturâ. Si non credis rationi, crede fidei; nihil es nisi mendacium & peccatum: perditio tua ex te tantummodò. Non idonei sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est. Si non possumus cogitare aliquid, quomodo exequi bona opera? Ferri potest, quòd videaris stultus; sed non suari possum, quòd velis esse hæreticus: quæso cur despicis mundum, & aliquem æternorum amorem jam habes? quia expertus es inconstantiam temporalium, & vidisti inopinabiles calamitates, & mortes locupletum & potentum, & similia; an tu fuisti, qui ita providisti res, vel Deus? an providisti Regis illius aut potentis hominis morsti Regis illius aut potentis hominis mortem, & tu commovereris perspectâ instabilitate rerum? Præterea hæc eadem publica & nota aliis sunt: cur ceteri non ut tu

com-

commoventur ad contemptum mundi? cur cùm alius est motus, alius in peccatis persistit? Aliquam simul causam divinam hujus differentiæ debes fateri, quæ solùm in nobis & ex nobis non sit. Forsitan perinde quasi ex te esset, gloriaris quòd tu movearis non alij. Dic quæso, quoties similes casus, & efficaciores contigerunt, & non commotus fuisti? Igitur, quòd modò converteris, non venit solùm ex te, sed ab arcana aliqua & provida virtute, solicitudine & amore ejus qui noluit, ut ampliùs morareris in tuo errore, & ad agnitionem veritatis suaviter te excitavit; & taliter disposuit omnia, ut noverat te inde commovendum. Respondebis, ideò nunc te commotum esse, non anteà, quia abfuit, aut mortuus fuit pessimus amicus, cujus societate pertrahebaris ad vetustos & pessimos mores, aut præterijt occasio peccato opportuna. An fortè ex hoc præsumes? Fuítne in manu tua mors vel absentia iniqui socij, vel opportunitas hæc? ànne potiùs Deus fuit qui ita disposuit, & insuper præparavit tibi bonorum societatem & exemplum, ut ejus imitatione promovereris?

Similiter quidquid boni habes, & facis, aut si quo malo cares & abstines, est quia

Deus pro tua utilitate res disponens impedimenta removit, & incitamenta boni opportunè proposuit; & insuper ad plurima supernaturales habitus aut auxilia infudit, quæ excedunt omnem facultatem naturæ. Quam partem ad hæc tu habes? si non invenis; quanta insolentia est tibi tribuere totum? Aut gratiam Dei debes agnoscere & nihilitatem tuam, aut Deum cum epicuro relegare; & privare mundi gubernatione, nullam illi providentiam tui relinquendo. O sapientissima Dei Veritas, miserere, miserere mei amentissimi; qui magis & magis delirabo, quàm ille Philosophus, numquam tantoperè ineptiens ut diceret se providere res, nam faceret se meliorem Deo: verùm qui præsumit de se in opere honesto, præterquam quod Deo tollit providentiam rerum, sibi est necesse ut illam usurpet; quoniam si aliter occurerent res, non opus honestum, sed vitiosum faceret: & licet casu aut fato res acciderent, non esset cur sibi aliquid attribueret?

Qui in bono naturæ sibi plaudit solùm, negat se à Deo creatum: at qui in bono virtutis gloriatur, negat omnem mundum, & universas res à Deo creatas, dispositas, provisas in bonum nostrum: in illo adimit Deo domi-

dominium unius dumtaxat naturæ, suæ nimirum; in hoc adimit dominium totius universi: in illo adimit omnipotentiam DEO; in hoc etiam sapientiam & bonitatem, negans sapientissimè ita provisum à benevolo & amantissimo Patre pro nostra salute & bono. Quid dicam in ijs virtutibus quæ super omnem naturam sint, & in altissimo ordine proportionem quamdam cum DEO habent, & velut in gradu divino Deos, ut sic dicam, nos faciunt, aut supponunt per participationem altissimam naturæ divinæ, & in ijs quæ DEUM proximè contingunt, fide, spe charitate? de quibus si quis præsumat, opus est ut neget DEUM esse superiorem naturæ, aut ex se putet se esse æqualem vel superiorem DEO.

CAPUT XIX.

Quòd se debeat homo non tantùm sentire nihil esse, sed maximum peccatorem.

MAgna portio humilitatis deest tibi, si putes solùm nihil boni ex te habere; oportet ut judices etiam pessimum te esse. Primum peccatorum se dixit sanctus Paulus; nec potuit mentiri os illud Spiritus sancti: an tu fortasse meliorem te putabis tanto Apostolo; & esse exaggerationem aut

modestiam, te appellare maximum scelatorum? Seriò te judica primum inter peccatores, & ultimam creaturarum, quia nulli te debes præferre. Nullus minus quàm tu habuit, ut misericordiam Dei flecteret: ne putes esse modestiam sentire hoc; nam nihil tui bonum præcessisse, est fides divina. Non est fundamentum ut alium putes fore minùs gratum, semel adhuc consecutum misericordiam, & beneficia Dei, quibus tecum est usus: nec tam temerè de alio judicare licet, qui ferè debes censere impossibilem esse majorem ingratitudinem, quam in te patentissimè agnoscis. Si verè doleres de peccatis, id seriò putares. Qui acutissimo dolore torquetur, non putat similem alium dolorem esse, nec putat alios ita cruciari: affectio ad se inclinat judicium. Si aliquis amor humilitatis esset, facilè judicares te omnium pessimum. Superbus meliorem omnibus se præsumit, ex amore exaltationis; & quia aliorum eminentias non considerat; sed defectus: tu si humilis esses, pejorem cunctis te putares; tuos defectus videres, non alienos, nisi solas virtutes.

O Maiestas summæ Veritatis, quid opus est interpretatione; fateor coram Angelis tuis, hominibus, & spiritibus malignis sine

ulla

ulla tergiversatione, me esse omnium creaturarum viliorem. Dignitas moralis rationalis creaturæ, quæ est verè ejus laus, pretium, & valor, constat ex cognitione & advertentia obligationis suæ & operatione, juxta illam: hæc in nemine majori sunt viriata abusu, quàm in me. Licet plures viri sancti majorem lucem hubuerint, & aliqui homines in numero exteriorum peccatorum re ipsa fortè excessissent; sed hæc copula, plus peccasse, & neglexisse majores obligationes suas, cum cognitione illarum, admonitione conscientiæ, & inspirationibus cæli, in nullo, ut in me, invenitur. Si aliquis plura quàm ego peccata forsan fecerit, minores inspirationes accepit, & obligationes pauciores habuit: si aliquis magis admonitus & obligatus à Deo fuit, minus peccavit, & magis respondit: si fortè, quod non possum credere, aliqua creatura fuit, quæ plus peccaverit, & majorem cognitionem officij sui habuerit, adhuc non puto eum deteriorem me fore; quia non est cognitura, nec habitura majores obligationes & quamvis alius majores obligationes haberet re ipsâ, ego id non puto: officia autem virtutis ex conscientia ponderanda; suntcumque ego putem me plus omnibus teneri ad
servien-

serviendum Deo & minùs serviam, omnium ingratissimus & vilissimus ero. Antichristi peccata licet excessissent numero, non excedet ejus cognitio, illustratio, & obligatio: nam non toties remissionem peccatorum consequetur, ut ego, nec tam efficacibus & instantibus beneficijs & inspirationibus solicitabitur, nec ab occasionibus peccandi præservabitur. Lucifer licet majorem à Deo lucem habuerit, non nisi propter unicum peccatum damnatus fuit; nec habuit obligationes quas ego: non pro illo factus est Filius Dei Angelus, non fudit sanguinem suum. Judam quoque necdum Christus obligaverat, ut obligavit me; nondum mortuus erat. O humilis & mitis immensitas Dei, quomodo me toleras, quia non confundor & absorbeor in profunditate ignominiæ meæ! Ne quæso alicui me præferam, cùm non inveniam fundamentum ad suspicandum alium esse deteriorem.

Majoris peccatoris scelera numero finita sunt: quomodo ego non illi subijcior, qui in infinitum peccare possum, & efficaciam in me habeo, ut totum mundum inficiam? Nam iniquissimus sum post tot beneficia, excessum Dei amoris, inspirationes divinas: quid si Deus meam malitiam non cohibuisset

ſet ſuâ gratiâ in me & in alijs? Singulis peccatis aptior factus ſum in dies, ut pejùs corrumpam me, & univerſos. Si unum peccatũ Adami tot infecit innocentes poſteros, ſi unum peccatum Achan totum Iſraël reum fecit vindictæ divinæ; quid facient mihi peccatori infinita ſcelera? Neſcio, ſpiritus infirme, quomodo non deficis, conſiderans exiguitatem tuam, & deinde magnam multitudinem culparum tuarum, ſi componas hæc cum immenſitate Dei, cum multitudine beneficiorum ejus, cum magnitudine operum redemptionis Chriſti, cum indicibili dilectione & fidelitate ejus erga te; præ quâ parva videbuntur opera ſtupenda quæ pro te fecit, & à qua ſolùm quaſi coactus eſt illa facere. Sed adhuc nihil eſt, quidquid de vilitate & infamia tua comprehendi poteſt, & longè infra rei veritatem manet: imò puta nihil; nam in infinitum viliorem te invenires, ſi à Deo illuſtrareris. O pretioſiſſima Veritas, ſi ita eſt, quomodo non me deſpicio, dedignor, aſpernor, ut neſciam quid de me cogitare & facere poſſim? Miror me non ſtudere revereri plus Deum, ſtupeo non magis me contemni deſiderare.

Vnum ſolum delictum, eum qui committit, facit infamem, etiam apud homines pecca-

catores, qui nesciunt penetrare malitiam peccati, nec odium dignū illius habent: quomodo tot mea peccata & negligentiæ corā sanctitate Dei, Angelis puris, & Beatis gloriosis, me deformabunt, & dehonestabunt? nam licet sperem plura dimissa esse per misericordiam Dei; quod semel fui, ex me semper sum, nec magis ex me ero. Si semel in me fuit, unde vilem semel me putarem; cur non semper? nam ex me numquam plus boni habeo: potiùs pudor debet crescere, & humilitas de peccatis præteritis, quò magis acceperim misericordias divinas, cùm experientiâ didicerim, me contempsisse tam bonum erga me Dominum, & modò ingratum permanere. O spiritus vilissime, quomodo cum tanta ingratitudine non te putas indignum omni gratiâ Dei? quomodò audes ullam gratiam petere? quomodo, si tibi à Deo ultrò concessa est sine postulatione tua non contremiscis, ut ferè dubites quid melius foret carere Dei dono, quàm exponi iterum periculo abutendi quod toties contempsisti? Sed in spe, Domine, misericordiæ tuæ, volo esse audax & temerarius, imò importunus toti Curiæ cælesti, ostentans vilitatem & ulcera mea; nec cessabo clamare ad omnes

&

& singulos Beatos, donec molestissimus sim, & saltem propter improbitatem, cùm alium titulum bonum ex me non habeam, consequar majorem gratiam & misericordiam Jesu, ne me deserat, quòd deseram gratias ejus.

CAPVT XX.

Quid sit, nihilum se dicere & maximum peccatorem.

ALios seduces, dicendo te nihil esse, & maximum peccatorum, si non sentias: sed te decipies, si id sentias, & non conformiter opereris, & consequenter te tractes & habeas. Quid putas est, nihilum esse? perinde nihil de te solicitari, ut gloriam Dei quæras, ac solicitaris de ijs, quæ non sunt de relinquendo se penitus, & exinaniendo in omni patientia. An fortè impatiens esses contra eum qui aërem verberaret, aut iracundus adversus illum, qui extra mundum in vacuo spatij imaginarij positus, in nihilum illud inane ictus mitteret & objurgaret? Sic tu, si nihilum te putas, & vacuus tui es; in quantum potes, non debes commoveri ob quascumque injurias: alioqui jam aliquid te esse æstimabis. Tuam reputationem & commoditatem quærere,

cùm te dicas nihil esse, perinde erit ridiculum & otiosum; ac si nimiùm anxius esses, quomodo honoraretur & fortunaretur homo qui nondum creatus est, nec esset creandus. Quare ita debes affici erga te & tua, ac si non esses creatus.

At dum te nihil verè & seriò æstimas, mirificè te purgabis, ad munera Dei & ipsum DEVM sine impedimento suscipiendum. Natura non suffert vacuum; nec Deus patitur manere humilem vacuum, quin statim ipse impleat. Deus ut fieret homo, exinanivit se: nónne ut homo fiat Deus unus spiritus cùm Deo, debet exinaniri? Exinanitio tui erit, te semper æstimare & curare tua, ac si merum nihil esses, nullam circa te cogitationem insultare, quæ sapiat aliquid tui, & terrenum; denudare te pravis affectibus & habitibus, ut nihil tui habeas, velut si tu esses: tu ita cura divina, quoad possis, quasi Deus esses. Debes exinaniri summo modo, & distare à te ferè infinito modo, plusquam si non esses: quod fiet, si fias aliud per gratiam & amorem, transiens à te ad Deum, qui infinitè distat à nihilo, & ab omni essentia. Duæ sunt gloriæ divinæ voluntatis, amor & potentia: sed potentior videtur quodammodo amor, quàm ipsa omnipotentia, quæ

te

te potest reducere in nihilum, non verò quomodolibet te facere ut sis aliud, neque ut natura hominis sit natura Angeli; in quo magis distares à te, quàm si fieres nihilum: sed amatus à Deo, & redamans Deum, absumpto omni affectu proprio, humiliatâ voluntate suâ & annihilatâ, velut fit Deus indutus beneplacito divino; nam licet in sua essentia maneat, non manet in affectu erga se, sed conformis voluntati Dei; tam longinquus à se dissidens, ac si aliud esset. Homines non capiunt dolorem de alienis vulneribus, nec sentiunt contumeliam de convitijs conjectis in alios: sic erga te, velut alienum, quoad possis, pro gloriâ divinâ, non afficiaris ægrè tuâ contemptione.

Tum si te putas maximum peccatorem, consequenter omnia adversa & infortunia, quæ alijs etiam accidunt, debes credere fuisse ob tua peccata, & negligentias. Quidquid afflictionis Deus immittit, est pro peccatis in pœnam illorum & remedium; atque in hac vitâ, aliorum peccata in alijs quoque curat & punit. Igitur pro culpis meis, cùm sim maximus peccatorum, omnia mala accident: cùm pro peccatis accidant, cur pro peccatis aliorum, & non pro illis quæ sunt iniquioris? Prælia, pestes, fames, pœnæ sunt

meorum scelerum, & remedia: omnia sunt beneficia mea, & supplicia mea: in cunctis exercetur circa me misericordia divina atque justitia: ubique pro me justitia & pax osculatæ sunt, misericordia & veritas obviaverunt sibi, ut ubique, Domine & in omnibus te timeam, amem, confundar de mea malitia, & sperem de tua bonitate. Non miror tot calamitatibus affligtari mundum, siquidem me alit: ego velut Ionas sum causa hujus naufragij, & ærumnæ multorum. Propter unum peccatum Achan percussus fuit populus Dei innocens: pejor sum ego; cur non præsumam propter me affligi multos innocentes communibus plagis? Ego anathema in medio tui sum, Israël; ego sufficio prophanare mundum. Ego tam impudens sum, ut cùm sim major peccator omnium, non faciam majorem omnium satisfactionem pro me, & pro alijs; quos audio affligi, cùm eorum ærumnæ me credam esse causam. Omnibus injuriam feci meis peccatis, omnibus debitor sum & omnium pœnarum & humiliationis reus.

CAPUT XXI.

Gloria DEI quærenda est semper.

MVltum debes gloriæ Dei; jus est ut illi sis gratus, & studiosus. Gloriæ Dei debemus

bemus nostram essentiam, nostram redemptionem, nostram beatitudinem, & omne bonũ. Propter gloriam suam omnia operatus est Deus: propter quẽ ita benefecit nobis & studuit, jus est ut illi solùm studeamus. O Deus Majestatis, in omnibus rebus honorem nostrũ curas: nónne jus est, ut honorem tuum in omnibus quęrat homo? Tu honorâsti hominem creando, volens illum super omnes alias creaturas manibus tuis ipsis formare: nec contentus fuisti creare illũ, ut cælos & reliquas creaturas, jubendo, sed velut laborando id voluisti facere, obsequiosus homini antequam fuisset. Honorasti hominem providendo, præparans illi magnificam domum hujus mundi, subjiciens illi omnes creaturas, ut ei servirent. Honorasti hominem conservando, assignans illi custodem Angelum, excellentissimam creaturam, quæ te videt facie ad faciem, tuâq; beatitudine fruitur; ut omnimodò nos honorares, eligens ad custodiam nostram non tantùm illũ qui naturæ & gratiæ, sed etiã qui gloriæ dotibus honorabilis est. Honorasti hominem redimendo, extollens humanam naturam ad consortium gloriæ, & throni tui. Honorasti illum retribuendo, concedens pro levibus & momentaneis

laboribus non minorem palmam quàm regnum tuum, & honorem domus tuæ. In cunctis majori hominum gloriæ ſtudes.

Pudeat te, ſpiritus ingrate, non quærere majorem Dei tui gloriam. Gloriam ejus quære contemptione tuâ: exaltabitur Deus in te, quò magis humiliaberis. Deus & homo ſe habent, ut quantitates continua & diſcreta. Numerus in infinitum augeri poteſt; lignum in infinitum minui: quò magis diminuitur & deciditur à ligno, magis augmentatur numerus: quò magis te viliorem exiſtimes, majorem Deum cognoſces. Dei cognitio poteſt augeri in infinitum: tui aſpernatio & notitia indignitatis poteſt in infinitum creſcere; quia in infinitum deſpicabilis es. Occupa te in ignominia tua, & quo modo ſis lutum & cinis: ita videbis gloriam Dei, ad quam factus es. Inutiliùs in alijs ſubtilitatibus tempus conſumes, quæ impedient potius notitiam Dei. Experientiâ mirabili compertum eſt, quòd vas occupatum & plenum cinere, eodem modo tantumdem aquæ capiat, ac ſi nihil contineret; cùm tamen, ſi qualibet aliâ re ſit occupatum, eo minùs excipit aquam, ad quam ſuſcipiendam factum eſt. Notitia tui non impedit notitiam Dei: rectè utraque cohæret, altera

alteram imbibit, ut cinis & aqua. Videndo ignominiam tuam, vestigabis gloriam Dei, ad quam creatus es, nec audebis usurpare. Arbor simul mittit deorsum radices, & sursum ramos; eatenus in sublime erigitur, quatenus profundiùs serpit: elevabitur mens tua, si te depresseris. Vis palàm scire laudem & gloriam non esse rem tuam, nec ad te pertinere? Considera quòd nihil in te ponat nec perficiat laus, etiamsi mendicus & imperfectus sis: magis eges remedio quo perficiaris, quàm quo prædiceris, dum manes miser & egenus. Solùm igitur laus & gloria est ejus, qui nullius rei eget: eo ipso quòd laus ei cui exhibetur nihil prodest, conjicitur debere dare ei, qui nihilo indiget. Da gloriam ei, cui nihil potest esse utile; & utilissimum erit tibi. DEVS omnem utilitatem tibi quærit, nullam sibi: tu omnem honorem DEO desidera, nullum tibi. Quemadmodum DEO nulla res est utilis, ita tui nullus est honos, qui quæri à te possit. DEI sit tota gloria operum tuorum, quemadmodum tota utilitas divinorum operum tua est. Gloria DEI, & utilitas hominis sorores sunt, & amplexantur se invicem. Nihil DEUS facit ad gloriam suam, quod non sit etiam ad utilitatem huma-

nam. Non est amens Deus, qui operetur inconsultè sine fine: non est vanus, qui operetur inutiliter sine commodo: summè perfectus est, summè bonus est. Ob perfectionem suam nullius rei indiget; ideò solùm restat ut operetur propter gloriam suam & laudem à creaturis exhibendam, quæ est res extrinseca: ob bonitatem verò suam omnia utiliter facit, sed quia nullâ re caret, omnis utilitas est creaturarum. Sicut nihil potest facere contra honorem suum, sic nihil facit contra utilitatem nostram. Tu homo imperfectus & pessimus nihil debes facere pro honore tuo. Prius est perfici in se, quàm ab alijs laudari: gloria exterior sequitur interiorem bonitatem in se perfectam: sed faciendo omnia pro honore Dei, omnia facies pro tua utilitate.

Illud solùm est homini utile, quod Deo est gloriosum. Si vis utilia tibi quærere, non quæras quod tibi est utile, sed quod Deo est honorificum: imò si vis non inutilis mundo & in mundo esse, solùm gloriam Dei quæras, ad quam creatus es. Omnes qui hinc declinaverunt, simul inutiles facti sunt. Ille superfluit & otiosus est in mundo, qui honorem Dei non quærit. Omnia utilitatem sumunt ex fine: si à fine suo decli-

nant,

nent, inutilia fiunt. Si sumas dolabrum ad calefaciendum te, non solùm inutile erit ad hoc, sed tu insipiens: si sumas ignem ad lævigandum tabulam, utilis jam non erit res præ omnibus utilissima, quam non solùm habebis inutilem, sed perniciosam; comburet & destruet quod volebas perficere: omnia artium instrumenta, præter suum finem, vana & superflua sunt: sic homo, qui non dedicatur ad gloriam Dei, ad quem finem factus est inutilissimus est, & supervacaneus. A vite, quam plantâsti, vis aliquem fructum; ab omnibus, quæ habes, vis aliquam utilitatem: cur tu solùm vis inutilis manere? Ficus illa sine fructu maledicta fuit, etiam maledicetur homo sine utilitate. Qualem putas, ô homo, amentiam tuam, cùm non quæris honorem Dei? major est, quàm si quæreres nivem ad calefaciendum te, aut pictor usurparet ad pingendum serram fabri. Nihil tam præter rem, tam extra propositum, tam absurdum, quàm cùm quæris, non dico honorem tuum, sed utilitatem solam, si non quæras per virtutem gloriam Dei.

Scito, & propone tibi finem tuæ vitæ, ne sis velut sagittarius cæcus. Omniumrerum fines vis noscere, ut scias illis uti: sic, ut te non abutaris, ante oculos semper tuum finem habeas.

habeas. Te perdis, si quæras quod non cedat in honorem DEI: nihil aliud attendas, & hoc unum in omnibus rebus attendas. Sive jucunda, sive molesta sint, non advertas; sed an sint DEO honorifica & grata. Aeger quærens sanitatem, non reijcit potionem, quia amara sit; non sumit poculum aquæ frigidæ, quia delectabile, sed solùm attendit, an sit salubre: ideò sumit quod est amarum, reijcit quod est suave. Indifferens ad omnia sis. Viator cùm interrogat viam, sive dirigatur dextrorsum, sive sinistrorsum, nihil pertinere ad se putat, dum dirigatur illuc quò pergit: qui ludit tabulâ, non proponit hunc vel illum calculum movere, sed illum quo pro opportunitate vincat: ita debemus in vita esse; nec ad sanitatem magis quàm ad ægritudinem, nec ad abundantiam plus quàm ad inopiam, nec ad honorationem potiùs quàm ad ignominiam inclinari. Vtendum rebus est, prout conferunt gloriæ divinæ: media solùm sunt; non habent usum propter se. Nihil sumas, quod ad suum finem non dirigat, licet pretiosum sit, quia inutile erit: nihil relinquas, quod ad illum faciat, licet acerbum sit, quia perniciosum erit. Inutilia & vana sunt tibi, quæ ad gloriam Dei non fuerint. Numquid

utile erit arbori, quod illam non juvat ad fructum? quid juvabit, si inaurentur folia, sericis involvatur truncus, appendantur è ramis gemmæ? omnia hæc inutilia illi sunt & inania; & pretiosius illi erit parum stercoris. Nullam utilitatem tibi præstabunt omnes thesauri & divitiæ mundi, nisi te faciant DEUM glorificare.

O Domine, omnia mihi stercora sint, ut te lucrifaciam: hoc unum in omnibus putem pretiosum, si vilia præ te cognoscam; si te unum in illis & in me quæram. In conspectu tuo nihil omnia sunt: cur ob aliud quàm te, qui omnia es, operabor? nónne vanè agam, & omnia vana mihi erunt? O lumen Veritatis, concede mihi ut oculus mentis meæ simplex sit, te unum simpliciter & unicè in universis respiciens, ut totum corpus meum lucidum sit, & omnia opera mea grata tibi. Ne te fallas, spiritus ignorans: is qui in intentione errat, errat in omnibus, & quò præstantius opus fecerit, si bona intentio divini honoris desit, infructuosiùs aget: nam qui in via errat, quò magis provehitur, magis errat. Qui post longam peregrinationem ac navigationem magnâ spe quietis frustratur, & noscit se errâsse à via, videns se in regione opposita, quàm molestè fert! O

quoties, post spatium hujus vitæ, plures se vident errâsse frustrati bonâ spe suâ, & pauperes inventi sine ullis operibus, quia defuit in illis zelus divinæ gloriæ. Si vis non decipi, non tibi, sed nomini DEI quære gloriam.

Soli Regi sæculorum immortali & invisibili honor & gloria: mihi satis honorificum sit quòd velis, Domine, à me honorari, magnus honos sit videre te honoratum. Honos exhibitus patri, etiam est honos filij: reverentia præstita Capiti & Rectori alicujus Vniversitatis & Collegij, redundat ad singulos. Tu Caput es rerum, tu Rector hujus Vniversi, tu Pater meus: omnis honor tuus, est honor meus. Non aliter verè honorem potest habere creatura, nisi honorem sui Creatoris participans. Videam te, Domine, honoratum, & ero honoratus: quæram semper gloriam tuam, & ero gloriosus. In honore tuo, Domine, concatenata est non solùm utilitas mea, sed honor meus. Da, Domine, ut qui in operibus tuis quæsijsti honorem meum simul & utilitatem meam solùm, ut ego & omnes creaturæ quæramus solum honorem tuum: inde solùm redundabit in nos utilitas & honos noster. Quidquid egero, dixero, cogitavero, gloriæ tuæ dedico.

dedico. Si aliter propter inadvertentiam & negligentiam fecero, jamnunc retracto & erubesco. Angeli intendunt affectu ad laudes tuas, extollunt voces, & nihilominùs erubescunt: quomodo non me pudebit tepiditatis & negligentiæ meæ?

O homo, vide dignitatem, ad quam elevatus es; è profundissimo puteo non entium, è barathro nihili, è cœno & luto tuo, ad gloriam Dei infinitæ excellentiæ & puritatis. Eleva intentionem tuam, purifica illam: ne te decipias; aliquando putabis quærere puram gloriam Dei, & tacitè desiderabis vilem gustum, aut cõmoditatem tuam. Quid est quòd tristeris & ægrè feras, si hoc non eveniat ut cogitabas, nisi quod te quærebas? Gloria Dei pacifica est, læta est, semper est cum effectu in quærente illam. Licet res non cadent ut iustus putabat, cadent vt volebat; nempe ut voluntas Dei disposuit, & sufficit. Si amarem omni affectu DEUM, in omnibus & per omnia amarem; illius solùm bonitatem desiderarem, laudem quærerem, zelum haberem, gloriam spirarem. Qui sine respiratione est, mortuus est: perinde fit ac si non viveret, qui aliquid facit nisi propter Deum. Perdimus tempus, dum non quærimus æternitatem. Quomodo non

amit-

amittemus æternitatem futuram, quæ non est nostra, si ipsum tempus præsens & nostrum amittimus, dum purâ intentione non operamur!

LIBER TERTIUS.

De ijs, quæ spectant ad praxim perfectissimè operandi.

CAPVT I.

De Cura benè operandi.

TOta opera diei sit opus bonum, & patientia malorum: totum tuum negotium sit mala pati, & bona facere. Nec sufficit, alacris & acer ad bona sis, & patiens ad mala: sed opus est etiam alacritate ad mala atque dura, ne magnitudine & molestiâ terrearis; atque patientiâ ad bona & honesta, ne multitudine & frequentiâ nunquam intermittendâ fatigeris. Necessitas patientiæ transcendit omnes functiones & casus vitæ. Vbique necessarium est pati; sed pati, ut benè opereris, sit tibi jucundum & optandum: ibi duplex meritum, & patien-

tiæ & operis. Numquam poteris fugere laborem aliquem; & nihil præclarum sine labore fiet. Sæpè corrumpit proposita virtutis, spes aliqua non patiendi; quæ fallit nos, ut interim suspendamus subire laborem & difficultatem sancti propositi, quasi in alio tempore forsan lenior futurus esset aditus virtutis. Deciperis, nisi persuadeas tibi, plus patiendum esse, quàm vivendum; nec modum nec partem vitæ esse expertem laboris. Vnus labor est hæres alterius: si hunc fugis, non carebis alio succedenti: hoc tibi persuade, & spes falsa non laxabit conatum sanctum præsumptione opportunioris temporis, in quo putes sine tanto labore adimpleri posse perfectè exercitia sancta. Impossibile est sine labore aliquo vivere: ne reijcias laborem fructuosum virtutis: si hunc declines, in molestiorem incides. Solùm commutare laborem possumus, non vitare. Potes tamen vitare plures defectus & culpas, si non vanè cures vitare laborem, quod non poteris. Certus labor est, aut labor patientiâ subeundus, aut pœnitentiâ, aut pœnâ & supplicio. Non est satis perfectus amor, aut pœnitentia, prout te decet, & meretur infinita bonitas & misericordia Dei, nisi pro levissimo peccato veniali

niali velles pati plures annos, & quantum in te est cruciatûs inferni. Imò ut infectum redderes peccatum veniale, eligere oporteret pati damnatorum supplicia omnia. Si igitur postquam est factum, ut non factum redderes, tanta tolerare deceret; quantò magis antequam fiat, ut nunquam sit factum? O miser spiritus! ah pudeat te, pudeat te: non tánti erit tibi peccatum vitare; sufficiet, ut excutias desidiam.

Plerique torpent, quia putant ad salvandum se non esse necessarium tantum conatum ad perfectionem. O ingrate & pusillanimis, quid curas de beatitudine tua tam miserè? de salute tua tam periculosè? de gloria Dei tam ignobiliter & limitatè, quæ est immensa? Quæso, si salus tua non solùm penderet de custodia mandatorũ, sed à consiliis, & simul in tua perfectione staret salus omnium hominum, Angelorum, ac Beatissimæ Virginis, & liberatio Christi à cruce; nónne conareris ad illã? faceres profectò: Attende igitur, quoniam maximum aliquid tuam perfectionem exigit, hoc est gloria Dei, & beneplacitum divinũ, quod pluris est, quàm salus & utilitas mundi per se considerata, & quàm vita humanitatis Christi. Cura igitur, si tanti refert, singula opera tua etiam

mini-

minima exquisitè facere exemplo Dei, qui mirabilior est opifex in rebus minimis, in formica, pulice, ape, quorum admirationem non vincit cælorum, & siderum artificium.

Hoc animo quodlibet opus aggredior, ut velis facere, quantum unquam fecisti, meliùs cum gratia Christi, ad utilitatem militantis Ecclesiæ, ad gloriam triumphantis, ad honorem Dei: quasi non expectasset alium fructum de creatione mundi, redemptione, & præparatione cæli, ut glorificaretur ab omnibus Beatis, nisi hoc opusculum tuũ; perinde ac si tota salvatio tua & salus universi, & gloria Divinitatis penderet de minimo tuo opere; quasi illud rursus non sis repetiturus, nec denuò aliud opus deinceps facturus. sed exspiraturus statim. Ne igitur parcas labori levi, cum iactura tanti commodi. Deus desiderat, ut perfectissimè hoc opus facias: si cõsideras Deum desiderantem, perversissimus eris si non satisfacias, aut cogitare audeas de molestia tua. In se est optabile pati, sine coniunctione alterius boni operis, ut Christum imiteris: neque minùs acceptabile erit, ut vites culpam aliquam, & opereris perfectissimè ad gloriam Dei.

Vsus hominis, bonum opus est: ad hoc na-

tus es, ut bona opera facias: sed recordare, quòd homo natus sit ad laborem, quia sine illo bona operatio durare non potest. Ne frustres finem tuum, sed conare imitari cum gratia Dei pulcherrimos conatus naturæ, semper curantis fructus suos meliores, quoad possit, producere tibi; ut tu meliori modo, quo possis servias Deo. Memento semper, obsequia tua omnibus modis diminuta esse, nec posse fieri æqualia gloriæ, quæ tibi promissa est, nec pœnæ inferni quam pro peccatis meruisti, nec laboribus Redemptoris tui quos pro te passus est, nec beneficiis divinis quibus te oneravit, nec bonitati Dei immensæ, cui servis.

CAPVT II.

Quòd excutienda sit omnis negligentia.

PVdeat te sedere in loco & tempore cursus, ô frigide spiritus. Vide stagnatia & torpida quomodo putrescant, & ferrum otiosum obducatur rubigine: age, via spiritûs contentio cursorum est; non licet tardari, quomodo licebit stare? quomodo licebit sedere, in quo nec vacat fatigari aut cadere? Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium: sic curre ut comprehendas. Si Deus creavisset cunctos homines

mines simul usu rationis præditos gratiæ dotibus æquales, ac ostenderet omnibus magnitudinem gloriæ cælestis, & alиunde opponeret patefactum infernum horrenda sua immanitate, & omnibus revelaret ex cunctis unum solum salvandum esse, illum qui fervidiùs & diligentiùs DEUM amaret, & serviret, qui cæteros antecelleret sanctitate & charitate; reliquos verò damnandos: quis tunc hominum contuens supplicia & tenebras horribiles inferni, non niteretur summis conatibus esse sanctior, ut effugeret illas, & consequeretur cælum, atque esset unus ille, qui salvandus esset? quanta æmulatione ardentes servirent omnes DEO? singuli excellere reliquos flagrarent: nemo esset qui totis viribus, & intento affectu melior omnibus non concertaret esse: nullus tunc negligentiæ, nullus tepori locus. At quantò majori stimulo nunc deberes ardentiùs æmulari & impelli, ut fervidior fias cunctis Sanctis, qui in mundo hactenus vixerunt? Major titulus & stimulus sine comparatione deberet esse, ut servires DEO, gloria ipsius DEI & placitum divinum, quàm illa angustia salvationis. O Veritas æterna, cur me magis moveret utilitas mea, quàm voluntas tua? cur magis posset amor meus,

quàm amor tuus? majus beneficium est quòd multos cælum capiat, & pro hoc debeo magis tibi; cur modo tepidus & deses es spiritus infirme? Memento laborum Christi: vide tot pueros, qui palmam tibi præripiunt, & teneras virgines præcurrentes: vide fervorem antiquorum Patrum, pœnitentiam, humilitatem, charitatem & Martyrum cruciatus; quomodo tu pigrescis, cùm tot tibi præcurrant?

Quin si tuum commodum quæras magis quàm gloriam Dei, non deberes adhuc modo tepidiùs te habere: non est timendum quòd minus nunc lucraberis, ac si habuisses illum fervorem quo anteceleres alios, & fuisses ille unus, qui salvandus erat? imò fervidior adhuc debes nunc esse & ardentiùs inhiare gloriæ Dei. Nulla nunc obsequia irrita erunt; & quò melior sis, majorem gloriam præripies. Non esset hoc si unus tantùm salvandus esset; cùm fructus laborum ingentium tunc non esset, nec majus præmium pro majoribus obsequijs: quæ tunc magis periclitarentur incerta & cassa, etiãsi magna essent, si non forent omniũ maxima: imò etsi excederes ferè omnes, si solũ unum non excederes, perinde essent ac nihil. Nunc securiora & fructuosiora sunt merita,

rita, nunc nulla opera nostra peribunt, nunc omnia officia remunerationem accipient juxta fervorem suum: cur nunc miserè torpebis, cum iactura securi præmij? Quid? si certum esset nullum hominem damnandum, sed omnes salvandos; non propterea tibi negligendum esset, potiùs serventissimè conandum, pluribus meritis salvari, ac majori gloriâ perfrui.

Age, non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam: ne in te permittas lentitudinem, quæ tinea meritorum est, & scabies virtutum; maculata opera semivacua, & insulsa Deo reddens, ut evomat ab ore suo. Si desidia vinceris, tristitia molestaberis, coactus portare pondus diei & æstus sine solatio, cùm conscientia te urgeat: at promptitudo & alacritas te insensibilem reddet molestijs vitæ; & summè Deo placebit. Quis herus est qui non gaudeat servos hilares habere, & lætos famulari? Si homo vult videre vultũ alacrem, Deus quoque animos hilares. Ne Deum offendat tristitia tuæ negligentiæ, nec vitæ isti amaræ addas absinthium torporis: nec gaudia Dei, nec mundi participat piger. In pluribus deterioris conditionis redditur tepidus Religiosus, quàm sæcularis. Hic si non

gaudet spirituali consolatione, gaudet temporali: ille tepidus utrâque non rarò privabitur. Qui in peccatis est non amittit spem conversionis, & sanctitatis: at qui post conversionem tepuit, substraxit etiam partem fiduciæ; quæ potiùs de peccatore potest esse. Sæpissimè ex magnis peccatoribus multi fiunt magni Sancti; sed miraculum, si ex tepidis fiat unus sanctus. Difficilius experimur, fieri ex tepido fervidum, quàm ex peccatore sanctum: tepidus enim non se putat malum; & quia se censet securum, & sufficere salvationi mediocrem vitã, quiescit: caveat tamen & formidet suam securitatem; nam maximum periculum erit. At, quod tremendum est, Deus vocat, & quærit peccatores; cum illis manducavit Christus; sed nauseat, & vomit frigidos ab ore suo. Vis aliud æquè terribile? Misericordiam, & profusam liberalitatem Dei compescit tepidus: in maximos peccatores liberalis est Deus; at erga negligentes quasi avarus & parcus, non dat illis, quod sæpè potiùs dabit peccatoribus. Adhuc terribilius addam, ex quo ossa cogitantis id tremefiunt. Deus qui omnibus dat, à tepidis rapit: talenta quæ dederat, aufert à pigro. Quid magis damnosum, quàm quod non

ſinit, quatenus in nobis eſt, Deum beneficum eſſe? quid magis malum, quàm quod Deum non ſinit eſſe nobis bonum, exercitium bonitatis & liberalitatis ejus maximè impediendo? Nónne maledictus qui tantum malum habet? quam merito maledictus homo, qui opus Dei facit negligenter?

Plura quæ mala ſunt; aliquem ſaltem uſum commodum habent: deſidia tam peſſima nobis eſt, ut ad nihil juvet. Quid pejus quàm peccata gravia? hæc ſæpè ob admirabilem miſericordiam & ſapientiam Dei, ex malis extorquentis bona, juvant ad converſionem & ſanctitatem, cùm poſt illa humiliùs & ferventiùs Deum quæramus: deſidia impedit; tam mala & nocens eſt, ut partim minùs ſe exhibeat bonam & utilem, quàm ipſa malitia majorum peccatorum. Deſidia eſt caries temporis, corrumpens rem pretioſiſſimam: imò æternitatem lædit, minuens vitam æternam diminutione meritorũ, & perdit temporalem otio ſuo mortali. Si quæras, cujus vita brevior; abſque dubio reſpondebo, negligentis eſſe, etſi centum annos vivat: ſi quęras, cujus vita longior; dicam diligentis eſſe, etſi parum vivat: tantumdem ac mors deſidia eſt. Quis mercator, ſi lucrum mille dierum in

uno consequi posset, desidebit? Tu ne contemnas tempus; plus valet unus dies fervoris, quàm mille remissionis & teporis. Brevis vita ardens æquivalet, imò prævalet longissimæ, si frigida est. Si vis diu vivere vive diligenter.

At quantus pudor torporis, quàm ridiculus & infamis, qui ad duellum pro causa Regis subeundum electus inter omnes optimates Regni, cùm plura prius jactavisset, jam in ipso pugnæ campo spectantibus Rege, Proceribus & totâ Curiâ, trepidaret, non audens stringere ensem, nec movere lacertos, solum tentaret fugã & adversario manus daret incruentas? O piger, causam Dei defendis, videntibus & invidentibus pluribus Angelis, qui lucrum putarent pro gloria Dei pati aliquid & concertare, ut tu potes: tibi factum hoc beneficium, ut pro Dei honore pugnes: theatrum Deo es, Beatæ Virgini, Angelis & Beatis: sæpius promisisti strenuũ te exhibere; cur modò in occasione laboris timidus torpes? O infamia naturæ! ne infames gratiam Dei, nec frustres, quæ præsto est subsidio tuo: quid pigraris in hoc opere? considera, quòd Deus desiderat ferventer, ut illud facias ferventer.

CAPVT III.

Quàm incommoda sit somnolentia.

QVid dignius primâ diei cogitatione, quàm antiquus dierum DEUS meus, ut inde auspicetur & consecretur mens? Non debet intermitti cogitatio & amor DEI, quantò minus negari opportuno tempore? Primitias vitæ primo Auctori vitæ pende, manè astans illi. Oportet prævenire solem ad benedictionem tuam, & ad ortum solis te adorare, Domine: cùm medio somno & adhuc noctu clamor campanæ vel inspirationis ad surgendū factus est, & ecce sponsus venis, & exire obviam tibi necesse est.

Iuvat ad diligentissimum ac utilem occursum præparare à nocte oleum, ne, anima mea, cesset ardere amor tuus, & ut virgo fatua excludaris; quod tremendum est. Præpara, quomodo primo manè alloquaris Sponsum, & quæ sunt cum illo tractanda in oratione: deinde, si ad somnum cum dolore accedas, surges cum alacritate; si cum fastidio dormias, vigilias cum ingenti promptitudine desiderabis. Quomodo non dolebit anima Dei amans cessare amare illum, laudare & mereri, & suspendi lucrum augmentandi gloriam, & diligendi desidera-

tissimum Sponsum? quomodo ferendum, sustentari à Deo, & innumeris interim beneficijs amantissimè donari, & amari, & nullas gratias tunc posse solvere, nec reda nare? Quare opus est, ante & post somnum, suspensionem illam amoris & meritorum resarcire ardentioribus affectibus & desiderijs in Deum, supplendo jacturam illam vitæ, quâ non possumus DEUM toto corde amare, & in eo occupari. Curandum est, ex ipsa cessatione merendi & amandi mereri tantumdem, si posses, ac si vigilares. Fœneratores dormiendo etiam augent pecunias: facies idem, si conformis divinæ dispositioni, cum obedientia & resignatione magna, te offeras ardenter, & feras patienter hanc miseriam & necessitatem humanæ vitæ. Qui mortem necessariam, sive morbo, sive malè ab homine illatam, patienter tolerat, meretur: etiam mereberis, si quiescere & dormire acerbum & molestum sit tibi, ut est ferventer servientibus & diligentibus DEUM si patienter te habeas erga somnum necessarium, sapienter ita dispositum à DEO. Fortasse, si res in se consideres, & quàm ægrè amatori vero Dei sit ferendus somnus supra mortem, mereri poteris dormiendo patienter pro Deo, sicut moriendo pro patien-

tia.

tia. Ibi meritum, ubi magna patientia ibi major patientia, ubi major molestia magis patienter sustineatur.

Inter omnia gravia humanæ vitæ, & innumeras ærumnas, nulla major quàm somnus miseria, & dignè deploranda præter peccatum videtur. Ceteræ calamitates affligunt tantùm vitam, somnus interim penitus vitam aufert: aliæ calamitates tantùm opponuntur commoditati vitæ, somnus eius substantiæ ad tempus: ceteræ calamitates ita molestæ sunt vitæ corporali, ut juvent ad æternam, meritorum materiã suppeditantes, & afflictione suâ excitantes mentem & trahentes ad DEVM; somnus in se & corporali vitæ & æternæ interim adversatur, quatenus tempus merendi, & memoriam cælestium intermittit: ceteræ calamitates amanti Deum desideratissimæ sunt, quia in ijs meretur, probatur amor, glorificatur DEVS; somnus nihil desiderabile habet, cùm interim cesset amor, & animus glorificandi DEVM: quare & somnus molestior, & dupliciter gravior, imò multipliciter quàm ipsa mors videtur ferventissimo amatori Dei. Mors grassatur in corpus, somnus in corpus & animam: tantò pejor videtur ex

hac parte somn⁹, quàm mors, quantò melior anima, quàm corpus; imò plus, quātò scilicet melior totus homo, anima & corpus, quàm solū corp⁹: nā mors te solùm privat corpore, somnus animâ æquè ac corpore: mors solùm privat vitâ carnem, rem mortalē & caducā; somnus animam, rem immortalem & æternam, quæ tribuit vitam corpori, non sentienti, nisi per ipsam: mors corrumpit hominem, somnus tantumdem est, ac si annihilet per spatium. Mors non est formidanda; nam relinquit partem præstantissimam hominis liberam, scilicet animam, quâ homo est, quâ amat Deum, eiusque misericordias & bonitatem intelligit; quod est decus hominis, & summum votum & gaudium debet esse: imò & puriorem animam relinquit, sine impedimento, ut expeditiùs amet Deum & noscat: somnus hanc partem nobilissimam hominis obruit & sepelit, exanimem ipsam animam faciens. Dic quæso, quid ægriùs ferres, mori, an annihilari? Si dares gloriam Deo moriendo, quia eius est voluntas; nónne gloriam dabis, si pro eius beneplacito velis annihilari? ergo si mereberis cum patientia mortis, mereberis cum patientia somni, si molestus tibi sit. Si mereris ferendo patienter quidvis molestum vitæ;

quo-

quomodo non mereberis ferendo, si tibi sit omnium molestissimus somnus? imò quem solum debes censere molestum in morte: nam nec in vita, nec post mortem erit, post peccatum, aliud amanti Deum magis molestum. In vita quid grave dices, nisi labores & ærumnas illius? at minimè debet putari grave, pati pro Deo, sed optandum maximè: nec post Deum debemus aliud nobis magis desiderare, quàm pati pro Deo, ob amorem ejus; nam uniris magis dilecto tuo, glorificas illum, & mereris gloriam. Nemo satis cognoscit quàm gravis nobis sit somnus, nisi qui æstimat in veritate, quàm immensa res sit gloria Dei, quàm inæstimabilis eius amor, & minimus gradus gratiæ & gloriæ, ad quam interim suspenduntur novæ actiones meritorũ. Post mortem verò quid grave justo, nisi purgatorium? Sed si tunc etiam pateris, non putandum grave dum purificaris, & te comit & adornat Sponsus, ut in thalamum suum. Si integrum tibi relinquit amare DEVM, quid refugiendum est, dum tibi relinquit indemne quod optas & voles? Vbi potes pati & amare, non est de quo conqueri possis. Si daretur optio utrùm malles mori, an per dimidiam horam dormire, anima æstuans vero chari-

charitatis incendio, ex ſe mortem eligeret, ne ceſſaret amare Deum: imò non plus deſideraret reſurrectionem corporis, quàm ſomni exceſſum ultra neceſſitatem & debitum per quadrantem adhuc horę omnino vitare, & quantum abſque incommodo vigoris poſſet. Diſcretio enim ubique eſt ſervanda, & debemus ſaltem compulſi accedere ad ſomnum neceſſarium, ut mentis functiones vegetæ ſint & viriles ad obſequia neceſſaria divinæ gloriæ, & ad orandum: ne ſi indiſcretè priveris neceſſariâ quiete, in oratione graveris, & nimis dormites & langueas; malè deinde torpeas, ut nihil cum fructu fiat. Sed plus dormire quàm decet, convenit mortuis potiùs quàm viventibus: & anima ſecundùm ſe ponderans res, æſtimanſque rigidè, & flagrans æſtu amoris divini, ut vitaret dormire, quo tempore ſuſpenditur amor Dei & laus illius, fortaſſe potiùs eligeret perpetuam mortem corporis; quia abſque corpore frui & amare poſſet Deum, quod ſufficit & eſt deſiderium potiſſimum æſtuantis animæ, ſed ſopita non poſſet: licet hoc non facilè credet, qui avaritiam divini amoris ut amet perpetuò Deum, ardentiſſimaque deſideria & ſuſpiria non eſt expertus, nec quantum verus amator

tor omnem commoditatem suam asperne- tur. Sed non debemus tepore nostro metiri ardorem sancti affectus & veri amoris: potiùs ex ijs, in quibus videmus insanire amatores fugacis formæ, possumus suspicari quantum sapiant & ardeant amatores æternæ & immutabilis pulchritudinis. At si non sentis hunc fervorem, saltem fuge, quoad possis, somnolentiam & pigritiam.

Si tibi annuntiaretur annihilandum te fore, contremisceres id audiens; cur gaudebis somno, cùm perinde sit, ac si intereà annihilatus esses? Cognosce incommoda soporis, qui pessima & multiplex mors est, quadruplici vitæ maximè iniquus: somnus enim adimit vitam præcipuam corporis, in quo æquatur morti; somnus adimit vitam animæ, quæ perinde tunc est ac si non esset, in quo excedit mortem; somnus quoque injurius quodammodò est vitæ gratæ & æternę, intermittens merendi studium; quid iniquius nobis? Quare qui æstuat verò Dei amore, & desiderio laudandi tantum bonum, nimis avarus est temporis, & minimum dispendium eius maximam jacturam censet: ita ad somnum cum dolore accedit; hanc necessitatem vitæ à Deo ordinatam patienter fert, & offert; sustinens benignè, ut ejus

sanctissima voluntas fiat, interim privari eo quod magis desiderat, amore & laude Dei, ac sedulitate in servitio ejus; & quantum in se est, vult non dormire, sed amare & laudare Deum, cupiens quàm primùm redire ad salutandum, serviendum & amandum illum. Tu quoque hanc voluntatem habens, offer illam Deo, & velut moriturus cuba, dicens cum Christo, In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Sic mereberis quodammodò cum morte & otio somni ingrati tibi & molesti.

Flagra quoque desiderijs illius jugis vitæ, cùm sine interruptione frueris Deo; & lamentare hujus vitæ ærumnas, quòd opus sit in re omnium molestissimâ tibi, & iniquâ hominibus, scilicet somno, quiescere & recreare functiones ipsas vitæ. Quomodo non erit ipsa vita molesta, cuius quies tam molesta est & incommoda? dignum fletu est, in ipso incommodo & dispendio vitæ reparari vitam: cùm majus dispendium somnum brevem aliquando æstimet amator Dei, quàm longævæ vitæ jacturam. Conare, noctu, ferventiori actu quàm fecisti in tota vita, te committere quieti, & amare Deum; & desidera surgere quàm ocyùs, statuens, ut primùm experrectus fueris,

fun-

fundere ardentissimam orationem præ omnibus quas unquâ habuisti, & consequi in illa hora novam gratiam. Iuvabit ad hæc implorare auxilium Angeli custodis, & levis cibus, & parcus. Contractum hunc cum corpore tuo pacifcere; interim quiesce, accipe stipendium: sed ut primùm pulsabitur ad laborem, surgas. Quemadmodum anima pro quiete corporis velut moritur noctu & sepelitur; ita ipsum corpus pro salute animæ moriatur interdiu: dum vigilat, corpus sit mortuum huic mundo; sicut anima dum dormit, moritur interim cælo, hoc est meritorijs operibus & cogitationibus divinis. Cura interim, ut suppleat corpus, quo ad fieri possit, elevationem & orationes animæ; quæ cùm interim nô oret, ipsum corpus oret habitu suo modestè cubans, nec supinû propter mjaorem munditiam. Cadavera componimus, & adversus corruptionem medicamur, quæ tandem futura sunt esca vermium aut temporis: ita etiam componamus & curemus nos sopore mortuos ad amplexus puros Christi. Iace formato signo crucis brachijs vel digitis: has opes tuas tecû mortuo usque ad manè interim conde: cum mortuis enim sepeliebantur divitiæ suæ. Nunquâ te à cruce avellas; sed quâdiu

ani-

animus crucem non potest amplecti, amplectatur corpus, semper mortificationem IESV in seipso circumferens. Christus mortuus, arrhas amoris dare voluit accepto vulnere lanceæ: tu quoque ad breve mortuus, offer pignus istud amoris tui. Ita sicut Christus in morte dormiens meritus adhuc de te fuit, fundens è cordis vulnere sanguinem & aquam, maximũ pignus amoris; tu quoque mortuus in somno, adhuc mereberis de Christo ob præcedens desiderium. Hoc signum sit vigilantis cordis tui dum dormis; velut grues, dum dormiunt, vigilare dicuntur apprehenso lapide.

CAPVT IV.

Fervidè ad orationem matutinam surgendum.

SI cum tædio ad quietem venisses, cum lætitia & festinatione manè exsurgeres ad laborem; nec opus esset venire Patrem familias primo manè conducere operarios suos. Imbellis nimiùm eris, si infirmior sis somno, & re omniũ mollissimâ vincaris; & sine vinculis ligeris, velut captivus, ut nec alios nec te juvare possis, sed in umbra mortis sedeas. Non opus erat ut te vocaret vox Dilecti tui pulsantis: cogita clamorem & pulsum ad surgen-

gendum esse pulsum Sponsi clamantis, & requirentis te amabilissimis & dulcibus compellationibus, ut aperias; sororem, amicam, columbam, & immaculatam suam te vocat. Quem non movebit tam comis & melliflua vox pulsantis, Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea? toties suam te vocat præ amore, nec satiatur te dicere suam. O Domine, quid est in me, quòd sic tibi placeam? ánne erit justum, ut tibi displiceam ob levem desidiam? At si non acceleras aperire, quia sua es, ô anima, propter amorem suum; saltem ob compassionem festina. Ut te moveat, subdit: Quia caput meũ plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Extraneo & inimico aperires tam malè affecto; cur non Deo & amatori tuo, & propter te ita affecto? Cave ne abeat, si pigreris. Quid placidius, & majoris solatij, quàm hæc vox Dilecti tam dulciter pulsantis, ut animæ piæ excutiat omnẽ torporem? Quem non pudebit, plusquam Vriam, esse in lecto, stante Christo, & exspectante non sub papilione, sed sub dio & inclementiâ noctis?

Latrones noctu surgunt ad furandum, & jugulandum homines; & tu, pro bono animæ tuæ, & ad glorificandum Deum, pigraberis?

 Ange-

Angelus vocans Petrũ dormientem, inquit; Surge velociter. Plusquam mortuus es dum dormis; exurge saltem, ut mortui. In ictu oculi, in momento, cadavera surgent ad jussum Angeli: non te segniorem vult IESVS cùm vocat, quàm Angelus. Aegrè ferunt Spiritus cælestes, quia celerrimi naturâ suâ sunt, aliquantulùm pigere corpore gravi & oscitanti eos, quos à somno vocant; qui & libentissimè vocant, quòd offendant se specie solùm torporis agilitati suæ contrarij. Servus quidam Christi ex Societate nostra, cui nomen Ioannes Carrera, quotidie ad orationem ab Angelo DEI excitabatur ex somno antelucanis horis; sed semel occultavit se Angelus, donec precibus assiduis, jejunijs multis, post plurimos dies placatus ad antiqua officia rediens, monuit Ioannem, propterea se intermisisse præsentiam suam, quòd ad orationem minùs ocyùs accessisset, cùm semel languore & lassitudine laborum victus nonnihil moraretur. Tam graviter offendit Angelum tam levis culpa (si culpa fuit) ut ab ipsa conscientia delicata non sentiretur. Tanti faciunt fervorem & orationes misellorum hominum, ut servitio suo non exæquent pretium earũ; & animadversione solicitent, ut nec falsa spe-

ſpecies inertiæ ſit, ubi interſunt vera bona.
Igitur hora ſurgendi non deſideas; præcurrere priorem ſatage ſumma cum feſtinatione, & eſſe primũ cui occurat Dominus onuſtus donis adveniens, ut deflores gratias ejus, exonerans illum qui in obvium primũ onus deponet. Accurrere deberes ad Chriſtum cruce onuſtum ut exonerares illum, & loco ejus crucifigereris; accurre ad illum gratiâ onuſtum, ut diteris ab eo. Quæ anima tam amens eſt, & prodiga, ut non aſſurgat velociſſimè ad capiendum tot munera, & libandum oſcula ſponſi? qualis amor Dei eſt, ſi non redire velit celeriùs fulmine ad amandum Dilectum ſuum, quem à nocte deſideraverat? Oportet ſurgere concitatiùs, quàm ſi in ſtragulis & lecto ignis accenderetur. Velociùs ſurgendum eſt, ſi in corde accenſus ſit ignis amoris.
Cura tunc otiũ ſomni, in quo non potuiſti amare Deum, reſtaurare ferventiſſima elevatione animi, amore flagrantiſſimo & totali holocauſto tui, pluſquã in vita aliquando feciſti. Perinde te puta, ac ſi in momento expergefactionis creatus à Deo eſſes, ut eo dumtaxat die ſervires illi, & amares: ad hoc tantùm tibi concedit Deus vitam præſentis diei. Si beatus aliquis annihilaretur à Deo,

& denuò crearetur cum omnibus priſtinis dotibus, quam rapidiſſimo impetu in ipſo momento recreationis proruerer volũtate tota in pulchritudinem DEI? Annitere tu ſimilem fervorem habere in ſomno annihilatus, rurſuſque vigiliâ creatus. Adamus & Angeli, in primo inſtanti quo creatos ſe noverunt, quantâ vi & reverentiâ afficiebantur erga Creatorem ſuum? Imitare Beatam Virginem in primo momento Conceptionis ſuæ creatam in gratia, & expedito rationis uſu: quo conatu in DEVM prorupit? CHRISTUS DOMINUS in primo puncto unionis hypoſtaticæ, quas gratias Patri egit? imò quanto amore tunc ſingulatim etiã recordatus tui? Cùm in capite libri ſcriptum eſſet, ut faceret voluntatem DEI, dixit: DEUS meus, volo etiam pro illo homuncione Ioañe flagella, ſpinas, crucem, opprobria, mortem tolerare; totum me impendo, offero, ſacrifico pro illius ſalute. Nónne te oportebit recordari quoque Chriſti, & dicere; DEUS meus volo pro Chriſto hodie labores corporis, angores animi, ut ardentiſſimè ſerviam illi, amem, & dem gloriam?

Nónne tu etiam deberes ad DEUM converti, ſi te creaviſſet in gratia, cum arbitrij

ūſū, & facta tunc revelatione omniū myſteriorum fidei; & invenires te amatum a DEO Filium DEI pro te factum hominem, & crucifixum ineffabili amore? Tantumdem eſt, ac ſi modò te creaviſſet: cōfide, in gratia Dei expergiſces: ecce invenis redemptionē tuam factam cruciatibus DEI tui tam matutino amore, ut antequam naſcereris, jam Chriſtus mille & tot annis antea pro te mortuus fuerit, ut tibi diligentiſſimè præpararet gratiam cumulatam. Hanc diligentiam & facinus amoris, ſcilicet mortem DEI pro ſe jam factam, non invenit Adam, non ſanctus Michaël, aut Gabriël, aut alius Angelus; imò nec ipſa Regina Angelorum beata Virgo. Arde igitur ut primùm amore & deſiderijs ignitis in tam beneficum DEUM, feſtinum & providum tui; nec contemnas tantam præventionem ad ſalvandum te. Adam expectavit circiter quatuor millia annorum tantum beneficium. At te expectat beneficium ipſum, jam mille & ſexcentis annis; non eſt ius, tantam ut ſedulitatem & celeritatem morâ & ſocordiâ velis compenſare. Ne differas conuerti ad DEUM, expectantem tamdiu.

Finge, animabus poſſibilibus offerri ingreſſum in hanc vitam, ijs conditionibus,

auxilijs, & fauoribus Dei, quibus te inuenis donatum hoc die; quantum lætarentur, & lucrum putarent, & quàm officiosissimè diem agerent? quomodo in primo aditu vitæ se Deo sacrificarent? Quid si ijs quos in inferno hac nocte Deus præcipitauit, dum te dormientem amanter custodiebat; quàm incredibili feruore, ut primùm ad vitam redirent, se Deo traderent, & reliquũ diem & vitam ordinarent, si semel viderent se cum gratia Dei, habitibus supernaturalibus, & opportunitatibus seruiendi tam benefico Deo? Pudeat te non feruentiùs Deo immolari beneficentiori erga te: maius est præseruasse à damnatione, quàm eruisse. Exstimula te, si posses vincere feruorem multorum Iustorum hoc saltem die; & age gratias, quòd non te reperias in inferno hoc manè, sed servatum ab illo, atque tot periculis & peccatis, in quæ hac nocte innumeri inciderunt. Opta dare, si posses, tu solus gloriam, quam omnes Sancti per æternitatem dabunt: quod desiderium passim interdiu sine fictione gemina, & geme in illo; nec solùm manè, sed sæpiùs, quasi nuper incipiens & creatus, incipe servire Deo recentibus semper viribus.

CA-

CAPVT V.

Fervor quotidianus debet retineri.

STultè prouidebis, victurus hodie, seu fortè nō victurus, si differas viuere in crastinum: si hodie viuis, hodie benè & perfectissimè viue, quoniam solùm viuit, qui benè viuit. Pessimè moreris in ipsa vita, si non viuis bonā: Quotidie cùm expergiscis, decerne viuere hunc diem meliori modo quo possis, tamquam si in nocte certissimè moriturus esses. Non differas defectum emendare altero die, quē forsitan nō videbis: dies deficiet tibi, aut voluntas. Benè tibi futurus dies habebit, si præsentem benè habeas. Numquam est periclitandum de vita bonâ, sed semper re tam bonâ fruendum. Vitæ pericula fugis: cur vitæ bonæ periculū paras cunctando? Viue hodie; nec expectes viuere meliùs post hanc hebdomadam, aut hoc negotiū. Hodie Deus est *Dominus*, & hodie oportet te esse servū *Dei*: nam & hodie Deus seruit tibi, cùm hodie faciat solem oriri tibi. Non differt in crastinū sua munera; tu nec differas obsequia tua. Hodie te Deus cumulat indebitis beneficijs: hodie tu responde officijs debitis. Alterius diei obsequia non sufficient beneficentiæ sui diei: cur vis ut

satisfaciant etiam diei jam præterito, & beneficijs quibus hodie frueris? Non sufficit diei bonitas sua, ut solvat debitum suum: quomodo vis ut soluat etiam pro malitiâ alterius, duplicatis debitis & gratijs DEI? Hodie DEUS est DEUS, & hodie tu es creatura: hodie Christus redemptor tuus est, & hodie tu redemptus. JESUS Christus heri & hodie: tu hodie es, & fortè cras non eris. Hodie & singulis momentis debitor Deo es, qui in te impendit continuò suam omnipotentiam: tu quoque debes singulis instantibus amore impendere omnes tuas vires. Cur vnius horæ audes iacturam facere, cùm per æternitatem non poteris Deo satisfacere pro beneficio minimo, quod hoc momento accipis, ex infinito *D*ei amore procedens? Cur vnius diei aut horæ intervallo addes suspendere obligationem tuã? nam si *D*eus suspendisset vnâ horâ beneficentiam suam, in mundo non esses; aut si suspendisset indulgentiam suam in inferno esses. Aeterna stipendia tibi promissa sunt, non decet mereri interruptis seruitijs. Si vis verè vivere, numquam intermittas bonam vitam. Veritas æterna est. O Veritas, da mihi æternè tibi seruire veraciter: ut æternè tecum convivam, doce me quomodo hodie verè vivam.

Oportet,

Oportet, spiritus remisse, singulis diebus te armare ad prælium, & expergiscere alacriter, ut ad pugnam; audito velut lituo & signo bellico, Diliges Dominum Deum tuũ ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex omnibus viribus tuis. Hoc præceptum tibi manè promulga, & persuade tibi, diem vitæ esse diem non tantùm militiæ, sed in quo prælium committi est designatum. Quomodo surgent milites eo die, quo publicatum est & præceptum, confligere cum hoste? Miles eo die quo præliaturus est, non est inermis: tu quotidie præliaturus es; manè te arma in oratione, ferventissimè charitate, profundissimo contemptu tui, patientiâ, mortificatione, & diligentissima solertia. Suspicio solùm prælij armat milites, & servat per plures dies armatos, ut pugnent uno die: quid tibi facere debet certitudo & fides pugnę quotidianæ? Omnes tuas actiones manè dispone & depone apud DEVM, & propone esse duplo meliorem hoc die quàm præterito, ne dæmon tibi interdiu imponat, aut interponas fervorem.

Surge alacriter aduersus omnes difficultates vitæ; & si in aliquam incidas, aut in

acediam, non deficias, ſed gaude. Materia adeſt victoriæ maioris: inuade animosè, ut ſtrenuus miles occurrens in contrarium fortem, qui non deficit, nec fugit ad præſentiam eius; ſed gaudet occurriſſe, quem quæſiturus erat. Pugna interdiu viriliter, & in nocte expecta mortem. Vita hominis militia eſt, in qua vita ſemper dubia eſt, & labor certus. Quoties cecideris vel leuiter, dimica ardentiùs, & perſuade tibi ſæpiùs caſurum; nam & iuſtus ſepties cadit; ſed ſtatim animoſiùs aſſurge, irritatus magis, ut miles accepto vulnere plus in aduerſarium ardet. Reſtaura ſimul ac aduertis defectum, maiori feruore reuocatis in mentem rationibus, quæ præſtò ſint tibi, ex meditatione matutina aut aliunde probatæ & familiares, pœnitendo & humiliando te coram Deo: nec differas emendare negligentiam illam; nam paulatim diffluet vigor ſpiritus. Qui vulneratur etiam leuiſſimè, niſi ſtatim reſtinguat fluorem ſanguinis, deficiet; & letale ex mora fiet, ridiculum alioqui vulnus. E veſtigio cura te, nec remittas ad noctem, aut alium diem: nam etſi nihil videatur, impediet actiones reliquas. Cui clauus aut ſpina figitur in pede aut manu, ſtatim eruit; non differt ad noctem, aut poſt tertium di-
em,

em, alioqui nec ambulare aut operari poterit: & tanta mora poteſt eſſe, ut cancro laboret, nec curari ſine ſectione poſſit.

Ne tamen adeò triſteris ex defectu leui, ut ſuperbia magis ſit, quàm pœnitentia; & impediaris ipsâ triſtitiâ ad alia exercitia, quibus alacritate eſt opus. Meritò dicebat beatus Ludouicus Gonzaga, eos qui nimiùm contriſtarentur de ſuis defectibus, non ſatis ſe cognoſcere. Miſer es, ſed te eſſe beatum ſperas: minùs te contriſta, & magis te humilia. Si agnoſcas miſeriam tuam, bona ſpes in DEO tibi minuet mœrorem; & deſperatio cuiuſuis boni, in te augebit humilitatem. Multi idcircò nimiùm triſtantur, quia non tam de offenſa DEI dolent, quàm de ſua infirmitate & vilitate, conſiderantes ſe tam imbelles & languentes; & quia hic affectus ſæpè ex natura eſt iuxta amorem proprium, ſenſibilior eſt, & interdum non leuis incommodi. Solùm dole de offenſa DEI, ſed ſtatim gaude ſperando in JESU: & de tua ipsa vilitate tibi gratulare, quòd nihil poſſis ex te niſi à DEO, quod melius eſt tibi. Ita ipſe defectus magis animabit te, & audacem faciet, fiduciam in DEO præſtando, cùm re ipsâ experiaris & manu quaſi palpes, nihil te poſſe tua virtute,

ſed ſolùm à DEO; & cum DEO; in quo ſecuriùs præſumere licet: nam maior eſt bonitas DEI, quàm tua bona voluntas conſtans eſſe poſſet.

Perſvade tibi centies fortaſſe ſingulis horis te eſſe lapſurum; ſed ſtatue, millies te cum gratiâ DEI ſurrecturum. Quò ſæpiùs cecideris, confidentiùs ſurge, quia te cognoſcis minus habere. Si certior & purior ſpes in DEO eſt, cùm de te deſperas omnino: & tunc experientiâ ipſâ deſperabis, cùm infinities deficere à tuo propoſito te vides. DEUS id permittit, quia non ſatis te humiliaſti. Si humilis verè eſſes, multis damnis medereris, & loquereris victorias. Humilia te coram DEO: time de te, ſpera in illo; in cujus fiduciâ tali circumſpectione, ſedulitate, deſiderio vive hunc diem, perinde ac ſi omnes homines ſimul hodie eſſent creati, quorum unus ſolum foret ſalvandus, is qui ad ferventiorem charitatem & reſignationem propriæ voluntatis perveniret: ad quod cum reliquis datum eſſet ſpatium centum annorum vitæ, tibi tantum concederetur iſte dies unicus. Plus pro DEI honore & beneplacito nunc debes facere, quam in quacumque contingentia & ſuppoſitione pro alio reſpectu tuo, etiam ſalvationis.

CA-

CAPVT VI.

De custodiâ fervoris.

NOn minus pendet vita ſpiritualis à corde, quàm corporalis: cuſtodito & intemerato corde, ſervabitur ſpiritus. Sacroſancta Dei ara, & thronus Spiritus ſancti, cor humanum eſt. Summâ ſolicitudine curare debes, ut mundum ab iſto mũdo illud ſerves, nec maculetur imaginibus rerum mundanarum, & impertinentium, quibus per feneſtras ſenſuum velut machinis te quatit mundus, & dæmon. Plus curare cor tuum oportet quam altare, ſacrarium, & vaſa ſacra, ubi ſacrificatur, colitur, & ſervatur Corpus ipſum Chriſti in ſacramento. Quantâ diligẽtiâ & ſub quot clavibus cuſtodiunt avari nummum & ſuum interitum? Studioſi rerum exquiſitarum, quantâ curioſitate ſingularem aliquam gemmam aut artificium aliquod peregrinum ſervant, conficiũtque ſtatim capſam quâ aſſervetur, ne vel pulviſculus illud attingat? & tu gemmam Divinitatis, & Spiritum ſanctum, ſine cuſtodia exquiſitiſſima & mundiſſima putas decenter ſervari poſſe? Si portares in manibus Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentũ, attenderes ne excideret: cur ſi DEUM portas in

tas in corde, non benè servabis? Delicatissimum membrum cor est, levis passio ejus molestissima est, levis vulneratio letifera est corpori: sic spiritum quælibet negligentia in cordis custodiâ nimium lædit.

Regnum Dei intra nos est: quid extra nos mendicamus miserias per sensus? Dei oraculum est cor purum: Deus intus loquitur: quomodo attendere & audire possumus, si foris & extra nos sumus? Dum loqueris cum hominibus, alium hominem te alloquentem interim non audies: quomodo audies Deum, distractus omnibus rebus? Quid foris optas videre pulchrum, quid jucundum audire, quid nosse novum, cùm intra te habeas Deum, ubi tota pulchritudo simul, tota jucunditas est simul, & semper est novũ aliquid ipsis etiã Angelis beatis, tametsi ab origine mundi? Antequam Adam peccasset, viderunt illum: semper novus ipsis est Deus. Quis Beatorum relinqueret conspectum & conversationem Dei, seque ab illo sejungeret, ut conspiceret aliquid in terra curiosum; aut quis propterea positus juxta portas Cœli, inde regredi vellet? O quam deflendus quoque est, qui ut expectet has terrenas sordes, impedit profectũ suũ in spiritu, deserens vestibulũ cœli,

quod est cor custoditum; ac relinquit Deu solum, & interdum cor suum solum, fugans ab illo Deum; ut deinde nec Deum tam perspicuè nosse valeat, nec expeditè audire! Vt te videas in speculo, prius abstergis pulverem: quomodo in corde tuo vis videre Deum, si illinis illud luto rerum terrenarú?

Si diceretur tibi, in plateis concionantem altissima mysteria sanctum Paulum Apostolum, qui denuo è tertio cœlo descendisset; relinqueres omnia etiamsi jucundissima & utilia essent, & statim accurreres, licet longinquus esses, ut audires & videres illum. Ecce non est opus uno gressu, ut audias Deum tibi salutaria monentem, & altissima docentem, dum in te venerit, & mansionem apud te fecerit: cur non relinquis exteriora hæc, molesta & sine fructu, & omnem novitatem & curiositatem inanẽ vincis, quâ evaporatur fervor? Tanti hoc fieri debet, ut servus Dei Pater Franciscus de Villanova diceret, etiamsi añunciaretur sibi quòd Angelus de cœlo venisset, & in foro esset, prædicans admiranda & stupenda, illucque confluerent omnes, se minimè moturum, ut solùm vinceret curiositatem. Et planè melius esset non videre Angelum, quàm vinci curiositate, si propter illam so-

lum videri desideraretur. Quid nunc habes ex omnibus quæ vanè vidisti, fortè impedimenta contemplandi Deum, onusta mente tua varijs speciebus & imaginationibus rerum vanarum & falsarum? Quantò minùs videris, eò minues cupiditates & occasiones erroris. Cor clausum mundo, est aperta veritatis janua; quæ clauditur, apertis & liberis sensibus exterioribus: occludunt illam res istæ materiales. Quare oportet semper intra te esse, nec nisi cum venia petita à Deo ad exteriora exire pro gloria Dei, &obedientia. Tunc non impedient te: sed statim, ubi primùm absolveris, intrò te verte, resalutans & alloquens Deum ibi te expectantem. Imò furtim in ipsis adhuc negotijs te collige aliquoties: te surripe ab occupationibus & siste te ante Deum. Quidquid facturus es, perpende priùs, & offer Deo; & quoad possis, sæpissimè recurre ad illum: visita in corde tuo, consule, & humiliter implora ejus auxilium.

Præcipua tamen janua hominis quam oportet servare, os est; ne per verba effluat devotio. O quoties viliùs vendunt multi Deum quàm Iudas, cùm vendant pro uno verbo! Simon Magus damnatus fuit, quia argento voluit acquirere spiritum: alij perdunt

dunt Spiritum sanctum non pro argento, sed pro spiritu oris & vento. O sanctissime Spiritus, qui loqueris veritates, quomodo relinquam te, ut audiam mendacia hominum, aut loquar ego vanitates? Duc me cum IESV meo in desertum cordis mei, ut ibi doceas me, illumines, & robores ad portandam crucem. O Deus, ô Christe cordis mei, concede mihi, ut te sequar exiens è mundo & cœtibus mundanis, ut tecũ extra civitatem moriar. Extra curiam Ierosolymorum prodiisti sustinens crucis põdus, ut morereris pro me, & salvares me in solitudine, admonens me extra mũdum abire, & te in me quærere, ac ferre crucem, & crucifigi mundo in solitudine cordis. Vtinam ut militia esset vita mea super terram! Miles deserit parentes, cognatos, amicos, patriam, facultates, & exulat voluntariè in regionibus exteris, corpus & animam exponens evidentissimis periculis pro vili nummo: cur anima desiderans Christum, ut lucrifaciat summum bonum in suo corde, nollet à turba hominum exire, atque exulare ab hac miseria rerum, ut evadat majora pericula animæ & corporis, divinisque consolationibus recreetur?

CAPVT VII.

Quàm oporteat constanter se habere in operibus bonis.

MVltos annos laborant homines & constantes sunt pro rebus mundi inconstantibus & fugitivis: quomodo inconstantes sumus pro æterna & constanti gloria, permansura semper? Homines cõstanter se angentes & laborantes tota vita non consequuntur bona temporalia, quæ sine quiete semper quærunt: quomodo præsumimus consequi æternitatem, cùm sic mutemur quotidie? Quanta pro suis sceleribus patiuntur latrones, lascivi, avari, dum ignota & incerta quærunt? cur pro virtute & DEO nil constanter sustinemus? Qui sperat continuum & æternum bonum, iniustè interrumpit in consecutione laborem: qui futurus est semper beatus, oportet ut sit semper bonus; nam

Nulla dies actus hominis non damnat iniquos:
Omnia conueniunt tempora iustitiæ,

ut sanctissimus Prosper ait, Sumã est gratia custodire gratiam sibi datam: summum opus est, non cessare à bono opere. Ut animal sine capite deforme esset, & sine vita; tale monstrum est vita bona sine fine simili.

Acce-

Accepimus gratiam sine labore, sed oportet cum gratia & cum labore conseruare. Dimidium facti est principium; sed si non habet finem, nihil est. In hac perseverantiæ materiâ finis totum est: nam nihil est factum, si restat aliquid faciendum. Parum juvat totâ vitâ laborasse, si in fine deficiat. Plus prodest unum momentum ultimum perseverantiæ, quàm omnes anni præcedentes: nam cunctos quis perdidisset, si in illo instanti defecisset.

Difficile putabis perseverare, at difficilius est, iterùm incipere; & multò molestius, inceptare sæpè. Quare facilius & utilius est semel perseverare, quàm crebrò inchoare. Equi minorem vim faciunt, cùm continuant iter trahentes currum, quàm cùm repetere volunt, postquam steterunt semel, aut cùm primò inceperunt. Aqua quæ semel caluit, posteà remota ab igne, frigidior quàm anteà redditur. Si desit feruor, peior fortasse fies, quàm anteà. Desinunt plures perseuerare, quia difficile bonum opus putant: sed non fugiunt difficultatem; nam perseverando facilius fiet. Si potuisti incipere quod difficilius est, poteris continuare facilius. Tamdiu experimentum operis habuisti, nõ esse usque adhuc impar tuis viribus & gra-

tiæ: cur contra longam experientiam modò diffidis, & putas nõ poſſe ſuſtinere illud? Quod præteritum, & quod futurum eſt, nõ gravat in tempore præſenti: ne ſimul conſideres totam difficultatem; nam non venit tota ſimul, ſed pars parti temporis reſpondet. Ut potuiſti anteà ſuſtinere, poteris modò; poteris & deinceps. Non grauior erit quàm fuit, ſed potiùs languet difficultas decurſu temporis & conſuetudine. Conſueſce benè agere, ſic malè agere dediſces; ſic gaudebis in opere quod putabas terribile. Conſuetudo vincit difficultatem, quia vincit naturam: quid faciet gratia DEI? Si conſuetudo ſuperat naturam, multò magis ordinata charitas in te ſuperabit inordinationes naturæ.

Melius ſæpè eſt implere propoſitum tuũ, aut perficere opus bonum inchoatũ, quàm inchoare aliud quod ſit melius; quia aſſuetus facilitati animi, etiam iſtud non perficies. Raró poteſt occurrere opus melius, quàm conſtantia & propoſiti boni conſummatio. Propoſita bona ſunt adimplenda, etiamſi iam non putentur tanti momenti fore; quia licet in ſe fieri, aut non fieri parũ referret, plurimum refert conſtantem eſſe & non mutari. Quis faciliùs proponit, quàm qui

qui minùs implet, quod proposuit? Si firmiter perseuerare discas in bono contra aliud bonũ, firmiùs perseuerabis contra malũ, & nõ passim mutaberis temporaliter seruiens DEO. O Veritas æterna, da mihi ut æternè tibi serviam: adjuva Christe infirmitatem meam, qui infirmitates nostras constanti amore portasti, qui numquam desistis tolerando impudentias & negligentias meas, da mihi ut non sim negligens, nec desistam impudenter in obsequio tuo; sed tolerem molestias omnes. Discam, Domine, perseverantiam amoris tui; qui cùm dilexisses tuos, vsque in finem dilexisti eos: qui perseverasti in cruce pendens, & nolvisti descendere, quamvis promisissent Iudæi credere in te Filium Dei: qui in tædio, angore, & sudore cruento, prolixiùs orando perstitisti.

Age spiritus remisse, dicito, quid debes optare & facere pro JESV, qui in cruce & doloribus pro te perseveravit; qui cùm dilexisset te, dilexit usque ad mortem; nisi bona facere, & mala pati? Hæc sunt præcipua vota animæ diligentis JESUM, quæ maximè serviunt perseverantiæ. Opus bonum adest; quò minùs illud perficias, quid facit nisi molestia laboris? Attende, aliud bonũ

hoc esse pati malum, attende jam duplicatum bonum: coniunguntur in hoc opere, malum pati & bonum operari. Non poteris excusari, si non perseveras; quia solùm te impedit, quod per se optare deberes, pati pro Dilecto tuo. Si amor JESV in te arderet, omnes acediæ, tribulationes, impedimenta extrinseca, non magis te opprimerent, quàm cùm ignis obruitur lignis, quibus magis mox incenditur. At si tam infirmus & gelidus es, ut non te urgeat amor Dei, incitet te lucrum tuum, & spes gaudij futuri. Desperatio salutis & vitæ temporalis fortiores solet facere milites, & salvare: spes divina æternæ vitæ fortior est, & fortem te faciet & salvabit. Cum hac spe aggredere & persevera hilariter. Quod jucundè fit, fallit labores & molestias, etiamsi laboriosum sit. Qui ludo militari aut pilæ exercetur, plus laborare solet, quàm qui pro mercede diurnam operam locat; & tamen non sentit, quia jucundè id accipit.

Si vis benè finire in ultima hora, singulis horis incipe: si vis perseverare, semper de novo inchoa. Ne excuses negligentiam tuã dispositione corporis. Plerumq; fallit te amor proprius, quo remissa opera facias. Plus posset corpus, quàm putas, si fervor

animi esset: cuius vis etiam in infirmis creat vires corporales. Phreneticus cùm infirmus sit & debilis morbo, plus potest quàm quatuor sani. Vis animi aliquando se communicat corpori. Si infirmitas morbi fortes facit: quantò magis robur gratiæ, & sanitas animæ, cùm diligit Deum, & sperat in eo?

CAPVT VIII.

De solicitudine augendi gratiam.

VAde ad auarum, ô spiritus remisse, & disce solicitudinem & artes. Non magnum petitur à te, ut sis optimus, quòd imiteris hominem pessimum: non maior diligentia à te exoptatur si placere vis DEO, nisi quam multi habent ut nemini placeant, imò ut displiceant omnibus. Pudeat pro Regno DEI non facere, quæ fiunt pro asse vno. Non plus à te poscitur pro magnâ gratia & gloria, quàm quod ultrò peccator molitur pro vitio & inferno. Esto cum laude avarus gratiæ, & nimiùm minutus & attentus lucris cælestibus. Studiosi habitus ad actionem inclinant: quare virtutis est proprium, non quid actum sit, sed quid agendum; non quid acquisitum, sed quid restet cogitare: nec proinde vmquam est in gloriâ sui,

sui, sed in solicitudine. Non placent illa præterita, sed futura prouocant. Auara est; sitit, ardet; eò sibi pauperior visa, quò plus acquisiuit.

Auari temporalium, in odio omnium sunt; quia nec sibi nec alijs prosunt: imò nocent alijs, aut vsurpando, aut impediendo, aut negando bona temporalia; sibi cælestia auferendo. Contrà auari rerum spiritualiũ, innocentes sunt, in gratiâ & laude cunctorũ, quia se ditant sine damno alterius. Bona vera huius conditionis sunt, ut sufficiant omnibus, sine timore consumptionis & detrimento opulentiæ alienæ. In bonis spiritualibus auaritia laudabilis est, in temporalibus detestabilis: nam bona spiritualia sunt, ut serventur; bona temporalia, ut erogentur: hæc enim non sunt bona, nisi dispensentur benè: bona verò spiritualia non prosunt, nisi serventur; quæ tamen communicatione non minuuntur, sed potiùs augentur. Ne igitur dedigneris laudabiliter & fructuosè facere, quod alij non desinunt facere cum vituperio & damno sui & omnium. Avarus unum obulum tanti æstimat, ac vitam; quem si amittat, summè dolet: tu quoque quamlibet gratiæ jacturam, aut occasionem augendi, luge, si neglexeris.

Avari

Avari excogitant machinas, ut commententur modum quo lucri aliquid augeant: tu non minùs occuperis, & mediteris semper crescere in gratiâ. Nihil parvum putes, sed omnia maxima quæ in cælestibus bonis sunt. Quemadmodum oculum videntem parvas stellas ratio corrigit, & docet esse singulas multò maiores quàm est totus terræ globus. Sic opinionem tuam, cùm putas aliquid parum esse, corrige; & existima minutissimæ occasionem lucrandæ gratiæ pluris æstimandam, quàm Vniuersi Imperium. Semper palpebræ tuæ præcedant gressus tuos, ut parvulos uniones meritorum inter stercora humanarum occupationum distinguas, & seligas.

Hæc cura præcipuè sit, præter opera bona, in Sacramentorum vsu feruenti & frequenti. O immensa liberalitas DEI, quæ reseratos thesauros tuos Ecclesiæ reliquisti, ut quisque prout vellet caperet! Aestimemus Sacramentorum divitias: & prima cura avaritiæ sanctæ sit circa illa; nam sunt fodinæ gratiæ. Auarus qui pro vno asse integras noctes vigilat, tentat tot dolos, sustinet tot labores; ánne patentes thesauros opulentissimi Regis videns, & à Rege rogatus, ut sæpiùs acciperet inde quidquid libêret, &

instaret ut plures & majores quos posset sacculos afferret, ánne inquã contemneret hanc occasionem lucri? Hoc facit Christus tecum in institutione Sacramentorum. Non tantùm te disponi ad illa oportet, quatenus non frustreris; sed amanda sunt & crebrò frequentanda, ut maiorem gratiam consequaris, diligentissimè te præparando. Dispositio est vasculum gratiæ: pro maiore dispositione & affectu tuo, majorem reportabis: cuius minima particula, plusquàm omnia Regna, & universa natura valet. Fluit in his vasculis Sanguis Christi; nec sistet, nisi cùm deficient vascula.

Habe hanc sanctæ auaritiæ astutiam; & singulis operibus cura duplicem, si posses, lucrari gratiam: ea offeras, ut dignè ad Sacramenta accedas; tunc gratiam ob meritũ operis habebis, & aliam propterea potes sperare consecuturũ ob dispositionem meliorem, quam DEUS tibi concedet, videns affectum tuum & curam ut benè disponaris. Similiter omnia opera tua roga à confessario tibi imponi in satisfactionem peccatorum. Habe quoque affectum erga omnia sacrificia Corporis & Sanguinis Domini quæ fiunt in mundo, ut velis omnibus assistere si posses; offer omnia illa Deo; sic dispositus

majo-

majorem fructum ex illis consequeris. Pari deuotione afficiaris erga omnes preces Ecclesiæ generales pro filijs suis, & ardentes fidelium orationes, ut ita deuotè affectus, fias illarum magis dignus & particeps. Imò qui est in peccato mortali, quod cogitatu est horribile, non desinat hæc facere in reuerentiam dignæ susceptionis Sacramentorū, cùm salutari proposito & diligenti studio & desiderio confitendi peccata. Hac arte opera sua bona, quæ alioqui sterilia sunt gratiæ ratione meriti, fructuosa quodammodò posteà erunt in Sacramento ratione dispositionis, quam iuvabunt: nam licet propter illa non dabitur gratia, dabitur propter bonam dispositionem, quā potest sperare ex diligenti præparatione. Iam ab hoc puncto cùm sanus es, velis affectum habere & dispositionem dignam etiam circa extremæ Vnctionis Sacramentum, quando tibi fortè ministrari continget.

Attendat has minutias servus DEI, nec gratiæ micam cadere permittat, quam lucrari possit; hoc studio totius vitæ congregabit ingentes thesauros: nec otiosum sinat instrumentum lucri, voluntatem desiderantem; cupiat facere quod exequi nequit. Votis locupletissimus fiat: cùm videt, audit,

legit opus eximium virtutis, optet illud fecisse; inuideat sanctè & ardenter; similem gratiam fortasse consequetur. Qui approbat peccatum, perinde est ac si patrasset: sic qui desiderat verè opus virtutis, non erit sine præmio. Facilior Deus remunerat, quàm punit. Auarus nihil relinquit, quod nō cupiat, cū desideria tantùm seruiāt maiori torturæ: quid faceret, si simul ac cōcupisceret, res possideret? Hęc felicitas & facilitas fœnoris est in avaritia sancta & spirituali. Vota non tormento erunt servo Dei, sed consolationi & fructui: statim compus fiet similis meriti. Desideremus cum fructu æterna bona, si quidem temporalia desiderant homines cum dolore, & frustratione. Quàm facile lucrum est solius voti sumptu! Considera uberem censum desiderij, & quàm dives sis solâ voluntate; nec vacare sinas pensionem facilem rei tantæ. Omniū Angelorum & Sanctorum merita, imò & possibilia omnia, opta passim habere, ut Deo magis placeas; & locupletissimus fies de aliorum laboribus & obsequijs. Opta pariter, quod possis, & sine fictione, pati quidquid creaturæ pati possunt: & cùm pauca sint omnia opera voluntaria quæ pro Deo facere potes, considerata magnitudine obli-

ne obligationis tuæ, collige hinc inde plura: ipſaque opera neceſſaria vitæ, ſomnum, victum, & alia lucrare, & offer Deo. Cura quoque opera ex ſe exigua ſtatuere in altiſſima virtute: majorem inde gratiam habebis. Fac omnia ob amorem Dei. Quæ major felicitas, quam ſimul cum lucro tanto non ſeparari à diligendo illum, quem diligere ſuper omnia deſideras, & debes deſiderare? Ipſa lucra gratiæ, & Sacramentorum uſum ambias, ut magis placeas Deo, & fias magis pulcher & gratus illi. nec minùs ſolicitus ſis de incremento gratiæ, quã timidus de jactura aut otio ex levibus culpis & deſidia. Omnia tua opera & labores conjunge & offer cum operibus & laboribus Chriſti: ita gratiùs à Deo reſpicientur. Moneta minùs probata, admixta inter copiam legitimæ, admittitur, & tantumdem valere ſolet: gutta aquæ in dolio vini ſaporem vini accipit. Et ut omni munditiâ Deo ſervias, indulgentiarum curam habe. Propone quotidie, cùm ſurgis, lucrari omnia iſta & facere quoad poſſis; offer illa & dedica Deo, poſtquam te & cetera omnia tua ſoli gloriæ ejus dedicaveris: & in die repete ſæpiùs hanc intentionem tuam: nondum te reddes, & ſatisfacies Deo, ſi conſideres qualis erga te, qualis in ſe ſit. CA-

CAPVT IX.

Quomodo laudandus sit Deus.

SI est maledictus qui quodlibet opus Dei negligenter facit; qualis erit, qui Deo benedicit negligenter? qui hoc opus divinarum laudum in quo Dei negotium præcipuè fit, deses & impudens agit. Turbari solent præ reverentia homines, si Reges alloquantur in causa propria: ánne in causa ipsius Regis, & teste ipso Rege & auditore, impudentiores & ignavi erimus? Maledictus erit meritò, qui Deo non benedicit, ut decet, diligenter. Angelos intuere, & omnes creaturas laudantes, & honorantes Dominum, pudeat te, desidendo, tacendo, aut offendendo contemnere. Quam damnãdi & perversi gustus est, qui non semper gaudet laudare omnium optimum & ab omnibus celebrandum? O Domine, ne permittas, ut distractione & negligentiâ meâ orationem, & benedictioné tui, quâ omnia mala sanantur, faciam malum & peccatum. Quomodo locum aliquem distractioni possum dare, cùm oportet tot hominum oblitorum tui restaurare unâ hac horâ omnes distractiones? Quantâ reverentia debeo assistere, cùm pro peccatoribus omnibus

qui te

qui te inhonorant, & infantibus qui te ignorant, & creaturis quæ mutæ sunt, velis ut te laudem? Sed cur, Domine, tanti facis hominis vilissimi laudes? Quæ gloria major patris familias, quòd à filijs laudetur. aut à vilissimis servis etiam? Fortasse ista, quia ostendunt gaudiũ quod in servitio & domo sua habent, quòd universi & ultimi etiam servuli læti sint cum tali Domino. Gloria Davidis fuit, ut ejus victoriam non solùm aulici laudarent, sed ancillæ. Gloria Dei est laudari ab Angelis, quos glorificat; & aliquando major laudari ab hominibus, quos humiliat, & mortificat. Quam bonus es, Domine, ut etiam ijs quibus acerba & mala ista immittis, bonum te acclament! Per singulos dies benedicam tibi, & omni tempore, sine discrimine diei afflictionis aut lætitiæ.

Cognosce homo, quam gratum sit Deo verè laudari, ex gaudio quod sumis, cùm laudaris etiam falsò. Simile est Deum laudare, ac si dares divinitatem. Affectum solet appendere Deus pro effectu quando hic est impossibilis. Quòd respiciat DEUM devotè anima aliqua sancta, tantoperè gestit, ut postulet ipsam avertere oculos à se, quia avolare & superbire faciunt: quantũ

place-

placebit, cùm illum admiratur, stupet, & requirit canticis amatorijs & laudibus affectu plenis? Offendimus te Domine linguâ, ut universitate iniquitatum; purgem illam universitate bonitatum & perfectionum tuarum. Purgem infamiam illam lingvæ humanæ, quæ acclamavit ut attollereris in crucem, & attollam te super Cherubim & Seraphim. Perdidisti Domine? plures Angelos qui te laudarent: gratias tibi ago, quòd me miserum eligis, & substituis in alicujus locum, ut suppleam officium angelicum etiã inter blasphemias offendentiũ te. O quam gratissima tibi laus animæ piæ inter tot infidelium maledicta, ut qui lusciniam! audit inter absonantes & tetricas aves. Sonet vox tua in auribus meis, postulas Domine: quomodo negare vocem possum Deo me alloquenti, & concedenti verbũ suum? O immense Pater, qui dedisti mihi Filium tuum Verbum tuum, ut opprobriũ esset cunctis pro me; debitor tibi sum verborum meorum, ut lauderis in cunctis rebus à me. Verbo tuo fecisti omnia: jus est ut Verbi facta saltem verbis agnoscamus & gratificemur.

Si jumentum essem, ferrem onus; si pecus, irem ad mactationem; si bos, subirem jugum;

jugum; fungerer jumenti, pecoris & bovis munere: at quia rationalis ſum, fungar officio meo, Deum laudabo: hoc officium hominis, hoc penſum rationalis creaturæ; & ad ſimilem cantionem omnes creaturas hortabor ubique & ſemper. Non oneris, non laboris opus meum eſt, ſed linguæ & cantus, & ejus rei quæ tollit labores. Agricolæ & artifices ut fallant moleſtiam operarum, ſolent canere: cur tam facile & lætum munus negligam?

Si forem luſcinia, gauderem canendo, & perfungerer officio meo: homo ſum; cur non gaudebo celebrando Deum, fungens naturâ meâ? In hoc officio beatorum Angelorum erudiar inter miſerias humanas, quod per ęternitatem exercebo; & nunc velut in præludio, gloriæ ſpecimen exhibeo. Intrudam me inter Angelicos choros, ut abſurditas mei cantus harmoniâ cæleſti abſorbeatur. Si inter homines, dum Religioſi concinunt in Choro, ſe inſerere Angeli ſunt viſi: ego me inſeram in choris Angelorum, & illic me præſentem faciam, dum laudes divinas cano; aut inter diſcipulos & Chriſtum, cùm hymnum cœnâ factâ dixerunt. O Iesu dulciſſime quis imitabitur affectum tuum, quo hymnum dicebas? Similis illi fuit,

licet non prodiret, quem paulò pòst cruore fuso ostendisti, cùm opus fuit ut Angelus te confortaret, laudando sive compatiendo. Da Domine, ut dignè laudando impleam officium Angeli. Da Domine ut in memoria passionis tuæ per omnes horas compatiar tibi, & te confortem. Magis cuperes hoc afflictionis tuæ aliquod solatium, me videre aliquando attentũ, humilem, feruidũ, amantem in persoluendis laudibus tuis maximè per horas Canonicas, si non festinanter id agam, sed congruo & opportuno tempore.

Oportet semper orare, laudare, & benedicere tibi omni tempore: quid est, quòd negotio omne tempus postulanti nullum aptum tempus concedatur? Omnia tempus habent: sola oratio & laus tua, quæ omne tempus habere debet nullum solet invenire tempus. Non quòd privatè dicantur Horæ, debent licentiùs & remissiùs peragi; sed observantiâ & affectu coneris supplere fructum cõmunis orationis, ut etiam reverentia privata trahat Angelos: ut servus Dei devotus ille Pater Societatis nostræ Ioannes Fernandius fecit, qui cum Angelo Dei recitabat pariter Horas singulari cœli favore: tu saltem Angelum cogita tecum assistere, & recitare simul, ut reverentiam ab

eo

to discas, ut dignè & utiliter laudes Dei persolvas.

O anima, quàm es inutilis Deo dum laus ejus & gloria in ore tuo & corde non sit! Negat se opus Dei, qui laudem Deo negat qui benedicere Deo negligit; cui sterilis est creatura, si non ferat hanc messem laudis. Fructus hominis, laus & gloria divina est; hanc usurã & utilitatem beneficiorum suorum potest Deus, seu potiùs dignatur ex creaturâ capere. O immensa bonitas, laudanda ab omnibus! si tibi debet creatura laudes, quia opus est manuum tuarum, quãtas debebit, quia tu laudasti prior! Res omnes creasti, Domine, æque ac laudasti, approbando illas bonas, & benedicendo illis: cur non benedicam ego tibi, & prædicabo & videbo quàm sis bonus? Quanta dignitas est, ô homo, ut velit Deus tuam approbationem & laudem! Tam seriò debes laudare Deum, ac si tota reputatio Dei pẽderet à laudatione & approbatione tuâ. Cura esse bonus & justus: nam laus ab iniquo, vituperatio est apud sapientes; & idẽ reputant, laudari à turpibus, atque ob turpia. Quidam dixit meritò, pejùs de fama nostrâ mereri lentos & steriles laudatores, quàm acerrimos detractores. Anne non

poterit esse, ut aliquando exaltationem Christi & gloriam Dei minùs offendat Ethnicus cæcus & ignorans, blasphemans, quã Religiosus oscitanter, immodestè, distractè & irreverenter laudans Dominum? Cõvitium apud homines, putatur frigida cõmendatio: & fortasse aliquando dicenda est proxima blasphemia, laus Dei nimis irreverenter facta.

Primus inventor laudis Deus fuit; & prima doctrina quam me docuit, fuit laudare: primum beneficium, quo donavit creaturas recentes, laus fuit, & commendatio bonitatis earum. O dignitas laudis, quam invenire solus Deus fuit dignus! Aliarum rerum inventa homini deberi voluit Deus; laudis inventionem præripuit ipse. Non tantùm creasti nos, sed erudisti & instituisti in officio nostro, quod est laudare opera tua, & te ex illis. Pater amantissimus non tantùm filium generat, sed institutioné ejus curat. Laudasti Domine creaturas statim atque fecisti; & quia illæ te laudare nequeunt, quia mutæ sunt, mihi hoc onus pro servitio suo imponunt, ut te pro illis laudé: nullum aliud stipendum à me petunt obsequij sui, nisi ut suppleam linguâ meâ earum infantiam. Laus mea, laus elementorum

&

& cælorum erit; ut cùm pro in fante gratias quis agit benefactori illius, gratificatio infantis est. Præmium, Domine, operum tuorum, laudem meam petis: ne permittas tam injustum me esse, ut fraudem te palmâ tuâ de me. Age Domine mirabilia & magna; ego pusillus curabo celebrare illa. Exaltare Domine in virtute tua; cantabimus & psallemus virtutes tuas.

CAPVT X.

Quanta dignitas sit offerre sacrificium Christi.

SVmma gloria servorum DEI est imitari Christum: quanti fiet, Sacerdotem æquivalere Christo? Omne gaudium est pati pro Deo: at quàntum foret, mori loco DEI? O quàm magnus favor esset, si cùm Christus spinis coronatus, sudore & Sangvine madefactus, cruce onustus, funibus implexus, viribus defessus cecidit, deficiens præ pondere ligni & debilitate tormentorum præteritorum, audires tunc de cœlo vocem Patris amantissimè tibi dicentis; volo ut loco Vnigeniti mei moriaris pro humano genere, & finias officium, ad quod elegi filium meum dilectum? O desiderium meum, unde hoc mihi? quis mihi hoc con-

cederet, quod plus exoptarem quàm gloriæ gaudium præsens statim habere? Quā incredibile beneficium putarem, si solùm ut Cyrenæus possem juvare Christum deportans crucem? Haberem pro immensa gratia, si solùm unum flagellum pro illo sustinerem; qualis esset totam crucem ferre, & me exhibere crucifigendū loco Dei mei? Profusis præ gaudio lachrymis accederem ad IESVM, & postularem coronam spineam suam, & meo capiti arctissimè infigerem; postularem funes suos, & me circumvolerē; postularem crucem suam. & me onerarem, & alacriter ad montem Calvariæ irem. O quomodo inviderent mihi cuncti Angeli, & ipsa Regina Angelorum. quomodo cælestes spiritus circumstiparent me, comitarentur. & venerarentur propter redemptionis honorem? Si hoc concederetur sancto Michaëli summo Angelo, ut pro Cristo Domino pateretur; quàm ardentissimè acceptaret etiam inferni pœnas, exardens zelo gloriæ DEI clamaret ardentiùs, quā antea, Quis sicut Deus? ceteri Angeli reputarent id gloriam summam suæ naturæ, & comitarentur delegatum illum pro Christo. Multò major favor & gratia felicior Sacerdoti concessa est.

Con-

Considera interim, quando ad Sacrificium accedis, præceptum tibi esse à Patre æterno, ut substitutus ad mortem sis pro Christo: quando sacris vestibus indueris, nihil aliud agis, quam coronam spineam de manu Christi traducere in caput tuum, vestem ejus induere, funibus ejus ligari, & onerarj cruce. Considera quid agas; & tam devotè accipe vestimenta sacra, quàm acciperes ab ipsa manu Christi insignia passionis suæ, quæ ille plus quam cælos quos vides æstimabat. Iam dum exit Sacerdos vestitus, quam innumerabiles Angeli comitantur illum! Si pauciores fuissent creati, potiùs posses putare defuturos aliquos cælo & custodiæ hominum, quam comitatui & assistentiæ Sacerdotis celebrantis. Cùm Rex vices suas alicui tribuit & delegat ad negotium proprium Regis, & auctoritatis publicæ, Optimates & Equites comitantur Legatum, etiam si relinquant Regem ipsum & curiam: sic Angeli ad vicarium Christi honorandũ, & assistendũ, accurrunt; præcipuè cùm ibi etiam honorent ipsam personam Regis sui & Domini gloriæ, qui præsens fit admirabili modo in Missa. Quã humilis quàm verecundus debet prodire Sacerdos! Sed jam cùm ad Sacrificij tempus

accedit, optet supra modum mori loco Christi pro toto mundo. Attendat totum mundum à se pendentem, lamenta animarum purgatorij, immensa peccata hominum, innumera pericula iustorum, necessitates afflictorũ, ardentissima desideria Beatorum, ingentia gaudia Angelorum, omnia spectantia Sacrificium: & cognoscens tunc Sacerdos morte suâ non posse satisfacere omnibus, vehementer gaudeat rursus Christum supponi ad Sacrificiũ, qui solus potuit omnibus facere satis; & *Deum* contentum voluntate Sacerdotis, ut olim voluntate Abrahami & Isaac, substituisse iterùm Sacrificio innocentem arietem, & Agnum tollentem peccata mundi: qui abundantissimè pro omnibus sufficiet, liberans Sacerdotem, ne fiat hostia & moriatur, eique impertiens dignitatem & honorem officij & legationis tantæ. Victima offerenda pro peccatis mundi, sine peccato debet esse: at quoniam nemo sine peccato est, nisi Christus; opus fuit, ut seipsum offerat summus iste Antistes, qui non habet necessitatem priùs pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi.

Nescio quomodo hîc, ô Sacerdos Vicarie Christi, non liquesis & exspiras præ

gaudio & amore. Si quis ære alieno & crimine proprio obnoxius in carcere detineretur, quòd non posset satisfacere; & accederet quis & liberaliter & inopinatò concederet, quo cumulatissimè satisfaceret, quantum gauderet? Ecce tibi impossibile est, ut pro minimo beneficio DEI, aut maleficio tui, *Deo* satisfacias, cui es infinitis titulis obligatus, nec ex te est spes satisfactionis: & si amas sincerè DEUM, desiderijs instantissimis deberes pro hoc affligi: quantum debes exultare, cùm tibi ad manus venit Christus, ut cumulatissimè satisfacias Patri? planè hanc horam per totũ diem & noctem semper debet expectare, qui diligit DEUM, in qua homo vilissimus infinito Deo offert quod infinitè placebit illi, ut jam non timeat debitum peccatorum propter inopiam unde satisfaciat. Satisfac Domine Majestati tuæ de peccatis mejs; & quod superest mihi restitue, & ditissimus ero, nam restabit infinitum. Sed & illud tibi offero pro omnibus quibus se obtulit Christus in cruce, pro gloria tua, pro gratiarum actione, pro universi orbis misericordia; pro adventu Spiritus sancti, ut me visitet & incendat.

At quantâ charitate & obedientiâ debeo

offerre Christum? tantò majori quàm Abraham cùm mactare volebat filiũ charissimum, quantum Christus distat ab *Isaac*, & causa totius humani generis à causa unius hominis. Si beatissimæ Virgini præciperet Deus quemadmodum jussit Abraham, ut Iesum unigenitum dilectissimum sacrificaret pro humano genere, & ipsa maternâ manu affigeret clavis manus & pedes filij sui, ardentissimo æstu amoris inter rivos lacrymarum, quantâ festinatione, promptitudine, & obedientiâ id exequeretur, & ob hoc etiam beatam se prædicaret? O Sacerdos, vide quid tibi commissum ut tu ipse sacrifices Filium Virginis, Filium Dei. Sed major favor tibi fit. quàm tũc in illo casu fieret Matri Dei sanctissimæ: nam debitas nullas gratias potes Deo agere, quòd invenerit modum, ut sine dolore Christi sine jacturâ sangvinis, sine acerbitate mortis Filium *Dei* immoles, ac dolores omnes, cruorem totum & acerbissimam mortem Iesv Patri offeras, perinde ac si illa omnia repeterentur.

Obstupesce Sacerdos munus tuum, vide mundum suspensum de te. Quàm horrendum est, cùm assistere deberes stupore plenus, quòd assistas attentione vacuus? &

fungens

fungens officio quod à divinitate secundum est, in fæcibus rerum occuperis? Omnes Beatos, & oculos & genua Angelorum (ut credo) ad te trahis & inclinas, cùm elevas Corpus Christi; tamen poteris te distrahere? Ipsi mortui venerantur in manibus tuis Deum; ut servus DEI devotus Pater Petrus Saabedra videbat corpus sancti Didaci assurgere & adorare Cristum in manibus Sacerdotis: & tu qui illum sustentas, oblivisci tantisper potes tremendæ Majestatis, & nõ adoras profundissimo corde? Considera circa te Hierachias beatorum spirituum incurvatas, & dæmonum turbas humiliatas: nam si in nomine IESV omne genu flectitur cœlestium, terrestrium, & infernorum; ad præsentiam IESV quomodo inclinabuntur?

Vide quanta puritas tibi necessaria sit, qui pro Christo, & ad mundi peccata per ipsum Christum abluenda, delegaris. Non homo sed Angelus & purior cælis debes esse. Quid dixi? ô quàm dispar & exigua comparatio Angeli & Sacerdotis est! cùm Sacerdotalis dignitatis potestas multò major sit supra facultatem Angelicæ naturæ, quàm sit Angelus in suâ specie supra vermē. DEus bonus suas creaturas voluit honorare, partem providentiæ & officij sui commit-

tens

tens illis: Angelos potiùs deputavit coadjutores & vicarios suos in rebus naturalibus ministrosque solemnes naturæ fecit, nō dispensatores gratiæ, & substitutos suos in redemptione. Præsident partibus terræ & membris præcipuis mundi, curant species & naturas rerum: attamen ad efficiendum in alijs donum gratiæ supernaturale, non habent legitimam, imò nec ullam ordinariam auctoritatem, sicut Sacerdotes, quos fecit coadjutores immediatos in stupendis justificationis operibus & redemptione: cōcedunt ut Vicarij Christi gratiam, faciunt filios Dei. In ipso Filio Dei naturali Iesv exercent potestatem suā: conficiunt corpus Christi, & sacrificant. Stupenda miracula patrant. Lætantur Angeli servire Sacerdotibus: sancto Eusebio celebranti ministrabant, dignitatem putantes hoc servitium. Quantum distat gratia à natura? plus scilicet quàm sublimior Angeli natura ab stercore sine comparatione. Quantum distabit custodire hominem, ab eo quod est facere hominem Deum, ad divinum statum elevando? Quid majus est, curare unum, an universos? providere unico, an prospicere cunctis? regere aliquem, an placare Devm pro omnibus? Hinc collige, quā-

tum potestatis dignitas in Sacerdote excedat Angelicam. Sola dignitas Christi digna Sacerdotio est. IESVS solus, quia primogenitus DEI, dignam dignitatem jure suo obtinet. Nihilominùs, ô mater amantissima MARIA, mater Christi & peccatorũ, indue me vestimentis Primogeniti tui, per illius vitæ pefectam imitationem, velut Rebecca induit Iacobum, ut saltem minùs indignè Agnum istum, quem tu mihi dedisti, offeram æterno Patri in cibum suavissimum, quo libentissimè eum novisti vesci.

CAPVT XI.

Quòd desiderandus sit DEVS, & cupidè in Eucharistiâ suscipiendus.

O Desiderabilis Veritas, quid audio de ore tuo verissimo? Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum. Quomodo vir desideriorum impetrat à DEO, quidquid cupit; & DEVS desideriorũ non impetrabit à vili homuncione, quod deposcit? Daniel jeiunator obtinuit gratiã apud DEVM desiderando; & tu Domine saturator animarum, & distributor cælestis panis, tot desiderijs, & machinis amoris nõ invenies gratiam apud me, ut tibi concedã, quod tot inventionibus & officijs procuras,

cor meum? O spiritus torpide, quid desideras, nisi quod Deus desiderio desiderat? Sed Domine, quid desideras intrando corpus meum? an desideras idem esse mecum, dum uniri mihi vis? Quid decet tuã Maiestatem desiderare præter te? Desideras Domine mecũ esse, sed taliter ut ego fiam tu ipse, factus unum corpus tecum, ut sint membra cùm suo capite. & fiam simul unus spiritus adhærens Deo, ut Deus sit mecum, & ego in Deo. Mirabili charitatis sapientiâ ita dispositum est, ut mansionem in me facias, ac in te maneam, & tu in me; & ego propter te viuam, sicut tu propter Patrem; nec jam aliud desideres in me, nec mihi, quàm te ipsum; nec desinas iusto titulo me desiderare, cùm sine te nihil in me desideres.

Veni Domine, veni occupa possessionem mei cordis, quod justissimè merentur desideria tua. O quantum deficio, nec resistere possum huic titulo desideriorum! Nónne satis erat, ô Veritas benefica, me obligasse tot operibus & donis: cur opus erat etiam me obstringere desiderijs tuis? Consolationem meæ miseriæ abstulisti: nam cùm beneficijs tuis satisfacere non possent meæ opera, votis id conari & optare me consola-

laba-

labatur; sed cùm jam vota & desideria tibi debeo, quid restat mihi? O Domine, quantum desiderabilis cunctis desiderijs es, quia desiderasti! quomodo vacat mihi aliud desiderare, nisi te Deũ desiderantem? quomodo concupiscentia & cogitatio mea intermitti potest à desiderio sanctissimi tui Corporis, ubi totus homo fit Christus? In alijs Sacramentis & gratijs unus spiritus fit cum Deo; in hoc etiam una caro cum JESU, tantâ unione, ut substantialis, naturalis & realis, à Patribus & Doctoribus dicatur: ut jam sim totus tuus, & me respiciã & venerer ut carnem participem carnis tuæ, quam venerabatur & tractabat devotè sanctissima Virgo; sim usque duo in carne unâ; & glorier ego, dicens, Ego nunc caro ex carne Christi, & os ex ossibus IESV. Sacramentũ hoc magnum est in Christo & Ecclesiâ, per illud mysterium quo concorporei simus cũ Domino gloriæ Filio Dei & MARIAE Iam Domine te diligens, me diligam: nemo enim umquam carnem suam odio habuit: & tu diligens te, me dilexist, simili favore donans carnem meam ac tuam, tractans ossa mea ut tua, privilegio resurrectionis: nam etiam si alij Justi & Patriarchæ & Prophetæ antiqui non essent resurrecturi, resurge-

rent

rent qui moriuntur participes hujus Sacramenti Dominici Corporis; nec tantùm resurgent ex vi meritorum animæ, sed etiam ex carnis suæ dignitate. O Domine desideratus fuisti cunctis gentibus, ut communicareris communi naturæ nobiscum: quomodo non te desidero, ut fias individuus mihi & unus admirabili istâ conjunctione inconfusâ, cum meâ singulari carne, & spiritu?

Ideò Domine, quia non desideramus ut debemus, voluisti tu desiderare, ne tantum beneficiũ privaretur debito amore & æstimatione. Alia beneficia fecisti desiderari, & præcipuè Incarnationem tuam; at institutionem venerandi mysterij Corporis & Sanguinis tui omnino gratuitò voluisti fieri, absque sumptu desiderij cunctarum gentiũ. Fuit istud Sacramentum inopinabilis liberalitas & insperata charitas, ut omnia deberentur & reservarentur desideria erga perceptionem illius: & nihilominùs non ardemus. Adeò tibi placet desiderium hujus mysterij, ut mirabiliter accurras, & acquiescas animæ te cupienti. Beatus Stanislaus tyro nostræ Societatis, non semel cùm compos hujus cælestis panis non esset, desideravit ardenter illum, & statim Angeli

attulerunt illi & ministrârunt Eucharistiam. Quia rariùs recipitur Corpus Christi debito desiderio, non voluit Deus omittere occasionem dignioris sumptionis; & frustrare illam, cùm vidit animam famelicam, & æstuantem.

Docuisti nos, ô IESV doctor Veritatis sumere devotè hoc Sacramentum; nec imitamur devotionem tuam; quam ipse habuisti erga illud, desiderando. Nescio quomodo, si Christum diligimus, sine fletu & desiderio illius istud mysterium aspicere possimus: nam sine desiderio sponsi non posset sponsa videre pignus, quod reliquit illi in sui memoriam peregrè profecturus. Non tantùm satagendum est ut dignè sumamus illud, sed quàm dignissimè possimus: nam præter quàm omnem reverentiam meretur infinita Majestas; & omnem puritatem infinita sanctitas JESV, majorem inde gratiæ quæstum habebimus. Tria documenta *Domine* dedisti, ut digniùs ad illud accederemus; ferventem amorem desiderando, exquisitam munditiam & humilitatem, quas ostendisti lavando pedes *Discipulorum.* Quid dicam de munditia? Tanta decet & convenit, ô amator Christi, huic mysterio, ut magis deceat curare puri-

tatem, quàm si statim moriturus esses. Plus optes; plus te solicites præparare ad Eucharistiam, quàm ad mortem: imò quadam fructuosâ ratione plus quàm si in gloriam Dei ingressurus esses. JESVS lavit pedes Discipulorum, etiamsi mundi jam essent, cùm Corpus suum concessurus erat illis: & tamen cùm eos misit sicut agnos in medio luporum, instantibus mortis periculis, & cùm assumpsit in Thabor ad gloriam transfigurationis, non ita curavit lavari; nec cùm manducauit cum illis post resurrectionem gloriosus. Ad mortem conveniens præparatio esset, si fores in gratia DEI: nam etsi omnino non purificatus esses à pœnis aut culpis venialibus, priusquam coram DEO appareres, in purgatorio mundareris penitus. Utinam atque hoc Sacramentum suscipiendum præcessisset purgatorium! Sed quia non antecedit, oportet me diligentissimè dispicere, præparare, & mundare omni culpâ levissimâ, & debito cuiusvis pœnæ, & diligentiâ & amore ardenti supplere, quoad possim, purgatorij ignes: & quamvis ad intrandum in gloriam omnis purificatio requiratur pœnæ & culpæ, tamen non nisi operum & præcedentis gratiæ ratio habetur; nec duplicatur divina indulgentia

ad

ad dispositionem distinctam à ratione meriti: at in Eucharistia dabitur majus jus ad gloriam, etiam pro cuiusq; dispositione ultra id quod pro meritis habetur; & qui magis dispositus & purior studet accedere, tantò majorem fructum reportabit, præmium operum bonorum: plus deberes desiderare, esse magis gratum DEO & placere illi, quod fit per majorem gratiam, quàm gaudere quiescendo in gloria, si magnitudo beatitudinis cum beneplacito DEI & gratia non commensuraretur. Omnis præparatio operum, præter Sacramenta, quâ disponeremur ad gloriam, uno dumtaxat modo consequetur gratiam: at præparatio ad Eucharistiam, duplici viâ gratiam lucratur, & duplicatum beatitudinis gradum posteà.

Adeò decet puritas ad hoc Sacramentũ, ut divinitus sit dispositum, quòd præcedens Sacrificium Christi sit pro peccatis nostris, quod vim habet remittendi ipsam culparum pœnam; ipse Christus, quem suscipimus, vult priùs nos mundare, ut ipse mundavit & lavit priùs pedes Discipulorum, antequam se nobis daret, & pro nobis traderet. Ostendit illa lavatione, non quamlibet munditiam decere, sed exquisitam: nam non tantùm voluit manus Discipulorum

mundas esse, quod ordinarijs convivijs sufficit; sed ut pedes etiam, quod magis extraordinaria diligentia est. Non tantùm manibus, hoc est operibus, mundos, sine ulla culpa, indicavit DEUS oportere nos ad Eucharistiam accedere; sed & pedibus mundos, hoc est ipsis vestigijs culparum, id est pœnis ex remissis jam peccatis & operibus tepidis: sic Sacrificij gratia est in remissionem pœnæ ex peccatis.

O Domine, quomodo dignè accedam ad te suscipiendum? Quantus apparatus sanctitatis fuit Joanni Baptistæ, ut in ore suo nō te, sed nomen tuum figuratum sumeret, dicens, Ecce Agnus DEI; & ut ministraret figuram unius Sacramenti tui? at ego, ut te ipsum verè & realiter in ore meo sumam, & suscipiam tremendum istud Sacramentum, quàm purus debeo accedere? O utinam possem te excipere illâ reverentiâ, quâ beatissima MATER tua te excepit utero suo, in stupenda illa hora incarnationis, aut quomodo corpus tuum sanctissimum de cruce refixum accepit in suo gremio; & Pater tuus immensus excepit spiritum tuum, in manus suas commendatum, cùm exspirasti. Quod divisisti Domine in morte tua, inter Patrem & Matrem distribuens; utrumque veneror

jam

jam in hoc Sacramento post resurrectionem tuam: non enim anima est sine corpore. Corpus quod reliquisti Matri, mihi concedis simul cum spiritu, quem commendasti Patri. O quis exspiranti JESV apposuisset os, ut hauriret spiritum eius dignum divinis manibus, ut corpus meum regeret! O quis squallens cadaver JESV posset sanguine proprio fuso tergere, & in se recipere sanguinem Christi pro me effusum, ut mundaret animam meam squallidam! O quis apponeret os, ut sanguinem & aquam è latere Christi fluentem gustaret & reciperet, ne gutta decideret! Sed tu Domine, desiderans & desiderabilis, imples vota mea in hoc tremendo beneficio. Quale gaudium fuit Angelorũ in ascensione tua, cùm cælum intrasti, qualia desideria præcesserunt reditus tui in cælum? O desiderate cunctis Angelorum Hierarchijs, quantâ exultatione debeo gestire, cùm in meũ pectus intras?

Totam reverentiam, quã omnes Angeli habuerunt cùm te exceperunt, redeuntem à mundo & vita passibili, ego unus tibi debeo multis modis: nam intras in me sæpiùs, ut me unum solum delectes, qui semel in cælos intrasti, delectaturus omnes Angelos. Sæpiùs pro me uno facis, quod semel pro

universis spirituum Hierarchijs fecisti. Si hoc beneficium uni dumtaxat ex omnibus hominibus fieret, ut semel in æternitate tota intraret Christus in illius solius pectus hoc amabilissimo modo, quàm stupendum beneficium censeretur? qui audirent, vix crederent attoniti hoc benignitatis miraculo: ipse qui suscepisset, quàm extra se admiratus, sine voce, sine motu, imò sine vita maneret, nisi miraculosè juvaretur præ stupore, timore, gaudio, & amore, ex tanta benevolentia: cur ego dignè non vereor & admiror majus beneficium, cùm non semel duntaxat, sed frequentissimè, non mihi solum hoc fiat, sed omnibus; in quo majus beneficium meum agnosco. O quis te reciperet JESV amabilis in me intrantem, ut Pater tuus te excepit in cælum introëuntem, post tot cruciatûs & mortem! nam omnium Angelorum sanctitas, deuotio, gaudium, pompa, celebritas adhuc non fuit digna, non dicam tua Majestate, sed nec tua humilitate, quâ vis in casa mei cordis te arctare: da mihi tanto tuo exemplo, ut infra nihilũ me humiliem. Qui non possum satis me humiliare præ tua humilitate, quomodo possum præ tua Majestate & gloria? O quàm felix anima quæ se humiliabit corã

hoc

hoc Sacramento; quàm honorata erit! quomodo Angeli illam reverebuntur & honorabunt, ut honorificè Dominum suum recipiat! Sancta Theresia nō semel in Ecclesia nostra vidit fratres nostræ Societatis, cùm ad Eucharistiam accederent, sociari ab Angelis, pallium interim pulcherrimum & locupletissimum obtendentibus super capita ipsorum, ut honorificentiùs tamquam regiæ & sacræ animæ exciperent Christum: cùm verò alij accedebant ad communicandum, non vidit illud obsequium Angelorum: causa fuit minor humilitas devotionis. Curemus itaque omni humilitate, devotione, fervore, charitate, istum panem supersubstantialem quotidianum accipere. Si quotidie illum sumamus, quasi nullo alio die sumeremus: sic frequentissimè ad illum accedamus, ac si semel in vita accederemus: sic fiat quotidiana communio, quemadmodum debet fieri prima die vitæ, & ultima in hora mortis.

CAPVT XII.

Non ultra necessitatem indulgendum refectioni corporali.

ANgeli te expectant ad cœnam suam, ne satieris ut pecora cibis corruptis.

Qui conviva vocatus est, nihil domi suæ comedit. conviva ad cœlum invitaris, saltem ne satureris in terra. Si satur cibis terrestribus, non potest esse bonus conviva etiã epuli terrestris; quomodo potest esse cœlestis mensæ? Saturitas impedit saporem materialium dapum; quantò plus impediet divinorum gustum? Lazarus jejunus, qui nec de micis satiatus fuit, in cœna cœlesti accumbit; sed exclusus epulo ille saginatus. Homines in convivijs continentur, à cibis alijs se reservantes edulio placidiori, quò inde saturentur: ô Domine, si satiabor cùm apparuerit gloria tua, illi me reservo, & abstineo agrestibus terræ escis. Spe opipari prandij ut meliùs fruatur, jejunat interim conviva: jus est, ut spe divinæ cœnæ saltem abstineamus. Memento, quòd te Christus æquavit cum Angelis, & erit pudor comparem bestijs te facere. Qui omnino non potest suam tollere infamiam, minuit quantum potest, & dissimulat: pudeat nos opprobrium casus nostri à felici statu per gulam commemorare quotidie, & quidem cum gaudio & appetitu. Si famem cæli haberes, & honorem aliquem, fastidires terrena: circa quorum delectationem cùm necesse sit sumere cibum, perinde

de oportet te habeas ac si non adesset.

Conviva Dei ad cœnam gloriæ es invitatus: interim ad mensam accumbens Christus sit conviva tuus, & abstinebis, si cogites opus esse ut dividas cum illo. Quidquid detraxeris victui, offer Iesu. Pharisæi Publicani invitabant Christum: tu Christianus, nimium non erit, si facias idem. Qui aliũ invitat, non suum gustum curat sed convivæ placere, cui meliorem partem tribuit: sic cùm ad mensam accedis, non arrideas palato tuo, sed tantùm stude placere Christi voluntati: cui magnum gustum facies, si tu nolis sumere gustum. Considera illum tribus diebus, quibus Mater sua ipsum amisit, ubi comederit: para illi convivium cũ sancto Matthæo. Vide Chistum, & Discipulos, cùm præ victus indigentia spicas vellebant: voca, & de tuo cibo dividens, epulum fac cum Zachæo. Intuere quadraginta diebus jejunantem pro te; & si cum Angelis non vis ministrare, invita cum Simone; & de abstinentia tua recreabitur, velut de mensa præparata ab Angelis. Potum petiit à Samaritana: tu porrige de calice tuo. Sitio, clamat de cruce: poculum tuum illi ministra. O quis mihi daret fel & acetum, & commutarem calicem cum Christo, suc-

currens sitienti de potu meo! quomodo in tam extrema necessitate non tibi subvenirẽ ô Domine? nunc possum, & sine dubio plus gustabis hac meâ voluntate, & abstinendi studio, quàm si jucundissimum poculum oblatum tibi gustasses, quam inhumanus esset qui tibi non succurrisset? nunc possum, si non bibam ultra necessitatem. Quomodo sitienti non subveniam? Intuere, anima, desiderantem Jesvm pascha manducare nobiscum: comitare Apostolos ut particeps sis desideratissimæ mensæ. Modestè & humiliter illic esto: quære postremũ locum, nec locum adhuc Iudæ eligas. Indignus es accumbere tali mensæ: sede ad pedes socij tui proditoris; ibi etiam te inveniet humillimus JESVS. Recogita, quomodo manducaret tot annis cum sanctissima Genitrice, & sancto Ioseph: interdum fortasse nollet multa comedere beatissima Virgo, & ab ore suo detraheret buccellas, ut daret amantissimo filio, cùm præ paupertate utrique non sufficeret: te priva aliquâ buccellâ, & da hanc eleëmosynam Virgini, ut filium alere possit. Recordare, quomodo lactaret infantem Iesvm amantissima Mater; adhuc pro te nunc jejunaret Filius Dei, & dulcissimis uberibus aliquoties abstineret:

ret: tu pro illo particulâ victus saltē abstine, & offer Christo ardentissimâ charitate; quēadmodum lactabat illum beatissima Virgo: imitare, quantum potes, ejus amorem. Hoc modo sanctis meditationibus suffocabis, & affectione erga divina præoccupabis appetitum tuum. Desiderium desiderio expelletur, & gustus gustu. Plus forsitan extirpabitur gula, & tua expurgabitur mens meditatione lectionis, & sanctâ occupatione quàm jejunijs ipsis.

Si non te moverit Christo placere; dignitas & utilitas abstinentiæ deberet convincere. Nihil magis spiritui aversum quàm immortificatio gulæ. Comede, ut alleves corpus non ut oneres. Plerique cùm comedunt, magis gravant se, quàm alunt; cibū, qui levamen vitæ deberet esse, faciunt pondus. Nónne turpissimum est, onerare & infarcire ventrem, ut aselli sarcinam, cùm nostra caro super Cherubim elevata sit? Intra quem Regnum *Dei*, & sacrarium Spiritus sancti potest esse; quomodo tam vilis est, ut de stomacho suo faciat manticam, & mortuorum animalium tumbam? Qui templum Dei vivi debet esse, qui ad divinam vitam vocatus est; cur se dejciet ad omniū abjectissimam plantarum? scilicet ad vitam

mor-

mortuam, & cœnum vitarum. Plantæ, cùm tantùm sit illis vita nutriri, omni sensu vacant. Tantumdem mentis perditur, quantum cibis afficimur. Quid indignius, quàm jactura vitæ Angelicæ & mentis? Si præcupidè edas, timor sit tibi ne degeneres, non tam in pecus, sed in arborem & truncum. Adam gulâ victus, statim instar arborum folijs vestitus est, quasi vellet fieri arbor; in quam intromisit se, fugiens DEVM. Gula & nutritio non est vita propria irrationalium solùm, sed insensibilium plantarum, quibus peculiaris vita est nutritio. Ideò plenus venter obturat sensus, inanit mentem, ad insensibilitatem traducens, impediendo usum rationis, quæ post prandium nimiùm torpet; & contrahendo statim somnum, in quo nihil omnino distat homo ab ulmo & platano: nisi quòd statu suo hæc ferat fructũ umbræ; vita vero comedentium est vita dormientium, & vita dormientium, vita cucurbitarum jacentiũ. Inde qui minùs abstinet, minùs rationi obediet, quippe insensibilior est: sola vita arborum incapax imperij est. Nutritio ipsa non est in potestate animalis. Cùm increpamus cupiditates, & feras nonnullas, mansuefiunt, & cedunt magistris: at plantæ quæ tantùm curant ali, neminem

audiunt, nec rationi parent. Est fæx vitarum hæc vita, & remotissima ab anima rationis participe; quantò magis ab spiritu DEI compote? Canis audiet dominum suum; sed non audiet quercus nec ficus agricolam, neque satur benè audiet Deum. Adamo, ut contineret eum DEVS in obedientia sua, promulgavit primogenitam jejunij legem. & unigenitam illius felicissimi status; ut magis commendaret nobis amabilem abstinentiam, quasi quæ sufficiens esset innocentiam custodire, & reliquas dotes & virtutes; & quæ aptum redderet hominem ad audiendum DEVM, eique adhærendum. Non alij nutrici confidit Dominus filium suum Adamum dilectum, & Beniaminum creaturarum, nisi jejunio; in cujus manus fidelissimas commisit illum, ut nutritius hominis esset, & pædagogus obedientiæ. At fracto jeiunio, statim Adam fugit vocem Dei. tam procul ab adhæsione divina, ut nō solùm ad DEVM non vellet accedere, & quærere, sed Deum quærentem se fugeret. Ineptus fit, qui abstinere non curat: divinæ familiaritati resistet, & inspirationibus sanctis, abjunctus ab uberibus divinis.

Quid Deo & ventri? quomodo Deus charum habebit eū, cujus Deus venter est charus?

rus? Quomodo, ô divina Veritas, in eo habitabis, qui amentissimua idololatra est? Stultissimũ fuit olim, quòd genu inclinarent ijs quæ ipsi homines faciebant: quàm etiam stultum est, quòd tu intemperans homo inclines cor tuum his, quos destruis, saporibus & cibis, & qui te destruent? Quomodo cum *Deo* epulaberis, quomodo vitam cælestem ages, & volabis cum DEO super pennas ventorum ad vitam immortalem, si gaudes earum rerum vitâ quæ hærent terræ, & fixæ sunt radicibus suis solo, & sunt semisepultæ? Mortalissima est vita nutrientium se: vita enim plantarum est, quæ partim humatæ sunt. Nutritores ventris augent mortalitatem suã, impinguando quod in se mortale est, facti mortaliores impediendo vitam æternam, contaminando mentem, & contrahendo animam, ut corporea solũ fiat. Adam violato jejunio statim mortalis est factus: tu mortalis quotidie fis, dum mortibus saginaris, & avidè nutriris mortuis animalibus, & conditis, ut in te humẽtur: at eò felicior eris, quò immortalior, si minimo alimento indigere assvefias, & acerbo vesci. Tota nostra vita in hoc mundo acerba est, amaritudinibus & laboribus plena: quare dissonè repratatur & sarcitur

sua-

suavibus rebus? Comede solùm ut vivas: talis sit cibus, qualis vita reliqua. Non vivis ut comedas; sed vivis ut moriaris, & comedis ne citò moriaris. Celeriùs mors venit nimio cibo & delicato: cibus tantùm sit medicina vitæ, non venenum & corruptio.

Satis sit tibi condimentum fames tua, & fel & acetum Christi; qui propterea illud in cruce potavit, quoniam qui adversus peccatum præliatur, non debet uti rebus jucundis: conjunctio quoque hyssopi cum spongia vim detergendi significat, ut purgationis anima forma daretur. Abstinentiâ & acerbitate tergitur character divinus, & purgatur sancta animi puritas, ut Deo copuletur, & capax divinorum fiat: nam si jejuniũ pellit dęmones pertinaciores ab alieno corpore; quantò magis alliciet DEUM facilem & benignum in corpus proprium? Si tanta jejunij est gratia ut illo purificies alios, te ipsum magis sanctificabit. Quid divinum spirat, qui spirat abstinentiam & famem: ipsum corpus quodamodò elevatur vi spiritus expediti. Ferrum grave est, sed evadit leve spiritu magnetis: tu quoq; si à Deo te suspendas, allevabit corpus tuum vigore spiritus, intellectuale & quasi incorporeum

redden-

reddens. rarefit quoque contextus nostri corporis per abstinentiam, ut animæ jam traluceant divina; ipsaque commodius gubernabit illud, jam proportione sibi convenienti devastatum & sine cortice pingui magis politum; nec enim magnum pondus idoneè se sinit tractari.

Denique abstinentia tantum bonum est, ut nulli rei non sit optima. Aliæ virtutes animam honestant; abstinentia & corpori & animæ salutaris est. Sancti, & Philosophi abstinentiores diu vixerunt. Homines cùm immortales futuri eramus, solùm oleribus & fructibus terræ in illo felicissimo innocentiæ statu contenti fuissemus: nunc quoque temperantia restituit homini aureum sæculum. Iuvat inedia salutem corporis; ipsa est medicina naturalis, ipsa medicina universalis omnibus morbis idonea. Peritissimi Medici primum pharmacum cujus morbo inediam porrigi jubent: nam oppetio metropolis est morborum, & præcipuus mortis satelles. Omnes ferè juvenum immaturas mortes ingluvies patrat. At si omnibus affectionibus corporis medetur inedia, animæ quoque universos affectus sanabit. Elatas cervices fames frangit, avaros cogit ad impensas, otiosos & desides ad o-

peras

peras instigat, luxuriosos castificat, iracũdos mansvefacit. Si ergo omnibus vitijs resistit frugalitas, cùm est invita; si cùm non est virtus, generat virtutes; quid restat, cùm virtus vera & sincera est, nisi quòd DEVM animæ societ & in ea stabiliat? Cum jejuno Elia & Moyse DEUS gavisus est confabulari.

Verùm perinde ut jejunium averruncat & fugat dæmones, ita saturitas DEVM. Nisi hoc vitiũ ableges, & virtutem temperantiæ in animo stabilias; in reliquis potes desperare. Perinde erit, ac si canes molestos volens abigere pro lapide conjicias panem. Prior intestinus & civilis hostis superari debet, quàm possint externi.

CAPVT XIII.

Quòd vitæ ratio sit sumenda frequenti discussione sui.

RAro respiciunt homines vitam suam; ideò frequenter pessima conspicitur: plerumque nihil consulunt de actibus suis, ad summum aliquando quid facturi sint, sed raro quid fecerint; cùm vix sciant quomodo sit bene faciendum, nisi considerent quid sit male factum. Ex præteritis damnis futura prosperantur. Mercatores noctu computant lucrum diurnum; & si detrimentum

inveniant, alio die aliisque rebus statuunt restaurare. Domini rationem vilissimarum rerum exigunt à servis: quomodo anima humana, quæ cœlum & terram superat, sine rationibus relinquitur? In dispendio minuti æris scrupulosi sunt, & damna æterni lucri non curant. Respublica sine Magistratu, vulgus sceleratorum erit: incultus ager, seges tribulorum. Plus peccatum Adami cor nostrum corrupit, quàm terram. Si conscientiam non colas, per innumera vitia fructificabit.

Oportet, ô spiritus remisse, rationem tui exigere immisericorditer, ut misericordiã DEI consequaris. Multi periclitati sunt ob peccata occulta. Tenebris involutus est mũdus: vix te nosces cùm te disquiras; quid erit si nec te aspicias? At si te ignoras, quid curas scire alia, imò & habere alia? nam etsi mundũ possideas, & calleas universas scientias, fatuus & pauper eris, & vilissimus; quia te non possidebis, qui præstas rebus omnibus, & per quem possidebis omnia: & te non posidens, nil possidebis, nec scies nisi abuti omnibus, & errare. Solus sapiens, dives: pretiosus est qui se tenet, vilem agnoscens, & invenit & contrectat vilitatem suam. Equum, quo quis utitur, vult nosse; armenta

& pe-

& pecora vult numerata habere; & se solũ ignorare, & sine numero peccare. Cur tam hostis sui est homo ut nec respicere se velit? At si te odisse vis cum fructu; quæso, te oderis, hortendo te, non obliviscendo. Ex respectione tui te horrebis, ex horrore te corriges, ex correctione gratus Deo eris.

Tametsi nolimus discutere nos, nihil inultum Deus permittet. At si nosmetipsos dijudicaremus, non utique judicaremur: dum judicamur autem, à Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. O Veritas misericors, quæ nos reos in te nostrimet delegas judices, quid clementius? O magna misericordia, quòd humano nostro judicio contenta sit justitia divina. Si quis accusatus ob facinus patratum, expectaret judicem à Principe designandum, qui causam nosset; quàm cupidus & solicitus esset, ut aliquis propinquus sibi, aut patriâ, aut familiaritate, judex deputaretur? quantoperè gauderet si consangvineus aliquis esset aut amicissimus? Vide sortem tuam, & benignitatem divinam, qui te ipsum judicem tuimet vult esse. Si duo tribunalia alicui reo proponerentur, unum severissimi hominis & extranei, & in quo inclementissimarũ legum praxis esset, alterum mitioris & co-

gnati sui, & in quo leges vigerent minùs pœnales; si judicari & damnari vellet in illo rigidissimo, quid ab amentiâ aut desperatione talis electio distaret? O quanta desperatio & amentia hominis, qui in tribunali, non dicam ubi cognatus & amicus, sed ipsemet homo reus est Iudex, nolit se convenire; sed in justissimo & acerbissimo velit condemnari, ubi DEVS severus actor, & offensus erit judex! Si criminis tui alteruter arbiter ad optionem tuam designaretur, aut complex tecum in eadem culpa, aut accusator tuus & pars offensa, an eligeres hujus judicium? non cōplex tuus, sed tu ipse, aut DEUS offensus judex tuus potest esse, & necesse est ut sit punitor. Impossibile est vitare condemnationem & judiciū aliquod: aut te dijudica, aut Dominus te ad pœnam judicabit severissimè. Ne igitur contemnas judicium tuum: nam sic fugies divinum, ne ibi damneris.

Nullius rei temporalis major ratio tibi sit, quàm ut à te rationem exigas; nec est aliud magis rationabile. Si alios reformare volumus; cur nos volumus relinquere deformes & iniquos? Saltem bis in die voca te in jus, & rigidissimè te judica, velut si in tremēdo die ultimi judicij esses. Si tunc,

cùm

cùm omnes homines trepidi, expaventes & horrentes ante tribunal Christi, essent judicandi, solùm tecum tam misericorditer judex se haberet, ut te separare à turba totius generis, & nollet te judicare & damnare, sed contentus esset, ut te discuteres hoc pacto, ut si tu ipse temet judicares & punires seriò, staret tuo judicio; sed si negligenter, iterùm restituēdus esses ad massam ceterorum, ut ad supplicium rigidissimè judicareris; quibus gratijs æstimares hunc favorem Christi? quantâ solicitudine inspiceres & scrutareris te, nec ullo modo tibi benignus esses? Tantumdem tibi modò est concessū: age in examinibus quotidianis & confessione causam DEI, gloriam ejus seriò quærens, & confusionem tui procurans. Considera inde Christum terribiliter judicantem reliquos homines, intimantem extremam damnationis sententiam, & aliunde crucifixum pro te solum qui discutias te ipsum ante pedes Christi in monte Calvariæ, cum matre IESV, Ioanne & Magdalena lachrymantibus, clamante & lachrymante quoq; ipso dilecto IESV, Pater ignosce illi, quia nescit quid fecerit. Istâ quoque cogitatione ad Confessorem accede, cum spe veniæ, si tibi non parcas; considerans IESVM, cùm

nihil tuo supplicio, & peccatis attentus erat, nisi solicitus de eorum veniâ, de tuorũ peccatorum numero & magnitudine curã deponens, solùm indulgere optans, quia commisit tuæ fidei examen & discussionem eorum & vindictam. Esto fidelis Christo, & nihil inultum tibi transeas; sic Christus fidelissimus tibi in omnibus tibi parcet.

Statue primùm coram te sortem, cujus rationem reddere teneris; omnia scilicet beneficia divina: deinde discute abusũ eorum, & ingratitudinem: demum humiliare, dole, lacrymare exiguos etiam defectus; & viriliter cum gratia Dei propone non relabi in æternum. Firma hoc pactum tuum, ut humani contractus firmari solent, primò coram testibus; renova propositum coram Angelis, & Sanctis; deinde præstitâ cautione vel vadimonio, beatam Virginem, & Sanctos devotos voca & designa fidejussores, item adijciendo pœnam. Statuas tibi si relabaris spontaneum aliquod quod tibi molestũ sit; contende semper in melius: nã si gaudiũ est Angelis super uno peccatore pænitentiã agente; cur non erit lætitia super justo in melius quotidie contẽdente? Ne intepescas in hac discussione tui, quæ clavis est totius fervoris. Tepiditas multorũ Religio-

sorum

sorum ex hujus exercitij tepore venit: hinc plures parũ fervidi, hinc viri diu pij, miserè posteà defecerũt, quia superficiali quodam dolore & examine contenti manebant; & quod hac horâ plangebant, sequẽti optabãt.

Quotidie bis renovas & juvas vires corporis refectione corporali: non decet minùs renovare vires animæ & proposita tua, discutiendo te; imò non bis, sed passim ad singula opera considera, an benè vel secus feceris. DEVS qui non potest errare, singula opera sua statim ac fecerat, considerabat & examinabat. Fecit lucem, statim examinans vidit quòd esset bona. Fecit luminaria, statim scrutatus est & vidit quòd essent bona. Quotidie operum singulorum examina fecit, deinde universale omnium cuncta perpendens, & vidit, quod essent valdè bona. Sic tu singula tua opera examina, deinde omnia simul. Si non fecisti benè, in discussione tuæ conscientiæ emendabis, ut deinceps facias meliùs. Moyses in sinu sui pectoris manum mundavit, quam invenit leprosam. Hæc discussio seria officina est virtutum: ibi timor DEI, ibi humilitas, ibi cognitio sui, ibi compunctio, ibi perseverantia, ibi fervor, ibi prudentia cuditur. Insidiare præcipuè alicui vitio, cui

molestus & importunus sis, donec penitus extirpes: hac arte paulatim omnia evellere cura.

CAPVT XIV.

Quomodo erga alios debeamus affici.

Hæc sit interdiu occupatio tua, in omnibus operibus tuis etiam bonis te accusare, & in operibus alienis etiam malis excusare alios. Non est conscientia ut vultus; alienas facies videmus, non nostram; sed conscientiam nostram videmus, non alienas: quare solùm nos dijudicare & damnare debemus, & possumus. Si cùm tuã conscientiam tu solus cernere valeas, nihilominùs non potes discernere plura opera tua, an benè vel malè facta sint, an consensum præstitisti, vel secùs; cur audes judicare alios, quorum corda abscondita sunt, nisi soli Deo? Si tuam mentem non vides, quomodo judicas alienam? Si tua non potes discernere, quomodo audes decernere de alijs? Si tibi non attendis, quare appendis reliquos? Sed plerumque qui in foro otiosi sunt, murmurant, & detrahunt alijs; sic qui suæ animæ non habet curam, judicat alios. Experientiâ jam oportebat didicisse, quàm sæpè fallantur judicia nostra. In rebus corpora-

poralibus, & ijs, quæ tantùm habent extrinsecam speciem & colorem, sæpissimè decipiuntur sensus; quanto faciliùs frustrabuntur in judicandis humanis cordibus, quæ non percipiunt, quæ à libero gubernantur arbitrio, & in quibus tot miracula passim operatur secretò gratia DEI? Quamvis cõspicua videantur argumenta sinistræ suspicionis, non oportet judicare sinistrè, quia potes falli. Socij sancti Bonifacij nõ irrationabiliter, sed sufficientibus judicijs ex vita præterita, suspicati sunt fuisse occupatum cum meretrice, dum quærebant illum; at ipse interim æstuans amore DEI, patiebatur atrocissima tormenta pro Christi nomine. Tam fallax fuit judicium verisimile; quantum decipieris improbabilibus tuis suspicionibus? Is qui potestatem habet super alios, & tenetur judicare, non debet damnare, nisi constet culpa evidenter; & in dubijs reus absolvitur: cur tu solâ opinione tuâ incertâ audebis damnare eum qui melior te est, & à quo judicandus es?

Si diligeres alios, ut Christus jubet, non judicares illos: charitas operit multitudinem peccatorum. Ideò non te judicas, quia amor proprius te inclinat, ut excuses tua: quare si amor tibi esset fratrum, non judi-

cares, sed excusares illos. Christus judicaturus hominem, factus est ipse homo, & induit humanitatem: tu quoque si judicare aut reprehendere alium vis indue illum, & ita cum illo facias ut velles tecum fieri. Hoc sit primum charitatis opus, ut non offendaris in fratre tuo: alterum est ut non offendas illum; tertium, ut juves in omnibus: tamen quia non diligis, sæpè deficis in primo officio, & injustè offenderis adhuc innocentibus, & fastidis plerumque eos qui grati sunt Deo. Vbi est charitas Dei, ubi est amor Iesu, si possunt tibi displicere ij, qui placent Iesu, & amici Dei sunt, & placent plusquam tu peccator. Si amares Deum, & ejus immensam bonitatem, omnes propter bonitatem amares; amares bonos, quia boni sunt; amares malos, quia boni esse possunt. Non tantùm in pretio est admirandum aliquod artificium, sed & materia ex quo fieri potest. Ex malis fiunt boni oportet non fastidire illos: hoc est amare omnes propter bonitatem, hoc est amare omnes in Deo, cùm amamus propter illud quod non potest amari sine Deo, ut bonitas, justitia, virtus.

Si bonitatem Dei amares, omnes amares in Deo, & velles ut omnes Deum amarent,

rent, & ad hoc juvares & solicitareris. Diversus est zelus amoris humani & divini: bonitas humana finita & exigua est, & non sufficit omnibus; nec potest satisfacere multis, quin singulis minùs respondeat; ideò zelus hominum est, ne alij amēt, quod quisque diligit: at quia bonitas DEI est infinita, & plus quàm sufficiens omnibus, & amor noster limitatus ut tantæ bonitati nequeat satis facere; idcircò zelus divinus est, ut ceteri etiam ament illam, & approbent nostrum amorem, & coadiutores sint, ut, solvāt, & magis satis faciant bonitati, quam æquare non possumus ullo amore. Inpudenter amas DEUM, nisi velis ut illum amēt omnes: nam debes amare plus quàm te: te autem, cùm pessimus sis, vis ut omnes ament; cur optimo DEO minùs desideras?

O infinita DEI bonitas, qui me pessimũ & ultimum peccatorem tantoperè amasti, ut non contentus quòd me amares, etiam volueris, ut me amarent omnes, & hoc præceperis, cur non desiderabo ego, ut omnes te ament, & illud ubique curabo? imò obligasti omnes tuo præcepto & sanguine, ut non minori modo me diligerent, quàm quemadmodum tu dilexisti me & quisque diligit se ipsum. Da mihi, ut etiam

hæc

hæc exempla amandi ſervem, ut ego amem omnes. Tu dixiſti: Hoc eſt præceptum meum, ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos. & iterùm: Diliges proximum tuum ſicut te ipſum. Tu Domine amaſti me, antequam te diligerem: tu Domine amaſti me, non propter utilitatem tuam, ſed meam: tu amaſti me ſummo amore; nam majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro inimicis ſuis: tu amaſti me amore perſeveranti: tu es ille, qui cùm dilexiſſet ſuos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Hæ ſunt leges, quibus me amaſti; & debent eſſe regula, quibus amem alios. O anima, diſce amorem ab amore Chriſti, & dilige velut vitam tuam quos dilexit Chriſtus pluſquam vitam ſuam; & in illis vult à te diligi & coli.

Si Chriſtus æger in lecto (non reputabit in decentiam cogitari languentem pro bono noſtro, ille qui verè languores noſtros tulit pro ſalute noſtrâ) aut famelicus eſſet, & alius pauper eſſet in alio lecto ægrotans etiam, & laborans fame, & conſuleres ipſũ Chriſtum. utri priùs ſubveniri vellet an ſibi, an pauperi; Credo piè reſponſurum, quòd pauperi: nam & ipſe Chriſtus auferret cibũ ab ore ſuo, ut pauperem aleret. Chriſto igi-

tur

tur in paupere servi & cole: si operâ tuâ non potes, saltem oratione, & compassione; non tantum in necessitatibus corporalibus, sed multò magis in spiritualibus. Eleëmosynam factam corpori, quod studet affligere DEUS, tantoperè æstimat, ut pro illa promittat cælum, nec aliam causam absolvendi in tremendo die judicij assignet; quantò majoris faciet eleëmosynam factam animæ, pro qua mortuus est? O charitas DEI infinita, ô amantissime IESU, qui posuisti animam tuam pro peccatoribus, concede mihi, ut diligam animas eorum, quemadmodum tu dilexisti. Exemplum amoris tui sumã, ut amem quos tu amasti, non exemplum amoris mei; nec diligam proximum, sicut mei psum amavi, nam malè diligam. Me nescivi diligere; quomodo diligam alios? Quomodo me potui diligere, qui dilexi voluntatem meam, qui dilexi iniquitatem? Sed diligam proximum, sicut me debeo diligere, desiderando illi voluntatem tuam, & maiorem gratiam; ut omnes ardentissimè serviant tibi, & adorent in spiritu & veritate.

LIBER QVARTVS.

De ijs, quæ spectant ad ardentissimum DEI amorem excitandum, & elevationem animi ad divinam unionem.

CAPVT I.

Quàm ingrati simus DEO.

VAM infeliciter nostrum cor solicitant beneficia tua, ô Felicitas Beatorum, ut commoveat nos ad benevolentiam parvula beneficentia etiam pessimorum hominum, imò ferarum, & non stupeamus & deficiamus amantes immensam beneficentiam naturæ tuæ beneficæ! Quomodo hoc fit, quòd si homo fecisset, putaremus ingens beneficium, & eo ipso quòd DEVS fecerit incomparabiliter plus multo non æstimamus benefecisse, nec gratos esse curamus? An naturam suam perdit aqua quòd in mari sit, non in exiguo poculo? an amittet naturā beneficij, quòd DEVS sit auctor, cujus natura est benefacere? Potiùs credendum est, aquam esse quod hauritur è pelago. Calórne, propterea quòd sit in igne, putandus est non cale-

facere; sed solùm ille quòd sit in aliena & violenta materiâ? efficacior est ardor ignis, & magis fovet quàm calor ligni: sic munera DEI beneficentiora sunt, quàm hominum, quia DEI sunt. Bonitatis natura est benefacere, sicut ignis calefacere. In hominibus langvidior est beneficentia, quia ab eorum naturâ aliena, sicut & eorum propria solùm est indigentia. Purior est aqua in fonte, quàm in rivis: puriora sunt beneficia DEI, quàm hominum, qui plerumque corrumpunt naturam beneficij. Cur igitur munera amittent privilegium & reverentiam suam quòd fiant à DEO; quæ si facta essent ab vili quolibet homine multò minora, nisi grati essemus, non auderemus securâ frõte esse coràm hominibus, sed erubescere mus confusi, ut adhuc nostri met nos puderet, nobisque videremur esse sine honore infames; & tamen quia sunt facta à DEO, impunè sumus ingrati, atque coram DEO & Angelis audemus sine pudore comparere. Cur dona, quia à DEO veniant, infeliciora sint & deterioris conditionis, cùm ea solùm servent omnes conditiones benefaciendi, & felicissimè nobis subveniant? Estne ista beneficij infelicitas, factum fuisse à felicitate summa?

Cur

Cur non amamus te Domine, qui creasti penitus nos; & grato animo sumus erga latrones, quia non penitus spoliârunt nos, & erga canes adhuc, quia custodiunt nostra? eum, quia in necessitate aliqua subvenit, amamus; & non liquefimus præ amore tui, qui dedisti essentiam & vitam creando nos, cùm nihil fuimus. Quæ major necessitas & penuria, quàm cùm nihil habebamus, imò nihil eramus? Si DEVS tunc subvenit nobis, donando vitam & esse; cur non meminimus tantæ eleëmosynæ, cùm gratificemur ei, qui exiguum subsidium vitæ præstitit? Anne major misericordia censebitur opitulari quo vivamus, quàm dare ipsum vivere? Eò majora censentur beneficia, quò opportunius conferuntur pro indigentia majori, & quæ ultrò dantur sine postulationis aut desiderij pretio. Quæ major indigentia, quàm nihili, quæ summa egestas est? Summum igitur beneficium DEVS fecit, summo amore dignum, qui occurrit tantæ egentiæ: summum beneficium est quod tam ultrò concessit, cùm ex nobis nihilum præcessit. Quantò quis magis eget, etiamsi parum donetur, pluris æstimatur, quàm cùm plus donatur minùs indigenti: tu Domine, cùm summè egebamus in nihilo, non parum dedisti,

disti, sed totum ipsum quod sumus.

Ad calculos veniāt omnia hominũ beneficia; & quia longum esset recensere singula, consideremus illud, quod omnium gentium judicio maximũ celebratur, & ultra omnem gratiā esse; atque conferamus cum minimo beneficio divino creationis. Clamat & docet natura, nullam gratiam parem reddi posse parentibus: at hi quid dederunt? fœtidum corpus, obnoxium peccato, morbis, & omnibus miserijs vitæ huius, ut jam quodamodò meliùs se gerant parentes erga vermes fœtidos, quàm erga filios: nam illos creant non contaminatos culpâ, nec obnoxios iræ divinæ; filios verò gignunt maledictos, jam peccatores, dignos morte & carcere. Quomodo Domine immemores tui sumus, & erga te impudentes, cùm totum nostrum esse dedisti, corpus in principio idoneum, purũ, & innumeris dotibus decorum, animam excellentissimæ naturæ, puram, spiritualē? Parentum beneficium non magni illis stetit; nam de superfluis sibi tantùm impertierunt nobis non totum corpus, sed particulam spurcissimi stercoris, & saniem: tu Domine totos nos dedisti, totum corpus, totam animam puram: quod beneficium non minori tibi stetit quàm omnipotentiæ tuæ viribus.

Illud adhuc quod à parentibus habemus, id nobis non dederunt, sed tu per illos. illi solùm de se dederunt obligationem culpæ & auspicium miseriarum. Quod parentes dederunt, non fuit propter purum amorem nostri, sed propter turpem voluptatem suam: tu Domine raptus amore nostri nos creasti. Parentes fortasse inviti nos produxerũt, qui sæpè nolunt generare: non fuit officium amoris ipsorũ, ut nos gignerẽt, & nõ alios, quia nec in potestate nec in electione eorum fuit: tuus Domine amor me creavit, & non alios; electio tua fuit: tu Domine conspiciens innumeros homines quos creare posses, & tibi meliùs servirent, me miserum nullis meis meritis elegisti; nec impedivit amorem tuum, prævidisse me peccaturum adversus te plusquam omnes, & futurum omnium peccatorum scelestissimum & maximum, & magis ingratum, quàm Lucifer primogenitus peccati, & Iudas venditor Filij tui, & Antichristus ejus adversarius.

En Domine, in uno beneficio tuo non tantùm me totum debeo semel, sed multipliciter me debeo: quomodo alia solvam? Me totum debeo tibi, quia me dedisti totum: me totum debeo, quia in me impendisti tuam omnipotentiam: me totum debeo,

beo, quia non dedisti invitè: me totum debeo, quia dedisti ultrò: me totum debeo, quia dedisti amando: me totum debeo, quia dedisti eligendo me inter infinitos: me totum debeo, quia dedisti prævidendo me ingratissimũ super omnes peccatores. O Domine, cui toties totum me debeo ob unicum beneficium, præsta ut saltem partem meam tibi semel reddam ob infinita beneficia: præsta ut cor meum tibi offeram: cumque non semel hoc beneficium unicum & multiplex feceris, sed continues semper, & augeas quotidie conservando, totum me quotidie infinities debeo: infinities cor meum accipe, non propter bonum quod in me efficit beneficium tuum, sed propter bonum quod in te efficit ut facias beneficiũ mihi, & colligo ex beneficio tuo. Si igitur tantum est minimum hoc beneficium tuum, ut toties propter illud me debeam; quid propter redemptionem, quæ tantò excedit creationem, quantò DEUS excedit hominem? In creatione me dedisti mihi, in redemptione te dedisti, & me restituisti.

CAPUT II.

Quòd sint sine numero beneficia DEI.

BEnedic adhuc anima mea Domino, & noli oblivisci omnes retributiones ejus.

sive in inimicos tuos, sive in amicos; sive in Angelos, sive in pecora campi; sive in Beatos remunerando, sive in dæmones puniendo; omnes retributiones Domini, propria tua beneficia sunt. O DEVS, quàm immersus sum beneficientiâ tuâ! Quidquid agis, beneficium est, & illud meum beneficium est. Quod agit lumen, lumen est; & lumen quod unius causa accenditur, non solùm illum, sed omnes illuminat astantes: sic tu, ô lumen Veritatis, ô natura bonitatis; & ideò benefica, nihil potes agere, quod non sit beneficium; & beneficium quod uni confers, non solùm illi, sed omnibus cõferre est necesse. Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est descendens à Patre luminum; quia velut lumina, tua bona diffundis; quia sine diminutione tui communicaris omnibus, & pro omnibus. Lumen integrum distribuit cunctis lucem: sine facis jacturâ accendi potest alia. Quidquid jaculatur sol, lux est, omnes per illam videre possunt, nisi claudant oculos. Quidquid efficit DEVS, beneficium est, per illud omnes sibi prodesse & juvare possunt, nisi sint insipientes & maligni. Semper munera tua, Domine, comitatur ardens amor tuus, sicut lucem calor: hoc est im-

immensum pretium tuorum bonorum, quòd sint obsides & pignora amoris tui: licet lateat visum, patet tamen in effectu benefico. Nam lucem etiam, quam spargit sol, quamvis solùm videamus, & non calorem; semper tamen calor cum luce est.

O Pater luminum, quantas tibi gratias agere debeo pro universis universorum beneficijs, testibus amoris tui, quem præcipuè exosculor & adoro in operibus tuis! Quis non stupeat ingenium tuæ bonitatis, ut omnium sit unum beneficium, & unius sint omnia beneficia; ut privata sint communia, & communia privata? Omnia naturæ opera, omnia mirabilia gratiæ, omnes præsciti, omnes beati, beneficia mea sunt. Omnes prosperitates, omnes calamitates hominum, munera tua sunt, quibus me donas & amas. O homo ingrate nónne diligeres DEUM toto impetu cordis, si te reum inferni, mortuum in peccato gravi, non damnaret; sed alium hominem meliorem te crearet, & loco tui sufficeret, ut pœnas inferorum pateretur pro te? Plus fecit DEUS: taceo quòd ipse in se culpas nostras suscepit, moriens pro nobis; illud nunc stupeo, licet minus sit sine comparatione, quòd plures voluerit damnare & non misereri, ut te salvaret: nam si

pauciores damnari videres, minùs timeres, & fortasse damnareris: si unus aut alter solùm damnaretur, nihil ferè tu timeres; & quòd certiùs de te potes præsumere, tu damnareris: si nullus damnaretur, nihil times; & potes putare quòd tu solus damnareris, aut, quod pejus esset, multò plus peccares, & nihil DEUM verereris. Igitur cruciatus & infernus tot hominum, beneficium meum est. O lumen cordis, quantus lucet amor electorum tuorum? Animalia fecisti propter homines, & homines damnas propter alios homines quos ad salutem elegisti. Angeli serviunt hominibus, imò tu ipse factus homo: quid mirum, si velis etiam ut homo serviat homini? Si ad commoditatem vitæ temporalis permittis, ut homo serviat homini, mancipium hero: ad consecutionem vitæ æternæ, & augmentum gloriæ, præscitum oportet servire electo. Ecce spiritus ingrate, si tantum malum pœnæ in alijs, bonum tuum est; bona quoque aliena, beneficia tua etiam erunt.

Tali arte architectatur DEUS opera sua, ut singula sint universorum bona; & ipsa pœna damnatorum tam bona cunctis est, ut ipsis damnatis bona sit: nā cum illa non ha-

bent

bent malitiam suam meram, sed sentiunt justitiam divinam, quæ optima est. Tam beneficus DEVS est, ut ipsa damna vertat in beneficia; & quod plus est, ex ipsis malis culpæ, quæ sola mala est, extorqueat bona, & interdum majora bona. Tam potenter, ô *Domine*, mihi facis beneficia, ut ex peccatis, ubi non potes, nec facis, [nam non potes facere illa, nec juvare ut fiant] majora beneficia inde facis & potes. Ex peccatis calles bona immensa elicere, & virtutes. Lumen in corpus obscurum & densum impingens, in quod nequit agere, ibi reflexione augetur duplicatum, non deperditur lumen; nec umquam deperditur, & vacat beneficentia tua. Ex peccato ubi nihil est benefactum, majus meum beneficium effecisti, incarnationem Filij tui decernens. Tam ex peccatis meis quàm ex alienis scis Domine peritè benefacere mihi: quando audio scelus ab aliquo patratum, doleo fratris malum; sed inde tibi gratias ago, quia spero majorem misericordiam tuam, aut illi, aut mihi. Gratias tibi ago, quia inde præparabis magnum beneficium mihi, nisi ego fiam cæcus nolens lumen videre.

Benedic iterum anima mea Patri luminum, & noli oblivisci omnes retributiones

ejus: nam omnes sunt illius munera; etiam illa beneficia, quæ ab hominibus tibi videntur venire, & accipis ab illis: nam si mala & dura, quæ tibi infligũt homines debes putare venire à Deo; cur bona non putabis ab illo venire; cujus natura bonitas est, ad benefaciendum prona? Omne lumen cæli, licet jaculetur illud stella parvula, & luna cùm noctu illuminat, quamvis sol non videatur, lumen solis est: sic quodlibet bonum, & beneficium etiam factum ab homine, bonum illud à DEO est, & beneficium illud fulgur bonitatis ejus. Hoc unicum est solatiũ humanæ vitæ inter tot miserias, quòd nihil possit fieri nisi à DEO; & quidquid facit DEVS aut permittit, non potest non esse beneficium juxta naturam bonitatis: & quodcumque beneficium fit, id à *DEO* fit; & quidquid à DEO fit, illud est beneficium meum factum mihi. Dolores corporis, & miseriæ vitæ cùm patior ego aut alius, fames communis, morbi, pestes, omnia sunt mea beneficia, ô Domine, qui propter bonum meum affligis alios. O DEVS, quantum tibi debeo, qui ut ego pauperculus acciperem sanctam aliquam inspirationem, non dubitas ipsos Reges & mundi Monarchas occidere; nec attendis tot Regnorum

lacry-

lacrymas & calamitates, ut ego inde aliquid addiscam. Pluris æstimas quòd sanctum quid rusticus contritus cogitet & sapiat, quàm vitam & capita Regum aliquorum coronata, ac populos interdum integros. Da Domine, ut pro omnibus tibi gratus sim; & amem pro me & alijs, in omnibus operibus tuis, ut tu in omnibus beneficijs tuis me amas.

CAPVT III.

DEI amor patet infinitus in redemptione.

O Amor infinite, quomodo exhauriris in benemerendo de me, cùm nec tibi ô DEUS omnipotens, restet potentia quâ majora opera pro me posses facere, nec sapientia sit reliqua quâ posses excogitare, nec voluntas possibilis quâ posses optare! Nullum enim præstantius remedium nostri generis excogitari aut esse potuit, quàm incarnatio Filij *DEI*, quod fuit infinita misericordia. O immensa beneficentia & amoris excessus, cui cessit omnipotentia divina! vicisti Dei artes, & vota illa sacrosancta & infinita quasi limitasti; quomodo non vincis infirmitatem meam, suspendis cogitationes meas, & limitas desideria mea, ut

nihil coner, cogitem, velim, nisi te? Filij, quos enutristi Domine per creationem, te sprevimus: quomodo quos insuper honorasti, & exaltasti usque ad consortiũ tuæ Majestatis, te spernere possumus, & non amare; qui nos amando, sprevisti te usque ad consortium vilitatis nostræ? O Domine, quantum solatium habeo in hoc redemptionis beneficio, cùm te video afflictum & nostræ miseriæ socium, & amatorem! nónne alio modo redimere nos posses, quamvis minore justitiæ rigore? nónne poteras creare excellentissimum Angelum, excellenti gratiâ præditum, qui pateretur saltem inferni dolores? nónne poteras ipse, servato stricto justitiæ tuæ jure, sine tot cruciatibus? At ut totum nostrum occupares amorem, id fecisti. Fortasse si noster Redemptor non fuisset, qui Creator noster; sed alius Redemptor, alius Creator esset; plus amaremus Redemptorem nostrum quàm Creatorem: propterea tu qui noster Creator es, voluisti Redemptor noster esse & Salvator, & totum nostrũ amorem in tuo corpore pati; atque ut evidenter pateret tuus amor, non sufficientiam redemptionis & æqualitatem attendisti, sed refusè & exundanter, ut in eo videremus amorem, qui modum nescit.

Qui omnia fecisti in numero, pondere, & mensura; cur tu auctor naturæ, in qua nihil superfluum & superabundans fecisti, in redemptione quasi turbasti omnia? Extra te & morem tuum abstractus, nullum numerū observasti cruciatuū, nullū pondus pretiosi sanguinis tui attendisti, nullā mensurā satisfactionis necessariæ, sed superfluente Cruore tuo superabundanter redemisti, sine mensura omnia faciens. Certè quia arbiter tanti operis immensus erat amor, & in hoc opere voluisti velut visibilem amorem tuū facere, cùm nos increduli non crederemus ex alijs operibus & beneficijs. Sed jam quoniam hoc voluisti, non es alius atque anteà eras; ordinem servas in omnibus operibus tuis; mensuram quoque hîc servasti, sed in eo quòd fecisti omnia sine mensura, quia amor tuus sine mensura est, nec aliter adæquatio esset. Sic video hic infinitatem tuá, cùm sine modo & proportione te hic geras. Hoc beneficium evincit meum amorem, quia convincit te amantem esse: ex ceteris beneficijs conijcio te amare, in hoc video. Cetera beneficia non obstant, quin aliquis putet sine minimo adhuc amore facta; de hoc nemo potest suspicari, nisi cum amore immenso effectum. Cetera etiam si fierent

non amando, indemnis Majestas esset tuâ, & salvum decus divinum: istud non censetur consentaneum, servatâ auctoritate divinitatis factum sine amore fuisse. Cetera facta absque dilectione, digna etiam essent laude & reverentiâ: at istud, si non fuisset amoris causa, indecorum videretur, non dicam Deo, sed homini, dignum vituperio & contemptu. At quia impossibile est, te facere indignum aliquid, evidentissimè me cognosco amari. Regium esset, etiam eos qui non amarentur alere, servare, locupletare, & quidvis benefacere; dignum esset id Majestate supremâ: at si Rex summus se ad vilia deijceret, cum lixis, coquis, & servis stabularijs conversaretur, convesceretur eodem habitu indutus; quis non contemneret, & insanire putaret? solùm illum excusaret vulnus amoris, si corde perculsus ad tempus id fecisset, ut artificio illo amatæ personæ amorem conciliaret, aut aliquid isto stratagemate in obsequium dilectionis tentasset. Hoc privilegium amor habet, quod ipsi Philosophi fatentur, ut infamiam numquam contrahat, & omnem notam aboleat eorum, quæ si facta sine amore essent, turpia & indecentia putarentur; amor tamen vertit in merita, & infamiam transformat

in gloriã. Nihil Domine indecorũ tuæ Divinitatis facere potes: quare õnia fecisti me amando cùm exinanitus auctoritate tuâ ad vilissimæ creaturæ consortium te demisisti.

Hoc evidentissimum pignus amoris divini serva anima in corde tuo, humilitatem divinam; quæ summa gloria est ex prærogativâ amoris. Amor excusat Majestatem DEI; amor exaltat humilitatem DEI. Amor hic extorquet amorem meum: ignis ignem accendit, amor amorem suscitat: amor tuus, ô Domine, me accendat ad amandum te, ignem venisti mittere: sed numquid Domine non poteras absque adventu tuo & incarnatione mittere? quid opus erat, ut fieres homo, ut accenderes homines? an quia ignis non efficit nisi in coniunctam materiam? Ignis enim in suæ naturæ puritate, & sphærâ circa cælum dicitur non urere, nec ullam materiam solidam accendere; necesse est, ut in aliena materia sit, & fiat visibilis: sic tu Domine in sinceritate purissimæ tuæ naturæ tametsi amor es, & ignis comburens, non ita accendebas homines, nisi factus homo; ut ignis cœli non accendet lignũ, nisi cũ ignis factus est in ligno, aut aliâ crassiori materiâ quàm ætheris: alia ligna tunc accendet cõspicua jam & visibilis flam-

flamma. Tuus amor viſibilis, cum factus es homo, non poteſt non accendere, & urere homines.

Magnum beneficium creditur, quod prævenit preces, cùm abſque illarum pretio indulgeatur: majus ſi careat ſpe; placidiùs enim inſperata bona accidunt: maximum, ſi præoccupet vota: nihil enim gratius & magis ultrò, quàm quod ſine impendio deſiderij datur; jam quale erit quod prævertit opinionem? quale erit, de quo opinio diffideret? Tale hoc tuum beneficium, & inopinabile Sacramentum redemptionis; quâ ſi quis poſtularet, antequam manifeſtaretur hominibus hoc modo quo facta eſt, preces blaſphemiæ crederentur, ſpes inſana temeritas, votum ſacrilega voluntas, opinio impietas. Donum inopinatum gratiſſimum eſt: quantum erit, quod eſt inopinabile? conceſſit beneficentia tua, quod opinio indigentis negaret.

Sed ſupra omnia me movet in hoc beneficio frons & titulus amoris, qui eſt munerum valor & pretium: omnia dona teſtimonia & auctoramenta amoris ſunt. Quid magis fide dignum quàm hoc? non ex quantitate, ſed ex argumento dilectionis capiunt quantitatem munera. Immenſa hæc gratia, quæ

quæ ut sit beneficium & non dedecus, in fronte gestat amorem DEI immensum. O Domine, si tibi debeo me totum propter creationem; quantum debeo huic amori tuo? Fateor debere plusquam meipsum; quantò me major tu es, qui pro me dedisti teipsum, & toties dedisti nascendo, vivendo, moriendo, resurgendo, & per sanctissimum tuum Corpus alendo. Fac, ut totum quod tuum fuit creatione, & restauras redemptione, faciam ego totum tuum amore. Pro minimo beneficio tuo, si per totam æternitatem, ut referrem gratias, paterer universos inferni cruciatus, nihil satisfacerem; quia ab amore tuo infinito procedit, omnem infinitatem creatæ retributionis excedenti infinitè: quid faciam pro tot & tantis, & præcipuè pro isto, in quo obijcis mihi luce clariùs amorem tuum infinitum?

CAPVT IV

Quàm meritò sit amandus Deus, præcipuè propter se.

DInumerabo jura quibus amorẽ meũ justissimè exigis & injustitias tẽporis & ingratitudinis meæ. Te, amabilissime Dñe, debeo ardentissimè amare, & quia bonus es, & quia amans es; & quia benefactor es, &

& quia benefactor meus es; & quia factor es, & quia tolerator mei patientissimus es.

Tam bonus & pulcher DEUS in se est, ut licet non amasset nos, nec benefecisset, nec fecisset, amandus esset supra omnes amatores, benefactores, & conditores nostros: imò etiamsi odisset nos, & malefecisset; expiaret enim illa infinita bonitas & venustas omnem injuriam, multò magis quàm expiat ejus beneficentia. Nónne si DEUS anteà odisset te & infensus in te peccasset, & nocuisset, ignosceres & amares, propter satisfactionem quam fecit, tot beneficijs, ut nec Filio suo parceret, sed pro te traderet morti, orbitatem, quæ maximus dolorum est, hauriens? Facienti beneficium dimittere injuriam & ignoscere oportet; nam beneficij vis debet extinguere vindictam & iram: at cùm tot Dei merita antecedant, plusquã veniam mereretur. Si ergo beneficentia Dei sufficeret, ut purgaret omnem injuriã; multò magis causa beneficentiæ bonitas ipsa, quæ nobilior est & satis efficax, ut commendet omnia damna illata & injurias à DEO. Plus est bonitas DEI quàm beneficentia, quia hæc ab illa procedit, & à causa potiùs degenerant effectus. Quidam dixit de malemerenti homine: Nihil boni à te

accepi,

accepi,sed plura à te mala;tamen non possũ non te diligere. O Bonitas vera,potiùs de te quàm de simulacro tuo luteo dicam: Non possum non te diligere, etsi nihil boni à te accepissem, imò etsi multa mala sustinuissem: quid dicam modò, cùm sine modo me ames, & sine numero benefeceris?

Amamus aliquando viros, quos numquã vidimus, nec audivimus,nec illi cognoscunt nos nec amant, sed ex sola fama probitatis diligimus; cum quibus esse & conversarĩ gauderemus, eorum conspectu lætaremur, & commemoratos reveremur: ánne DEI bonitas indigna est, quibus digna habetur humana? Tanta potuit probitas hominum esse, ut per se ametur sine obligatione pietatis;quia nõ sunt parentes,sine obligatione gratiæ, quia non sunt benefactores, & sine obligatione amoris, quia non dilexerunt nos; & non erit auctoritas divinæ bonitatis sufficiens per se amori? Quis non movetur benevolentiâ aliquâ erga Jonatham, ob fidelitatem amicitiæ, absque æmulatione paterni Regni? aut non afficiatur erga Davidem, ob benignitatem ejus, qui absque invidia imperij pepercit vitæ inimici Saulis? & quis non inclinet cor erga Judam Machabæum, ob amorem patriæ & legis? cùm

nec cognatio horum, nec favor voluntatem solicitet, sed sola virtus. Süntne fortasse virtutes divinæ impuriores, aut degeneres? Compone hominem ex maximorum virorũ dotibus, totum ex miraculis compactum, qui haberet Sapientiam Salomonis, fortitudinem Samsonis, pulchritudinem Absalonis, fidem Jonathæ, mansuetudinem *Davidis*, fortunam Iosue, & erga suos amorem Moysis, quis non cuperet illius amicus esse, aut loqui semel, aut saltem videre? quàm contemnendi gustus esset & ab omnibus damnandus, cui non placeret ejus hominis familiaritas etiam absque spe lucri? O immense Deus, tu es manipulus omnium bonorum, & totius bonitatis fasciculus; quomodo te non amamus, nec desideramus familiaritatem tuam? O Domine, qui ob solam bonitatem tuam non te diligit, quàm malè gustat, quàm vilis est, quàm insipiens? qui illam solam non satis miratur, quàm ridiculus est! fingamus creatos nos sponte nostrâ fuisse, & audisse de quodam DEO in alio mundo ea quæ de nostro DEO credimus; quis non cuperet habere talem Deum, & miraretur, atque amaret bonitatem & facta illius erga homines illius sui mundi, quibus meritò inviderемus? Non

igitur propterea quòd nos creaverit, minuta est bonitas ejus, nec debet diminui admiratio, & erga illum amor.

Maximus quoq; titulus, ut amemus DEUM, est esse amantem. Nullum pharmacum est efficacius amoris quàm amor: in viros improbos inclinamus affectum, eo tantùm nomine quòd ab his videamur diligi; & à canibus amari gaudemus: licet Deus non bonus esset, nec benefactor, nec factor nostri; quia amat, amandus esset maximè quia tam ardenter amat. Cujus amoris magnitudo ex doni magnitudine colligitur: qualis amor, per quem sic dilexit mundũ, ut Filium suũ unigenitũ daret? O homines, quid miramini, nisi stupescitis hoc, quòd DEUS vilissimã creaturã, tam tenero corde & affectuosè amet.

Sed demus etiã, quòd DEUS non amasset nos, nec fecisset, nec benefecisset nobis; saltẽ quia alijs benefecit, deberemus amare. Si facta justa hominum etiam apud extraneos & barbaros merentur laudem, & extorquent benevolentiam; an tot DEI benefacta minus merebuntur, quia majora, quia immensa, quia plura sunt? Probus & beneficus à quovis amatur, etiam non experto liberalitatem ejus: sed etsi DEUS nullum erga alios egregium opus fecisset,

quia in nos tot beneficia contulit, etiamsi id non fecisset amando (quod nequit fieri sine aliquo amore) deberemus amare. Imò quantumvis non bonus, nec amans, nec benefactor nostri aut aliorum esset (quod impossibile est,) eo dumtaxat quia fecit nos, venerandus & diligendus esset. Parentes etsi improbi, etsi non nutrivissent nos, colendi & amandi sunt: pro Rege legitimo, etiamsi injustus & scelestus sit, milites fundunt sanguinem: DEVS Pater rerum est & legitimum mundi caput.

Neque levis sagitta amoris est patientia DEI, quâ nos in ipsum impudentissimè delinquentes tolerat & ignoscit. Iram inimici vertit in benevolentiam patientia ejus qui peccavit & nocuit, dum sustineat animadversionem, aut paratus sit ab inimicos ultionem & pœnas injuriæ admittere, sive reum se fateatur: quomodo patientia iniquè offendentis extorquet benevolentiam irascentis justè, & nō patientia offensi & iraturi justè impetrabit amorem offendentis iniquè? O Domine, quanto jure amorem meum flagitant mea ingratitudo & tua venia! sed hîc minor titulus accedat, patrem meum esse; accedat, benefactorem esse meum; accedat, beneficum in omnes esse: quan-

quantum te debeo amare ob tot innumera & immensa de me merita & facta?

Sed adhuc non majores hi tituli, licet singuli, exactores severi sint mei amoris: multò magis te debeo amare ob solam benevolentiam tuam, quâ me amas, quàm ob beneficia tua tot & tanta: nam illa est horum causa, ideò æstimabilior: & restat amor tibi, ut si opus esset, duplicares beneficia, & sine numero multiplicares, si ad meam salutem non sufficerent quæ redundant modò. Amor tuus non tantùm æquivalet beneficiis factis, sed possibilibus, si alia possibilia majora essent; & in se claudit omnia illa; imò, si dici fas est, beneficia impossibilia: nec enim terminos suos stringit facultate verus amor, sed confictis votis: quæ quamvis in Deo non sint ob perfectionem & omnipotentiam suæ naturæ, non est proinde diminutus excessus sui amoris; sed æquè debemus illi, ac si essent. Major itaque titulus unus amoris est amor Dei, quàm innumera sua beneficentia: continet enim ille beneficia omnia & facta, & possibilia, & impossibilia, si aliqua Deo essent.

Adhuc tamen alia est causa major amandi Deum: nam si ob amorem Dei plus debemus illum amare quàm ob beneficia,

quia hæc sunt effectus illius & scintillæ magni incendij divinæ charitatis; multò magis debemus amare ob bonitatem ejus, quia hæc est causa amoris. Quanta bonitas est, tam immensi amoris mater, & stirps tot beneficiorum! imò Bonitati divinæ debemus non tantùm amorem incredibilem, nisi solùm fide, quo nunc nos amat; sed etiam amorem, quantum ad nos, quo nos amaret, si nos meliores fuissemus, & minùs ingrati, atq; capaciores proinde majoris dilectionis. Non tantùm debetur bonitati DEI unus infinitus amor DEI, sed quasi infiniti amores infiniti DEI. Quare quia bonus est in se DEVS, plus debemus amare quàm, quia nos amat & benefacit. O Domine, amo te ob tua beneficia, quia in eis video, exosculor, & amplector amorem tuum: & ob amorem tuum te amo, quia in illo intueor, adoro, & diligo bonitatem tuam. Amor DEI, una perfectio DEI est: restant aliæ, ob quas amabilis est quas omnes continet bonitas & perfectio divina infinita, infinitis titulis amabilis. Nescio, Domine, quomodo intermitti & desinere potest amor tui in corde meo, cùm tu infinitus ab æterno ita nos incessanter amaveris solâ bonitate tuâ.

CA-

CAPVT V.

Quomodo bonitati DEI non possimus satisfacere.

QVantum deficio, Domine, considerans bonitatem tuā, quæ nec potest scribi, nec dici, nec cogitari? Si omnes spiritus cæli & inferni, & animæ creatæ & creandę, de ea scribere vellēt, & si singulis atramentū esset mare, atque membrana cælum, antequam minimam ejus partem commemorarent, maria exsiccarentur, & cœli nec unum apicem ampliùs accipere possent. Si cunctæ stellæ & imbrium guttæ forent linguæ, antequam aliquid congruum de ea dicerent, destituerentur spiritu, & obmutescerent: si omnes ærenulæ maris in mentes mutarentur, non possent particulam ejus dignè concipere. Sed quid ago, cùm audeo his comparationibus bonitatem tuam declarare? Fateor, ô DEVS infinite, ridiculas esse has omnes exaggerationes, quamvis sint gravissimorum Doctorum: ridiculæ sunt omnes ad explicandum illam, & in se ipsas peccant, & ridiculus erit, si quis eis sperat explicari quidquam competens posse. Timeo, Domine, dum laudare volo magnitudinem bonitatis tuæ, ne insultem. Nonne qui vel-

let sapientiam Salomonis exaggerare, illuderet potiùs, si diceret; Tanta est Salomonis sapientia, ut de ea non posset scribere mancus, nec narrare mutus, nec satis judicare amens? Si hæc commendatio esset irrisio, minùs sunt ad rem illæ comparationes respectu bonitatis tuæ, ad quam manca est omnis creatura, muta & insipiens. Ego Domine, in simplicitate ignorantiæ meæ te velim amare; & patienter feram, non intelligere clarè quomodo sis, quod in hac vita non possum: & quamvis nihil pro dignitate de bonitate tua capiam, in eo quòd de illa præsentio obscurè & ruditer, me consolor, te esse magis bonum, quàm ut umquam possis æquè amari: consolor me, Domine, quòd etsi nos non creasses, nec nobis benefecisses, nec amasses, sed odisses, ut saltem ego mereor; imò etsi impossibile esset, quòd benefaceres nobis, & repugnaret, quòd ita amares nos; nihilominùs ob unicam perfectionem & bonitatem tuam, & inæstimabilem perfectionem, non posses satis diligi. Quamvis omnia folia arborum & herbarum, stellæ cæli, arenæ maris, atomi solis essent corda, imò etsi essent ardentissimorum Seraphinorum voluntates, imò etsi omnes illæ & cunctæ reliquæ creaturæ

possibiles essent singulæ Seraphinorum Hierarchia, cujus amor in singulis instantibus duplicando semper multiplicaretur per totam æternitatem, nihil esset cunctorum amor, ut satisfaceret bonitati tuæ, imò pudor esset; nec dico, ob totam tuam bonitatem congruè te amaret, verùm nec ob solam patientiam, quâ me suffers non modò peccantem graviter, sed languidè & cum defectibus amantem tantum bonum.

Sed in hoc me consolor, quòd licet non satis ameris, non etiam satis amari possis à creaturis. Accipe, Domine, pro parte mea vilem stipem amoris in votis: amorem creaturarum omnium etiam possibilium collectum tibi offero: ego ipse solus universarum amorem, quem cunctæ per æternitatem habituræ erunt, vellem habere in singulis instantibus, & adhuc verecundari & erubescere deberem. Parce, parce, humillimè precor, magne Domine; nec injuriæ vertas hæc mea pusilla vota & desideria; sed ea excuset coram te infirmitas mea, & magnitudo tua. Accipe hoc desiderium meum, quod dignè nequit dici amor te dignus: accipe & cruciatum meum, quo doleo non omnia te amare: doleo tot animas sponsas tuas per fidei arrhas, tot alia hominum

corda idonea ad diligendum te ardentissimè, qui Reges mundi cæloque sublimiores possent esse, jacere in fimo suo, & perire in se diligendo se, & hæc caduca & horribilia bona terræ, & non te, ô pulchritudo rerum, & amor universi.

CAPVT VI.

Quàm magnum beneficium gloriæ speremus.

VSque eò est DEVS bonus & beneficus, ut patiatur nos non æstimare sua beneficia & bona nostra. Anguntur & laborant homines per totam vitam, ut obtineant bonum aliquod temporale, ac demum frustrantur, nihil aut parum consecuti: quomodo cùm minimè sint soliciti, imò nec memores vitæ æternæ, putant se illam consecuturos? Bona quæ habent præ manibus, summis conatibus non adipiscuntur; & bona reclusa & distantia in cœlo putant è terra sine labore comprehendere: pro levibus bonis ingenter affliguntur; & pro ingenti bono, nec leviter afficiuntur dignè. Qui fieri potest, ut tam ridiculè & stupidè agatur cum serio solùm gaudio & stupendo illo bono? O humillima Majestas DEI, cùm hoc ultimum amoris tui miraculum considero.

dero, deficio & stupeo; quando in cœna gloriæ transiens ministrabis nobis.

Quale istud bonum, cujus non decebat ob magnitudinem DEVM liberalem omnino esse, sed expectare pretium virtutis, & obsequia nostra, quamvis ista sint etiam beneficia divina. In creatione & redemptione inopinatò benefecisti, præveniens vota & cogitationem humanam; sed ad gloriam conatus & officia nostra cum tua gratia expectas. Proh quantæ magnitudinis erit bonum, quod retardat plenam beneficentiam divinam præ magnitudine sua, & operam nostram expectat & laborem! quod & carè vendit DEVS, cùm amicus sit dandi omnia alia gratis: vendidit Laurentio pro adustione, Paulo pro capite, Felicitati pro filijs, Petro pro morte crucis. Imò ut tam carè posset vendere nobis, carissimè emit ipse: crucis nempè ignominiâ, & suâ morte. Cetera beneficia contulit DEVS & impendit, ut hoc bonum vellemus, & consequeremur; quantum erit, pro cujus voluntate tanta DEVS dedit & fecit? & tamen cor nostrum non satis attollitur, ut desideret illud. Si DEVS tam varia molitus est, ut gloriam cuperemus; quantoperè nos debemus conari, ut illâ fruamur? Si tanta fecit

DEVS

DEVS & passus est ut gloriam legitimè daret; quid debemus facere, & pati, ut accipiamus? Stultissimum est, putare posse nos sine labore consequi gloriam, cùm DEVS tantoperè laboraverit ut daret. Nihilominùs duplicato peccamus in hoc dono, quàm in alijs, ingratitudine, &, quod pejus est, contemptu; quod nolimus consequi, propter quod, ut consequamur, tot sumptus, imò omnia fecit Deus. De reliquis beneficijs ingrati sumus, hujus etiam contemptores, dum totis viribus, & spiritu non anhelamus ad illud: sed momentaneam voluptatem præferimus negotio sæculorum.

Quid concupiscimus? cujus satagimus, nisi avarissimi sumus gloriæ? Nundinæ æternitatis momentum fit. Si terra capacissima respectu cæli finiti punctum est? quid erit angusta vita hominis respectu æternitatis infinitæ? & nihilominùs possibile est, ut vacet tempus consecutioni & desiderio gloriæ. Si Deus pauperrimo alicui, demonstratis thesauris auro plenis, ita loqueretur; Mille anni vitæ restant tibi, nihil habebis ad sustentationem & victum commodum tanto tempore, nisi quantum ex his thesauris extraxeris per unius horę spatium; forsánne pigeret, aut moraretur in ludo aliquo, aut dormi-

dormiret interim in illa hora? Quid torpemus? æternitas restat nobis, nec licet commeatum ævi parare nisi in tempore vitæ hujus brevissimo: cur suspendimus sanctam hanc ambitionem, & otiosi sumus? Minus sunt mille anni ad æternitatem, quàm momentum ad mille annos: quid erunt decem aut viginti anni, qui ad summum reliqui sunt tuæ vitæ, respectu æternæ durationis? Quid cessas benè operari? à te vita fugit, ad te mors currit, manet æternitas: & nihilominùs negligis congregare divitias æternas.

Quam molestum iter fecit Regina Saba, ut videret semel Salomonem, non ut maneret cum eo, sed rediret statim? E longè dissitis regionibus veniunt aliqui, ut hominem insignem videant: quantò magis, ut DEUM in sua Majestate vel semel videremus, longos conatus præmittere deberemus? Si daretur ut absque alia diligentia pedibus veniremus ad gloriam post mille annos, & cæli iter pedibus pervium esset, nemo est qui recusaret profectionem. Commodius tibi restat iter ad cælum; non ultra domum, imò nec lectum, opus est pedem emittere: cur non audemus omni conatu aspirare ad vicinum bonum? Superatur mare ob solum fulgorem unius lapidis aut metalli; & torpemus

pemus ad claritatem DEI, nec infinitum bonum pretio adhuc laboris solius taxamus. Sed quid jacto æternitatem? etsi gloria non esset æterna, sed momentanea; tanta superfluit ejus boni magnitudo, ut æternitas patiendi, non deberet nimium æstimari, si vel per unicum momentum illâ frueremur, videntes in uno instanti Deum.

O quale erit quod DEUS paravit amicis suis, si hostibus suis se ipsum præparavit & dedit crucifigendum? Quale erit quod tanti DEO stetit, quod tanti sumptus fuit illi, non minoris, quàm vitæ, auctoritatis, passionis, omnipotentiæ suæ. Si admiramur ea quæ fecit DEUS in usum hominis, cælum, siderũ motus, animalium naturam; quale erit quod fecit DEVS ad ostentationem suæ Majestatis? Si unius oculi artificium, etiam fœdissimi pecoris aut jumenti, stupemus; quid erit quòd oculus non vidit, nec auris audivit, neque in cor hominis ascendit? Si hunc mundum, tuguriolum Adami, ergastulum peccatorum, caveam brutorum; tam admirabilem fecit DEVS, ut ad ejus considerationem extra se aliqui Ethnici in ecstasin raperentur; quid erit domus propria & aula DEI? Quantum distat stabulum fœtidissimum à palatio maximi Regis or-

nato lacunaribus aureis, pavimentis ex lapidibus pretiosis, parietibus locupletissimè bracteatis? imò quantum distat pulchritudo cælorum ab horrido & tetro carcere? Plus crede distare sedes Beatorum ab elegantia hujus universi, quæ horror erit respectu illius. Plus distat tota hæc pulchritudo hujus orbis à sede Beatorum, ut tota hæc venustas, ad quam præ admiratione stupuerunt Philosophi, horror sit & deformitas. Si cœlum & natura, quam DEVS velut repentè fecit, & tam facilè ac est dici, talia sunt; quale erit, quod præparavit ab æterno diligentibus se? in naturæ donis, ut Dominus se habuit DEUS: imperando mundum fecit: at in gloria ut servus transiens & diligens ministrando, quasi placere cupiens. Si pulchritudo mundi visibilis, in qua non adeò studuit DEVS placere, tantoperè placet; quomodo placebit in quo DEVS affectavit placere & obsequi? Vniversus orbis nullius sumptus DEO fuit, nisi unius vocis; verbo fecit illum: at gloria servitio & obsequio suo diligentissimum & solicitum habuit; imò opprobrijs, passione, & morte patientissimum.

Si centum annos vacares cognitioni magnitudinis gloriæ, & magnum aliquid conci-

ciperes illius, posses reputare nihil te invenisse, sed tam longè abesse ejus intellectu; ut nec de illa putes conjectura suspicatum fuisse quidquam dignum. Sed adhuc in levi suspicione gloriæ attolle te ad januam cœlorum; intuere, quàm proximè possis, apertum cœlum, & inde simul despice in terra excellentiora & pretiosiora sunt: confer inde utriusque bona, si fortè apparebunt terrena. Mirare tot studia hominum infelicia, ut sordes terreas seu nihil consequantur; & otium ac torporem, ut vero bono fruantur. Vide inde è fastigio siderum vacuos labores mortalium, certa pericula ut in certum bonum obtineant. Tu verò Dominum audi invitantem; Veni, possi de Regnum meum & divitias divinas. donum certissimum sub fide divina promissum, & commendatum diligentia & morte Christi, & votis divinis. Vbi est ambitio nostra, ubi cupiditas, nisi se explicet & profundat in hunc gaudiorum campum, & verarum divitiarum thesauros?

Gloriosum me putarem, si consors fuissem ignominiarum Christi: qualem me putabo cùm gloriæ ejus fiam particeps? Si ignominia IESV est gloria; qualis erit gloria DEI? Si opprobrium crucis ita magnifecit, ut super Imperatorum capita extulerit;

rit; si tormenta sua ita honoravit; quantum honorabit & efferet fideles suos, & amicos? Si ossibus Sanctorum concedet inter nos majorem gloriam, quàm habent omnes Imperatores; quantam concedet apud se animabus? Vis suspicari ruditer magnitudinem gloriæ, quantum excedat nostros labores? metire quantum cæleştes globi excedant terram: punctum hæc est respectu primi cœli: primum cœlum, respectu ultimi, aliud punctum, seu potiùs nihil; in cujus ambitu uni digito spatij terræ respondent in cœlo millia millium milliarium. Idem est auctor gratiæ & naturæ, qui plus voluit excellere munera sua in cœlo laboribus nostris in terra.

Impleat te semper hujus expectatio tanti boni. Quæcumque bona videris in terra, despice, cogitans statim alia infinitè majora te habiturum in cælo. Quæcumque mala conspexeris, non timeas, sperans te his omnibus in æternum cariturum. Quæcumque tibi eripiantur, ne doleas, credens per patientiam æternis thesauris concludenda tibi in deposito. Quæcumque contemnas & reliquas Dei amore, ne te arbitreris perdere, æstimans ea non solùm servanda, sed centuplum reddenda. Ne laborem tran-

sitorium fugias, qui speras immobile bonum. Qui deberes desiderare pati, ut conformareris Christo in Calvariæ monte, sine spe descensus à cruce; ne reijcias patientiam, ut conformeris DEO in gloria, cum certa spe ascensus ad tantum gaudium. Quomodo torpemus, si hoc ita esse putamus?

Quomodo æstimamus terrestria, si credimus esse cœlestia? Fortasse non bene credimus. Vis scire, quomodo corde & sensu intimo non ita credas, quemadmodum ore dicis credere, maxima esse bona cœli? Si res tuæ & fortunæ mille auri pondo constarent; nónne dares omnia, si crederes posse inde lucrari & augere centũ millia? at quomodo credimus esse majora bona cælestia, cùm pro eis adhuc moniti non daremus libenter, quæ ultrò & cum gaudio dantur pro terrestribus? Pro vili mercede operarius per totum diem laborat; miles millies expectat mortem pro Regno alieno; & non pro Regno cœlorum, ut fiat nostrum, & pro gloria DEI unâ horâ aliquando non possumus vigilare & orare benè cum Christo. Spernamus vilia & exigua ut accipiamus immensa. Non est tanti accipere parva quàm expectare maxima. O amator & desiderator DEI, desiderata & anhel

ad

ad tantum bonum. Sed nequientem tuam & commodum tam respicias, quàm quòd ibi securè amabis DEVM; & quò plus gloriæ habebis, plus diliges. Gratias ago tibi DEus veritatis, quòd præmium laborum nostrorum copulasti cum amore tui & voto voluntatis meæ, quod est amor tuus.

CAPVT VII.

De mortis tolerantiâ.

QVantum vincit beneficentia tua, Domine, spem & opinionem humanam, cùm ea ipsa quæ putant homines summum malum & pœnam naturæ, sint fidelibus ingens beneficium? Horribile malum putant mori, quod est magnum bonum, sine quo non veniemus ad omne bonum. Stultè refugis ô mortalis, mortem quam vitare nequis; & non times teporem & culpas tuas, quas vitare potes. Nam nihil mali mors habet nisi quod dedit vita: peccatum Adami fecit mortem, nec tantum potuit ut eam faceret malam: hoc damnum dumtaxat est peccati tui. Fuge peccata, & negligentias; & desiderabile erit mori.

Mortem animæ cùm mala sit, & vitari possit, non timent, nec curant homines vitare; mortem carnis, cùm non sint mala, &

vitari nequeat, curant effugere mortales, quam debent desiderare, nec huic inimico mundo hærere. O insania hominum, qui in præceptum Christi de inimicis diligendis colludunt, non alium amando nisi mundũ qui nos odit, & inimicus est. Cur amamus vitam istam currentem, quæ fugit nos, & non amamus vitam permanentem quæ expectat nos? Cur solicitamur de vita temporali, quam retinere nequimus; & negligimus vitam æternam, quam obtinere valemus? Vitam æternam si volumus habere, possumus; vitam temporalem etiamsi nolimus, amittemus: & tamen non faciunt utiliter homines pro vita æterna, quod inutiliter pro temporali laborant: illam non desiderant, & hujus mortem formidant, quasi malam.

Magnum inventum etiam misericordiæ DEI est mors: nam aufert omnes nostræ vitæ ærumnas; tollit æternitatem miseriarum. Quàm miserabile esset, si æternùm has necessitates haberemus surgendi quotidie, accumbendi, manducandi, tolerandi frigus & calorem, laborandi, ægrotandi, quærendi victum, augendi nos curis, patiendi injurias, occupandi nos semper inmunijs vilibus & laboriosis? Quàm miserum

esset, si hic bajulus, alter agricola, ille faber, iste subditus per totam æternitatem foret? Plerique pessimi desiderarunt, & consciverunt sibi mortem, ut fugerent miserias istas: saltem non formidetur, ut veniamus ad felicitatem futuram, & ob utrumque non molestè feratur. Clementissima indulgentia DEI postquam vidit per peccatum Adami casuros nos in hac molestam vitam, excogitavit pro bono nostro consilium moriendi, ne perpetuæ calamitates forent, copulans in eadem re supplicium & beneficium, justitiam & misericordiam. Ideò quia tantum bonum est mori, proprium & securum beneficium bonitatis suæ, voluit esse independenter ab ullo arbitrio humano aut inimici odio. Nam quamvis vitam quivis possit tibi auferre, nemo, nec omnis violentia Regum auferet tibi mortem. Hoc proprium est rerum optimarum, esse extra humanam potentiam, nec alieno arbitrio posse eripi. Si in uno periculo & labore quis esset, gauderet, si inveniret modum evadendi illum: cur dolemus & timemus mortem, quæ janua est, quâ effugimus omnia pericula & labores vitæ. Pro gloria mundana plures appetierunt mortem; pro gloria cœlesti ne timeamus.

O DEVS immortalis, qui natus es non ad vivendum; nam vita æterna eras, ut modo es; sed ad moriendum mortem mortalissimam & acerbissimam pro me: cur ego mortalis ægrè moriar ad vivendum vitam vitalem æternam & jucundissimam tecum, & pro voluntate tua? Nescio cùm desiderare debeat Christianus IESVM; cùr mortem non desideret, cùm nisi per mortem frui DEO nequeat? Quid mali potest afferre mors, aut quid tollere potest ab eo qui mundum non amat, & omnia sua in cœlo habet posita? Tum præter gaudium ex conspectu amati habet mors hoc bonum, quòd non ampliùs offendemus DEVM. Non igitur mala est mors, quæ tollit malitiam omnem.

At si mala est mors, & inimica humano generi; cur non tractant homines ut malam, & inimicam? Vtinam hoc modo nos haberemus cum illa, & ageremus, ut cum hoste, providendo ne à nobis obtineat spolia, & triumphet de rebus nostris! milites annonam, & commeatum, aliò comportant, vel corrumpunt, ne illis fruantur hostes. Nullam prædam morti debemus relinquere; sed quidquid huiusmodi est quod illa eripere possit, relinquendum omnino est, aut præ-

præmittendum in cœlum, ubi ſecura omnia erunt. Nulla ſpolia ſervanda ſunt quibus glorietur, niſi de hac ſarcinula carnis; quam tamen extenuemus jejunijs, laboribus, & pœnitentijs, ne integram rapiat. Si mala eſt mors & adverſaria, reſiſtamus illi, & opponamus clypeum relinquendo res & affectus, ut minùs nos vulneret: ſi mala mors eſt curemus facere bonam faciendo bona. Cur magis timebimus mortem, quàm noſmetipſos, cùm illa non poſſit eſſe pejor quàm nos mali ſimus? Imò illam nos facimus malam, quia non ſumus boni. Faciamus nunc, cùm adeſt tempus, & poſſumus, quod in ejus hora volemus feciſſe, & non poterimus. Parum reſtat in quo laboremus; & comparatione æternitatis, nec inſtans. Ecce jam tot vitæ anni ſunt præteriti; & qui reſtant, non ſunt longiores.

Verùm mors non eſt mala in ſe, ſed potiùs bona: & nos eſſemus optimi, ſi illam imitaremur; & faceremus quod illa facit, ſpoliando nos rebus omnibus: ita ſi nihil gratum & jucundum in mundo haberemus, ipſa eſſet jucunda nobis & placita. Solùm poteſt timere mortem, qui amat alia & non Chriſtum. Non eſt ſervus fidelis, qui recuſat ire ad præſentiam Domini. Si te ama-

rem Domine, non timerem mori: nam gauderem facie ad faciem te videre & amplecti, & quòd in me adimpleta esset voluntas tua; alioqui mentior, cùm quotidie postulo fieri voluntatem tuam sicut in cœlo & in terra. Voluntas tua fuit mori, non ut im̃ortales essemus in hac vita, sed ut benè moreremur vivendo meliùs. Da mihi, ut sicut adimplenda est voluntas tua, quamvis ego nolim in morte mea, ut ego velim & impleam in morte bona per meliorem vitam.

Gratias tibi ago, benignissime Domine, pro hoc mortis beneficio, sicut tua sapientia disposuit: gratias tibi ago, quòd moriturus sim; & quòd nesciam, quando, & ubi & quomodo moriturus sim. Bonum mihi & solatium est certitudo mortis, quòd sit secura janua, ut te videam, & effugiam hujus vitæ miserias, & despiciam fallacia hæc bona. Quis si sapiat, etiamsi certus esset numquam se experturum tristitiam aliquam, sed felicissimum in cunctis futurum in hac vita non contemneret illam, & omnia ejus bona, cùm videat deserenda sibi cuncta in morte sua certissima? in cujus momento omnia præterita gaudia, omnia præsentia bona, jam dimittenda, tantumdem sunt

ac si fuissent nihil; imò minùs juvant, nam torquebunt relinquenda. Solum quod homo non amat nec possidet, non affliget illum in illa affectionis hora. Incertitudo quoque modi, loci, & temporis moriendi, grata mihi est ut certiùs tibi, ô Devs, serviam omni tempore, loco ac modis omnibus, ut dignus es. Hoc divinum est consilium, certam solicitudinem melioris vitæ generare in nobis ex incerta conditione mortis.

Verè scio, Domine, nescire me, utrùm odio an amore dignus sim, & qualiter post hanc vitam excipiar; nec volo scire, quia id mihi expedit ignorare juxta beneplacitum tuæ sapientiæ. Sed non propterea magis formidabo mortem, quàm desiderabo te, atque in te sperabo. Libentissimè fero omnia incerta esse mihi, quia certissimum est, quòd sufficit mihi te esse misericordissimum & amatorem meum, & velle & posse salvare me, si humiliter in te confidam. Quid interest, quòd ignorem, quomodo, & quando, & ubi moriar ego, si certus sum te pro me jam mortuum esse, & morte crucis, & sub meridiem & inter duos latrones in monte Calvariæ, ne mihi ullo modo dubius esset amor tuus, ut in te sperarem? Ex me Domine, nihil possum, nec benè vivere,

nec benè mori; ex te utrumque possum, utrumque spero, utrumque habebo: & si benè non vixi, ex te Domine habui velle benè pœnitere, & spero à te ut meliùs vivã; cur non sperabo benè mori? Non est integra spes, nec sufficiens fiducia, si unum à te spero, & aliud desperem. Maximus peccator fui, & sum. Sed fortasse non est licitum tibi facere de tua creatura quidquid velis? Vis Domine salvare me, vis misereri.

CAPVT VIII.

Se debet homo tradere DEO pro beneficiis suis.

NOn est similis tui in dijs Domine, & non est secundùm opera tua. Sufficiebat tua bonitas, ut te amarem: quid me urges operibus, & beneficijs? Tu creasti me, quando non eram: tu quæsisti, quando perij: invenisti, cùm perditus fui: redemisti, cùm in peccatis maledictus fui: salvasti, cùm damnatus fui: sustinuisti, cùm obstinatus contra te fui: corripis, cùm delinquo: indulges, cùm reus sum: doces, cùm erro: pascis, cùm esurio: potas, cùm sitio: foves, cùm frigeo: refrigeras, cùm caleo: salvas, cùm vigilo: conservas, cùm dormio: levas, cùm

cùm surgo: reparas, cùm cado: sustines, cùm sedeo: tenes, cùm sto: vehis, cùm ambulo: excipis, cùm ad te venio: reducis, cùm à te recedo: revocas, cùm devio: undique inundant me & exundant extra me beneficia tua. Id ipsum, quod non habeo, beneficium meum puto, quia tu Domine donas, prout cuique expedit, & negas ut prosit. Ipsum quoque quod alijs dedisti, beneficium meum judico. Tot beneficijs me constringis, ut nequeam non te amare, ô bonitatis fons, etiamsi non bonus esses, imò etsi malus esses. Quamvis tu Domine tam bonus es, ut licet pro beneficijs, quæ in me contulisti, fecisses injurias, non possem non te amare. Non est opus; ut te amem, benefecisse mihi, non est opus me amasse: tam bonus es, ut etiam si me odisses, te amarem & deberem amare plusquàm omnes amatores meos & benefactores, etiam si tu mihi malefecisses.

Cur opus fuit, quem eruisti è nihilo uno beneficio, obtuere innumeris? A me nihil amplius desideras, quàm me solum. Iam totum me tibi debeo primo beneficio, quia totum me dedisti mihi: ut quid tot alia superaddis? ut quid, postquam me dedisti mihi, insuper donas mihi temetipsum? Non

par-

parvum debitum tui sum ego ipse, & tota substantia mea: nec aliud habeo ultra me; hoc quod habeo libentissimè reddo, me ipsum. Sed quare cumulare vis debitum, quod solvere non possum, donans temetipsum? O spiritus infirme, euge euge, solvere etiam hoc debitum cura. Deo potes reddere Deum, si habeas Deum, Te quærit Deus, & omnia quæ legitimè habes; nec potes legitimè habere aliquid nisi Deum. Habe Deum, & habebis te legitimè, ut solvas utrumque beneficium. Se dedit tibi Deus; nam Deo non te potes dare, nisi sis tuus: tuus verò non eris, nisi Deus sit tuus; nam habendo Deum, se habes: ita cùm te das Deo, Deum quoque, qui tuus est, dare quoque potes. Sed neque te neque *Deum* habebis, nisi ames Deum: nam amore Dei illum possides, & illum alienas, non reddendo debitum quo te debes Deo. Dedit se Christus, ut coneris fieri Christus, si velis solvere debita tua, te dando. Nam simul tunc dabis Christum, millies quotidie crucifixum, dum mortuus sis mundo, & omnibus voluptatibus ejus.

CAPVT IX

Quòd Deus dumtaxat ſit amandus.

INiuſtus tibi es, ô miſer homo, ſi ames bona, quæ non poſſunt te amare, aut homines, qui poſſunt te non amare; & quamvis amet, tu potes id dubitare, aut illi deſinere amare. Melius eſt amare Deum, qui quantum potuit amat, & infinitè amat, & qui nequit non te amare ſi ames. O immenſa Bonitas, quid eſt quod me ames, cùm me odiſſe deberent omnes creaturæ? quid eſt quod amari cupias à me, inter amatores tuos me ſeligens? qui indignus ſum adhuc, ut ſim inter dæmones, quorum ſervus fui factus; & ſingularis & atrocior infernus mihi debetur, quia ſingulariter & inverecundiùs te contempſi, qui pro me mortuus es non pro Angelis.

Ius eſt, ut aliquando incipiā amare eum, qui ab initio ſine initio me amat, & in finem ſine fine me amat, & ab æterno expectat ut amem. Amavi aliquos, qui me non amabant: jam amabo illum, qui antequam eum noviſſem, me amavit; qui amatus numquam non amavit, & amando cogit ſe amari: quem amare virtus ſumma eſt; à quo amari felicitas. Quid hæſitas, ô anima, amare

amare eum qui necessariò te amat fideliter, ut ames eum qui perfidè forsitan te amabit? Infeliciter amabis bona, quæ si amet alius, irasceris; aut homines, qui si ament alium, combureris. Amor Dei immunis est dolore & curis: qui quòd amet alios, gaudebis; & quòd eum ament omnes, optabis. Hæc Dei sufficientissima bonitas est ut amet omnes, & ametur ab omnibus cum nullius jactura, vel amantis vel amati, sed cum omnium majori gaudio. Reliqua imbecilla & mendica sunt, quæ non sufficiunt amare duos, vel amari à duobus, sine alterius fraude.

Ne ames ea quæ aliquando pereunt: nam quotidie millies peribis. Ama bonum æternum, ut in æternum beatè vivas, & interim benè vivas. Aufer amorem corruptibilium rerum, & auferes totam miseriam humanam. Qui amando quæris benè esse; cur amas ea, quæ hoc ipso quòd ames, miser eris? ama alium, qui etiam inter has miserias vitæ felicem te faciet. Vt quid amas bona, quæ te faciunt malum fruendo, & optando miserum? Vt quid amas homines, qui non te amando faciunt te iratum, & amando ridiculum & mollem? ama DEVM, quem optando te facit bonum, & fruendo

bea-

beatum. Ne ames formas, quæ te deforment; sed ama eum, quem amando te faciet formosum. Stultum est amare bona, quibus hoc ipso quòd amas, dignus es illis carere, imò cares; & non amare bonum, quo hoc ipso quod amas frueris. Bona amata non sunt tua, sed tu illorum; quare cares illis. DEVS amatus tuus est, quem amando carere eo nequis; & solùm cares, cùm non amas: cetera cùm non amas, in DEO habes.

Cur amas bonum, quod indiget bono, & non quod affluit bonis? Quando amatur bonum, quod aliquo bono eget, miseria augetur, non minuit indigentia. Omnia bona mundi egena sunt: nullum per se sufficit, & requirit aliud. Ama bonum quod alio bono non indiget. Omnia sunt bonitate bona, quare omnia bonitate indigent, ut sint bona. Bonitas per se sufficit, & nullius eget: hanc si ames, bonus & beatus eris. Solùm ama eum, qui solus est omnia. Minimè ames bona, quæ nolunt à te amari: sed ama, quem omnia volunt amare. Creatorem tuum; qui & à te vult amari, & te amet, & creavit tibi omnia bona. Absurda stoliditas est non amare DEVM, qui à te desiderat amari, & quòd ames lutum, quod

non

non vult à te amari. Cur oculis pulchrius, & palato jucundius quæris, & non voluntati melius?

Ad normam ſolùm DEI factus eſt amor: ideò nulli alij rei coaptatur, nec quieſcit. Calceus Goliath minimè adæquaretur pedi Zachæi. Amor eſt primum donum: cui niſi primo bono debetur & primo benefactori? Amor eſt donum per ſe, cui niſi bono per ſe dandum? Amor eſt donum naturâ ſuâ, cui niſi bono naturâ ſuâ offerendum? Amor eſt donum principium reliquorum donorum, cui magis donandum, niſi illi Bonitatis eſſentiæ quæ principium eſſentiarum eſt? Amor per ſe eſt acceptabilis ſine alijs donis, & reliqua dona ſine amore diſplicent; cui conformior quàm DEO, qui per ſe eſt amabilis & placens, & ſine illo nulla debent placere? O Domine, quomodo poſſum te dignè amare, cùm nec dignè poſſim ſervire tibi, qui non habeo unde tibi ſerviem? Tua ſunt omnia; quia tu donaſti mihi cuncta, potiùs ſerviendo mihi. Da, qui me amas quantum potuiſti, ut amem pluſquam poſſum.

C A-

CAPVT X.

Extirpandum esse amorem sui.

VT ames & honores DEVM ut decet, non satis est non amare te, & mundũ, sed oportet te odisse, & vilissimum putare super omnia, & dignum odio omnium creaturarum. Vergente navi in unum latus, in contrarium transeuntes nautæ inclinant. Nimium te amasti, opus est nunc te odisse. Vt majori impetu prosilias antrorsum, oportet retrocedas, & cursum ex distantiori arripias. Vt DEO vehementiùs appropinques amando, imò ut te ames verè & rationabiliter, à fastidio tui impetum collige. Tantò est cursor proximior metæ, quantò distat à prima linea: eò vicinior DEO fies, quò à te remotior. A te debes exire, ut ad DEVM finem omnium venias. Nullum magis adversarium, quàm te habes: plusquam capitales inimicitias tecum debes gerere, quia plusquam capitalis hostis tibi es: enormiùs te offendis, quàm nemo alius. Ab amico lædi acerbiùs ferimus, quàm ab extraneo, quia præterquam sperabatur contingit: turpius & odiosius erit à te lædi, qui nullo modo læsisse debueras. Molestè ferimus lædi corpus ab hoste, mo-

lestiùs ab amico, à quo salutem expectabamus: cur patienter sustinemus lædi à nobis animam? Corpus nostrum tradi summo Principi ægrè haberemus; & mentem tradi cuivis homini vulgari & vili stercori non pudet, cum perturbamur ob quodlibet convitium, & injuriam, aut jacturam. O quantus pudor & molestia nobisipsis sumus! Pudor & erubescẽtia est facientium mala, molestia & onus patientium: utraque miseria conditio nostra est: nobis facimus mala, & à nobis patimur: miseri nobis sumus, & immisericicordes; violenti, & violati; superbi. & viles. O quam truces & immisericordes sumus, cùm nostri miseremur, & non irascimur! Perinde est misericordia & amor proprius, ac compassio quâ quis colubrum gelu rigentem in sinu foveret, qui refocillatus pestifero morsu occidet benefactorem.

Evidentissimum est, plus debere te iratum tibi & perosum esse, quàm cunctis hostibus tuis: & quantum ad affectum erga te, quò minùs respicis gloriam Dei, & impediris quærere solum voluntatem ejus & honorem, justius quàm in hostem & totum infernum debes in te sævire sine modo; quamvis in effectu, & macerationibus externis, prudens moderatio requiratur, juxta superi-

periores tuos & confessarios, & rectam rationem; ut in hoc etiam quæras gloriam Dei, propter quam expedit etiam tibi parcere in cruciatibus aliquibus immodicis; sicuti propter gloriam Dei & nostram salutem cogimur ignoscere aliis inimicis, & consulere illis. Nam quod Deus à nobis in primis exigit, & in quo vindictam præcipuam debemus sumere, est mors voluntatis propriæ, non corporis. Iuxta hæc evidentissimum dico esse, plus oportere te irasci tibi, quàm cunctis hostibus & malefactoribus tuis. Excogita hominem, cui plures æmuli capitali odio insidiabantur, traditum esse in munitam & tutam arcem, ut servaretur & defenderetur à cognato unico amico suo, strictissimâ necessitudine & omnibus vinculis & obligationibus conjuncto, qui solus fidus credebatur & debebat esse; nec aliud asylum restare homini illi, nec spē nec fidem alibi esse: in cujus amici potestate fuit positum, ut nullo modo posset illum aliquis inimicus lædere, nec capillum ejus contingere, nisi ipse inimicum introduceret illuc, & claves arcis traderet, dato suo consensu manus suæ litteris subscripto. Si iste qui debebat fidelis & amicus esse, tam perfidus inveniretur, ut omnibus adversarijs

reseraret januam & introduceret, ut læderent hominem illum, contemnerent, omnem in eum sævitiam exercerent prout libitum esset; & præterea ipse quoque qui debebat defendere, perniciosius sæviret, offendens præ omnibus illum; imò si aliquis benefacere vellet, impediret, ut nullum bonum nec manus sanum ad illum accederet, sed si aliquod veniret ipse corrumperet, aut venenum aut absinthium miscens: cui igitur infensior esset homo iste miserrimus? an alicui hostiũ, an illi amico consanguineo, perfidissimo, qui solus ceteris cunctis inimicis æquivalebat? quippe nihil universi valebant sine illo. Quam incredibilis infidelitas, crudelitas, inhumanitas ejus hospitis esset? omnium odium in illum converteretur, quòd plus cunctis noceret. O beneficentissima Veritas! quæ incolumitatem meam meæ solum confidentiæ commendasti, ut qui charior mihi debebam esse; sed sum atrocissimus contra me. Dæmones, homines, infernus, mundus, adversus me sunt; sed omnes manent inermes, nisi ego arma ministrem: omnes innocentes erunt, nisi ego mihi noceam. In meo arbitrio est meum damnum: nec ullus me verè lædet, nisi ex licentia mea, nisi voluntas mea sit, nisi post-

quam ego me prodiderim. Ego unus fabrico mihi omnium injurias omnes, quas immeritò imputo alijs: ego resisto beneficentiæ Dei, impedio effectum donorum suorum, inficio gratias suas, corrumpo virtutes ipsas abutens omnibus; quomodo mihi adulabor molestissimo, quomodo mulcebo & favebo nocentissimo? Non est sufficiens odium injurijs mihi illatis à memet. Quoties mihi imposui? quot culpas contraxi? cælo me fraudavi, gratiam neglexi: & ne numerem spiritualia damna, quæ sunt sine numero & modo; quot tristitias cordis, quot afflictones mentis, quot infortunia rerum, quot jacturas temporalium, quot morbos corporis, quot contemptiones, quot convitia, quot irrisiones conciliavi mihi, per inordinationem passionum mearum, parvam circumspectionem, & gustum appetitus! Si unus ex justa causa me contristet, offender; cur adversus me non irascor, cùm me injustissimè passim lædam? Si semel deprehendisses, ô homo mendax, aliquem mentiri, numquam fideres; & à te deceptus & læsus toties, adhuc tibi confidis, nec te habes in omnibus suspectum.

Verùm quid recenseo injurias meas? Suf-

ficit, ut me horream, & mea omnia sanctè oderim, quæ impedimento fuere ut expeditè amarem Deum. O Veritas sanctissima, & fidelis, quia in me ipsum scelestus & infidus fui, deberem me abominari, & non quærere me; quantò magis, quia scelestissimus & perfidus fui tibi? Propter memet oportebat me odisse; quantò magis, Domine, propter te? Quia non me justè amavi, decebat me horrere; quantò magis, quia nullo modo amavi te, qui solus debes amari. Non amavi te, quia nec me amare novi: imò non me amavi, quia non amavi, quod ego eram reverà, sed aliud minus. Non amavi animam, quod præcipuè sum; sed solùm corpus, quasi solùm & omnino corpus essem, quod non sum: nam habeo etiam animam, pro qua posuit suam Filius Dei. Vt amarem partem meam, non amavi me totum; & quod plus doleo, non amavi id quod mihi est totum, Deum Salvatorem meum.

Si zelum Dei habes, perfide homo, non poteris non habere odium tui. Do ut parcas tibi in ijs quibus tibi nocuisti, & in te peccasti; satis restat causa odij proprij, non amasse Deum, & in eum peccasse. Irasceris cùm audis malignitatem Caiphæ, & proditionem Iudæ, & ad ipsum solùm nomen ex-

candeſcis: cur in te blandus eris? Dic, ô ſpiritus ſuperbe, ſi particulam veræ humilitatis habes, hoc eſt veritatis, nónne te judicas primum & maximum peccatorem omnium? imò nihil facies, cùm ſanctus Paulus id de ſe putavit: quare & perverſiſſimum omnium creaturarum te debes putare, & adhuc ſuperbe tibi locum aſſignas. Nihilominus nunc rogo, ſi peſſimam creaturam te putas, ergo pejorem quàm Iudam & Caipham, & quemvis alium: ſi igitur pejorem te judicas conſequenter age, ne rideàris ab Angelis; & ut in pejorem, amore aut odio & zelo in te animadverte. Vide nunc, ſi peccatum Judæ, aut peccata Antichriſti merentur amorem. Si DEVS tuæ diſpoſitioni commiſiſſet ſupplicium ejus qui alapam impegit IESV, aut primum qui ſpuit in faciem illam, quam deſiderant Angeli videre, aut maledicti Arrij & Neſtorij, aut perverſiſſimi Antichriſti, aut mendaciſſimi Luciferi, ut punires peccata horum prout juſtè tibi videretur; quomodo te haberes erga illos? an fortaſſe illos mulceres, & adulareris, & curares in omnibus delectare? an potiùs curares oſtendere in conſpectu omnium creaturarum, quantum apud te valeret gloria & honor DEI violatus?

tus? Non minùs severo animo debes ardere contra te: nam pejorem te debes putare, si non est ficta æstimatio suæ vilitatis; nec te. nec DEUM vis fallere. Severiùs & fructuosiùs apud te in teipsum oporteret moveri, quam erga perversiorem dæmonem. Dæmō unū peccatū fecit cogitationis, ob quod dānatus fuit: tu innumera etiā operis. Ille peccavit in DEUM, cui minùs obligatus erat: nec enim Angelus fuit factus DEUS, nec tormenta pro Angelis est passus; nec illis aliquando pepercit, quemadmodum pro te homo factus sanguinem suum effudit; & plusquam septuagies septies pepercit tibi, & parcet. Attende nunc; essétne laudabile familiaritatem contrahere cum magno illo principe dæmoniorum, & ejus honorem aut voluntatem curare? cur tecum amicitiam nimiam habes, & tuum honorem desideras, quietem solicitas, voluptates & voluntates tuas facis? iterum rogo, si illum spiritum malignum, qui sæpiùs te decepit, tentavit, & induxit in peccata, & à salutis viâ te amovit, traderet DEUS in tuam potestatem, & deinde alium, qui minùs tibi nocuit; & juberet DEUS, ut utrumque punires juxta damna quæ tibi fecerunt, in quem atrociùs sævires? in eum qui tibi plus nocuit,

anne in istum benignus esses? at quomodo tibi pacificus es, qui tibi insolentior es, & magis noxius; non dico illo spiritu infensiori, sed utroque, cum neuter te lædere posset, nisi tu velles, & consensu tuo? sæpius seduxisti & læsisti te, sæpius tentasti, & scandalum tibi parasti; nūc nescio quomodo te benignè aspicies, qui te debes aspicere pejorem, & nocentiorem tibi, quam Caipham, Arrium, Antichristum, Luciferum. O anima, per IESVM obtestor, ut consideres hæc, si ita sint; si verum sit, quòd te plus lædas, quàm Lucifer maledictus lædere potuit: & ne te ames inordinatè, si habes zelum honoris divini & exaltandi gloriam DEI: quantum enim per privatum amorem te erigis & curas, tantò DEVS, quoad gratiam & virtutes, in te minuitur, & humiliatur: at quantum per odium humile tui te asperna-ris, tantò DEVS in te augmentatur, & exaltatur. Quis major inimicus tibi quàm tu, qui in te non permittit exaltari DEVM?

At si te, ò homo nequam, non oderis plusquam alios inimicos, te saltem ante oculos habe, tanquam aliquem inimicum, & pariter invideas; nec in illâ tui prosperitate, & delectatione corporali gaudeas. Cùm illi, quem odisti, adversi quid accidit,

gaudes; ita tecum debes affici: cùm inimicus contemnitur, & ridetur, lætaris; sic cùm tu irrideris, & despiceris. Inimicum non mulcebis, non invitabis ad delicias, pariter nec te. Inimicum semper velles affligere, insidiaris semper, captas occasionem vindictæ: sic tecum age, si in te odium armas; hoc enim odisse est. Si hæc non feceris, seduceris putans te amore tui non ægrotare. Vbi non intervenit beneplacitum DEI, affectum omnem erga te oportet trucidare viriliter pro gloria divina. Pro eâdem tamen, in effectu asperitatum exteriorum, oportet subjectum esse alicui prudenti viro & zelatori majoris gloriæ DEI; ut sic quoque sacrifices voluntatem & judicium proprium.

Non tamen existimes, vitam se abnegantis fastidientis, & persequentis, intolerabilē & tetricam esse: imò lætior erit. Plus hilaris amor DEI est quam propius. Satis lucri est in odio tui, Amori DEI. Præstat quòd DEVS ardentissimè te amet, quàm quòd tu ipse te ames. Utilior tibi DEVS potest esse; & gestit exhibere gaudia, ad experimentum suæ jucunditatis potentissimæ ad beatificandum, in ipsis molestijs vitæ & injurijs hominum consolans, & delectans, probati-

onem suæ dulcedinis exhibens. Apostoli ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESV contumeliam pati. Memento admirandi, sed verissimi dicti: Omne gaudium existimate, cùm in varias tentationes incideritis. Potuit DEVS pueros Babylonici fornacis ipsis flammis recreare, & ex igni refrigerium præbere: potens est & in adversitatibus non contristare. Præterea si de malis eorum, quos oderimus, lætamur; de ijs, quæ tibi gravia contingent, gaudebis: cumque plura adversa eveniant quàm commoda, sæpius lætari necesse est, quàm cùm te amabas. Incommoda sunt præstò & obvia; commoda rara & extra usum: quare necessariò sæpius gaudebit, qui de adversis suis gaudet; quia necesse est semper aliquid pati in hac vita. Non sunt ita sub casu mala, ut sunt bona. Fruitio bonorum dicitur fortuna, quia fortuitò & raro eveniant: non ita malorum frequentia; quare minori interruptione gaudebit, qui sedes lætitiæ mutavit. O quantum gaudium est esse exoneratum seipso, & exemptum importuna & molesta cura sui! Credo, eum qui se deposuit, & reliquit, evasisse hujus vitæ miserias & angores.

Neque levis fructus ſerij & ſinceri odij proprij, eſt amare alios. Vide quàm inſolens & quàm potens hoſtis ſit, amor ſui: tã robuſtus eſt tyrannus, ut æquivaleat & occupet locum charitatis erga omne genus humanum, & DEUM ipſum, quorum dilectiones unus amor proprius ſæpè devorat & conſumit. Qui ſe nimium diligit, nec Deum nec alios novit diligere: qui ſe verè odit, etiam affligentes ſe ipſum amabit; gaudebit, ſi oppreſſione alicujus moleſtetur, conſiderans illud in ſe deprimi & pati, quod ſibi præcipuè obſtat & adverſatur, & à ſe meritò odio haberi & moleſtari debet: cumque nemo ægrè habeat, ſi aliquis inſectetur ſecum pariter & affligat hoſtem capitalem ſuum, potius adjutori gratiam habet; ſic qui ſe odit, eum qui ipſum perſequitur & adjuvat, amabit potius.

Non levis quoque fructus odij ſui eſt nõ amare peccata: omnia procedunt ab amore proprio, qui eſt metropolis omnium cupiditatum & vitiorum, à quo cetera deducuntur. Irâ non peccabit, qui gaudet læſus; nec ſuperbiâ, qui cupit contemni; nec impatientia, qui omni ſupplicio ſe dignum putat. Non levis fructus eſt, tollere omne impedimentum ut ames DEUM; non levis utili-

utilitas, subdere te tibi, & esse verè & pacificè Dominum tui. Denique si vis scire, quam utilius sit odisse se opus est ut cognoscas quantum distet gratia à peccato & virtus à vitio: tantò fructuosius est odisse se ex virtute, quàm se amare ex vitio. Si homines oderunt cum pernicie propria eos qui nocuerunt sibi, minus quàm tu te læsisti; tu cum virtute, laude, & præmio, te habeas odio, qui plus omnibus tibi nocuisti.

CAPVT XI.

Quâ ratione diligendi proximi.

O Veritas amabilis, da mihi ut amem te super omnia, & omnes propter te: da te amicis meis, & omnibus ijs quibus benè volo, non divitias, & bona falsa atque indigna amore. Disce spiritus infirme sine injuria amare. Sæpè dilectionis modus adæquatur odio aut contumeliæ. Magnam irrogabis injuriam amico, quem amas, si optes illi divitias tamquam verum bonum: excellentius enim, quàm ipsum, illas diliges: nam eas amas ut sufficientiam, illum ut egentem; quare libentius carebis illo, quàm istis. Hinc fortuna, arbitra amicitiarum; & mutatio ejus, est mors amoris, & nativitas perfidiæ. Hinc æquale

periculum sinceræ fidei, sive ames amicum propter divitias, aut divitias amico. Sicut vitæ amicitiæ similis est ratio; cùm amas omnes propter DEUM & cùm DEVM solum illis amas, quia DEVM solum illis diligis. Nihil aliud quam DEVM desiderares omnibus, si propter nullam aliam rem amares. Hoc examen tui amoris erit, an vera charitas sit. Qualia vota, talia beneficia. Non potest alteri amare divitias, qui non amet etiam divitias. Sit DEVS beneficium commune à te donandum omnibus: quem si dederis, satis divites relinques. Et plus cures beneficia quibus omnes ames, quam quibus amaveris ab omnibus: nam qui omnes verè amat ut oportet, salvabitur; sed non propterea erit salvus, quod ab omnibus ametur.

Nullâ mercede vendendus & vilipendendus est amor: gratis semper prodigatur. DEVM vendit, qui charitatem impendit alicui, nisi propter ipsam: nam DEVS charitas est. Nulli obijcias beneficia tua: sed quemadmodum putas DEI munus esse quidquid boni tibi fit ab alijs, & DEO totam gratiam refers; ita beneficium DEI æstima, non tuum quidquid alijs exhibueris: imò reputa majus beneficium tibi factum à

DEO

DEO, quod te elegerit, ut instrumentum & vicarium suum ad benefaciendum. Amorem ab alijs non concilies de temporalibus, sed in spiritu: nam quod diffunditur per temporalia, & non per Spiritum sanctum, cupiditas est, non charitas; non amor hominis, sed avaritia rerum. Simili modo benefac alijs, ut vis quòd DEVS benefaciat tibi. Omnia eadem lege fac cum alijs, ac Deus tecum. Concede, ô Amor amorum, ut omnes amem, sicut tu amasti me, & amasti illos: concede ut omnes amem propter te, & nullus me amet propter me. Mallem, si fieri sine peccato posset, ut omnes me odissent, quàm quod me amarent, si propter me amarent: nam si omnes odissent, haberem quod est meum; si propter me amarent, usurparem quod est tuum. Impurus est omnis amor, qui non fit propter DEVM. Solùm amor DEI sincerus est & defæcatus, cùm non permisceat, nec compaciatur secum mixtionem contrarij affectus. Ceteri amores, aut invidiæ aut iræ aut odij causæ solent esse, vel adversus ipsum amatum, vel adversus. Amor DEI constans, & æternus est; ceteri fugaces & alati. Lucrum igitur erit, ut amer propter te DEVS mi, & non propter me.

CA-

CAPVT XII.

Nihil desiderandum esse nisi quod DEVS vult.

QVid est magis consentaneum, ut te divinæ voluntati subijcias conformando, aut quòd divina voluntas tuæ serviendo conformetur tibi? An fortè præsumes de te quod velis meliora, quàm DEVS, vel scias salubriora? Memento quoties tibi mala placuerunt, quoties damna tibi parasti; & econtrà quam magnum experimentum bonæ voluntatis exhibitum sit à DEO. An fortasse mala voluntas fuit incarnari pro te? an mala voluntas fuit manere in Sacramento tecum? an mala voluntas fuit mori ob amorem tui? Ecce eadem est voluntas ejus qui pro te hæc fecit, ac qui modo vult, ut patiaris hanc afflictionem, molestiam, dolorem, aut injuriam. Eodem amore, eodem fine utraque vult, attendes solicitudine maximâ quod tibi bonum erit. At si bonum tibi fuit, ut DEVS vellet pro te pati dolores, necessitates & ignominias ne tu patereris; debes etiam credere, cum aliqua permittit te quoque pati, plurimum id tibi expedire, & valdè bonum ac salutare fore. Satis meruit de nobis voluntas illa

exe-

excellentissima incarnandi, ut sustineremus aliquid grave si vellet; cur non meretur, ut illi conformemur, cum omnia salutaria nobis desideret? Debemus pati multa, ut in aliquo faceremus voluntatem DEI; cur cùm in multis videmus jam factum, non patiemur libenter aliquid? Quid melius debes optare quàm velle, & habere quod est melius. Hoc solum est quod vult, & amat is, qui in se & tibi est melior, DEVS tuus DEVS est infinitè potens, infinite sapiens, infinitè bonus & benevolus: plus te diligit, quàm tu te ipsum: plus desiderat & quærit bonum tuum: meliùs scit quomodo illud consequi possis: vires habet ut omne obstaculum tollat, & efficiat quod ad id expediat. Quid igitur putas, cùm lamentaris & defles hunc eventum, cùm ægrè fers hunc morbum, dolorem, injuriam, molestiam, infortunium, sive proprium sive alienum, sive privatum sive publicum? Anne DEVS errat & fallitur? an nos affligit ex invidia aut mala alia voluntate? An defecit hic omnipotentia ejus, nec ampliùs potuit facere, ut evitaret hoc quod putas damnum. Non accidit hoc ex imbecillitate Dei, aut malitia aut deceptione; sed ex potentia, sapientia, & bonitate sum̃a. Cur tu reprobas & resistis,

quod approbanti & in quo occupantur attributa divina?

Permitte te DEO ut regat te, qui te creavit ad gloriam suam: in hunc finem disponit omnia, & absque dubio illuc te perducet, nisi tu resistas ordinationi ejus. Ne velis arbitrio tuo regi. Qui vehitur in navi, non vult regere navim jussu & arbitrio suo, sed munus integrum permittit nauclero; & cùm insurgit tempestas, maximè obedientissimus est illi, nec contra ejus voluntatem quidquam audet movere aut moveri. Anne imperitiùs sciet DEVS regere mundum suum, quàm nauclerus navim? cur quod cum homine faceres, ut te in terram, quò tendis deponat; cum DEO non facies, ut te in cœlum ducat? DEVS optimè novit gubernare suam domum, suum inquam mundum: non opus habet tuo consilio; relinque omnem curam illi: ipse te portabit ad terram salutis.

Hæc mala tibi immittit contra gustum tuum, aut propitius DEVS, aut iratus. Si propitius; cur non consenties tuo bono, & addes suffragium tuum ijs; quæ sunt pro tua utilitate? si iratus, etiam ut mitigetur cedere debes. Homines irati, si quis resistat, magis irascuntur; si nemo contradicat, statim

statim mansvescunt: sic DEVS mitigabitur, si non solum taceas & feras, sed consentias, & gratias feras. O insane homo, quomodo audes dicere, Hoc nolo, aut volo istud; cùm nescias quid tibi in bonum accidet? cur recusas pati molestias, injurias, humiliationem? fortasse non recordaris te peccatorem esse, aut non poterunt molesta & humilia fieri à DEO instrumenta gloriæ? Odium fratrum, & inhumana illa venditio charissimi sui filij, Iacob parenti fuit causâ salutis, ipsi Iosepho vendito gloriæ & Regni: quamvis enim.

— conjuratos germanum vendere fratres
Cogit livor edax, prosunt contraria Iustis.
Hoc opus est gratiæ:

ut devotè loquitur magnus Alchuvinus. Novit ars divinæ beneficentiæ ex malis majora bona exprimere; hoc est, summum opus gratiæ. Quid doles jacturam valetudinis, aut rerum tuarum, aut tuorum? nam vel laudabiliter expendendæ erant, & DEVS accipiet voluntatem pro facto, & insuper accrescet meritum patientiæ; vel nequiter tractandæ & consumendæ erant, & tunc gratulari tibi deberes, quòd materia culpæ sit sublata.

Aestima te majorem tuâ voluntate &

gaudio ad majora creatum. Non es creatus ad tuam gloriam, non ad tuam voluntatem, non ad tuam voluptatem, non ad tuam solùm salutem, non ad tuam opulentiam, non ad tuam fortunam, imò nec ad fruendum solùm DEO in cælis: majus aliud est tuus finis; factus es ad gloriam DEI, propter quam omnia DEVS voluit & fecit. O magnum finem! quem etiam, dum pateris, consequi potes, sive in laboribus, sive tormentis. Non tuus es, sed DEI; non natus tibi es, sed DEO: sic non debes quærere in omnibus nisi gloriam DEI, & placere illi magis; & quòd in te fiat voluntas sua. Solum illud erit alimentum ignis purgatorij, quidquid hic sit pabulum voluntatis tuæ. Nihil desideres, sive consolationes spirituales, sive alia dona sancta, nisi quod DEVS vult super omnia; qui plura dona & majorem sanctitatem tibi desiderat, quàm ipse tibi cupis; ita habebis, licet non debeas quærere, continuam consolationem. Omnes afflictiones & pœnæ, quibus in mundo contristantur homines, consistunt in voluntate, quia non fiunt conformes divinæ. excruciantur humana corda, aut non habendo quod vellent habere aut habendo quod non vellent: quare qui non habet ex se
velle

velle & nolle, nullam molestiam sentiet. Qui habet cum DEO velle & nolle perpetuam lætitiam possidebit, quia habebit perpetuò quod vult habere: semper enim fit ut DEUS vult, prout ordinavit, aut permisit.

CAPVT XIII.

Quòd non oporteat voluntati nostræ attendere.

NOn satis triumphator sui erit, qui vicerit voluptatem, nisi vicerit voluntatem: non satis est sævire in sensus corporis, sed in animam & proprium arbitrium: non solùm illicitas voluptates negare nobis debemus, sed licitas voluntates; nec solùm mortificare carnem, sed perdere animam, quam denique lucrabimur. Tam caro nostra quàm anima adversus DEVM peccârunt. Iniquũ est, damnare unum complicem, & absolvere alterum; ministrum flagitij punire, & auctorem liberare. In carnem & animam oportet animadvertere: non ut plerique, exterioribus asperitatibus contenti, intrinsecus pœnitentiam non assumunt. Cùm principalis rea & delinquens sit anima, præcipuè debet coërceri; nec aliter potest nisi in voluntate, si deneges quæcumque ex se postulet & gustet. Digna est morte anima, quæ

DEUM contempsit: ita debet mori omni voluntati suæ, & in ipso quo deliquit plecti. In nullâ re magnâ vel parvâ sibi prospiciat, & respiciat: alioqui non erit mortua, si ita aperit oculos. In nullâ re voluntatis tuæ recorderis. Fac voluntatem DEI, fac voluntatem fratris, fac voluntatem injuriantis & inimici, si sine peccato potes, potiùs quàm tuam. Non satis mortificatus eris, nisi voluntatem tuam, non modò in DEVM, sed etiam resignes & transfundas in omnium hominum etiam inimicorum voluntatem.

Illis ad quæ propendet impetu vehementi voluntas tua sine præcedenti rationis regulâ, ne fidas statim, suspecta habe, etsi speciem boni obtendant: sunt plerumque officia sensualitatis, quibus latitat dæmonis astus. Gloriam DEI quærat, non contemptum hominis doleat; placitum divinum, non afflictionem tuam humanam attendat voluntas tua & sentiat: in DEO tota occupetur, & satis negotij habebit: gaudium & gustum tuum etiam spiritualem contemnat. Licet à DEO relinquaris in omni pressura cordis, derelictione spiritus, & ipsâ potestate tenebrarum, tribulationibus & tentationibus lacessitus undique debes permanere fidelis, non quærens solatium, paratus su-
stine-

stinere istam & omnem aliam animæ inculpabilem calamitatem, quamdiu DEO placuerit, etjam usque ad diem Judicij, vel in æternum. Qui in veritate studet placere DEO, oportet ut serviat gratis; & potiùs optet & petit nullâ consolatione alleviari: hoc sibi putans affatim sufficere, si locum, ubi sedet in anima DEVS, conservet mundum; non permittens, ut illuc velut in Sancta sanctorū intret & appareat aliud. Solus ingrediatur JESUS summus Sacerdos. Nonnulli famuli DEI magnis consolationibus exundantes, precibus impetrârunt destitui & privari omni dulcedine: nec posteà admittebant solatium etiam de cælo: non enim desnit qui Angelos consolatores recusavit. Nam quid magni facis, si gustum corporalem despicias, qui potiùs afflictio erit? Nimis affligens est solatium corporis, quod impedit divinum gaudium & spiritûs lætitiam: plus meretur DEVS. Pro DEO etiam contemnas omne jubilum animæ, atque quodcunque arridet naturæ & voluntati propriæ. Non est constans, nec fidele obsequium mercenarij. Si spe aut subsidio consolationis DEO servias, etiamsi sit spiritualis; non propter se amas in hoc DEVM, & deficiente consolatione

segniùs sæpè torpebis. Hinc fit quòd mutemur toties, desides simus, tepidi, & parum proficiamus, quia ut nautæ ventum, speramus spiritum devotionis & consolationis sine qua detinemur, & qualibet adversitate, velut contrario flatu, retrocedimus. Inertiores etiam sumus nautis, qui callent etiam obliquo & adverso vento progredi. Sciamus ipsis adversitatibus, tædijs, & tribulationibus procedere. Non refert obsequaris DEO propter gaudium interioris consolationis, aut corporalis commodi, nisi quòd minùs gratis famuleris; quia majori pretio obsequia tua vendis, si gustum spiritûs requiras. Plus est DEUS, quàm gustus tuus. Melius est habere DEUM, quàm gaudium: tametsi, ubinam, ô jucundissima Veritas, ô DEUS suavissime, potes esse, & non exultabit spiritus, si te retegis? ubinam aderit benignitas tua, & non replebis gaudio animã? Sed concede mihi, ut nunquam gaudium meum optem, nisi ut tu scis meus; numquam voluntatis meæ gustum quæram, nisi voluntatis tuæ beneplacitum.

O Spiritûs tribulate, si numquam recreationem tuam & gaudium quæreres; quantum gauderes! Qui relinquit domum aut agrum propter DEUM, centuplum accipiet.

Non est jus, ut qui plus reliquit, minus accipiat. Qui reliquit voluntatem suam & gustum ejus, centuplum dulcedinis accipiet negando suam voluntatem, plus quàm si fecisset: nam facit voluntatem Dei, & majus præmium capiet. Quantò magis voluntatem ac gustum tuum abnegares tanto plus gustares in voluntate divina: divinus quidẽ sapor & lætitia tibi stillaretur. Si unum hominem tam felicem Deus fecisset, ut quidquid vellet, statim adimpleretur; & tam potentam posset exequi quodcumque libêret illi, & id licitè; & securus certusq; esset de hac potentia & fortuna sua: existimo, minùs gavisurum esse, quàm eum qui in nullo verè vellet impleri voluntatem propriam, sed in omnibus seriò abnegaret propter Devm. Omnem adimpletionem voluntatis sequitur quidam gustus ejusdem voluntatis: nec ullus gustus & delectatio major, quàm illa quam Deus habet in voluntatis suæ executione. Si Deus infundat tibi guttam delectationis voluntatis suæ, quam cõmunicat cum his, qui voluntatem ejus solùm faciunt & volunt, sine comparatione plus gaudebis abnegando tuam voluntatem totam; quàm si faceres semper illam. Nam qui impleret voluntatem suam, gaudiũ voluntatis humanæ

solùm haberet: si verò neget, ut voluntatem DEI faciat, gustum divinæ voluntatis participabit, per gratiam divinæ bonitatis. Facere voluntatem propriã est ingens hominum gaudium; quid erit facere divinam? Voluntas humana impura est, locum dat tristitiæ, & corrumpitur mœroribus: voluntas divina purissima est, in possessione gaudij continua. Idem est DEO voluntas ac voluptas: quare debet voluptatem habere, qui divinam voluntatem solùm habet. In DEO non distinguitur appetitus à lætitiâ, in creaturis plurimùm distat. In elementis aliud est motus ad locum, aliud quies in loco, in cœlo idem est: lux & calor in igne duo sunt; in sole & stellis idem: sic voluntas humana & gaudium duo sunt; in DEO unũ; Nec alibi gaudium tutò erit, nisi in adimpletione divinæ voluntatis, & spoliatione propriæ: tunc habens & volens homo divinam solùm voluntatem, ejus privilegio gaudet, ut inseparabiliter gaudium habeat; nam cuncta eveniunt pro voto. Non est igitur triste, abominari suam voluntatem, exuere se omni proprietate, & penitus abnegare se. Nulli magis abnegatam & sibi mortuam habent voluntatem, & renuntiafunt omni proprietati suæ, quàm Beati in

cælo,

cælo, qui sine ullo sunt vestigio proprij velle aut nolle: & tamen in tanta mortificatione propriæ voluntatis summum gustum habent, & lætissimi sunt. Cur tu refugis abnegare te, qui vis salvari in cœlo, ubi summa abnegatio sui est? Instrue te ad gloriam, & relinque te. Non putes te posse esse beatum, quin facias ibi, quod nunc putas triste. Eja incipe, quod, si salveris, nunquam desiturus es facere. Fac aliquando, quod, si felicissimus fueris, facturus es in æternum. In perpetua illa felicitate nunquam quæres voluntatem tuam, per sæcula sæculorum non solùm divinæ conformis, sed transformatus per ardentem charitatem.

Quis sitibundus, habens vasculum fictile & vacuum, non mallet habere aureum, plenum svavissimâ potione & refrigerio? quis languens, habens morbidum membrum, non mallet habere sanum & robustum? quis hebes, obtusum intellectum habens, non mallet habere mentem Angeli, & intelligere ut Cherubim? O homo, cur non vis commutare tuam voluntatem infelicem, caducam votis, morbidam, stultam, cum voluntate DEI compote, lætâ, felicissimâ? Si velles intelligere ut Angelus, quod non potes; cur non vis velle, ut DEUS vult, quod

potes

potes? Qui vult semper gaudere, nunquam in se, nec sibi quærat gaudium: opus est, ut revellat omnem privatum & creatum amorem; alioqui, quocunque fugiat, quodcunque peragat impedimentum & turbationem secum deportat, imò auget; ut quò longiùs fugiat; & plura peragat, magis impediatur & minus inveniat gaudium quod quærit. Qui à recta via aberravit, quò magis incedit, magis errat & distat: quantò magis homo hoc aut illud eligit, ut gaudeat & quiescat, minùs gaudebit; quia eò plus exercet voluntatem propriam, quæ causa est inquietudinis & tristitiæ, & à via pacis & gaudij aberrat. Passer in rete incidens, quò plus liberari conatur, magis se illaqueat & ligat.

Deus tam bonus est, ut superfluat illi bonitas ad majorem voluntatem, quàm tuã & omnium Seraphinorum: cur tuam unam humanam voluntatem coarctas, occupans illam te ipso, quasi in dimidio sui posset satisfacere, ac sufficere infinitati dvinæ? Non vacat diligere aliud, nec se, si Deus diligendus est. Accipe, Domine, amorem meum totum; accipe voluntatem totam meam: nec amittã hanc felicem commutationem, ut pro pessimâ voluntate meâ fruar voluntate tuâ.

CA-

CAPVT XIV.

Quòd oporteat jugiter meminisse Dei.

QVomodo potes, ô ingrate spiritus, aliquando oblivisci DEI, qui semper meminit tui, quasi reliquorum oblitus esset, & tu unica res sua; qui semper tibi attendit & tua, & in dulci memoria scribit, quidquid boni feceris? Magnus favor putatur, si terrenus Rex meminerit alicujus, aut admittat ad suam præsentiam: & ego non æstimo quòd cælestis Rex nunquam obliviscatur mei, nec absit? Aeger solatium sumit, si aliquis invisat: cur anima ægra & misella non exultat, quòd DEVS perpetuò illam videat, & consideret? Si semel Princeps oculos inijciat benevolè in famulum, lætatur; & ego Domine, non exulto, quod nunquam oculos tuos avertas à me, nec manus separes, in misericordia erga me occupatus & intentus. Properant & currunt homines, ut Regem temporalem in transitu conspiciant; & ego te Regem æternum præsentem, manentem, non considero. Vt videant monstrum, soliciti sunt homines, & impendunt pretium; & ego gratis non attendo pulchritudinem cæli & terræ, in quam desiderant Angeli aspicere. Regina

Saba

Saba tot itinera peregrinata est, ut Salomonem semel videret; & ego te DEVM tam vicinum, ut in me habites, non specto. Si mancipium mihi ministraret poculum aquæ, respicerem in faciem; & te Dominum Angelorum perpetuò servientem mihi in cunctis, & pro me implentem omnia benedictione, nolo aspicere, & cesso benedicere. O Domine, qui operaris omnia in omnibus pro me, quomodo pro te non operor modò, sed nec recordor tui? O amantissime DEVS, quid aliud cum hoste capitali facerem quàm tecum soleo facere, nolens te respicere obvium mihi, & toties obvium; amorem meum exigentem tot beneficijs & obsequijs?

O quoties mihi DEVS ades, & te nolo semper videre! Essentia tua me penetrat, plusquam punctum crystalli penetrat radius solis, plusquam anima imbibita est in corpore. Præsentia tuæ sapientiæ mihi prospicit & attendit per se, ne quid mihi desit; & siquid boni faciam, ut remunereris: nec hoc confidis dumtaxat Angelis internuntijs, & relationi; sed per te ipsum me totum circumspicis. Potentia tua me sustinet in ulnis, ut nutrix aut mater filium dilectum: & quia hæc officia, esse in me, videre me,

susti-

sustinere me cùm sum, necessaria sunt, & annexa im̃ensæ divinitati tuæ, voluisti bone IESV, ut præsentiam voluntariam tibi deberem; ac in uno modo quo abesse poteras, & erat necesse abesse, invenisti modum, ut etiam mihi præsens esses in Corpore tuo sanctissimo, ut corporaliter & spiritualiter adesses mihi. O anima ingrata, cur non referes gratiam tam amantissimo Domino? & si quidem corpore non potes semper assistere huic divino Sacramento, spiritu saltem & cogitatione ne obliviscaris tam benefici Domini in te habitantis.

Reverere, ô anima, te ipsam, & sacrarium mentis tuæ; ubi habitat DEVS, per gratiam, cujus nunc consors fortasse es, & væ tibi si non es, ubi divinitas participatur. Materias inanimes, quas Christi Sanguis contingit, veneramur, & meritò: sed cur non etiam spiritus & animæ tuæ partem, ubi Spiritus sanctus diffusus est? Ante aram, ubi est Corpus Christi Domini desideratissimum, nihil indecorum audemus facere: nec ante te audeas, quia mens tua, ut potes sperare, per gratiam est altare & thronus DEI, ibi residentis maiori cum voluptate quàm in sacrarijs aureis. Quàm compositus & attentus curas esse cùm suscipis Corpus Christi, si-

milem

milem modestiam, similem decorem semper serva, cùm DEVS hospes tuus sit, non intra corpus tuum tantùm, sed intra animã. Si cùm Christi Corpus hospes est corporis tui, tam decenter te habes; non debes amittere gravitatem, cùm Spiritus Dei incola sit spiritus tui, cùm Pater & Filius ad te venerunt, & mensionem apud te fecerunt.

Sive palàm, sive clàm, idem sis: Deus te videt, DEVS iuxtà est, DEVS intra te est, DEVS tecum est. Si Christus de cælo veniret ad te visibiliter, cùm solus in cubiculo esses, anne coram illo immodestè sederes aut jaceres? an potiùs reverens, humilis, compositus, contremiscens esses? Ecce Divinitas tecum est, non minora officia illi sunt debita. Divinitas præsens est, non uno modo, sed pluribus, te implendo & circumambiendo infinitâ suâ essentiâ, velut oceanus spongiam; te videndo præsentiâ suâ, te sustentando potentiâ suâ, te mulcendo, te amplexando, te adoptando in filium gratiâ suâ. O anima, cur longa vota facis, cùm Deus tam propè sit? quid speras gaudia alia, cùm DEVS adest? solatium vicinum habes tuarum afflictionum, quid tristaris? perfugium & asylum propinquum est tuarum calamitatum, quid times? Amet affectus

tuus,

tuus, amplectatur & osculetur Patrem amantissimum, in cujus gremio sustentaris & foveris: cujus memoriâ & delicijs oblivíscere omniũ. Considera te conjunctiorem DEO quàm fratri tuo, quàm matri, quàm patri: cognatio enim & proximitas inter te & DEVM, major est quàm inter filium & parentem. Habe semper præsentem eum qui tot modis præsens est. Vt speculum id fit, cui præsens fit: sic sancta anima quodãmodò divina fiet, si DEVM præsentẽ habeat.

Hæc præsentia DEI est vitalis actio gratiæ tamdiu vivit actu & expergefacta anima sancta, quamdiu diligit & recordatur DEI sive cùm in cõsideratione ejus occupatur, sive in opere pro gloria ejus. Quemadmodũ enim DEVS non tantùm præsens est nobis per essentiam suam & cognitionem, sed etiam per potentiam & operationem: ita optimum genus præsentiæ Dei est, per operationem bona opera faciendo. Quis non operabitur pro DEO, qui pro nobis omnia in omnibus operatur? Non tamen, si cesset anima, mortua erit peccato; sed perinde erit ac qui dormit, qui non est mortuus, sed vitâ non fruitur: sic anima oblita DEI, licet non mortua sit, tamen velut sopita non gaudet fructu spiritualis vitæ. O quantum

vivet, ô quot tempora implebit memor DEI, quæ passim amittunt etiam spirituales! Hæc præsentia DEI est etiam sensus gratiæ; alioqui velut paralytica jacet anima. Paralysis morbus est, non mors, sed sensu artus privat & functione vitæ: otiosa est tunc vita & gratia, cui non est memoria DEI, sive in opere, sive oratione.

Una palma ad præsentiam solùm alterius fructificat, & anima ad præsentiam DEI omnes fructus facit. Sine præsentiâ solis omnia sunt obscura, & nihil pulchrum: præsentiâ DEI venustissima & illustrata est anima. Elementa non possunt ferre absentiam sui centri: parem impetum anima in DEUM habeat. Sicut lapis, si in aëre suspendatur, semper servat propensionem ad terram; & cùm relinquitur, statim ruit: sic anima amans DEI, etiam cùm separatur à quiete suâ ob occurrentia officia vitæ necessaria aut status sui, etiam ibi anhelat ad DEUM tacito affectu & velut connaturali; & statim relicta sibi finitis occupationibus confugit ad centrum suum, in sese colligens in intimis recessibus cum DEO, ut quoad possit similis sit anima Angelis DEI, qui semper vident faciem Patris, & in quam desiderant respicere: quo desiderio plus & crebriùs

recre-

recreari oportet, quàm respiratione cor.

CAPVT XV.

Quòd amanda sit incomprehensibilis bonitas DEI.

QVid tibi, & mihi, qui sum abyssus malitiæ, ô Bonitatis pelagus, ut me ames? Similis similem amat: quomodo tu optimus diligis me pessimum? Ab omnibus pulchriora diliguntur: tu pulcherrimus optas à me vilissimo & horribili amari. O amor mundi, quid tibi & mihi, qui debeo esse odium & horror mundi? Quid est, quod mihi præcipias te amare? cur opus erat hoc mandare? quid est, quòd roges & solicites tot artibus? O solicitatio & vox dulcissima. Fili præbe mihi cor tuum! ô petitio surdis hominibus repetita! in singulis creaturis temet exhibes, prospiciendus passim per naturæ transennam, hac amabilissima postulatione liquescens, dum requiris me. In omni creaturâ occurris mihi, ut per omnes id petas; toties amorem tuum erogans, & amorem meum rogans. Quamcumque fenestram aperiam, ades amator, stans post parietem, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Si videam, si audiam, si odorer, si sapiam; ecce

adest facies tua decora, vox tua dulcis, & odor DEI mei, & favus cum melle tuo: ubique convenior de amore. Si quatuor aut quinque viri graves asseverarent aliquid & hortarentur ad opus aliquod, nemo non faceret, aut crederet: quomodo non audio omnes creaturas adhortantes me ad amorem DEI mei? cùm tot asseverent venustatem eius, quare non credam? Si specie rerũ illecti homines deos illas putaverũt; quantò his Dominator omnium speciosior es? speciei enim generator hæc omnia constituis.

Omnia amorem tuum & pulchritudinem mutis clamoribus, & invisibilibus coloribus, objectant. Sed quæ vox aut imago, notitiam tui dabit? Non possunt creaturæ te pingere: ex omni earum perfectione liturã tantùm cognosco. Quis ergo es, aut ubi, Pulcher mi; qui cùm ubique mihi adsis, nullibi te invenio; & cùm omnia sis, nihil omnium te puto? Pro imagine tua se objectant mihi creaturæ; sed ego ænigma existimo. Non es Domine mi, id quod designant te esse: quæ licet non mentiantur, taliter te indicant, ut non sis id quod prædicant verè. Ita quæsivi quem diligit anima mea; quæsivi illum, & non inveni. Surgam, & circuibo mundum per vicos naturarum & plateas

cælorum. Interrogavi formas rerum, concentus melodiarum, odores aromatum, ſapores mellitorum, amplexus charorum; & dixerunt, Non ſumus dilectus tuus: ille fulget, ut non capiat locus; ſonat ut non ferat ventus; olet, ut non ſpargat flatus; ſapit, ut non noceat fames; hæret, ut non ſeparet faſtidium. Interrogavi terram, & reſpondit, Non ſum ego: ſi cœli cælorum non capiunt illum, quid me rogas? Interrogavi mare, & contremuit dicens, Non ſum; major abyſſus eſt, & pertranſiri nequit. Interrogavi cœlum, & dixit, Non ſum Deus tuus: aſcẽdit ultrà. Si vos non eſtis creaturæ, dicite mihi aliquid de illo. Reſponderũt mihi vigiles mentes, & cuſtodes ſpiritus mũdi, Ipſe fecit nos, quære illum ſuper nos. Paululum cùm pertranſiſſem eos, inveni quem diligit anima mea, non inveniens illum in creaturis. In hoc ſolo video & invenio te, ô lumen in medio poſitum, quòd non poſſum te invenire nec videre: nam quomodo aſſequar quod incomprehenſibile eſt? Fuge, fuge Dilecte mi: in hoc te cõſequar, quia fugis me: plus noſco de te, quantum novi non te poſſe noſcere; plus accedo ad tui notitiam, quantum recedis à meo captu In lectulo, & quiete anguli mei, per noctes

 quæ-

quæsivi quem diligit anima mea. Nox est, respectu tui, splendor rerum venustarum: nox est decor cœlorum; nox est ipsa solis pulchritudo, claritas, & quævis alia, non dicam creata, sed falsò excogitata venustas. Si singulæ stellæ fulgerent plusquam sol, quot atomi illuminantur à sole, & arenæ sunt maris, & ipse sol toties excederet stellas plusquam modò, sorderet præ te, nec appareret, velut sidera nunc in præsentia solis non videntur.

Sed quid affero deformes has pulchritudines visibilium, & rusticas formas etiam solis, & æthiopes luces? Conferamus illas spirituales & candidas, cujus talis est decor, ut cùm devotissimo Patri Joanni Fernandio nostræ Societatis affuisset Angelus DEI; eum intuitus præ lætitia deficiebat, & se ipsum capere non potuit; atque affirmavit quæcumque pulchra in mundo essent, hujus comparatione deformia & tetra fore. Finge igitur pulchritudinē ejus Angeli toties majorem, quot atomi in aëre, & singulos Angelos eadem pulchritudine præditos; & cùm sint millia millium, seu pœnè non sit numerus illorum, totam hanc pulchritudinem omnium conglomera in unum solum: turpis & obscura esset coram pulchritudine

DEI; nec dico videretur unus atomus, sed nihil. O cor meum, quomodo non te evellis post tantum decorem, & ardes ad immensam illam lucem? O duritia & gravitas cordis mei plusquàm ferrei, si non te elevat & trahit immensus hic magnes amoris!

Sed forténe tu Domine es illa claritas, & decus quod confingo, ad quod tanta infinities illuminati solis & Angeli lux tenebræ essent? Minimè; sed in finities pulcher: nec post tantam lucē te video, licet splendidissimus sis. Tantum scio illam claritatem te non esse, quia caligo ad te collata esset: qualis autem sis, ignoro; tuum lumen me excæcat: dum magis fulget, relinquit me caligantem. Sed numquam te video clariùs, quàm in hac caligine; nec nisi in hac nocte meridionali umquam invenio diem verum, antiquum dierum; clarum mihi, quia in tota obscuritate, & media nocte. O amor æterne, accipe jam cor & amorem meum. Sed quid inquam accipe, si tu rapuisti: quid jubes, ut cor meum tibi præbeam, si jam excordasti me; non in uno crine aut oculo tuo, sed in nullo lumine meo, & multo crimine. Excordasti me, quia tantus es, ut te non videam: excordasti me, quia cùm te pusillus offendissem, vis à me quan-

quantus es amari. Sed tu Domine, qui vulnerasti cor meum bonitate tuâ, eâdem infundes oleum misericordiæ tuæ, ut sanes vulnera peccatorum meorum.

O DEVS abscondite, si ignoratus places mihi supra omnia quæ scio, quid faciés cùm te coràm & palàm sciam? eripe, evelle cor meum, accipe omne velle meum, nec mihi umquam restituas; nec permittas cultrum in manu amentis, sed retine cor amantis. Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Gaudeo quòd defecit mihi cor meum, quia tu eripuisti illud. In te sit cor meum, quia in te thesaurus meus. O DEVS cordis mei, quia jam es Dominus illius! Sed quia tu meus, quamvis defecit cor meum, non defecit cor melius: tu supplebis ejus vices; tu es DEVS cor meum, DEVS pars mea, quæ defecit mihi. Cor scilicet meum eris in æternum: officia cordis mei imple. Ipse poteris velle pro me, & solicitus esse, quæ mihi expediant, ego tantùm diligam te. Tu amabis me pro me, ut ego penitus amem te; ut nec amor mei impediat me. O felix jactura cordis, si DEVS pro corde est!

CAPVT XVI.

De superessentiali lumine sanctissimæ Trinitatis.

O Lux clarissima divinæ unitatis, si tanta es, ut umbra tua in creaturis lucens præstringas omnem intellectum, & caligare facias, plusquàm sol oculos noctuæ; quantum lumen apud te erit in Trinitate tuâ, cujus umbram natura creata non potuit sustinere, sed oportuit revelari à IESV? Si tantoperè radias apud nos; quantum in te lucebunt illi splendores sanctitatis, qui extra te non exeunt? Si tantoperè unitatis umbra lucet. quantum lucebit lux Trinitatis, quæ non habet umbram? O luminosissimæ tenebræ, cùm animæ communicatur aliqua claritas tanti arcani! Obscuritas est illa lux, quia anima non se videt, & ibi se amittit. Velut qui in tenebris ambulat, & nescit ubi sit; sic mens in illo lumine de se nescit: & cùm in illa luce se lucretur, cùm sit in DEO; ibi se perdit, quia invenit DEVM, quando abrepta ab omni occupatione inferiorum, & facta conformis Christo crucifixo per constantissimam mortificationem & crucifixionem suæ voluntatis, in stupenda Trinitatis arcana intentam aciem & humilem mentem figit,

seu potiùs figitur: ibi vitam in legitima suâ puritate, ut in fonte gustat: ibi bonitatis divinæ primitias libat ibi simplicissimæ simplicitatis naturam concordis cum Trinitate miratur.

Quidquid admirabile est, cùm cognoscimus, jucundum est spectare. Quid admirabilius, ac proinde quid jucundius, quàm nosse illam simplicissimam unitatem, in quâ personarum Trinitas se immergit; & illam Trinitatem, quam non summergit unitissima simplicitas: Vnitas in Trinitate distinctè coruscat; Trinitas, quatenus fertur introrsus, lucet in unitate. Pater est Filij origo: filius manat è Patre secundùm distinctionem personæ, & manet in Patre secundùm essentiæ unitatem: à Patre & Filio Spiritus sanctus procedit, & in Patre & Filio Spiritus sancti substantia relinquitur: ubi Trinitas non obest unitati, ubi unitas non officit Trinitati: imò ubi Trinitas proficit unitati, & unitas favet Trinitati. Ideò Deus est magis unus, quia trinus simul est.

Quid tam jucundum, quàm hæc quæ videntur repugnantia, videre se adjuvantia? Non esset simplicitas summa in Deo, si non esset efficacitas summa: non esset efficacitas summa, si non esset Trinitas personarum:

non

non eſſet Trinitas perſonarum, ſi non eſſet unitas eſſentiæ. Tam abeſt, ut ſimplicitas divina obſit Trinitati, ut Trinitas juvet unitatem, & unitas unitiſſima requirat Trinitatem. Ideò quò DEVS eſt magis ſimplex in natura, eſt magis trinus in perſonis: & quemadmodum non poteſt concipi major ſimplicitas, quàm ſimplicitas naturæ divinæ; non poteſt eſſe verior diſtinctio, quàm diſtinctio perſonarum in illa unitate. Res quò ſimpliciores & puriores ſunt efficaciores ſunt, ut Philoſophi fatentur. Ignis quia ſimplicior & purior, inter omnia elementa efficacior eſt; & cœli quàm ſublunares naturæ, & ſpiritus quàm corpora. Virtus unita major eſt: & quod ſimplicius eſt, plus habet de forma, quæ actus & activitas eſt: quare in ſimplicitate infinita, quæ puriſſimus actus eſt, & forma ſimpliciſſima formarum, remotiſſima ab omni materia, infinita efficacitas debet eſſe infinitæ perſonæ productione, infinitæ ſubſtantiæ cõmunicatione ab æterno. Stupet anima hanc ſimplicitatem contemplans, & extra ſe rapta divinam ſimplicitatis perfectionem adorat in æqualitate & æternitate perſonarum: nam quò res ſunt ſimpliciores, quemadmodum ſunt efficaciores, ſic in ſe perfectiores.

Perfectio nō ſumitur à materia, ſed à forma: quare quantò aliquid plus habet de forma, perfectius eſt; & cùm ſimpliciora plus habeant de forma, perfectiora ſunt: ideò Angeli perfectiores ſunt rebus ſenſibilibus. Cùm igitur ſumma ſimplicitas, ſit ſumma, ſola, & tota forma, ſeu actus, perfectiſſima eſt: quare Filius DEI æqualis & coæternus eſt Patri ob ſum̃am ſimplicitatem naturæ divinæ. Inter homines, major eſt pater quàm filius, quia ad hoc ut creatura generet, requiritur, ut perveniat ad ſtatum perfectum: ſed cùm Deus ab æterno ſit ſummè ſimplex, eſt ab æterno perfectus, ideò ab æterno generans, & nō eſt major Pater Filio. Inter homines nullus naſcitur pater: Deus ab æterno eſt pater, nec prius fuit DEVS quàm Pater. Inter homines magnum quid eſt, in lineamentis & ſuperficie oris ſimilem produci filium patri, & filius ſimilior magis diligitur: quanta fecunditas eſt, ubi non in accidentibus producitur ſimilis filius, ſed in ſubſtantia idē? quanta dilectio, ubi Filius tam ſimilis eſt Patri, ut nec ipſe Pater ſimilior ſibi ſit, nec magis idem, & poſt tantam ſimilitudinem Filius ſit unicus, & ab unico genitus puriſſimè; ubi Pater virgo eſt, & virgo generat, & natus non eſt infans, & ſine matre editur?

Quare

Quare Filius non minuit divisum amorem cum matre, quæ non est; nec Pater cum sponsa. Sed Pater unicè unicum Filium, & Filius unicè unicum Parentem amat. Vbi Filius, non ex particula Patris genitus est, sed ex tota substantia paterna: & totum quod conspicit in Filio Pater, suum est, & à se est; & totum quod videt Filius in Patre, noscit sibi communicasse sine invidia. Quomodo possunt non se summè diligere, qui tam summè unum sunt? Hæc & alia, perspicaci & indicibili modo, per altissimum silentium intonantur animæ, & in arcana caligine illucescunt; quomodo non ardebit, cùm tanta luce, & omnibus viribus suis, superessentialem & superexcellentem simplicitatis & Trinitatis perfectionem diliget, provocans omnes spiritus & Seraphim in illo fumo replente domum ex incendio charitatis ardentis, & clamans, Sanctus Sanctus, Sanctus, expansis alis cordis subvolans & refrigerans partim æstum amoris, partim excitans flammam.

Ibi tamen præcipuè quasi exanimis manet, tota delibuta dilectione divinâ, cùm considerat pelagus illud bonitatis, quâ communjcatur infinita natura Filio, & incendium illud amoris quo procedit Spiritus san-

sanctus. Hic deficit spiritus creatus & præ dilectione quasi perit in se, velut aquâ & igni extinctus: summergitur in oceano tantæ bonitatis, ardet in pyrâ stupendi illius amoris. Nihil efficacius est in se, ut nos convincat & trahat ad amandum legitimè & purè DEVM, quàm bonitas illa inexcogitabilis quâ se communicat Pater Filio, & uterque Spiritui sancto. Nihil devotius, nihil tenerius, nihil svavius considerari potest, quàm illa eruptio, & excessus bonitatis in æternis emanationibus. Nihil alacrius & festivius & solemnius animæ, quàm nativitas æterni Verbi. Nam si bonitas in se est, quæ placet, & præda amoris legitimi, & in quam ruit toto pondere voluntas: ubi potest major bonitas lucere, quàm cùm pro boni naturâ, quod est diffusium sui, non partem sed totam se diffundit, & communicat, infinitudo bonitatis; ubi non tantùm datur quod habetur, sed quod est? Mirabilior apparet hæc liberalitas communicationis, quàm quævis infinita alia perfectio divinæ naturæ. Si aliquis homo haberet aliquam peregrinam & admirandã gemmam, aut aliam rem pretiosissimam, quâ felix haberetur, & nihil aliud haberet, certè licet mirabilis tibi videretur ille unio,

mirabilius judicares, si statim illum gratis largiretur, sine ullâ spe lucri. Mirabile quidem est divina natura; sed mirabilius videbitur alicui, donari gratis Filio per communicationem illam admirandam, & mirabilius donari tali modo, quòd maneat etiã in donante. Tum si argumentum bonitatis est amor; nam diffusio & communicatio sine amore non est; ubi major amor, quàm ubi totum quod est, est amor? & amor est æqualis amanti, & amato; & tantus est amor, ut non solùm sint similes amati, sed sint idem inter se, & idem amor sit utriusque? Vnde necessaria est sum̃a fidelitas & gaudium, quia nõ possunt non diligere, nec possunt non diligi æqualiter. Adeò efficax & legitimus est ille amor, ut si per æternam generationem non fuissent eadem una natura Pater & Filius, faceret Spiritus sanctus esse idem. Huc tendit charitas, hoc officium est amoris, unire amantes & amatos: & cùm ille amor sit DEI infinitè perfectissimus erga illum qui etiam est DEVS, intensissimus & omnino efficacissimus est. At si non faceret unum, non plenè perfectus esset, sed velut amor rei finitæ, & erga rem finitam, non erga infinitum Unigenitum æqualem Patri infinito, ubi uterque, amans

&

& amatus, infinitus eſt. Ubi eſt tam excellens & genuinus amor, quanta bonitas erit? Ita Trinitas eſt præſtantius indicium infinitæ bonitatis, & proinde divinæ perfectioris, (quia id eſt bonum, quod perfectum) & denique ſimplicitatis DEI: quare Trinitas perſonarum, eſt authenticum teſtimonium divinæ unitatis. Quantoperè arridet mens, cùm hæc noſcit! non prout explicui ignoranter, aut explicari poteſt; nam ſolùm ſentitur modo inenarrabili: ſicut enim non ſunt naturales ſpecies, quibus cognoſcitur; ſic nec verba, quibus manifeſtari queat aliquid quod de verbo æterno manifeſtatur pijs aliquibus animabus. Adeò igitur gaudet mens creaturæ, cùm communicatur illi conſenſio & mutua convenientia increatæ Trinitatis & unitatis, & utriuſque neceſſitas ad perfectionem divinam, ut exultet anima toto corde, impotens ſui, & exhauſta præ deſiderijs & ſuſpirijs puræ charitatis, & videndi clariùs in altera vita admirandam Trinitatis bonitatem.

Quid cupis anima mea videre aliud, niſi iſtud ſpectaculum mundi, ad quod vivendum dumtaxat introducti ſunt in cœlum & creati Seraphim & omnes ſpirituū ordines

atque

atque hominum sanctorum. Vbi est curiositas nostra? ubi studium sciendi, si non cupis dissolvi, & intueri istud arcanum, & scire hoc secretum? Sed curiositas te debet remittere ad alteram vitam, non ad scrutandum in istâ rationem, quo pacto trinus & unus est. Non debes quærere causam, quomodo ita sit; cùm non possis dare causam, ex quâ sit. Frustrà causam quæris in eo, qui nullam habet causam. Non esset magnus DEVS, si non esset major captu nostro. Non debes scrutari, quo modo ita potest esse, qui numquam potuit esse antequam esset. Vermiculorum plurium naturam non satis cognoverunt Philosophi, & nemo seipsum benè noscit: quomodo naturam divinam & auctorem tui vis dignoscere per omnia? Quare simplici fide debes captivare rationem tuam in superrationali hoc mysterio: nam illa claritas, quam insinuare interdum dignatur indulgentia divina, non est omnium, sed quorum DEVS vult, ex ijs qui cum Filio suo sunt in Calvariæ monte, & omnimodâ sui eieratione: qui abnegantes se sustulerunt crucem suam, & secuti sunt IESVM usque ad Calvariam, & deinde vult ut sequantur usque ad Olivetum & gloriam; hos exaltat, ut quandoque parti-

ticipent Majeſtatem ſuam. Vbi ego ſum, dicit IESVS, ibi & miniſter meus erit. Qui habuerit cum Chriſto idem Vbi paſſionis, habebit quoque Vbi tanti luminis & gaudij. Sic ſancto Patriarchæ noſtro Ignatio, dum magis afflictus fuit & exhauſtus pœnitentijs, copioſiùs manifeſtatum eſt & clariùs, quàm dici poteſt. Sic ferventiſſimus Pater Didacus Martinius ferè ſemper ſe videbat circumfuſum quadam luce ſplendidiſſimâ Trinitatis, aut alicujus ex tribus Perſonis. Omnium tamen eſt, ardentiſſimis deſiderijs exoptare, videre hanc novitatem antiquam & æternam in altera vita. Sancto viro Patri Ioanni Ferdinandio revelatum eſt, quemdam noſtræ Societatis Religioſum diu detineri in purgatorio, quia non deſideraverat ardenter videre ſanctiſſimam Trinitatem. O anima, quomodo non plus deſideras videre hoc theatrum Beatorum, ad quod conſpiciendum convocatæ ſunt omnes mentes, invitatæ ſunt cunctæ rationales naturæ?

Quantum gaudium erit, videre quod nunc cogitando, ſeu ignorando, præ jubilo & amore ſuſtinere nos non poſſumus? Quomodo non exultabimus, contemplantes illas primitias divinæ perfectionis, illud pro-

ludium & recens facinus bonitatis divinæ, cùm se dat Filio, & primogenitam illam liberalitatem DEI? Quantum pignus sibi accipiet anima divinæ benignitatis, cùm videat infinitam benevolentiæ indolem? Si sine deliberatione dedit DEVS totum quod est, nónne cum consilio & suffragio eiusdem bonitatis dabit, ut saltem videamus quod est? & si quidem non dat esse, dabit suspicere, si non dat possidere, dabit frui, si non dat vivere eâdem vitâ, dabit vivere simili vitâ æternâ, cujus pignus jam habet anima, videns generationem ubi non est mors. Quomodo non amabimus totâ mente & viribus Deum, considerantes illam auroram charitatis ardentis, cùm illibatus & primus ros donorum suorum quem dat, sit ipsum incendium charitatis; ipse amor in eâdem substantiâ, ut tantus sit amor quantus est DEVS, & in eâdem donatione amoris det essentiam suam infinitam? Nam primum donum est amor ipse, & totum illud infinitum esse quidquid est DEI. Quas arrhas benevolentiæ ex hoc sumet anima, cognoscens tam auspicato quasi initiari benevolentiam Dei, & tam felix exordium bonitatis divinæ? ut gaudeat etiam amari eximio illo amore, seque accendat ad amandum illum, &

imitandum tantam bonitatem, dando seipsam DEO, nihil sibi relinquendo; cùm nihil sibi relinquat suæ substantiæ Pater, quod non communicet Filio, & uterque Spiritui sancto. In excessu hujus considerationis, & consideratione hujus excessus, per luculentam caliginem fit ineffabilis animæ & DEI communicatio, & unio intima. Anima transit in DEVM per gratiam & amorem: quæ licet maneat in se naturâ sua, nō manet affectu, & Deus transit in animam per indulgentiam & charitatem, quamvis maneat in se Majestas sua.

O summa Patris bonitas, summa Verbi sapientia, summa Spiritus sancti suavitas, concede, ut te unum Deum reverear, trinum colam, bonum admirer, amantem imiter, superexcellenti humilier, viso fruar, adhærens tibi per æternitatem, factus unus spiritus tecum, & interim adorans tuam Majestatem, In spiritu & veritate desiderem veritatem, spiritum, & superverissimam, superspiritualissimam, superessentialemque tuæ Trinitatis & Vnitatis excellentiam palàm intueri.

FINIS

